

Izvještaj o provođenju zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH u 2022. godini

IZVJEŠTAJ
O PROVOĐENJU ZAKONA
IZ NADLEŽNOSTI
CENTRALNE IZBORNE
KOMISIJE BiH
U 2022. GODINI

Sarajevo, 2023. godine

© Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine 2023.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine dozvoljava reproduciranje ovog materijala uz navođenje vlasnika autorskih prava i u neizmijenjenom sadržaju. Zahtjevi u vezi s autorskim pravima se mogu poslati Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine putem e-maila kontakt@izbori.ba ili na adresu Danijela Ozme 7, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina.

Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine

Danijela Ozme br. 7, 71000 Sarajevo
Bosna i Hercegovina

Tel. +387 (0) 33 251 300

Faks: +387 (0) 33 251 329

E-mail: kontakt@izbori.ba

Internet-adresa: www.izbori.ba

Twitter: @IZBORI_BA

Instagram: [izbori_ba](https://www.instagram.com/izbori_ba)

<https://www.youtube.com/c/IZBORIBIH>

Facebook: Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine

Izrazi pisani u jednom rodu odnose se bez diskriminacije na oba spola.

SADRŽAJ

UVOD.....	9
SAŽETAK.....	11
O CENTRALNOJ IZBORNOJ KOMISIJI BOSNE I HERCEGOVINE.....	21
I. DIO – PROVOĐENJE IZBORNOG ZAKONA BIH.....	23
1. Priprema i provođenje izbora.....	23
1.1. Izborne aktivnosti.....	23
1.1.1. Izmjene i dopune Izbornog zakona BiH.....	23
1.1.2. Aktivnosti u vezi sa izborom predsjednika Centralne izborne komisije BiH i člana Centralne izborne komisije BiH.....	24
1.2. Normativna djelatnost.....	24
1.3. Ostali akti Centralne izborne komisije BiH.....	24
1.4. Vođenje Centralnog biračkog spiska.....	26
1.5. Koordinacija rada općinskih/gradskih izbornih komisija (OIK/ GIK) i centara za birački spisak.....	37
1.6. Ovjera političkih subjekata za učešće na Općim izborima 2022. godine.....	45
1.7. Informiranje birača, edukativna i motivacijska kampanja.....	49
1.8. Sigurnosni aspekti Općih izbora 2022. godine.....	54
1.9. Rad Glavnog centra za brojanje.....	58
1.10. Posmatrači izbornog procesa.....	75
1.11. Analiza imenovanja biračkih odbora.....	79
1.12. Dan održavanja Općih izbora 02.10.2022. godine.....	83
1.13. Biračka mjesta i odziv birača.....	84
1.14. Nevažeći glasački listići.....	84
1.15. Izvještaj supervizora Centralne izborne komisije BiH.....	89
1.16. Potvrđeni rezultati Općih izbora 2022. godine.....	91
1.17. Implementacija izbornih rezultata.....	92
1.18. Prijevremeni izbori za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnika Općine Bratunac i Vogošća.....	95
1.19. Aktivnosti na pripremi izbora za organe lokalne uprave i samouprave.....	96
1.20. Dostavljanje obrazaca Izjava o imovinskom stanju.....	97
1.21. Povrat takse za ovjeru učešća na Općim izborima 2022. godine.....	98
1.22. Provođenje posrednih izbora.....	99
2. Zaštita izbornog prava.....	103
3. Ostale aktivnosti.....	119
3.1. Problemi u pripremi i organizaciji Općih izbora 2022. godine uzrokovani kašnjenjem u usvajanju budžeta za provođenje Općih izbora 2022. godine.....	119
3.2. Finansijske aktivnosti.....	122

3.3. Budžet Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine za 2022. godinu.....	122
3.4. Logističko-operativne aktivnosti i personalne aktivnosti	127
4. Informatičko-tehnička podrška radu Centralne izborne komisije BiH.....	137
5. Zaključna razmatranja	142
II. DIO - PROVOĐENJE ZAKONA O FINANSIRANJU POLITIČKIH STRANAKA.....	143
1. Godišnji izvještaj o pregledanom stanju finansijskog poslovanja političkih stranaka	143
1.1. Uvod.....	143
1.2. Pravni okvir za finansiranje političkih stranaka	144
1.3. Pravni okvir za finansijsko izvještavanje političkih stranaka	146
2. Aktivnosti Centralne izborne komisije BiH u izvještajnom periodu.....	149
2.1. Prijem finansijskih izvještaja političkih stranaka	149
2.1.1. Izvori finansiranja političkih stranaka.....	150
2.1.2. Finansiranje političkih stranaka iz budžeta	161
2.2. Revizija i kontrola finansijskih izvještaja	165
2.2.1. Nalazi revizije	168
2.2.2. Prijem i kontrola postizbornih finansijskih izvještaja Opći izbori 2022. godine	171
2.3. Sankcioniranje političkih stranaka	177
2.4. Prijave Centralne izborne komisije BiH nadležnom tužilaštvu i drugim organima nadležnim za provođenje zakona.....	178
2.5. Osnivanje i upis političkih stranaka u sudski registar, prestanak rada političkih stranaka i brisanje iz sudskog registra	179
2.6. Ostale aktivnosti.....	182
3. Zaključna razmatranja.....	185
PRILOZI.....	187
III. DIO - PROVOĐENJE ZAKONA O VIJEĆU MINISTARA BiH	205
1. Provjera kandidata za Vijeće ministara BiH.....	205
2. Provjera kandidata za pozicije direktora i zamjenika direktora Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije	206
3. Zaključna razmatranja	206
IV. DIO - AKTIVNOSTI CENTRA ZA EDUKACIJU CIK BiH	207
1. Aktivnosti Centra za edukaciju.....	207
1.1. Promoviranje inicijative za obilježavanje Svjetskog dana izbora	208
1.2. Obuke izborne administracije.....	213
1.3. Ostale aktivnosti.....	218
1.4. Postizborna konferencija “Opći izbori 2022. - Izazovi i naučene lekcije”, Sarajevo, 15-16. juni 2023. godine	226

2.	Zaključna razmatranja	228
V.	DIO – MEĐUNARODNA SARADNJA, SEMINARI I EDUKACIJE	231
1.	Učešće u posmatračkim misijama, međunarodnim konferencijama i seminarima	231
2.	Saradnja sa Vijećem Evrope	233
3.	Saradnja sa Organizacijom za sigurnost i saradnju u Evropi (OSCE BiH) i OSCE/ODIHR.....	234
4.	Saradnja sa Međunarodnom fondacijom za izborne sisteme (IFES).....	236
5.	Saradnja sa Svjetskim udruženjem izbornih tijela (Association of World Election Bodies, A- WEB)	238
6.	Testni projekat podrške EU Centralnoj izbornoj komisiji BiH	238
7.	Saradnja sa WEM International	239
8.	Ostale aktivnosti.....	239
9.	Obuka i stručno usavršavanje zaposlenih	244
10.	Zaključna razmatranja	245
VI.	DIO – JAVNOST RADA CENTRALNE IZBORNE KOMISIJE BiH	247
1.	Javnost rada Centralne izborne komisije BiH u 2022. godini	247
2.	Zaključna razmatranja	249
VII.	DIO – PREPORUKE	251
	PRILOG 1 – POPIS NORMATIVNIH AKATA DONESENIH U 2022. GODINI.....	253
	PRILOG 2 – POPIS MATERIJALNIH PROPISA KOJE CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA BiH PRIMJENJUJE U PROVOĐENJU SVOJIH NADLEŽNOSTI	259

POPIS TABELA

<i>Tabela 1. Birači upisani u Centralni birački spisak po kategorijama na dan 18.08.2022. godine ...</i>	<i>27</i>
<i>Tabela 2. Broj podnesenih prijava putem aplikacije e-Izbori</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 3. Pregled upisanih birača za glasanje izvan BiH u DKP BiH</i>	<i>33</i>
<i>Tabela 4. Pregled prijavljenih, ovjerenih i odbijenih političkih stranaka i nezavisnih kandidata za Opće izbore 2022. godine</i>	<i>46</i>
<i>Tabela 5. Pregled kandidata prema spolu</i>	<i>48</i>
<i>Tabela 6. Pregled kandidatskih listi i broja kandidata za kompenzacijske mandate prema organima vlasti.....</i>	<i>49</i>
<i>Tabela 7. Pregled održanih obuka u inozemstvu</i>	<i>53</i>
<i>Tabela 8. Pregled prijavljenih događaja/incidenata</i>	<i>58</i>
<i>Tabela 9. Pregled primljenih glasačkih paketa u Glavnom centru za brojanje</i>	<i>60</i>
<i>Tabela 10. Pregled verifikacije i obrade izbornog materijala u Glavnom centru za brojanje</i>	<i>60</i>
<i>Tabela 11. Pregled pošiljki putem pošte koje ne ispunjavaju uvjete.....</i>	<i>61</i>
<i>Tabela 12. Pregled verifikovanih kompleta / kombinacija glasačkih listića upućenih na brojanje u Glavnom centru za brojanje.....</i>	<i>62</i>
<i>Tabela 13. Broj biračkih mjesta na kojima su vršena ponovna brojanja prema nivoima vlasti</i>	<i>63</i>
<i>Tabela 14. Pregled kontrolnog brojanja glasačkih listića sa redovnih biračkih mjesta u Glavnom centru za brojanje – nivo 600</i>	<i>63</i>
<i>Tabela 15. Pregled strukture neiskorištenih glasačkih listića.....</i>	<i>65</i>
<i>Tabela 16. Pregled biračkih mjesta na kojima nije izvršena kontrola neiskorištenih glasačkih listića za Nivo 600.....</i>	<i>67</i>
<i>Tabela 17. Pregled strukture nevažećih glasačkih listića za nivo 600.....</i>	<i>68</i>
<i>Tabela 18. Biračka mjesta na kojima je evidentiran odziv birača preko 70% - nivo 600</i>	<i>68</i>
<i>Tabela 19. Falsifikovani glasački listići – nivo 600</i>	<i>72</i>
<i>Tabela 20. Pregled nedostajući obrazaca Brojnog stanja (BS) i ZARBO</i>	<i>73</i>
<i>Tabela 21. Ukupni broj korištenja PDL obrasca za nivo 600</i>	<i>74</i>
<i>Tabela 22. Pregled korištenja PDL obrazaca</i>	<i>74</i>
<i>Tabela 23. Pregled akreditiranih posmatrača od strane CIK BiH</i>	<i>76</i>
<i>Tabela 24. Odziv birača na Općim izborima 2022. godine prema spolu</i>	<i>84</i>
<i>Tabela 25. Pregled važećih i nevažećih glasačkih listića prema nivoima vlasti – Opći izbori 2022.</i>	<i>86</i>
<i>Tabela 26. Uporedni pregled nevažećih glasačkih listića prema izbornim utrkama – Opći izbori 2014–2022. godina</i>	<i>87</i>
<i>Tabela 27. Izabrani zvaničnici prema nivoima vlasti</i>	<i>92</i>
<i>Tabela 28. Pregled broja odbijenih mandata nakon Općih izbora 2022. godine</i>	<i>92</i>
<i>Tabela 29. Pregled broja prestanaka mandata po nivou vlasti</i>	<i>93</i>
<i>Tabela 30. Pregled broja prestanaka mandata po razlogu</i>	<i>94</i>
<i>Tabela 31. Pregled broja upisanih birača za prijevremene izbore</i>	<i>95</i>

<i>Tabela 32. Pregled ovjerenih kandidatskih listi i kandidata za Vijeće naroda Republike Srpske.....</i>	99
<i>Tabela 33. Pregled ovjerenih kandidatskih listi i kandidata za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH.....</i>	100
<i>Tabela 34. Struktura naloga u toku 2022. godine</i>	125
<i>Tabela 35. Zaposleni na određeno vrijeme</i>	134
<i>Tabela 36. Pregled izvora finansiranja političkih stranaka u 2021. godini</i>	150
<i>Tabela 37. Struktura izvora finansiranja političkih stranaka u 2021. godini (prema podacima koje su stranke iskazale u godišnjim finansijskim izvještajima).....</i>	160
<i>Tabela 38. Budžetska izdvajanja za političke subjekte u 2021. godini.....</i>	161
<i>Tabela 39. Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta političkim strankama po nivoima vlasti u periodu 2004–2021. godine.....</i>	163
<i>Tabela 40. Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta 2021. godine političkim subjektima po nivoima vlasti (državni nivo, entitetski nivoi i Brčko distrikt BiH).....</i>	164
<i>Tabela 41. Političke stranke kojima je izrečena administrativna mjera, kojom im je uskraćeno pravo da se kandidiraju na Općim izborima 2022. godine</i>	166
<i>Tabela 42. Političke stranke koje nisu podnijele finansijski izvještaj za 2020. godinu, te su na prijedlog Centralne izborne komisija BiH brisane iz sudskog registra.....</i>	166
<i>Tabela 43. Struktura troškova izborne kampanje</i>	173
<i>Tabela 44. Troškovi izborne kampanje u period od 2006. do 2022. godine</i>	174
<i>Tabela 45. Izvori finansiranja političkih stranaka</i>	176
<i>Tabela 46. Pregled prijava nadležnim organima</i>	179
<i>Tabela 47. Političke stranke, čije brisanje je odbio Osnovni sud u Banjoj Luci</i>	181
<i>Tabela 48. Obuke po regionalnim centrima i podaci o polaznicima obuka “Trening trenera izbornih komisija”</i>	215
<i>Tabela 49. Pregled obuka – Određivanje biračkog mjesta i krivična i prekršajna odgovornost</i>	215
<i>Tabela 50. Pregled obuka “Procedure rada na dan izbora i način izvještavanja Centralne izborne komisije BiH“</i>	216

POPIS GRAFIKONA

<i>Grafikon 1. Nevažeći-neoznačeni glasački listići prema nivoima vlasti (%).....</i>	86
<i>Grafikon 2. Nevažeći glasački listići po ostalim kriterijima prema nivoima vlasti (%)</i>	87
<i>Grafikon 3. Prikaz strukture izvora finansiranja političkih stranaka u 2021. godini</i>	150
<i>Grafikon 4. Prikaz dugovanja političkih stranaka na dan 31.12.2021. godine</i>	151
<i>Grafikon 5. Prikaz strukture budžetskih izdvajanja za političke subjekte u 2021. godini</i>	161
<i>Grafikon 6. Trend prihoda koje su političke stranke ostvarile iz budžeta u periodu 2004. do 2021.godine</i>	162
<i>Grafikon 7. Prikaz podnesenih finansijskih izvještaja političkih stranaka.....</i>	172
<i>Grafikon 8. Prikaz podnesenih finansijskih izvještaja nezavisnih kandidata</i>	172

<i>Grafikon 9. Prikaz strukture troškova izborne kampanje političkih stranaka</i>	<i>174</i>
<i>Grafikon 10. Prikaz troškova izborne kampanje u periodu 2006–2022. godine</i>	<i>175</i>
<i>Grafikon 11. Trend troškova izborne kampanje u periodu 2006–2022. godine</i>	<i>175</i>
<i>Grafikon 12. Prikaz izvora finansiranja političkih stranaka.....</i>	<i>176</i>
<i>Grafikon 13. Odnos prihoda i dugova političkih stranaka</i>	<i>177</i>

POPIS SLIKA

<i>Slika 1. Portal e-izbori</i>	<i>29</i>
<i>Slika 2. Publikacija “Izveštaj o radu izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022. godine“</i>	<i>39</i>
<i>Slika 3. Publikacija “Izveštaj glavne kontrole izbornih rezultata – Opći izbori 2022”</i>	<i>41</i>
<i>Slika 4. Videoputstvo za popunjavanje elektronskog obrasca za prijavu za glasanje izvan BiH ..</i>	<i>50</i>
<i>Slika 5. Zoom edukacija o načinu elektronskog podnošenja prijave birača za glasanje izvan BiH putem portala “e-Izbori”</i>	<i>50</i>
<i>Slika 6. Videomaterijali za obuku.....</i>	<i>51</i>
<i>Slika 7. Publikacija “Izveštaj o radu Glavnog centra za brojanje- Opći izbori 2022. godine”</i>	<i>75</i>
<i>Slika 8. Publikacija “Birački odbori: ko, kako, zašto – Opći izbori 2022. godine</i>	<i>82</i>
<i>Slika 9. Publikacija “Analiza nevažećih glasačkih listića – Opći izbori 2022. – direktni izbori” ...</i>	<i>88</i>
<i>Slika 10. Publikacija “Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa – Opći izbori u BiH 2022. godine”</i>	<i>118</i>
<i>Slika 11. Log esa antispam</i>	<i>138</i>
<i>Slika 12. Nova internet-stranica www.izbori.ba.....</i>	<i>139</i>
<i>Slika 13. Broj pregleda Internet-stranice CIK BiH u 2022. godini.....</i>	<i>139</i>
<i>Slika 14. Ilustracije</i>	<i>142</i>
<i>Slika 15. Obuka kontrolora izbornih rezultata</i>	<i>217</i>
<i>Slika 16. Portal “e-Izbori”</i>	<i>218</i>
<i>Slika 17. Edukacija osoba odgovornih za vođenje poslovnih knjiga političkih stranaka, podnošenje finansijskih izvještaja i koje su ovlaštene da kontaktiraju sa CIK BiH.....</i>	<i>219</i>
<i>Slika 18. Mobilna aplikacija “eBiračkiOdbor“</i>	<i>220</i>
<i>Slika 19. Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022.</i>	<i>221</i>
<i>Slika 20. Praktikum za izborne komisije osnovnih izbornih jedinica u BiH (izmijenjeno i dopunjeno izdanje).....</i>	<i>221</i>
<i>Slika 21. Priručnik za izborne posmatrače – Opći izbori 2022.</i>	<i>222</i>
<i>Slika 22. Priručnik za rad kontrolora izbornih rezultata</i>	<i>222</i>
<i>Slika 23. Priručnik o radu Glavnog centra za brojanje</i>	<i>223</i>
<i>Slika 24. Priručnik za rad biračkog odbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH.....</i>	<i>223</i>
<i>Slika 25. Vodič za političke stranke o finansiranju i finansijskom izvještavanju</i>	<i>224</i>

UVOD

1. Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Centralna izborna komisija BiH) nadležna je za provođenje Aneksa III Dejtonskog mirovnog sporazuma, Izbornog zakona Bosne i Hercegovine¹, Zakona o finansiranju političkih stranaka² učestvuje u provođenju Izbornog zakona Republike Srpske³, Izbornog zakona Brčko distrikta BiH⁴, Zakona o izboru, prestanku mandata, opozivu i zamjeni načelnika općina u Federaciji BiH⁵, Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine⁶ te Ustava Bosne i Hercegovine (Aneks 4. Okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini), Ustava Federacije BiH i Ustava Republike Srpske u dijelu koji se odnosi na izbore.
2. Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine, član 2.9 stav (1) tačka 16, utvrđeno je da Centralna izborna komisija BiH podnosi godišnji izvještaj Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Parlamentarna skupština BiH) o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini, provođenju Izbornog zakona Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Izborni zakon BiH) i inicira izmjene tog zakona, dok je Zakonom o finansiranju političkih stranaka, član 17, propisano da je Centralna izborna komisija BiH obavezna svake godine Parlamentarnoj skupštini BiH podnijeti izvještaj o pregledanom stanju finansijskog poslovanja političkih stranaka.
3. Osim navedenih zakona, u nadležnosti Centralne izborne komisije BiH je i provođenje dijela Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine kojim je Centralna izborna komisija BiH nadležna da ocjenjuje, na osnovi dostavljenih informacija i podataka iz službene evidencije, da li kandidat za predsjedavajućeg, ministra i zamjenika ministra u Vijeću ministara BiH ispunjava uvjete za imenovanje. Također, Zakonom o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, član 13⁷, Centralna izborna komisija BiH vrši provjeru kandidata za direktora i zamjenika direktora Agencije.
4. Ovaj izvještaj obuhvata najznačajnije aktivnosti koje se odnose na provođenje zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH za period od 1. januara do 31. decembra 2022. godine. U izvještajnom periodu na 105 održanih sjednica Centralne izborne komisije BiH i veliki broj kolegija na kojima su razmatrani materijali sa sjednice i usaglašavane druge odluke bitne za rad Centralne izborne komisije BiH, raspravljalo se i odlučivalo o nizu pitanja i zadataka koji su se odnosili na: pripremu i provođenje Općih izbora 2022. godine, provođenje posrednih izbora za zakonodavne organe vlasti, provođenju aktivnosti na pripremi izbora za tijela lokalne uprave i samouprave, praćenje rada i stanja popunjenosti izbornih komisija, edukacije izborne administracije, nadogradnje i testiranja Jedinog izbornog informacionog sistema (JIIS BiH), redovne aktivnosti na vođenju evidencije Centralnog biračkog spiska i izjava o imovinskom stanju, odlučivanje po zahtjevima i žalbama političkih subjekata; razmatranje postizbornih finansijskih izvještaja i finansijskih izvještaja političkih stranaka; utvrđivanje prestanka mandata izabranih zvaničnika i dodjelu mandata

¹ "Službeni glasnik BiH", br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 52/22 i 67/22.

² "Službeni glasnik BiH", br. 95/12 i 41/16.

³ "Službeni glasnik RS", br. 34/02, 35/03, 24/04, 19/05, 24/12 i 109/12, 45/18 i 18/20.

⁴ "Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 17/08, 43/08 i 49/18.

⁵ "Službene novine FBiH", broj 19/08.

⁶ "Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07 i 24/08.

⁷ "Službeni glasnik BiH", br. 103/09 i 58/13.

sljedećim kvalificiranim kandidatima s listi političkih subjekata; plan i program edukacije izborne administracije (općinskih/ gradskih izbornih komisija i osoblja zaposlenog u centrima za birački spisak); provođenje tenderskih i drugih postupaka za nabavku i potpisivanje ugovora s izabranim ponuđačima i tako dalje.

5. Izvještaj o provođenju zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH u 2022. godini podijeljen je na 7 dijelova koji čine jednu cjelinu.
6. Od prvog do trećeg dijela izlaže se materijal koji se odnosi na dosljednu primjenu zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH.
7. Četvrti dio izvještaja odnosi se na Centar za edukaciju Centralne izborne komisije BiH i plan i programa edukacije članova tijela za provođenje izbora.
8. Peti dio izvještaja odnosi se na međunarodnu saradnju, seminare i edukacije koje Centralna izborna komisija BiH redovno održava, nastojeći da kroz razmjenu iskustava s izbornim komisijama drugih zemalja radi na unaprjeđenju svoga rada.
9. Šesti dio se odnosi na javnost rada Centralne izborne komisije BiH kao nezavisnog tijela koje treba transparentno i na nepristrasan način provesti sve zakone iz svoje nadležnosti.
10. U sedmom dijelu su ponuđene preporuke čiju realizaciju Centralna izborna komisija BiH nastoji potaći kod relevantnih institucija BiH kako bi budući rad u provođenju izbornog procesa bio što kvalitetniji.
11. Centralna izborna komisija BiH je na 55.sjednici održanoj 03.08.2023. godine, razmotrila i utvrdila tekst ovog izvještaja koji se podnosi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

SAŽETAK

12. Fokus aktivnosti Centralne izborne komisije BiH u 2022. godini je bio na provođenju Općih izbora 2022. godine i dosljednoj primjeni svih zakona iz njene nadležnosti, kao i pravovremenom izvještavanju.
13. Centralna izborna komisija BiH je na 17. sjednici održanoj 04.05.2022. godine donijela Odluku o raspisivanju i održavanju Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine i Uputstvo o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti za Opće izbore 2022. godine koji će se održati u nedjelju 02. oktobra 2022. godine. Opći izbori su raspisani za: Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine; Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, Narodnu skupštinu Republike Srpske, predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske i 10 kantonalnih skupština u Federaciji Bosne i Hercegovine.
14. U 2022. godini Odlukama Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu Izborni zakon BiH je tri puta izmijenjen i dopunjen. Prva izmjena i dopuna Izbornog zakona BiH se odnosila na trajno rješavanje pitanja finansiranja izbora u situaciji kada je na snazi privremeno finansiranje Institucija Bosne i Hercegovine. Druga izmjena i dopuna Izbornog zakona BiH od 27.07. 2022. godine se odnosila na jačanje integriteta izbornog procesa i poboljšanja upravljanja izbornim procesom na transparentan način. Ovim izmjenama i dopunama Centralnoj izornoj komisiji BiH data su sredstva za efikasno sankcioniranje u slučajevima kršenja izbornih pravila kao i za rješavanje slučajeva izborne prevare. Odredbama Člana 6.7 Izbornog zakona BiH proširena su ovlaštenja Centralne izborne komisija BiH u pogledu izborne administracije, uključujući i centre za prebrojavanje i Centralna izborna komisija BiH je dobila ovlaštenja da izornoj administraciji izdaje naloge za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti i izricanje sankcija. Trećom izmjenom i dopunom Izbornog zakona BiH izmijenjeno je poglavlje 9A Izbornog zakona BiH, vezano za izbor predsjednika i dva potpredsjednika Federacije BiH, kao i članovi 10.10, 10.12, 10.13 i 10.16 Izbornog zakona BiH. Broj delegata u Domu naroda Federacije BiH povećan je na 80, a iz kantonalnih skupština se bira po 23 delegata iz bošnjačkog, hrvatskog i srpskog naroda i 11 delegata iz reda Ostalih.
15. Najozbiljniji izazov sa kojim smo se suočili bio je neblagovremeno osiguranje budžeta za pripremu i provođenje izbora. Prema Izbornom zakonu BiH odluka o raspisivanju i održavanju izbora mora se donijeti najkasnije 150 dana prije dana održavanja izbora osim ako odredbama Poglavlja 14 ovog Zakona nije drugačije određeno, a sredstva za provedbu izbora moraju biti osigurana u roku od 15 dana od dana donošenja Odluke o raspisivanju i održavanju izbora. Centralna izborna komisija BiH je uložila ogroman napor da se osiguraju finansijska sredstva za održavanje izbora, iako to nije obaveza ove nezavisne institucije. Svi zahtjevi i obrazloženja koja su upućivana relevantnim institucijama Bosne i Hercegovine nisu rezultirala blagovremenim i dovoljnim sredstvima za organizaciju i provođenje svih izbornih operacija sve dok u junu 2022. godine Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu nije donio Odluku o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2022. godine, Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Izbornog zakona Bosne i Hercegovine i Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine. Ovim odlukama je

automatski i kontinuirano riješeno pitanje finansiranja svih narednih izbora u Bosni i Hercegovini u situaciji kada je na snazi privremeno finansiranje.

16. Neke od novina u izbornom procesu 2022. godine uključivale su: elektronski sistem prijavljivanja birača za glasanje izvan Bosne i Hercegovine putem portala "e-Izbori". Portal e-Izbori također sadrži i elektronsku aplikaciju za podnošenje kandidatskih listi (e-kandidati) i aplikaciju za podnošenje zahtjeva za akreditiranje posmatrača izbornog procesa (e-posmatrači). Pozitivni efekti digitalizacije ovog segmenta izbornog procesa su evidentni, smanjen je broj višestrukih prijava, lažnih prijava u ime drugih lica, više prijava sa jedne adrese itd. a što je bio i jedan od ciljeva uspostave portala e-Izbori. Nadalje, uz podršku Vlade Velike Britanije izrađeno je 6.090 sigurnosnih ekoloških štambilja, za svako biračko mjesto. Sigurnosnim štambiljom se utvrđivala autentičnost i sigurnosna ispravnost glasačkog listića. Svim članovima biračkih odbora i svim zainteresiranim osobama dostupna je bila i mobilna aplikacija "e-BiračkiOdbor" iz Google Play store (prodavnice) u kojoj su obrađene sve radnje koje birački odbor treba provesti "Dan uoči izbora" i radnje na "Dan izbora". Razvijen je i viber bot "Izbori u BiH 2022" za mlade birače koji mogu na toj platformi postaviti pitanje i saznati odgovore vezano za izborni proces.

Zahvaljujući donatorskoj podršci izrađeno je i publicirano ukupno 11 videospotova namijenjenih tijelima za provedbu izbora, biračima i posmatračima; štampano je šest priručnika za rad izborne administracije, izbornih posmatrača i za političke subjekte. Pripremljeno je 14 podcasta "Opći izbori 2022". Na Dan izbora je prvi put bio aktivan TV-kanal Centralne izborne komisije BiH "Opći izbori 2022" putem kojeg su emitirane sve aktivnosti Centralne izborne komisije BiH. Svi mediji su imali odobrenje za korištenje svih sadržaja objavljenih na ovom TV-kanalu koji je pozicioniran na web-stranici i youtube-kanalu Centralne izborne komisije BiH.

Nadalje, podzakonskim aktima su precizirane odredbe koje se odnose na pomoć drugog lica. Glasačka kabina / paravan je okrenuta prema biračkom odboru i posmatračima kako bi se spriječila mogućnost slikanja ili zamjene glasačkih listića. Birački materijal je noć prije izbora zaključala i osiguravala policija do otvaranja biračkog mjesta, javnost je imala na uvid spisak članova biračkog odbora sa naznakom političkog subjekta koji ih je nominovao.

17. Ukupan broj birača na Izvodu iz Centralnog biračkog spiska na dan 18.08.2022. godine je bio 3.368.666 birača, od čega je 3.277.490 birača upisano za glasanje na redovnim biračkim mjestima; 15.086 birača sa statusom raseljene osobe koji glasaju lično u općini prebivališta iz 1991. godine; 6.124 birača sa statusom raseljene osobe koji glasaju u odsustvu; 63.264 birača koji glasaju putem pošte i 6.702 birača koji glasaju u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH.
18. Za učešće na Općim izborima 2022. godine ovjereno je 145 političkih subjekata (90 političkih stranaka, 17 nezavisnih kandidata i 38 koalicija). Međutim, na glasačkom listiću se našlo ukupno 127 političkih subjekata (72 političke stranke, 38 koalicija i 17 neovisnih kandidata) jer se 8 stranaka pojavilo na izborima samo u okviru koalicije, a 10 političkih stranaka nije imalo ovjerene kandidatske liste.

Ovjereno je i na glasačkim listićima su se nalazila imena ukupno 7.258 kandidata (3.058 žena ili 42% i 4.200 muškaraca ili 58%).

19. Za Opće izbore 2022. godine određeno je 5.903 biračka mjesta (5.418 redovna, 7 za glasanje u odsustvu /za glasanje lično, 21 biračko mjesto u diplomatsko-konzularnih predstavništvima BiH u inozemstvu i 105 za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićem; 352 mobilna tima.
20. Za Opće izbore 2022. godine sve izborne komisije su bile popunjene i brojale su ukupno 571 člana od čega je bilo 294 (51,49%) muškarca i 277 (48,51%) žena, čime je ispoštovan član 2.14 stav (1) Izbornog zakona BiH.
21. Izborni proces na dan izbora 02.10.2022. godine su nadgledali: 2 supervizora Centralne izborne komisija BiH, jedan glavni supervizor, 13 regionalnih i 86 lokalnih supervizora koje je imenovala Centralna izborna komisija BiH.
22. S obzirom na to da na redovnom biračkom mjestu 007B051 "Hozici" na dan izbora 02.10.2022. godine izbore nije bilo moguće održati u skladu sa odredbama Izbornog zakona BiH i Pravilnika o provedbi izbora u Bosni i Hercegovini Centralna izborna komisija BiH je 03.10.2022. godine na 56. sjednici donijela Odluku o odgađanju i raspisivanju izbora za biračko mjesto 007B051 "Hozici". Odgođeni izbori održani su u nedjelju 09. oktobra 2022. godine.
23. Zbog neizvršavanja zakonskih obaveza biračkih odbora sa skoro 16% redovnih biračkih mjesta, Centralna izborna komisija BiH je bila spriječena da javnosti u Bosni i Hercegovini u roku od 24 sata nakon zatvaranja biračkih mjesta prezentira izborne rezultate sa skoro 1.000 redovnih biračkih mjesta za pojedine organe vlasti za koje su izbori provedeni. Zbog njihovog nerada veliki je teret pao na općinske/gradske izborne komisije u BiH. U skladu sa članom 5.27 Izbornog zakona BiH, nakon što od biračkih odbora dobije svu dokumentaciju i materijale za izbore, općinska izborna komisija utvrđuje objedinjene zbirne rezultate glasanja provedenog na teritoriji te općine za organe na svim nivoima vlasti za koje su provedeni izbori i o tome sastavlja zapisnik, koji se podnosi Centralnoj izbornoj komisiji BiH u roku od 24 sata nakon zatvaranja biračkih mjesta. Pravilnikom o provedbi izbora je propisano ukoliko općinska/gradska izborna komisija nije u mogućnosti pravilno utvrditi rezultate za pojedina biračka mjesta i nivo vlasti, podnosi zahtjev Centralnoj izbornoj komisiji BiH za otvaranje vreća i brojanje glasova. Ali je rok da se i ta aktivnost okonča trećeg dana od izbora do 19 sati. I taj rok nije ispoštovan jer je bilo i previše biračkih mjesta za koje nije bilo moguće utvrditi izborne rezultate.
24. Iako je Centralna izborna komisija BiH poseban značaj dala edukaciji članova organa za provedbu izbora, posebno biračkih odbora, i pripremila štampani i videomaterijal za njihovu obuku, birački odbori su pogrešno pakirali izborni materijal, pogrešno popunjavali obrasce u kojima npr. kandidat ima više glasova od njegove političke stranke, ili ukupan broj važećih glasačkih listića nije isti kao ukupan broj važećih glasova koje su ukupno osvojili politički subjekti i druge matematičke nelogičnosti.
25. Na Općim izborima održanim 02.10.2022. godine glasalo je 1.729.215 birača, od čega je 859.912 (49,73%) žena i 869.303 (50,27%) muškaraca.
26. U oblasti sigurnosti izbornog procesa Centralna izborna komisija BiH je pravovremeno obavijestila sva relevantna ministarstva unutrašnjih poslova i sigurnosne agencije da je raspisala Opće izbore 2022. godine, nakon čega je Ministarstvo sigurnosti BiH donijelo Odluku o imenovanju Radne grupe za praćenje realizacije zadataka iz nadležnosti institucija i policijskih agencija u Bosni i Hercegovini vezanih za provođenje Općih

izbora u BiH 2022. godine, a direktor Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH donio je Odluku, o formiranju Operativnog štaba akcije "Opći izbori 2022". Do 24:00 sata na dan održavanja izbora Operativni štab akcije "Opći izbori 2022" sa sjedištem u Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH zaprimio je ukupno 61 prijavu o incidentima koji se mogu dovesti u vezu sa narušavanjem glasanja na biračkim mjestima, i to: 31 u Federaciji BiH, 25 u Republici Srpskoj i 5 u Brčko distriktu BiH. Od ukupno prijavljenih incidenata 16 je kvalificirano kao narušavanje javnog reda i mira, 7 kao krivična djela koja se dovode u vezu sa narušavanjem izbornog procesa, a ostalo su incidenti koji još uvijek nisu pravno kvalificirani.

Nadalje, javni medijski napadi na instituciju, fizičke prijetnje članovima Centralne izborne komisije BiH, dezinformacije i maliciozne vijesti koje su imale za cilj zbunjivanje javnosti, diskreditaciju institucije i članova Centralne izborne komisija BiH predstavljale su dodatni element pritiska na službena lica u obavljanju službene dužnosti.

27. Centralna izborna komisija BiH je akreditirala 3.720 posmatrača: 2.648 posmatrača ispred 11 udruženja građana, 938 međunarodnih posmatrača iz 44 organizacije i 134 posmatrača ispred 22 politička subjekta.
28. Za nadgledanje rada Glavnog centra za brojanje akreditirano je 1.055 posmatrača (136 posmatrača političkih subjekata, 40 posmatrača udruženja građana i 879 posmatrača međunarodnih organizacija i institucija). Glavni centar za brojanje nije primio niti jedan prigovor na svoj rad.
29. U Glavnom centru za brojanje prebrojano je ukupno 60.975 glasačkih paketa sljedećih kategorija: 41.338 glasačkih paketa birača koji su glasali putem pošte, 4.377 glasačkih paketa birača koji su glasali u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH, 2.163 glasačka paketa birača koji su glasali u odsutnosti, 761 glasački paket birača koji su glasali nepotvrđenim glasačkim listićem i 12.336 glasačkih paketa birača koji su glasali putem mobilnog tima.
30. U Glavnom centru za brojanje vršeno je ponovno brojanje glasačkih listića za 2.608 biračkih mjesta po različitim nivoima vlasti. Do utvrđivanja rezultata izbora, a na osnovu sedam (7) naredbi Centralne izborne komisije BiH izvršeno je kontrolno brojanje i pravilno utvrđivanje rezultata izbora na 2.458 biračkih mjesta, a nakon utvrđivanja rezultata izbora, na osnovu šest (6) naredbi Centralne izborne komisije BiH izvršeno je ponovno brojanje na 150 biračkih mjesta.
31. Prilikom ponovnog kontrolnog brojanja na 2.239 redovnih biračkih mjesta, po naredbi Centralne izborne komisija BiH za nivo 600 – Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske u Glavnom centru za brojanje pronađeno je 35 falsifikovanih glasačkih listića na dva biračka mjesta u općini Bratunac i jednom biračkom mjestu u općini Šekovići, a na jednom biračkom mjestu u općini Srebrenica na svim glasačkim listićima za jednog kandidata utvrđeno je nepostojanje sigurnosnog elementa, potpis člana biračkog odbora zaduženog za izdavanje glasačkih listića, zbog čega su ovi glasački listići proglašeni nevažećim. Centralna izborna komisija BiH je dostavila prijavu Tužilaštvu BiH protiv N.N. lica zbog sumnje da je učinjeno krivično djelo koje se odnosi na izborni proces na biračkim mjestima u ovim općinama.
32. Ukupan broj obrađenih glasačkih listića za Opće izbore 2022. godine iznosi 6.914.784, od čega je važećih 6.429.415 glasačkih listića ili 93%, a nevažećih glasačkih listića je 485.369 ili 7%. Nevažećih neoznačenih (praznih) glasačkih listića je bilo 264.782 ili

3,8%, a nevažećih glasačkih listića prema ostalim kriterijima je bilo 220.587. ili 3,2%. Prema nivoima vlasti najveći ukupni procenat nevažećih glasačkih listića evidentiran je za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH (8,38%), zatim slijede Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH (7,58%); Predsjedništvo BiH (6,65%), skupštine kantona (6,59%); Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske (5,75%), a najmanji procenat je evidentiran za izbornu utрку za Narodnu skupštinu Republike Srpske (5,52%).

33. Dana, 02.11.2022. godine na 80. sjednici Centralna izborna komisija BiH je donijela Odluku o potvrđivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine.
34. Ukupno je izabrano 518 zvaničnika, od čega 142 žene (27,41%) i 376 muškaraca (72,59%). U Predsjedništvo BiH izabrana je jedna žena i dva muškaraca. U Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH izabrana su 42 predstavnika, od čega 7 žena (16,67%) i 35 muškaraca (83,33%). U Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH izabrano je 98 predstavnika od čega 27 žena (27,55%) i 71 muškarac (72,45%). Na pozicije predsjednik i dva potpredsjednika RS izabrana su tri muškarca. U Narodnu skupštinu RS izabrana su 83 zastupnika od čega 16 žena (19,28%) i 67 muškaraca (80,72%). U kantonalne skupštine izabrano je 289 zastupnika od čega 91 žena (31,49%) i 198 muškaraca (68,51%).
35. Prema starosnoj strukturi većina izabranih zvaničnika je starija od 30 godina. Od ukupno 37 izabranih zvaničnika koji su mlađi od 30 godina starosti 15 je žena. Ukupno 481 zvaničnik imaju više od 30 godina, od čega je 127 žena i 354 muškarca.
36. U periodu izbornih aktivnosti, učesnici izbornog procesa podnosili su prigovore i žalbe koji se odnose na: odluke Centralne izborne komisije BiH o davanju / nedavanju saglasnosti na imenovanje članova izborne komisije; odluke o ovjeri ili odbijanju ovjere prijave političkih subjekata, odluku o utvrđivanju prava korištenja naziva političke stranke u izborne svrhe; odluke o ovjeri ili odbijanju ovjere kandidatskih listi; odluke o odbijanju upisa u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan Bosne i Hercegovine; povrede člana 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH; povrede izbornog prava u periodu izborne kampanje političkih subjekata, kršenje izborne šutnje, povrede biračkog prava na dan izbora, odluke o zloupotrebi javnih sredstava i resursa; odluke o kršenju člana 7.3 stav (2) Izbornog zakona BiH – Lažno predstavljanje; odluke u vezi kršenja člana 7.3 stav (1) tačka 7) Izbornog zakona BiH – Govor mržnje; kršenje izborne šutnje; povrede biračkog prava na dan izbora; žalbe na prvostepene odluke izbornih komisija; zahtjeve izbornih komisija za otvaranje vreća sa glasačkim materijalom, zahtjev za ocjenu zakonitosti i žalba na Naredbu o ponovnom kontrolnom brojanju za nivo predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske; odluke u vezi sa zahtjevom za ponovno brojanje glasačkih listića; žalbe na Odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine; zahtjevi za poništenje i ponavljanje izbora; postupci potvrđivanja rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine; odluke u vezi dodjele i prestanka mandata; povrede člana 15.8 stav (1) i (2) Izbornog zakona BiH itd.
37. U svim fazama izbornog procesa ukupno je izjavljeno 483 žalbe Apelacionom odjeljenju Suda Bosne i Hercegovine. Na kraju izvještajnog perioda Sud BiH je 454 žalbi (93,9%) odbio ili odbacio, 17 žalbi (3,6%) je uvažio i vratio na ponovni postupak, a 4 žalbe (0,8%) je djelimično uvažio, dok je 8 žalbi (1,7%) ostalo neriješeno. Žalbe koje su riješene početkom 2023. godine odbijene su kao neosnovane, iz čega se vidi visok

procenat odluka Centralne izborne komisije BiH koje je potvrdilo Apelaciono odjeljenje Suda BiH.

U fazi izbornog procesa koji se odnosio na provođenje Općih izbora 2022. godine, od raspisivanja izbora do okončanja posrednih izbora ukupno su izjavljene 424 žalbe Apelacionom odjeljenju Suda BiH, od kojih je Sud BiH 406 žalbi (95,8%) odbio ili odbacio, 16 žalbi (3,8%) je uvažio i vratio na ponovni postupak, a 2 žalbe (0,4%) je djelimično uvažio, iz čega se vidi visok procenat odluka Centralne izborne komisije BiH koje je potvrdilo Apelaciono odjeljenje Suda BiH. Nekoliko žalbi koje je Apelacioni odjel Suda BiH uvažio odnose se na predmetnu oblast lažno predstavljanje i korištenje javnih sredstava i resursa koje su uvedene izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH koje je donio Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu u julu 2022. godine i tek sada se uspostavlja nova praksa u izbornom sistemu.

Na Rješenja Suda Bosne i Hercegovine uložene su četiri (4) Apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine.

38. Tokom 2022. godine u evidenciji Centralne izborne komisija BiH registrirano je 8 prijava protiv Centralne izborne komisije BiH, bilo da su podnesene protiv Centralne izborne komisija BiH, bilo protiv pojedinih članova ili su podnesene protiv N.N. lica zbog izbornih nepravilnosti, a tužilaštvo je tražilo informacije, izjašnjenja i dokaze od Centralne izborne komisije BiH. Po svim podnesenim prijavama, dostavljena je tražena dokumentacija i informacije koje su zatražene. U trenutku pisanja ovog izvještaja nisu zaprimljene povratne informacije o statusu podnesenih prijava.
39. Nakon konstituiranja zakonodavnih i predsjedničkih tijela izabranih neposredno 02.10.2022. godine, u skladu sa ustavnim i zakonskim rokovima organiziran je i realiziran izborni proces posrednih izbora za sljedeća tijela: Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH, Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, Vijeće naroda Republike Srpske i predsjednika i potpredsjednike Federacije Bosne i Hercegovine, što je ukupno 126 posredno izabranih nosilaca mandata.
40. U skladu sa Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza za 2022. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 42/22) Centralnoj izbornoj komisiji BiH je odobren ukupan budžet u iznosu od 15.777.000,00 KM, od čega za neposrednu potrošnju iznos od 3.249.000,00 KM a za održavanje Općih izbora 2022. godine iznos od 12.528.000,00 KM.
Ukupan korigirani budžet Centralne izborne komisije BiH za period 01.01.–31.12.2022. godine, sa prenesenim neiskorištenim sredstvima iz 2021. godine na višegodišnjem kapitalnom ulaganju i kao i domaćim transferima uplaćenim u 2022. godini, te troškovima iz tekuće rezerve budžeta institucija Bosne i Hercegovine za 2022. godinu u skladu sa odlukama Vijeća ministara BiH, iznosi ukupno 16.087.219,68 KM.
41. Ukupni troškovi Općih izbora 2022. godine su iznosili 11.093.759,00 KM sa programa posebnih namjena, dok su neke od aktivnosti na pripremi izbora 2022. godine finansirane iz privremenog finansiranja i donacija. Od navedenog iznosa najveći dio se odnosi na isplatu naknada članovima biračkih odbora 4.312.973,11 KM u neto iznosu odnosno 6.024.904,36 KM u bruto iznosu, uključujući poreze i doprinose na neto naknade.

42. Na ime povrata takse za Opće izbore 2022. godine, u izvještajnom periodu, političkim subjektima vraćeno je ukupno 1.459.000KM, od čega 1.441.000KM političkim strankama i 18.000KM nezavisnim kandidatima.
43. U Izvještaju o obavljenoj finansijskoj reviziji Centralne izborne komisije BiH za 2022. godinu revizori Ureda za reviziju institucija BiH konstatirali su da “...,financijska izvješća povjerenstva prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine, obveza i izvora sredstava na 31. 12. 2022. godine i izvršenje proračuna za godinu koja se završava na navedeni datum, sukladno prihvaćenom okviru finansijskog izvješćivanja“. Nadalje, navodi se da “...“aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Povjerenstva za 2022. godinu sukladne su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definirani kao kriterij za danu reviziju“. ⁸
44. Centralna izborna komisija BiH je izvršila prijem godišnjih finansijskih izvještaja za 2021. godinu koje su podnijele 144 političke stranaka, što čini 79,56% od ukupno 181 političke stranke sa evidencije Centralne izborne komisije BiH. U zakonom propisanom roku finansijski izvještaj je podnijelo 127 politička stranka, dok je 17 političkih stranaka izvještaj podnijelo nakon urgencije i pokrenutog postupka Centralne izborne komisije BiH.
45. Godišnji finansijski izvještaj za 2021. godinu, Centralnoj izbornoj komisiji BiH nije podnijelo 37 političkih stranaka, što čini 20,44% od ukupnog broja političkih stranaka sa evidencije Centralne izborne komisije BiH.
46. Političke stranke u 2021. godini su se finansirale iz sljedećih izvora: članarina u procentu od 6,65%, priloga fizičkih osoba u procentu 7,70%, priloga pravnih osoba u procentu 0,29%, prihoda od imovine političkih stranaka u procentu 2,22%, prihoda od poklona i usluga što ih stranka nije imala obavezu platiti u procentu 1,03%, prihoda iz budžeta u procentu 79,91% i ostalih prihoda u procentu 2,20% od ukupno ostvarenih prihoda,
47. Centralnoj izbornoj komisiji BiH postizborni finansijski izvještaj su podnijele 84 političke stranke ili 93,33% od ukupnog broja političkih stranaka koje su učestvovala na izborima. Finansijski izvještaj nije podnijelo 6 političkih stranaka ili 6,67%. U roku, propisanom Izbornim zakonim BiH, izvještaj je podnijelo 80% političkih stranaka, dok je 13,33% političkih stranaka izvještaj podnijelo sa zakašnjenjem od 3 do 18 dana.
48. Od ukupno 17 nezavisnih kandidata koji su učestvovali na izborima, postizborni finansijski izvještaj podnijelo je 16 kandidata, dok izvještaj nije podnio jedan kandidat.
49. Političke stranke koje su Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnijele postizborni finansijski izvještaj iskazale su troškove izborne kampanje u iznosu od 11,422,813.91 KM. Od 16 nezavisnih kandidata koji su podnijeli postizborni finansijski izvještaj samo dva kandidata su iskazali troškove izborne kampanje u ukupnom iznosu od 1,902.80 KM.
50. U skladu sa članom 17. Zakona o finansiranju političkih stranaka, Parlamentarnoj skupštini BiH je podnesen Izvještaj o pregledanom stanju finansijskog poslovanja političkih stranaka u 2020. godini, broj: 03-07-6-153-2/23 od 09.02.2023. godine, koji se dijeli kao skupštinski štampani materijal. U izvještaju su navedeni izvori finansiranja,

⁸ Izvješće o obavljenoj finansijskoj reviziji Središnjeg izbornog povjerenstva BiH za 2022. godinu, str. 2 i 4.

navedeni nalazi revizije i prezentirana kršenja odredaba Zakona o finansiranju političkih stranaka, svake stranke pojedinačno.

51. Izborni proces u Bosni i Hercegovini je nadgledala Izborna posmatračka Misija OSCE/ODIHR koja je u Završnom izvještaju ocijenila da je *“Centralna izborna komisija (CIK) provela izbore efikasno, transparentno i u zakonskim rokovima, uprkos kašnjenjima uzrokovanim kasnom isplatom potrebnih sredstava i velikim nedostatkom ljudskih resursa. Komisije na višim nivoima, posebno CIK, uživale su povjerenje većine zainteresiranih strana... Pozitivno je to da je CIK uspostavila novu internetsku platformu za podnošenja prijava za glasanje izvan BiH, koja je pojednostavila taj proces i smanjila mogućnost za lažnu registraciju i ljudsku pogrešku. CIK je održavala redovne sjednice koje su bile otvorene za javnost i prenošene putem interneta, doprinoseći tako transparentnosti. Većina odluka donesena je jednoglasno i na vrijeme objavljena na web-stranici CIK-a, osim onih koje se odnose na rješavanje prigovora i žalbi. CIK je postupila na kolegijalan način i informisala javnost o svojim aktivnostima...”*⁹
52. U cilju povećanja transparentnosti rada Centralne izborne komisije BiH i infomiranja javnosti o poduzetim aktivnostima prilikom organizacije i provođenja Općih izbora 2022. godine pripremljena je edicija *“Izborna pravo u praksi – Opći izbori 2022. godine”* koja obuhvata sljedeće publikacije: *“Analiza nevažećih glasačkih listića – Opći izbori 2022.”* – direktni izbori, *“Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa – Opći izbori u BiH 2022.”*, *“Izvještaj Glavne kontrole izbornih rezultata – Opći izbori 2022. godine”*, *“Izvještaj o radu Glavnog centra za brojanje – Opći izbori 2022. godine”*, *“Izvještaj o radu izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u BiH – Opći izbori 2022. godine”* i *“Birački odbori: ko, kako, zašto – Opći izbori 2022. godine”*. Ova edicija će svim zainteresiranim stranama omogućiti da se potpuno, pravilno i objektivno informiraju o radu Centralne izborne komisije BiH, te donesu vlastite zaključke o izbornom procesu u BiH na osnovu činjenica i konkretnih pokazatelja. Sve publikacije su dostupne na web-stranici www.izbori.ba.
53. U izvještajnom periodu Centralna izborna komisija BiH je pripremila i usvojila sljedeće dokumente: Izvještaj o provođenju zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine u 2021. godini, Program rada Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine za 2023. godinu, Program obuke uposlenika Sekretarijata Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine u 2023. godini, Završni Izvještaj o napretku u provedbi preporuka iz Revidiranog Plana integriteta Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine (decembar 2017. – decembar 2021), Akcioni plan Centralne izborne komisije BiH za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije (2020–2024) za 2022. godinu čiji sastavni dio je i Akcioni plan Centralne izborne komisije BiH za borbu protiv korupcije tokom trajanja pandemije COVID-19.
54. Na zahtjev Agencije za ravnopravnost spolova BiH (ARS BiH) pripremljen je prilog Centralne izborne komisija BiH za Izvještaj o provođenju Gender akcionog plana BiH period januar–decembar 2021. godine i prilog Centralne izborne komisija BiH za Završni izvještaj o provedbi Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine u periodu novembar 2018. – decembar 2022. godine.
55. Na zahtjev Direkcije za evropske integracija (DEI) pripremljen je prilog Centralne izborne komisija za pripremu Priloga institucija u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu

⁹ Završni izvještaj Izborne posmatračke misije ODIHR, Opći izbori, 2. oktobar 2022. godine, str. 2 i 10.

za potrebe Paketa proširenja za 2022. godinu izvještajni period od 15.06.2021. godine do 17.03.2022. godine i dopuna Priloga za period od 17.03.2022. do 05.05.2022. godine.

56. U izvještajnom periodu Centralna izborna komisija BiH je donijela 43 odluke, od toga 18 odluka kojim je utvrđeno da lice neće biti upisano u Centralni birački spisak dok se nalazi na izdržavanju kazne zatvora, i 25 odluka kojim je utvrđeno da se lice upisuje u Centralni birački spisak, a čije ime je prethodno brisano iz spiska, u skladu sa odredbom člana 1.7 Izbornog zakona BiH, zbog isteka izdržavanja kazne zatvora izrečene zbog povreda humanitarnog prava.
57. U toku 2022. godine u 14 gradova i općina u Bosni i Hercegovini održani su izbori za organe lokalne uprave i samouprave (Bosanski Petrovac, Bosansko Grahovo, Banja Luka, Bihać, Bijeljina, Bratunac, Istočno Novo Sarajevo, Gradiška, Krupa na Uni, Novi Grad Sarajevo, Petrovo, Srbac, Stari Grad Sarajevo i Trnovo (RS)).
58. U 2022. godini Centralnoj izbornoj komisiji BiH dostavljeno je ukupno 2.605 rješenja o ispisu i promjenama u rješenjima o državljanstvu BiH, te su vršene provjere podataka o istim u Centralnom biračkom spisku i 602 rješenja vezana za poslovnu sposobnost te su nakon dostave obrađena u evidenciji Centralnog biračkog spiska.
59. Centralna izborna komisija je 07.12.2022. godine donijela odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnika Općine Bratunac i Vogošća. Prijevremeni izbori su održani 05.02.2023. godine. Dana 24.02.2023. godine donesena je Odluka o potvrđivanju rezultata prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnika Općine Bratunac i Vogošća.
60. Aktivnosti iz djelokruga rada Centra za edukaciju Centralne izborne komisije BiH su obuhvatile brojne događaje od kojih izdvajamo: promociju inicijative za proglašenje Svjetskog dana izbora, redovne obuke izborne administracije u skladu s Planom i programom edukacije organa za provođenje izbora za 2022. godinu, organizaciju postizborne konferencije "Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije", posjete studenata.
61. U pogledu međunarodne saradnje predstavnici Centralne izborne komisije BiH su u 2022. godini učestvovali na različitim događajima od kojih izdvajamo: 3 izborne posmatračke misije, učešće u radu Izvršnog odbora i Generalne skupštine Svjetskog udruženja izbornih tijela (A-WEB) kao i brojne konferencije i seminare.
62. Dana 27.04.2022. godine u Sarajevu potpisan je Memorandum o saradnji između Centralne izborne komisije BiH i Misije Organizacije za evropsku sigurnost i saradnju u Bosni i Hercegovini (OSCE BiH), čije zaključivanje je odobrilo Predsjedništvo Bosne i Hercegovine odlukom od 31.03.2022. godine.
63. U izvještajnom periodu su realizirane aktivnosti koje su finansijski podržale ili implementirale Delegacija Evropske unije u BiH, OSCE/ODIHR, Misija OSCE u BiH, Međunarodna fondacija za izborne sisteme (IFES), Vijeće Evrope, Ambasada Švicarske, Ambasada Republike Turske, Ambasada Velike Britanije, UN Populacijski fond (UNFPA BiH).
64. U izvještajnom periodu održano je 15 konferencija za novinare, objavljeno je 340 saopćenja za javnost, a pisani mediji su objavili više od 2.000 članaka o radu Centralne

izborne komisije BiH. Putem YouTube kanala realizirano je 105 prenosa uživo sa sjednica Centralne izborne komisije BiH.

65. U okviru projekta kojeg je Centralna izborna komisija BiH realizirala uz podršku Udruženja izbornih zvaničnika u BiH i ambasade Švicarske u BiH u periodu od maja do novembra 2022. godine objavljeno je 14 podcasta “Opći izbori 2022. godine”.
66. Centralna izborna komisija BiH ulaže kontinuirane napore da unaprijedi izborni proces, a kroz preporuke upućene Parlamentarnoj skupštini BiH ukazuje na potrebu rješavanja ključnih problema koji se, prije svega, odnose na pravovremene izmjene i dopune svih zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH.

O CENTRALNOJ IZBORNOJ KOMISIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Vizija

Pružanje podrške demokratskim procesima u Bosni i Hercegovini i razvoju društva bez korupcije.

Misija

Centralna izborna komisija BiH provodi izborni proces, obavlja finansijsku kontrolu političkih stranaka i ocjenjuje da li kandidati ispunjavaju uvjete za imenovanje predsjedavajućeg, ministara i zamjenika ministara u Vijeću ministara BiH, kao i kandidata za direktora i zamjenika direktora u Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije i tako doprinosi jačanju demokratskih procesa u Bosni i Hercegovini.

Naše vrijednosti

Vladavina zakona, nezavisnost i nepristrasnost,
transparentnost i javnost rada, odgovornost,
profesionalni integritet

Naši ciljevi

Zadržati status nezavisne institucije koja doprinosi demokratizaciji društva u Bosni i Hercegovini; doprinos izgradnji institucionalnih kapaciteta Bosne i Hercegovine; jačanje pluralističke demokratije, ljudskih prava i sloboda i vladavina zakona; osiguranje tačnosti biračkih spiskova i identifikacije birača; povećanje svjesnosti birača; razvoj ljudskih resursa kroz ciljanu edukaciju; korištenje savremenih informacionih tehnologija; unaprjeđenje saradnje sa svim ključnim akterima; razvoj efikasnih mehanizama za monitoring i evaluaciju.

I. DIO -PROVOĐENJE IZBORNOG ZAKONA BiH

1. Priprema i provođenje izbora

1.1. Izborne aktivnosti

1.1.1. Izmjene i dopune Izbornog zakona BiH

67. U 2022. godini Izborni zakon BiH je izmijenjen i dopunjen tri puta odlukama Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu.
68. Prva izmjena i dopuna Izbornog zakona BiH se desila u junu 2022. godine. Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu Christian Schmidt je 07.06.2022. godine donio Odluku o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj: 02/22 od 07.06.2022. godine, Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama dopunama Izbornog zakona BiH, broj 03/22 od 07.06.2022. godine, i Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, broj 04/22 od 07.06.2022.godine. Na taj način je sistemski riješeno pitanje finansiranja izbora u Bosni i Hercegovini u situaciji kada je na snazi privremeno finansiranje.¹⁰
69. Druga izmjena i dopuna Izbornog zakona BiH se desila u julu 2022. godine. Odlukom Visokog predstavnika u BiH donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH¹¹, a izmjenama i dopunama Zakona date su definicije za: elektronski mediji, online mediji, štampani mediji, društvene mreže, govor mržnje i zloupotreba javnih sredstava i resursa, a izmjenjene su i dopunjene odredbe koje se odnose na zloupotrebe zakonskog prava na učešće u radu biračkog odbora fiktivnim predstavljanjem, zloupotrebe javnih sredstava i govora mržnje. Izmjenjene su i dopunjene odredbe o sankcijama koje može izreći Centralna izborna komisija BiH iz člana 6.7 i 19.8 i 19.9 Izbornog zakona BiH.
70. Treća izmjena i dopuna Izbornog zakona BiH desila se na dan održavanja Općih izbora 02.10.2022. godine, nakon zatvaranja biračkih mjesta. Odlukom Visokog predstavnika donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH kojim je izmijenjeno poglavlje 9A Izbornog zakona BiH, vezano za izbor predsjednika i dva potpredsjednika Federacije BiH, kao i članovi 10.10, 10.12, 10.13 i 10.16 Izbornog zakona BiH. Broj delegata u Domu naroda Federacije BiH povećan je na 80, a iz kantonalnih skupština se bira po 23 delegata iz bošnjačkog, hrvatskog i srpskog naroda i 11 delegata iz reda Ostalih.¹²

¹⁰ "Službeni glasnik BiH", broj 38 od 10.6.2022. godine.

¹¹ "Službeni glasnik BiH", broj 51/22.

¹² "Službeni glasnik BiH", broj 67/22.

1.1.2. Aktivnosti u vezi sa izborom predsjednika Centralne izborne komisije BiH i člana Centralne izborne komisije BiH

71. U 2022. godini su pokrenute aktivnosti na izboru novog člana Centralne izborne komisije BiH s obzirom na činjenicu da je Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na 28. sjednici, održanoj 27. aprila 2016. godine, donio Odluku o imenovanju Irene Hadžiabdić, za člana Centralne izborne komisija BiH iz reda ostalih¹³ te mandat imenovanoj članici Centralne izborne komisije BiH iz reda ostalih, ističe dana 17. maja 2023. godine.

1.2. Normativna djelatnost

72. Priprema i usvajanje normativnih akata, kao kontinuirani zadatak Centralne izborne komisije BiH, ogleda se u izradi podzakonskih akata donesenih na osnovu zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH. Proaktivnim djelovanjem i uz konsultacije i pribavljanje ekspertnih mišljenja OSCE/ODIHR Centralna izborna komisija BiH je nastojala unaprijediti podzakonske akte uvažavajući preporuke posmatračkih misija OSCE/ODIHR za unaprjeđenje izbornog procesa.
73. Popis normativnih akata usvojenih u izvještajnom periodu se nalazi u Prilogu 1 ovoga izvještaja.

1.3. Ostali akti Centralne izborne komisije BiH

74. Izvještaj o provođenju zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine u 2021. godini je usvojen Zaključkom kojim se utvrđuje tekst izvještaja na 15. sjednici Centralne izborne komisije BiH održanoj 21.04.2022. godine i isti je dostavljen u Parlamentarnu skupštinu BiH dana 28.06.2022. godine. Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH je dana, 27.07.2022. godine na svojoj 31. sjednici usvojio predmetni izvještaj, a Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH je aktom broj 02-50-6-15-25/22 od 30.08.2022. obavijestio Centralnu izbornu komisiju BiH da nije usvojio Izvještaj o provođenju zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine u 2021. godini.
75. Izvještaj o provođenju Lokalnih izbora 2020. godine usvojen je, u drugom krugu glasanja, na 28. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH koja je održana 27.04.2022. godine.¹⁴
76. Izvještaj o provođenju zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisija BiH u 2020. godini usvojen je, u drugom krugu glasanja, na 28. sjednici Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH koja je održana 27.04.2022. godine.¹⁵
77. Završni Izvještaj o napretku u provedbi preporuka iz Revidiranog Plana integriteta Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine (decembar 2017. – decembar

¹³ "Službeni glasnik BiH", broj 36/16.

¹⁴ Akt Predstavničkog doma PS BiH broj 01.02-50-18-1706/21 od 27.04.2022. godine.

¹⁵ Akt predstavničkog doma PS BiH broj 01-50-1-15-28/22 od 27.04.2022. godine.

2021.) usvojen je na prvoj (1.) sjednici Centralne izborne komisije BiH održanoj 13.01.2022. godine¹⁶ i dostavljen u Agenciju za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije (APIK)¹⁷.

78. Akcioni plan Centralne izborne komisije BiH za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije (2020–2024) za 2022. godinu čiji sastavni dio je i Akcioni plan Centralne izborne komisije BiH za borbu protiv korupcije tokom trajanja pandemije COVID-19 usvojen je na 1. sjednici Centralne izborne komisija BiH održanoj 13.01.2022. godine¹⁸. Agencija za borbu protiv korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije dala je pozitivno mišljenje na predloženi dokument.¹⁹ Nakon usvajanja predmetni dokument je dostavljen u APIK²⁰.
79. Na zahtjev Agencije za ravnopravnost spolova BiH (ARS BiH) pripremljen je prilog Centralne izborne komisija BiH za Izvještaj o provođenju Gender akcionog plana BiH period januar–decembar 2021. godine²¹ i Prilog za Završni izvještaj o provedbi Gender akcionog plana BiH za period novembar 2018. – decembar 2022. godine.²²
80. Na zahtjev Direkcije za evropske integracija (DEI) pripremljen je prilog Centralne izborne komisija za pripremu Priloga institucija u Bosni i Hercegovini za 2022. godinu za potrebe Paketa proširenja za 2022. godinu izvještajni period od 15.06.2021. godine do 17.03.2022. godine i dostavljen u DEI.²³ Dana 05.05.2022. godine dostavljena je dopuna Priloga za period od 17.03.2022. do 05.05.2022. godine.²⁴
81. Program rada Centralne izborne komisije za 2023. godinu²⁵ pripremljen je na osnovu Srednjoročnog plana rada Centralne izborne komisije BiH za period 2023–2025. godina²⁶ i u skladu sa propisanom metodologijom²⁷. Fokus aktivnosti Centralne izborne komisije BiH u 2023. godini je na 3 programske aktivnosti: 1) Priprema za provođenje izbornog procesa i implementacija rezultata izbora; 2) Kontrola i revizija finansiranja političkih stranaka i izbornih kampanja i 3) Uvođenje naprednih tehnologija u izborni proces.

Za realizaciju programskih aktivnosti je planiran ukupni budžet u iznosu od 21.692.000 KM, od čega je 17.900.000 KM bilo planirano za projektne aktivnosti “Uvođenje naprednih tehnologija u izborni proces“ (100 hiljada KM planirano je za troškove vezane za provođenje pilot projekta – prevoz, smještaj, dnevnice i honorari osobama koje će učestvovati u realizaciji, kojeg Centralna izborna komisija BiH

¹⁶ Akt broj 04-07-10-1160-15/17.

¹⁷ Akt broj 04-07-10-1160-16/179.

¹⁸ Akt broj: 04-07-10-1058-8 /21.

¹⁹ Akt broj 06-07-4-489-2/21 od 13.12.2021. godine.

²⁰ Akt broj 04-07-10-1058-8 /21.

²¹ Akt broj 04-2-50-4 71-3/22 od 08.02.2022. godine.

²² Akt broj 04-2-50-4 71-5/22 od 22.12.2022. godine.

²³ Akt CIK BiH broj 04-2-50-4- 242-2 /22.

²⁴ Akt CIK BiH broj 04-2-50-4- 242-6 /22.

²⁵ Akt broj 04-2-07-10 -1392 -3/22.

²⁶ Akt broj 07-1-02-1859-8/22.

²⁷ Uputstvo o načinu pripreme godišnjeg programa rada i izvještaja o radu u institucijama BiH “Sl. glasnik BiH“, br. 45/15; Uputstvo o izmjeni uputstva o načinu pripreme godišnjeg programa rada i izvještaja o radu u institucijama Bosne i Hercegovine (“Sl. glasnik BiH“, br. 64/18 i 7/19).

planira realizirati u 2023. godini u 10 općina/gradova na 165 biračkih mjesta, a 17.800.000 KM je bilo planirano za nabavku opreme za uvođenje digitalnih tehnologija u izborni proces).

Dopisom broj 05-02-2-5975-2/22 od 09.09.2022. godine Ministarstvo finansija i trezora BiH obavijestilo je Centralnu izbornu komisiju BiH da ne može podržati Program rada Centralne izborne komisije BiH za 2023. godinu uz obrazloženje “da je za ukupno projektirane aktivnosti planirano 21.692.000 KM, od čega se 17.900.000 KM odnosi na projektnu aktivnost uvođenje naprednih tehnologija u izborni proces u Bosni i Hercegovini, koja u okviru nacrta programa rada za 2023. godinu nije elaborirana i obrazložena. “Također, skrenuta je pažnja da o naprednim tehnologijama za 2023. godinu odlučuje Parlamentarna skupština BiH te da još uvijek ne postoji pravni temelj u smislu usvojenih izmjena i dopuna Izbornog zakona u BiH, kao i da Fiskalno vijeće Bosne i Hercegovine još uvijek nije utvrdilo Globalni okvir fiskalne bilance i politika u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2023–2025. godina i da nije poznato kojim iznosom za finansiranje raspolažu institucije Bosne i Hercegovine. “

Također, dopisom od 10.10.2022. godine Ministarstvo finansija i trezora BiH je obavijestilo Centralnu izbornu komisiju BiH da je, imajući u vidu prethodno dostavljeno mišljenje na nacrt Programa rada Centralne izborne komisije BiH za 2023. godinu, potrebno dostaviti korigiran Srednjoročni plan rada CIK BiH (2023–2025) u skladu sa navedenim mišljenjem.

Nakon što je po zahtjevu Ministarstva finansija i trezora BiH korigiran Srednjoročni plan rada CIK BiH (2023–2025) i data saglasnost²⁸ korigirani Program rada Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine za 2023. godinu je usvojen na 11. sjednici Centralne izborne komisije BiH održanoj dana 02.02.2023. godine i dostavljen u Ministarstvo finansija i trezora BiH²⁹.

82. Pripremljen je Program obuke uposlenika Sekretarijata Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine u 2023. godini³⁰ na koji je Centralna izborna komisija BiH³¹ zaključkom dala saglasnost na 4. sjednici održanoj 12.01.2023. godine isti je dostavljen Agenciji za državnu službu BiH³².

1.4. Vođenje Centralnog biračkog spiska

83. Postupak vođenja Centralnog biračkog spiska i upisa birača propisan je poglavljem 3. Izbornog zakona BiH – Birački spisak, Pravilnikom o upotrebi i izradi izvoda iz Centralnog biračkog spiska³³ i Uputstvom o postupku slanja, primanja, obrade, arhiviranja i zaštite elektronskih prijava i dokumenata državljana Bosne i Hercegovine za glasanje izvan BiH elektronskim putem³⁴. Centralni birački spisak

²⁸ Dopis MFT BiH broj 13-02-2-3765-24/22 od 28.12.2022. godine.

²⁹ Akt broj 04-2-07-10 -1392 -4 /22 od 02.02.2023. godine.

³⁰ Akt broj 04-2-50-4-34-1/22.

³¹ Akt broj 04-2-50-4-34-2/22.

³² Akt broj 04-2-50-4-34-3/22.

³³ “Službeni glasnik BiH”, broj 27/22.

³⁴ *Ibid.*

je evidencija o državljanima BiH koji imaju biračko pravo u skladu s Izbornim zakonom BiH i formira se, vodi i koristi za potrebe organizacije i provođenja izbora u skladu sa zakonom, za provođenje referenduma, za provođenje opoziva izabranog funkcionera i izbore organa lokalne samouprave u skladu sa zakonom.

84. Odlukom o zaključivanju Centralnog biračkog spiska sa stanjem na dan 03.05.2022. godine u 24:00 sata, odnosno na dan prije raspisivanja Općih izbora 2022. godine (u skladu s članom 4.2 Izbornog zakona BiH) utvrđeno je da je ukupan broj birača u Bosni i Hercegovini upisanih u Centralni birački spisak **3.371.487**, te je pojedinačno utvrđen i broj birača po izbornim jedinicama za organe vlasti za koje se provode izbori. U ukupan broj nije uključeno i 14.377 birača iz Brčko distrikta BiH koji nemaju određenu entitetsku biračku opciju, a koju su mogli odrediti do 19.07.2022. godine, kako bi bili evidentirani u izvodima iz Centralnog biračkog spiska za predstojeće izbore.
85. Nadalje, Odlukom o zaključivanju i potvrđivanju izvoda iz Centralnog biračkog spiska za Opće izbore 2022. godine i objavljivanju broja birača za svaku izbornu jedinicu, na osnovu člana 3.6 stav (2) tačka e) od 25.08.2022. godine, zaključen je Centralni birački spisak koji će se koristiti za Opće izbore 2022. godine sa stanjem na dan 18.08.2022. godine u 24:00 sata, te je utvrđen ukupan broj birača upisanih u izvode iz Centralnog biračkog spiska **3.368.666**, kao i pojedinačan broj birača prema izbornim jedinicama za organe vlasti za koje se provode izbori, a objavljena je i na internet-stranici Centralne izborne komisije BiH.
86. Pregled broja birača upisanih u Centralni birački spisak po kategorijama na dan 18.08.2022. godine u 24:00 sata je sljedeći: 3.277.490 birača koji glasaju na redovnom biračkom mjestu; 15.086 birača sa statusom raseljenog lica koji glasaju lično u općini prebivališta iz 1991. godine; 6.124 birača sa statusom raseljenog lica koji glasaju u odsustvu; 63.264 birača koji glasaju putem pošte i 6.702 birača koji glasaju u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH. Navedeni podaci korišteni su za izradu izvoda iz Centralnog biračkog spiska po biračkim mjestima, a koji su se koristili na dan održavanja Općih izbora 02.10.2022. godine.

***Tabela 1.** Birači upisani u Centralni birački spisak po kategorijama na dan 18.08.2022. godine*

R/B	Kategorija	Broj birača
1.	Birači koji svoje biračko pravo ostvaruju na redovnim biračkim mjestima (redovni birači)	3.277.490
2.	Birači koji glasaju lično u općini prebivališta iz 1991. godine	15.086
3.	Birači koji glasaju u odsustvu iz općine u kojoj imaju boravište	6.124
4.	Birači registrirani za glasanje putem pošte	63.264
5.	Birači koji glasaju u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH u inozemstvu (DKP BiH)	6.702
7.	UKUPNO	3.368.666

1.4.1. Upis birača u Centralni birački spisak koji svoje biračko pravo ostvaruju na redovnim biračkim mjestima (redovni birači)

87. Upis birača koji glasaju na redovnom biračkom mjestu vrši se sistemom "pasivne registracije", odnosno sve osobe kojima se izda važeća lična karta države BiH automatski su upisane u Centralni birački spisak. Na osnovu odredbi člana 3.5 Izbornog zakona BiH, nadležni organ koji vodi registar građana dostavlja podatke za ažuriranje Centralnog biračkog spiska u skladu sa Zakonom o centralnoj evidenciji i razmjeni podataka.
88. Za potrebe preuzimanja podataka u okviru projekta "Pasivna registracija birača u BiH" razvijen je aplikativni dio softvera, čija je osnovna svrha da olakša postupak prenosa podataka, određivanje biračkih mjesta i izradu izvoda iz konačnog biračkog spiska.
89. Potrebno je naglasiti da se stanje Centralnog biračkog spiska i broj birača, te svi ostali neophodni podaci, utvrđuju na osnovu podataka koji se, u skladu sa Jedinstvenom metodologijom i programom obrade i vođenja evidencija Centralnog biračkog spiska, odnosno aktom kojim je utvrđena saradnja Centralne izborne komisije BiH i Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH, preuzimaju svakog prvog ponedjeljka u mjesecu ili u zavisnosti od potrebe.
90. Za potrebe provođenja Općih izbora 2022. godine izvršeno je ažuriranje podataka Centralnog biračkog spiska u četiri (4) termina (koji su na osnovu Izbornog zakona BiH utvrđeni Pravilnikom), kako slijedi:

Prvi presjek izvršen je na dan prije raspisivanja izbora, 03.05.2022. godine, sa stanjem u 24,00 sata i korišten je za izradu Privremenih izvoda iz Centralnog biračkog spiska i provjeru prebivališta kandidata u skladu sa članom 4.2 stav (1) tačka 1. Izbornog zakona BiH;

Drugi presjek izvršen je na dan 19.07.2022. godine i korišten je u svrhu određivanja biračkih mjesta i pravljenja specifikacija za štampanje glasačkih listića (75 dana prije dana održavanja izbora);

Treći presjek izvršen je na dan 18.08.2022. godine i korišten je za izradu Izvoda iz konačnog biračkog spiska koji je distribuiran na biračka mjesta (45 dana prije dana izbora);

Četvrti presjek izvršen je na dan 02.10.2022. godine, odnosno na dan izbora, s ciljem utvrđivanja biračkog prava glasača koji su glasali nepotvrđenim glasačkim listićima.

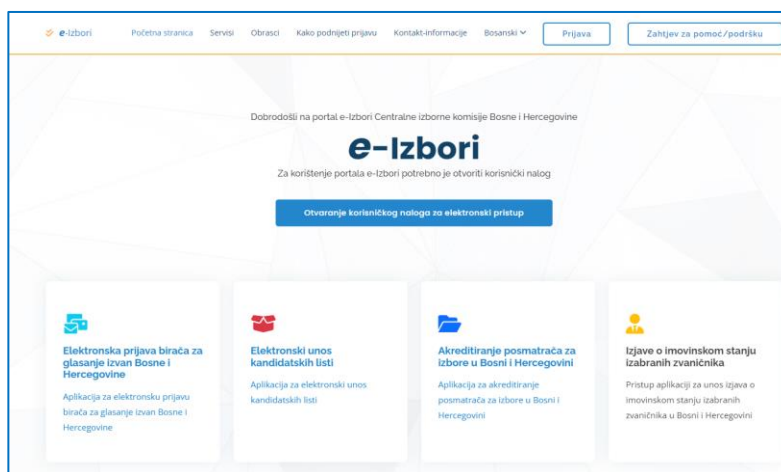
1.4.2. Upis izbjeglih osoba i osoba koje privremeno borave u inozemstvu u Centralni birački spisak

91. Upis izbjeglih osoba i osoba koje privremeno borave u inozemstvu u Centralni birački spisak, odnosno u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH

vrši se sistemom aktivne registracije i za Opće izbore 2022. godine počeo je sa danom raspisivanja izbora i trajao je do 19.07.2022. godine.

92. Centralna izborna komisija BiH je za Opće izbore 2022. godine razvila online portal **e-Izbori**, čija je jedna od funkcionalnosti novi aplikativni sistem za prijavu birača za glasanje izvan BiH. Servis omogućuje podnošenje zahtjeva za pristup, popunjavanje svih neophodnih podataka i slanje zahtjeva za upis birača u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH elektronskim putem Centralnoj izbornoj komisiji BiH, a bio je dostupan za podnošenje prijave na zvaničnoj internet-stranici Centralne izborne komisije BiH od dana raspisivanja izbora do isteka krajnjeg roka za podnošenje prijave. Nova platforma koja omogućuje online korištenje servisa Centralne izborne komisije BiH je razvijena u saradnji s međunarodnim partnerima, a omogućuje unapređenje izbornog procesa, lakši proces registracije i korištenje modernih tehnologija, unapređenje komunikacije s biračima i sprečavanje zloupotreba izbornog procesa.

Portal, odnosno aplikativni sistem za podnošenje prijave birača izvan BiH sadrži informativni sadržaj za birače, te pored detaljnog tehničkog uputstva, i redosljed koraka i uputstva biraču prilikom svakog koraka, a koji omogućuju pojedinačnu prijavu birača za glasanje izvan Bosne i Hercegovine putem pošte ili diplomatsko-konzularnog predstavništava Bosne i Hercegovine.

Slika 1. Portal e-izbori

93. Do 19.07.2022. godine, odnosno do krajnjeg roka za podnošenje prijave, portalu **e-Izbori** pristupilo je i nalog otvorilo ukupno 90.790 korisnika. Od ovog broja, unos i dostavljanje dokumenata završilo je 80.621 birač koji su obrađeni, te po obradi obaviješteni u slučaju nedostataka u prijavi.

Tabela 2. Broj podnesenih prijava putem aplikacije e-Izbori

R/br.	Status prijave	Broj
1.	Unos podataka nije završen i nije prosljeđena prijava	10.169
2.	Obrađena prijava	80.621
	Ukupno	90.790

94. Za sve birače koji nisu završili unos prijave i prosljedili istu putem portala e-Izbori dana 12.07.2022. godine dostavljeno je obavještenje e-mailom da dovrše unos podataka i slanje prijave najkasnije do 19.07.2022. godine kako bi ista bila obrađena. Nakon navedenog procesa utvrđeno je da ukupno 10.169 birača nisu završili unos prijave i prosljedili istu putem portala e-Izbori.
95. Od broja 80.621 obrađenih prijava, uvjete za upis u Centralni birački spisak za glasanje izvan BiH ispunilo je 69.872 birača, dok je 10.749 birača imalo nedostatak u prijavi i nisu ispunili uvjete.
96. Tokom obrade prijava vršene su sljedeće provjere: da li je priložen važeći i kompletan dokaz o identitetu, da li je priložen važeći i kompletan dokaz o tačnoj adresi boravka izvan BiH, da li je dostavljen obrazac prijave, da li je potpisan i da li je identičan priloženom potpisu na identifikacionom dokumentu. Provjere je vršio obrađivač predmeta.
97. Po okončanju obrade prijava, izvršena je još jedna kontrolna provjera svih prijava koje ne zadovoljavaju uvjete.
98. Na osnovu navedenog, Centralna izborna komisija BiH je dana 04.08.2022. godine donijela Odluku o utvrđivanju i objavi broja birača upisanih u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH za Opće izbore 2022. godine kojom je utvrđeno da će se na izvodu iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH za Opće izbore 2022. godine naći ukupno 69.872 birača.
99. Centralna izborna komisija BiH je dana 04.08.2022. godine donijela i Odluku kojom se odbija upis u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH za Opće izbore 2022. godine za 10.749 podnosilaca prijava, jer nisu ispunjeni uvjeti propisani članom 3.15 stav (1), (2) i (3) Izbornog zakona BiH. Sastavni dio naprijed navedene odluke je spisak odbijenih birača, koja je objavljena na internet-stranici i smatra se da je objavom dostavljena podnosiocima prijave, u smislu eventualnog podnošenja žalbe.
100. Nadalje, putem portala e-Izbori podnošen je i zahtjev za upis u Centralni birački spisak. U ovom segmentu procesa putem portala pristupilo je 7.345 osoba. Od ovog broja 867 su bili dupli unosi, a 4.183 osoba nije završilo unos, odnosno nisu završili podnošenje prijave niti nakon obavještenja o potrebi dopune podneska. Ukupno je obrađeno 2.295 zahtjeva, od čega je uvjete za upis u Centralni birački spisak ispunilo 1.309 birača, a uvjete nije ispunilo 986 osoba.
101. Tokom obrade prijava vršene su sljedeće provjere: da li je dostavljen važeći i kompletan dokaz o identitetu, da li je dostavljen dokaz o državljanstvu BiH, da li je dostavljen dokaz o prebivalištu BiH, odnosno na osnovu dostavljenih podataka vršena je provjera Popisa stanovništva 1991. godine i da li je dostavljen i potpisan obrazac zahtjeva prijave za upis izbjeglog lica u Centralni birački spisak (ZPU).
102. Nadalje, tokom obrade prijava uočeno je da se znatan dio zahtjeva ne odnosi na upis u Centralni birački spisak, odnosno da je u pitanju greška podnosioca prilikom unosa ličnih podataka, a koji je već upisan u Centralni birački spisak. O tome su podnosioci obaviješteni putem e-maila.

103. Na osnovu navedenog, Centralna izborna komisija BiH je dana 04.08.2022. godine donijela Odluku o upisu u Centralni birački spisak i izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH za Opće izbore 2022. godine, kojom je upisano ukupno 1.309 izbjeglih osoba. Nadalje, Centralna izborna komisija BiH je dana 04.08.2022. godine donijela i Odluku kojom je odbijeno ukupno 986 podnosilaca prijave, jer nisu ispunjeni uvjeti propisani članom 3.15 stav (1), (2) i (3) Izbornog zakona BiH. Sastavni dio naprijed navedene odluke je spisak odbijenih podnosilaca prijave.
104. Po isteku roka za žalbe na naprijed navedene odluke, postupanjem po zaprimljenim žalbama, te naknadnom provjerom i ažuriranjem podataka sa bazom podataka Centralnog biračkog spiska dostavljenoj iz IDDEEA-e, Odlukom o zaključivanju i potvrđivanju izvoda iz Centralnog biračkog spiska za Opće izbore 2022. godine i objavljivanju broja birača za svaku izbornu jedinicu od 25.08.2022. godine, zaključen je Centralni birački spisak koji će se koristiti za Opće izbore 2022. godine sa stanjem na dan 18.08.2018. godine u 24:00 sata. Konačan broj birača koji su upisani za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH je bio 6.702, a 63.264 birača je upisano za glasanje putem pošte.

Efekti uvođenja portala e-Izbori

105. Po pitanju primjene aplikacije za elektronsko podnošenje prijave za upis u izvod iz Centralnog biračkog spiska u okviru portala e-Izbori koja je prvi put korištena za Opće izbore 2022. godine, može se konstatirati da je ispunila očekivanja u procesu digitalizacije izbornih aktivnosti.
106. Prednosti navedene aplikacije su višestruke, kako za proces podnošenja prijave birača, tako i za proces njihove obrade kod Centralne izborne komisije BiH. Navedenom aplikacijom ubrzan je način obrade prijave, poboljšano je izvještavanje i praćenje procesa, olakšan je način komunikacije birač – Centralna izborna komisija BiH, te je pretraga i arhiviranje predmeta digitalizirano. Primjenom su uočeni i određeni nedostaci, odnosno potreba za štampanjem i potpisivanjem prijavnog obrasca te učitavanje/prenos (upload) istog ponovno nakon potpisivanja; potrebno je određeno informatičko predznanje za korištenje aplikacije; provjera potpisa u prijavnom obrascu još uvijek je ovisna o subjektivnoj procjeni operatera; aplikacija nije prilagođena za mobilne telefone. U narednom periodu potrebno je nastaviti aktivnosti na doradi navedenog softvera.
107. Putem sistema Cloud Computing Services – Amazon Web Services (AWS) za automatsko slanje e-maila i obavještanje tokom procesa prijave i obrade prijave, odnosno do 03.08.2022. godine upućeno je 272.348 e-mailova.

Info-linija za upis u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH

108. U procesu prijave za upis u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH uspostavljene su dežurne Info-linije u svrhu pomoći i pružanja neophodnih informacija biračima izvan BiH kao i u zemlji. U periodu od 04.05. do 04.08.2022. godine zaprimljeno je ukupno 2.552 telefonska poziva, odgovoreno je na 8.508 e-mail poruka; primljeno je 1.525 prijave putem faks aparata od kojih je 104 zahtjeva

za upis u Centralni birački spisak; 164 su već obrađene putem portala e-Izbori, te 28 zahtjeva dostavljenih nakon isteka roka 19.07.2022. godine.

1.4.3. Zloupotreba biračkog prava

109. U periodu obrade pristiglih prijava putem aplikacije e-Izbori za Opće izbore 2022. godine, uočeno je da su u nekim slučajevima kao dokaz o tačnoj adresi izvan BiH dostavljena uvjerenja koja bi svojim sadržajem i pojedinim elementima na ispravi mogla upućivati na eventualnu zloupotrebu (potpis službenog lica, tekst, otisak pečata i sl.). Najveći broj navedenih uvjerenja se odnosi na prijave za glasanje izvan BiH za glasanje u Republici Srbiji i Republici Hrvatskoj. Podnosioci navedenih prijava su obaviješteni putem e-maila da njihova prijava ne ispunjava uvjete, odnosno da njihov dokaz o boravištu u inozemstvu nije ispravan, te im je ostavljen rok da isprave nedostatke u prijavi. Prijava o navedenom i dokumentacija je dostavljena nadležnom tužilaštvu.

1.4.4. Upis birača u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH u inozemstvu

110. Na osnovu člana 1.5 Izbornog zakona BiH kojim je propisano da državljani BiH koji privremeno žive u inozemstvu imaju pravo glasati lično dolaskom na odgovarajuće biračko mjesto u BiH ili u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH u inozemstvu ili poštom, Centralna izborna komisija BiH je na prijedlog Ministarstva vanjskih poslova BiH na sjednici 04.05.2022. godine donijela Odluku o diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine u kojima se planira organiziranje glasanja za Opće izbore 2022. godine. Birači u predviđenim državama su se prilikom prijave za glasanje izvan BiH mogli izjasniti o načinu glasanja, lično na biračkom mjestu za glasanje u DKP BiH ili poštom.

111. Podzakonskim aktima Centralne izborne komisije BiH je predviđeno određivanje biračkog mjesta za lično glasanje u DKP-u BiH ako je za glasanje prijavljeno najmanje 50 birača, odnosno, izuzetno, i ukoliko za to postoje opravdani razlozi, Centralna izborna komisija BiH može donijeti odluku o glasanju u DKP-u BiH i sa manjim brojem prijavljenih birača, pri čemu će se cijeliti finansijski aspekt i tehničke mogućnosti neophodne za određivanje biračkog mjesta u svakom DKP-u BiH.

112. Po okončanju procesa prijave birača za glasanje izvan BiH, kao i nakon završene procedure provjere ispunjavanja organizaciono-tehničkih uvjeta za organiziranje glasanja na biračkom mjestu u DKP BiH, Centralna izborna komisija BiH je dana 08.08. i 25.08.2022. godine donijela Odluku o određivanju biračkih mjesta za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine.³⁵ U skladu s navedenim, na Općim izborima 2022. godine, za državljane Bosne i Hercegovine koji privremeno žive u inozemstvu i imaju biračko pravo, organizirano je glasanje u sljedećim diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine:

³⁵ Akt broj 05-1-02-2-1361-1/22 od 08.08.2022. godine i 05-1-02-2-1361-3/22 od 25.08.2022. godine.

Tabela 3. Pregled upisanih birača za glasanje izvan BiH u DKP BiH

R.br.	Naziv zemlje	Naziv DKP BiH	Ukupan broj birača
1.	Savezna Republika Njemačka	Ambasada BiH u Berlinu	304
2.		Generalni konzulat BiH u Štuttgartu	327
3.		Generalni konzulat BiH u Minhenu	1011
4.		Generalni konzulat BiH u Frankfurtu	485
5.	Republika Austrija	Ambasada BiH u Beču	571
6.		Počasni konzulat u Gracu	298
7.		Počasni konzulat u Salzburgu	43
8.	Sjedinjene Američke Države	Generalni konzulat BiH u Čikagu	205
9.		Ambasada BiH u Vašingtonu	45
10.	Kraljevina Švedska	Ambasada BiH u Stokholmu	787
11.	Kraljevina Belgija	Ambasada BiH u Briselu za Belgiju i Luksemburg	656
12.	Švicarska Konfederacija	Ambasada BiH u Bernu	529
13.	Kraljevina Norveška	Ambasada BiH u Oslu	350
14.	Kraljevina Danska	Ambasada BiH u Kopenhagenu	317
15.	Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske	Ambasada BiH u Londonu za Veliku Britaniju i Irsku	80
16.	Kraljevina Nizozemska	Ambasada BiH u Hagu	297
17.	Država Katar	Ambasada BiH u Dohi	52
18.	Republika Srbija	Ambasada BiH u Beogradu	101
19.	Republika Slovenija	Ambasada BiH u Ljubljani	102
20.	Republika Hrvatska	Ambasada BiH u Zagrebu	41
21.	Češka Republika	Ambasada BiH u Pragu za Češku i Slovačku	101
	UKUPNO		6.702

113. Svim biračima koji su se izjasnili za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH, a ono nije provedeno, prema odredbama Izbornog zakona BiH glasački materijal je blagovremeno dostavljen na adrese koje su građani naveli u svojim prijavama, kako bi im bilo omogućeno glasanje putem pošte i da bi time ostvarili svoje biračko pravo.

1.4.5. Ažuriranje podataka Centralnog biračkog spiska za raseljena lica

114. U skladu sa članom 1.1 stav (1) tačka 9. Izbornog zakona BiH pod raseljenim licima se podrazumijevaju državljani BiH čiji je status raseljenog lica utvrdio nadležni organ uprave za pitanja raseljenih lica u skladu sa zakonom. Državljanin BiH koji ima biračko pravo i koji ima status raseljene osobe upisuje se u Centralni birački

spisak za osnovnu izbornu jedinicu na osnovu izražene biračke opcije u skladu sa odredbama člana 20.8 Izbornog zakona BiH. Raseljena lica koja imaju biračko pravo imala su mogućnost da se, popunjavanjem obrasca PBO-1 do 19.07.2022. godine, izjasne da li žele glasati lično u općini prebivališta iz 1991. godine ili u odsustvu u općini u kojoj imaju boravište.

115. Način određivanja ili promjene biračke opcije definiran je članom 3.9 stav (4) Izbornog zakona BiH, te članom 4. Pravilnika o upotrebi i izradi Centralnog biračkog spiska. U skladu s navedenim, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, na zahtjev Centralne izborne komisije BiH, dostavlja podatke o promjenama u evidencijama raseljenih lica, uključujući i ispravke nepotpunih podataka (slovne greške u imenu ili prezimenu, greške u jedinstvenom matičnom broju (JMB) i slično, u elektronskoj formi i ispisu, kvartalno u neizbornoj godini, a u izbornoj godini jednom mjesečno do roka određenog u stavu (3) ovog člana za promjenu biračke opcije raseljenog lica.
116. Centralna izborna komisija BiH je uputila zahtjev Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH 25.01.2022. godine, za dostavu podataka o raseljenim osobama. S obzirom na to da nije odgovoreno, Centralna izborna komisija BiH je 17.03.2022. godine, uputila urgenciju za dostavu podataka. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH je 04.04.2022. godine, dostavilo CD sa podacima za 91.223 osoba, i to: 32.003 osoba iz Federacije BiH, 59.155 osoba iz Republike Srpske i 65 osoba iz Brčko distrikta BiH. Analizom dostavljenih podataka, utvrđeno je da su podaci za 15.883 osobe nepotpuni (jedinstveni matični brojevi osoba neispravni, što se ogleda u njihovoj nepotpunosti, te činjenici da određen broj JMB sadrži samo nule, neki su pogrešno uneseni, dok za određen broj osoba JMB nije uopće unesen).
117. U vezi sa navedenim, Centralna izborna komisija BiH je 29.04.2022. godine uputila zahtjev za provjeru i dopunu dostavljenih podataka za 15.883 osobe. S obzirom na to da na zahtjev nije odgovoreno, Centralna izborna komisija BiH je 06.07.2022. godine, uputila ponovni zahtjev za provjeru i dopunu podataka, u kojem je pored ostalog zatražena i provjera prethodno dostavljenih podataka za općinu Ilijaš u kojoj je 2020. godine bilo 596 raseljenih osoba, a u 2022. godini nisu dostavljeni podaci, kao i u općini Ilidža u kojoj je 2020. godine broj raseljenih osoba bio 676, dok je u 2022. godini navedeni broj 1.272 osoba.
Nadalje, provjerom prethodno dostavljenih podataka utvrđeno je da za 23 općine/grada nisu dostavljeni podaci za raseljene osobe, te je zatražena dostava podatka o raseljenim osobama ili ako u navedenim općinama nema raseljenih osoba, da nas obavijeste o tome.
118. Na zahtjev je odgovoreno 12.07.2022. godine, ali je dostavljen samo CD sa podacima za 65 osoba iz Brčko distrikta BiH koji su nepotpuni i ranije već dostavljeni. U obrazloženju je navedeno da će ostale podatke dostaviti po dobijanju podataka od nadležnih entitetskih organa.
119. U periodu provođenja izbornih aktivnosti za promjenu biračke opcije raseljenih osoba, pored redovne asistencije i pružanja tehničke pomoći, treba naglasiti i sljedeće:

- a) S obzirom na neažurirane podatke koje je dostavilo Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH, bili smo primorani otklanjati nedostatke na način da su podaci za osobe koje se u Centralnom biračkom spisku vode kao redovni birači, a priložili su dokaz o statusu raseljene osobe, dostavljeni IDDEEA-i sa zahtjevom za promjenu statusa sa “redovan birač” na “raseljena osoba”, kako bi se njihov zahtjev mogao unijeti i obraditi kroz aplikaciju za Pasivnu registraciju birača. U skladu s navedenim promijenjen je status sa “redovan birač” na “raseljena osoba” za ukupno 182 osobe u tri općine/grada (po jedna osoba u Živinicama i Goraždu, te 180 osoba u Mostaru).
- b) Nakon unosa i obrade zahtjeva za promjenu biračke opcije, određeni broj osoba se našao među biračima bez određenog biračkog mjesta, odnosno biračima bez pridruženog biračkog mjesta. S obzirom na to da ovakve birače redovnom procedurom dodjele birača na odgovarajuće biračko mjesto nije moguće pridružiti biračkom mjestu, podaci su usklađeni u saradnji s IDDEEA-om. Ukupno su se 94 osobe, kojima je promijenjena biračka opcija, našle među “nepridruženim” biračima. Radi se o tehničkom problemu koji u narednom periodu treba riješiti u saradnji s IDDEEA-om.

Na zahtjev nadležnog koordinатора od 18.07.2022. godine, podaci o broju primljenih, obrađenih i neobrađenih zahtjeva za promjenu biračke opcije raseljenih osoba, dostavljeni su iz 140 osnovnih izbornih jedinica. Iz tri osnovne izborne jedinice, ni nakon telefonskog poziva, nije dostavljena tražena informacija, i to: Grude, Rudo i Neum. Uvidom u dostavljene podatke utvrđeno je da je primljeno 292 zahtjeva za promjenu biračke opcije raseljenih osoba, u 36 osnovnih izbornih jedinica. Obradeno je 290 i neobrađeno dva zahtjeva – neobrađeni zahtjevi su zbog greške u aplikaciji za Pasivnu registraciju birača. U općinama/gradovima donesene su odluke o promjeni naziva naseljenih mjesta ili ulica nakon čega su MUP-ovi poništavali stare nazive. Tako se u aplikaciji za Pasivnu registraciju birača u poljima “naseljeno mjesto” ili “ulica”, pojedinim biračima pojavljuje poruka “nema podataka”. Za te birače se ne može izvršiti promjena biračke opcije, jer prilikom unosa zahtjeva aplikacija prijavljuje grešku i obavještava da je “pogrešna šifra mjesta”.

Uz veliko angažiranje uposlenika centara za birački spisak i tehničku podršku IDDEEA-e, a uz koordinaciju nadležnog koordinatora za rad sa centrima za birački spisak, ova aktivnost je uspješno provedena.

1.4.6. Ažuriranje podataka o umrlim osobama

- 120. Članom 2.9 stav (1) tačka 4. Izbornog zakona BiH propisano je da je Centralna izborna komisija BiH odgovorna za tačnost, ažurnost i ukupni integritet Centralnog biračkog spiska za teritoriju Bosne i Hercegovine. Odgovornosti i obaveze nadležnih organa u vođenju službenih evidencija na osnovu kojih se vodi i ažurira Centralni birački spisak utvrđene su članom 3.5 Izbornog zakona BiH. Nadalje, članom 3.6 stav (2) Izbornog zakona BiH propisano je da Centralna izborna komisija BiH u vođenju Centralnog biračkog spiska obavještava nadležne organe o uočenim nedostacima i poduzima odgovarajuće mjere i radnje radi otklanjanja nepravilnosti i uspostavljanja tačnosti i ažurnosti Centralnog biračkog spiska. Od provedbe Lokalnih izbora 2016. godine, u skladu s navedenim, Centralna izborna komisija

BiH kontinuirano dostavlja obavještenja nadležnim organima, između ostalog, svim načelnicima i gradonačelnicima u BiH, Javnom registru Brčko distrikta BiH, svim matičnim uredima i centrima za birački spisak, putem izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u BiH, kojim ih podsjeća na obavezu kontinuiranog poduzimanja mjera iz svoje nadležnosti u cilju ažurnosti evidencija Centralnog biračkog spiska, kako bi se imena umrlih osoba brisala iz evidencije Centralnog biračkog spiska.

121. Procedura ažuriranja podataka o umrlim osobama i uklanjanje iz evidencije Centralnog biračkog spiska vrši se po službenoj dužnosti, prijavom činjenice smrti u matičnom uredu i službenom dostavom podataka prema nadležnim organima. Navedeni podaci se redovno ažuriraju u stanju Centralnog biračkog spiska, a Centralna izborna komisija BiH mjesečno dobija presjek Centralnog biračkog spiska od IDDEEA-e sa svim ažuriranim podacima.
122. Također, Centralna izborna komisija BiH je članom 23. Pravilnika o upotrebi i izradi izvoda iz Centralnog biračkog spiska propisala da će Centralna izborna komisija BiH za sve birače za koje centar za birački spisak u saradnji s nadležnim matičnim uredom utvrdi da se njihova imena nalaze na zaključenom izvodu iz Centralnog biračkog spiska, a provjerama je utvrđeno da se radi o umrloj osobi, za koju je nadležni matični ured izdao izvod iz Matične knjige (MK) umrlih, u rubrici za potpis glasača iz člana 15. stav (1) tačka g) ovog Pravilnika staviti oznaku “*“.
123. U periodu od 2016. godine je na osnovu podsjećanja i obavještenja Centralne izborne komisije BiH i angažmanom izbornih komisija i centara za birački spisak, u saradnji s matičnim uredima svih općina, izvršeno označavanje umrlih osoba u evidenciji Centralnog biračkog spiska (osobe koje su umrle i za koje je matični ured izdao izvod iz Matične knjige umrlih, ali se najčešće zbog neslaganja podataka u matičnom uredu i službenim evidencijama policijske uprave ne mogu službeno ukloniti iz evidencije; ove osobe označene su u rubrici za potpis birača na zaključenim izvodima iz Centralnog biračkog spiska oznakom “*”). Od 8.892 osobe koje su tokom ovog kontinuiranog procesa označene, aktivnostima svih nadležnih organa najveći dio osoba je uklonjen iz evidencije Centralnog biračkog spiska, a na izvodima za Opće izbore 2022. je evidentirano 776 osoba sa ovom oznakom. (Za Lokalne izbore 2020. godine broj označenih osoba je bio 578).

1.4.7. Redovne aktivnosti na vođenju Centralnog biračkog spiska

124. U okviru redovnih aktivnosti u toku 2022. godine Agencija za identifikaciona dokumenta, evidenciju i razmjenu podataka BiH (IDDEEA) dostavljala je presjek Centralnog biračkog spiska. Odjel za informaciono-komunikacijske tehnologije (IKT) vršio je generiranje biračkog spiska dostavljenih podataka, kao i dostavu izvještaja i statističkih podataka o broju upisanih birača u Centralni birački spisak.
125. Po osnovu pravosnažnih sudskih rješenja o oduzimanju, odnosno vraćanju poslovne sposobnosti, vršeno je redovno ažuriranje predmetnih podataka u relevantnoj bazi podataka. U 2022. godini Centralnoj izbornoj komisiji BiH su dostavljena ukupno 602 rješenja vezana za poslovnu sposobnost, te su podaci obrađeni. Provjerom u našim evidencijama utvrđeno je da Osnovni sudovi iz Republike Srpske (Banja Luka, Derventa, Doboj, Gradiška, Mrkonjić-Grad,

Modriča, Prnjavor, Sokolac, Srebrenica, Trebinje, Višegrad, Vlasenica i Zvornik) i općinski sudovi iz Federacije BiH (Sarajevo, Zenica, Visoko, Velika Kladuša, Široki Brijeg, Lukavac, Livno, Konjic, Kiseljak, Kakanj i Gradačac) ne dostavljaju blagovremeno pravosnažna sudska rješenja o oduzimanju/vraćanju poslovne sposobnosti. O tome je obaviješteno i Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine, nakon čega su svi sudovi dostavili pravosnažna rješenja osim Osnovnog suda u Sarajevu koji i pored urgencija nije dostavio nijedno pravosnažno rješenje od 15.06.2016. godine, što predstavlja problem u pogledu ažuriranja Centralnog biračkog spiska.

126. Redovne aktivnosti obuhvaćaju i evidentiranje podataka na osnovu rješenja o ispisu iz državljanstva BiH koje redovno dostavlja Ministarstvo civilnih poslova BiH, Sektor za državljanstva, potom izdavanje Uvjerenja osobama da se nalaze upisani u Centralni birački spisak, te usmena i pisana korespondencija sa strankama. U 2022. godini dostavljeno je ukupno 2.605 rješenja o ispisu i promjenama u rješenjima o državljanstvu BiH, te su provjereni podaci o istim u Centralnom biračkom spisku.
127. U skladu sa nadležnošću o vođenju Centralnog biračkog spiska, a u vezi sa odredbom člana 1.7 Izbornog zakona BiH, Centralna izborna komisija BiH je na osnovu podataka dostavljenih od nadležnih organa o licima koja se nalaze na izdržavanju kazne zatvora ili su izdržali kaznu zatvora zbog ozbiljnih povreda humanitarnog prava koju je izrekao Sud Bosne i Hercegovine, Sud Republike Srpske ili Sud Federacije Bosne i Hercegovine i Sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ili koje se nisu povinovale naredbi da se pojave pred Sudom Bosne i Hercegovine, Sudom Republike Srpske ili Sudom Federacije Bosne i Hercegovine i Sudom Brčko distrikta BiH u izvještajnom periodu, donijela ukupno 43 odluke, od toga 18 odluka kojim je utvrđeno da lice neće biti upisano u Centralni birački spisak dok se nalazi na izdržavanju kazne zatvora i 25 odluka kojim je utvrđeno da se lice upisuje u Centralni birački spisak, a čije ime je prethodno brisano iz spiska, u skladu sa odredbom člana 1.7 Izbornog zakona BiH, zbog isteka izdržavanja kazne zatvora izrečene zbog povreda humanitarnog prava.
128. U okviru redovnih aktivnosti izdata su ukupno tri (3) uvjerenja, po ličnom zahtjevu, o stanju upisa u Centralni birački spisak u svrhu reguliranja socijalno-statusnih pitanja.

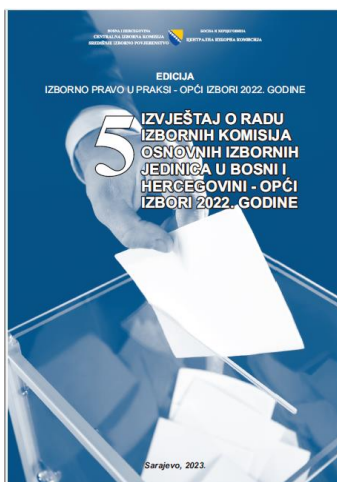
1.5. Koordinacija rada općinskih/gradskih izbornih komisija (OIK/ GIK) i centara za birački spisak

129. Poslovi koordinacije rada sa izbornim komisijama odnose se na vođenje evidencije članova izbornih komisija; učestvovanje u programima edukacije i obuke članova izbornih komisija; informiranje članove izbornih komisija o svim relevantnim informacijama i odlukama Centralne izborne komisije BiH; održavanje stalne komunikacije sa izbornim komisijama u svojoj zoni odgovornosti; učestvovanje u kontroli postupka imenovanja članova biračkih odbora i mobilnih timova; davanje tehničkih uputstava osoblju koje radi u centrima za birački spisak; poslovi kontrole dostavljenih izbornih rezultata u Glavnom centru za brojanje; učestvovanje u

kontroli izrade i distribucije izvoda iz Centralnog biračkog spiska; poslovi praćenja primljenog izbornog materijala.

130. Redovna aktivnost po pitanju koordinacije rada izbornih komisija predstavlja i vođenje evidencije članova općinskih/gradskih izbornih komisija koje, u skladu sa odredbama Poglavlja 2 Izbornog zakona BiH i Uputstvom o utvrđivanju kvalifikacija, broja i imenovanju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini, imenuju skupštine općina/općinska vijeća. Navedena aktivnost uključuje praćenje rokova trajanja mandata članova općinskih/gradskih izbornih komisija, prikupljanje dokumentacije i pripremu materijala za davanje saglasnosti na imenovanje i razrješenje članova općinskih/gradskih izbornih komisija koju, u skladu sa članom 2.12 Izbornog zakona BiH, daje Centralna izborna komisija BiH.
131. U vezi s navedenim, u 2022. godini pripremljeno je ukupno 131 imenovanje (19 predsjednika, 65 članova, 9 zamjenskih predsjednika i 38 zamjenskih članova) za sjednice Centralne izborne komisije BiH i Kolegije Centralne izborne komisije BiH i to:
 - razrješenje i imenovanje članova izbornih komisija (izvještaji i prijedlozi rješenja) u predmetima 42 izborne komisije,
 - informacije, izvještaji i analize koje se odnose na stanje popunjenosti izbornih komisija, osiguranje finansijskih sredstava za Opće izbore 2022. godine, analizu izvještaja o radu izbornih komisija u 2021. godini, analizu o načinu imenovanja predsjednika i članova biračkih odbora, kao i njihovih zamjenika, za Opće izbore 2022. godine, te o razlozima odustajanja iz članstva biračkih odbora neposredno pred izborni dan, kao i načinu popunjavanju biračkih odbora, odluku o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini i dr.
132. U postupku razrješenja i imenovanja redovno je praćen istek mandata članovima izborne komisije i upućeno desetak urgencija za razrješenje članova općinskih izbornih komisija kojim je istekao mandat i zamjenskih članova i urgencija za imenovanje nedostajućih članova izbornih komisija.
133. Centralnoj izornoj komisiji BiH je dostavljeno 16 informacija o stanju popunjenosti izbornih komisija, sa konkretnim prijedlozima kako bi se razrješenja i imenovanja vršila efikasno, jer je uslijedilo donošenje Odluke o raspisivanju i održavanju Općih izbora 2022. godine.
134. Nadalje, vršena su ažuriranja podataka o imenovanim i razrješanim članovima izbornih komisija putem aplikacije “Evidencija članova izbornih komisija“, kao i kontakt-podataka imenovanih članova.
135. Pripremljen je izvještaj o imenovanju biračkih odbora sa posebnim osvrtom na odustajanje imenovanih članova biračkih odbora kao i ostalim referentnim analizama po pitanju imenovanja biračkih odbora, kao i godišnji izvještaj o radu izbornih komisija.
136. U okviru edicije “Izorno pravo u praksi – Opći izbori 2022. godine“ pripremljena je i objavljena publikacija “Izvještaj o radu izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u

Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022. godine“ koja je dostupna u elektronskom formatu na web-stranici www.izbori.ba³⁶ Publikacija sadrži informacije i potrebne statističke podatke o izborima koje su dostavile izborne komisije osnovnih izbornih jedinica u BiH i odnose se na provođenje njihovih aktivnosti utvrđenih članom 2.13. Izbornog zakona BiH i podzakonskim aktima koje donosi Centralna izborna komisija BiH.

Slika 2. Publikacija “Izveštaj o radu izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022. godine“

137. U skladu sa Odlukom o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini³⁷ i Odlukom broj: 05-1-02-2-661-8/21 od 14.04.2022. godine, sve izborne komisije broje ukupno 571 člana.
138. Na dan 22.09.2022. godine imenovan je 571 član izbornih komisija i sve izborne komisije su bile popunjene članovima i zamjenskim članovima, od čega je 143 predsjednika OIK/GIK i 428 članova OIK/GIK. Prema spolnoj strukturi od ukupno 571 člana OIK/GIK 294 (51,49%) su bili muškarci i 277 (48,51%) žena, čime je ispoštovan član 2.14 stav (1) Izbornog zakona BiH.

Koordinacija rada i korespondencija sa izbornim komisijama

139. Poslovi koordinacije rada sa izbornim komisijama podrazumijevaju stalnu komunikaciju putem telefona i putem e-maila sa izbornim komisijama u cilju davanja pojašnjenja o primjeni podzakonskih akata kao i dostave podataka i informacija o svim tehničkim pitanjima u toku izbornog procesa (naredbe Centralne izborne komisije BiH, provedbeni akti, operativni dokumenti kao što su Planovi za dostavu i povrat izbornog materijala i drugo); zaprimanje izvještaja o radu izbornih komisija i drugih relevantnih podataka važnih za tekuće aktivnosti. Također, obavljala se usmena i pisana korespondencija sa predstavnicima političkih subjekata o primjeni podzakonskih akata kojim se reguliše tehnički dio izbornog procesa.

³⁶ Petrović, V., Laković, M. (2023) “Izveštaj o radu izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022. godine“. Sarajevo: Centralna izborna komisija BiH.

<https://www.izbori.ba/?Lang=3&CategoryId=928&Tag=515>

³⁷ “Službeni glasnik BiH“, br. 17/18, 56/19, 21/20, 1/22, 8/22 i 16/22.

140. Izvršena je priprema i dostava dokumentacije izbornim komisijama koja je neophodna za postupak dodjele pozicija političkih subjekata u biračkim odborima (lista političkih subjekata koji imaju pravo učešća u dodjeli pozicija za sve potrebne kombinacije za dodjelu). Pripremljeni su materijali za ručnu dodjelu birača biračkom mjestu po zahtjevu izbornih komisija.

Testiranje aplikacija

141. Izvršeno je testiranje JIIS aplikacije “Unos i obrada izbornih rezultata“ u okviru postupaka “testni dryrun“ i “dryrun“ koji se odlikuju kao finalna priprema ove aplikacije koju koriste na dan izbora izborne komisije i osoblje Centralne izborne komisije BiH. Također, vršeno je predlaganje rješenja za izradu/ nadogradnju aplikacije Konsolidacija Centralnog biračkog spiska kao i njeno kasnije testiranje i upotrebu.

Dan izbora

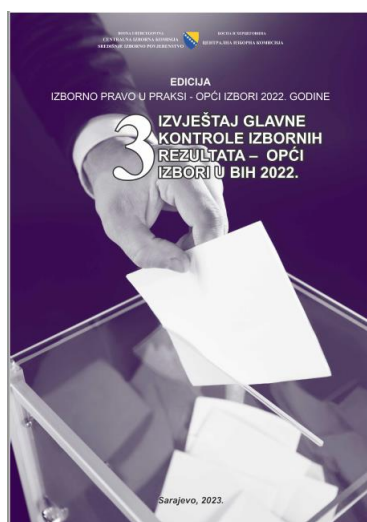
142. Na dan izbora koordinatori za rad sa izbornim komisijama su odgovarali na brojna pitanja izbornih komisija, političkih subjekata i građana postavljenih putem telefona ili putem e-maila. Također su bili angažirani kao supervizori Centralne izborne komisije BiH u realizaciji projekta nadgledanja rada izbornih komisija, a koji je proveden u skladu sa Instrukcijom o primjeni člana 2.9 stav (1) tačka 1. Izbornog zakona BiH kojom je uređen postupak koordiniranja i nadgledanja Općih izbora u BiH, koji su održani 02.10.2022. godine, od strane supervizora akreditovanih i ovlaštenih od Centralne izborne komisije BiH.

Kontrola izbornih rezultata

143. Koordinator za rad sa izbornim komisijama su kao kontrolori za unos i obradu izbornih rezultata Centralne izborne komisije BiH svoje aktivnosti započeli održavanjem testnih izbora (dryrun) 26. i 27.09.2022. godine, prilikom čega je obavljeno finalno i sveobuhvatno testiranje Aplikacije za unos i obradu izbornih rezultata, a u čemu je učestvovalo osoblje i kontrolori izbornih rezultata osnovne izborne jedinice u BiH.
144. Nakon održavanja Općih izbora 2022. godine, kontrolori za unos i obradu izbornih rezultata Centralne izborne komisije BiH radili su na otklanjanju validacijskih grešaka koje su se očitavale u unosu rezultata glasanja u Aplikaciju za unos i obradu izbornih rezultata, i ispravnom utvrđivanju testova tačnosti, a koje su propustili da riješe odnosno utvrde kontrolori izbornih rezultata osnovne izborne jedinice u BiH. Nadalje, vršili su unos rezultata glasanja za izborne komisije koje nisu imale pristup internetu, a samim tim i Aplikaciji za unos i obradu izbornih rezultata. Također, putem telefona i putem elektronske pošte, pružali su stručnu i tehničku podršku kontrolorima izbornih rezultata osnovne izborne jedinice u BiH.
145. Nakon ponovnih brojanja u Glavnom centru za brojanje kontrolori za unos i obradu izbornih rezultata Centralne izborne komisije BiH vršili su korekciju rezultata glasanja putem Aplikacije za unos i obradu izbornih rezultata, u skladu sa novo

utvrđenim rezultatima kao i rješavanje validacijskih grešaka koje su se tom prilikom pojavljivale.

146. Kontrolori za unos i obradu izbornih rezultata Centralne izborne komisije BiH svoje su aktivnosti obavljali kako u sjedištu Centralne izborne komisije BiH tako i na daljinu pristupajući Aplikaciji za unos i obradu izbornih rezultata, čime je osigurana potpuna ažurnost u obavljanju potrebnih aktivnosti, a u saradnji sa glavnim kontrolorom za unos i obradu izbornih rezultata Centralne izborne komisije BiH.
147. Kako svim zainteresiranim osobama i široj javnosti učinili dostupnim tačne informacije o aktivnostima, Centralna izborna komisija BiH je, u okviru Edicije “Izborno pravo u praksi – Opći izbori 2022.” pripremila publikacija “Izveštaj Glavne kontrole izbornih rezultata – Opći izbori u BiH 2022.” koja je dostupna u elektronskoj formi na web-stranici www.izbori.ba.³⁸

Slika 3. Publikacija “Izveštaj glavne kontrole izbornih rezultata – Opći izbori u BiH 2022.”

Koordinacija rada centara za birački spisak

Analiza stanja u centrima za birački spisak

148. Odredbama člana 3.8 Izbornog zakona BiH i Poglavlja 3. Pravilnika o upotrebi i izradi izvoda iz Centralnog biračkog spiska³⁹ propisana je obaveza nadležnog općinskog organa da uspostavi Centar za birački spisak na način da donosi akt o uspostavljanju Centra za birački spisak u kojem utvrđuje: njegovu unutrašnju organizaciju i sistematizaciju, način rukovođenja, ovlaštenja, odgovornost za rad Centra za birački spisak i njegovih zaposlenih i ostala pitanja bitna za rad ovog Centra.

³⁸ Kapor, V., Laković, M., Petrović, V., Vičević, M., Trifković, T. (2023) *Izveštaj glavne kontrole izbornih rezultata Opći izbori 2022*. Sarajevo: Centralna izborna komisija BiH.

<https://www.izbori.ba/?Lang=3&CategoryId=928&Tag=515>

³⁹ “Službeni glasnik BiH”, broj 27/22.

Centralna izborna komisija BiH je još 2018. godine zatražila od svih načelnika/gradonačelnika u BiH da dostave akt o uspostavljanju Centra za birački spisak. Do trenutka pisanja ovog izvještaja, traženi akt nije dostavljen iz 43 osnovne izborne jedinice (OIJ) u BiH: Bileća, Bosanski Petrovac, Bratunac, Bugojno, Bužim, Čelić, Dobretići, Donji Žabar, Fojnica, Gacko, Gornji Vakuf – Uskoplje, Bijeljina, Doboje, Zenica, Grude, Ilijaš, Istočna Ilidža, Istočni Mostar, Istočno Novo Sarajevo, Kotor-Varoš, Kupres (RS), Laktaši, Ljubuški, Lukavac, Neum, Novi Grad, Novi Grad Sarajevo, Novo Sarajevo, Olovo, Osmaci, Pelagićevo, Sanski Most, Srebrenik, Stari Grad Sarajevo, Stolac, Teočak, Tomislavgrad, Trnovo FBiH, Vareš, Velika Kladuša, Vitez, Vlasenica i Živinice.

Aktom od 15.03.2023. godine još jednom je zatraženo od naprijed navedenih OIJ da dostave akt o uspostavljanju Centra.

149. Odredbama člana 3.8. stav (5) Izbornog zakona BiH i članom 6 Pravilnika o upotrebi i izradi izvoda iz Centralnog biračkog spiska propisano je da Centar za birački spisak treba biti dostupan biračima i vidno označen, te opremljen, pored ostalog, i jednim računarom koji će se koristiti za potrebe centra, telefonskom linijom sa direktnim izlazom, internet-konekcijom i aplikacijom za vođenje Centralnog biračkog spiska.

Prema raspoloživim informacijama po pitanju prostora, u 122 OIJ Centar za birački spisak ima adekvatan prostor, dok u 22 OIJ Centar nema adekvatan prostor (Krupa na Uni, Donji Žabar, Drvar, Jezero, Teslić, Osmaci, Travnik, Olovo, Livno, Vitez, Fojnica, Novi Grad Sarajevo, Nevesinje, Foča (FBiH), Novo Goražde, Ljubuški, Čitluk, Stolac, Ljubinje, Ravno i Mostar).

Po pitanju opreme, u 107 OIJ Centar za birački spisak raspolaže adekvatnom opremom, dok u 36 OIJ Centar nema adekvatnu opremu ili je zastarjela (Bihać, Bosanska Krupa, Krupa na Uni, Donji Žabar, Bosanski Petrovac, Stanari, Ugljevik, Drvar, Ribnik, Kotor-Varoš, Bosansko Grahovo, Travnik, Šekovići, Livno, Kupres, Kupres (RS), Gornji Vakuf – Uskoplje, Novi Travnik, Vitez, Busovača, Fojnica, Kreševo, Novi Grad Sarajevo, Foča (FBiH), Novo Goražde, Čajniče, Rudo, Ljubuški, Stolac, Berkovići, Bileća, Ravno, Trebinje, Usora, Mostar i Brčko distrikt BiH).

150. Odredbama člana 3.8. stav (2) Izbornog zakona BiH propisano je da nadležni općinski organ obučava osoblje Centra za birački spisak, u saradnji sa OIK/GIK.
151. Prema podacima iz marta 2023. godine, u 143 OIJ u BiH je angažirano 212 osoba za rad u centru za birački spisak, od čega je u 82 OIJ radno mjesto Centra sistematizirano (angažirano 118 lica) i 61 OIJ posao Centra za birački spisak obavljaju lica angažirana rješenjem, ugovorom, odlukom, volonterski, na određeno vrijeme i sl. (angažirano 94 lica – Bosanska Krupa, Bužim, Krupa na Uni, Novi Grad, Kozarska Dubica, Odžak, Vukosavlje, Domaljevac – Šamac, Modriča, Gradačac, Pelagićevo, Petrovac, Čelinac, Doboje, Petrovo, Drvar, Istočni Drvar, Mrkonjić Grad, Jezero, Zavidovići, Kalesija, Glamoč, Travnik, Šekovići, Vlasenica, Bratunac, Srebrenica, Livno, Kupres, Kupres (RS), Bugojno, Gornji Vakuf – Uskoplje, Vitez, Busovača, Ilijaš, Han-Pijesak, Tomislavgrad, Jablanica, Konjic, Novi Grad Sarajevo, Istočni Stari Grad, Pale, Višegrad, Posušje, Grude, Široki

Brijeg, Istočni Mostar, Gacko, Foča (FBiH), Rudo, Čitluk, Čapljina, Neum, Stolac, Berkovići, Ljubinje, Bileća, Ravno, Usora, Kostajnica i Mostar.

U nekim slučajevima poslove Centra za birački spisak obavljaju članovi OIK, npr. u OIJ Kupres RS i Ravno.

152. Jedan od izazova je što vrlo često dolazi do promjene usposlenika Centra za birački spisak, o čemu Centralna izborna komisija BiH ne bude obaviještena sve dok ne počnu izborne aktivnosti ili se uposlenici Centra za birački spisak pozovu na obuku.
153. Centralna izborna komisija BiH je aktom od 15.03.2023. godine zatražila od OIK/GIK da izvrše kontrolu rada Centra za birački spisak i o tome obavijeste Centralnu izbornu komisiju BiH do 22.03.2023. godine, na dostavljenom obrascu.
154. Navedena odredba Izbornog zakona BiH o obukama osoblja Centra za birački spisak, u velikom broju slučajeva, ne provodi se na terenu.

Obuku Centralne izborne komisije BiH organizira i provodi nadležni koordinator i njome je obuhvaćen praktični rad na aplikacijama koje se koriste u radu Centra. Na navedenu obuku novi uposlenici dolaze potpuno nepripremljeni u smislu poznavanja propisa, procedura i sl.

U cilju što kvalitetnije obuke 2022. godine koordinatorica za rad sa centrima za birački spisak je pripremila kratki vodič za polaznike obuke, koji je odobrila Centralna izborna komisija BiH. Svim polaznicima obuke vodič je dostavljen uz poziv za obuku i uručen u tvrdjnoj kopiji na samoj obuci.

Obuku u organizaciji Centralne izborne komisije BiH nije prošlo 20 uposlenika Centra za birački spisak iz 17 OIJ, i to: Bijeljina, Stanari, Gračanica, Srebrenik, Tuzla, Jajce, Jezero, Osmaci, Vareš, Šekovići, Livno, Kupres, Bugojno, Fojnica, Han-Pijesak, Istočni Stari Grad i Mostar.

Aktivnosti sa Centrima za birački spisak u 2022. godini

155. U toku 2022. godine poslovi koordinacije centara za birački spisak odnosili su se na praćenje rada i ažuriranje podataka vezanih za centre (evidencija o dostavljenim sedmičnim izvještajima, evidencija uposlenika, stanje u Centrima itd). vršena je stalna komunikacija putem telefona i putem e-maila sa centrima (provjera veza, dostavljanje spiskova nepridruženih osoba, dostava podataka i informacija itd).
156. Nadalje, vršena je analiza, praćenje i pružanje tehničke pomoći uposlenicima Centra prilikom izvršavanja propisanih nadležnosti, odnosno rada na aplikacijama:
 - Pružanje tehničke pomoći uposlenicima centra za birački spisak prilikom provjere dodjela u aplikaciji za **Pasivnu registraciju birača**, pridruživanje nepridruženih birača odgovarajućem biračkom mjestu, potrebnoj proceduri za prijavu/odjavu korisnika aplikacija, mogućnosti promjene lozinke za e-mail, način provjere i evidencije umrlih lica i postupanje uposlenika centra za birački spisak, analiza biračkih mjesta, dostava na teren uputa za postupanje po pitanju

prekobrojnih biračkih mjesta i nepridruženih birača, pomoć prilikom uređivanja biračkih mjesta u Aplikaciji za Pasivnu registraciju birača (poništenje ranije dodjele, otvaranje novih biračkih mjesta, pridruživanje ulica i kućnih brojeva na odgovarajuće biračka mjesta, analiza kućnih brojeva u cilju ravnomjerne dodjele birača biračkom mjestu) itd.;

- Prilikom procesa određivanja biračkih mjesta vršena je analiza biračkih mjesta (nelogične dodjele, prekobrojna biračka mjesta, analiza kućnih brojeva na prekobrojnim biračkim mjestima itd). O izvršenoj analizi obaviješteni su uposlenici Centra i članovi nadležne izborne komisije, pružana je tehnička pomoć prilikom ravnomjerne dodjele biračkih mjesta, otvaranja novih biračkih mjesta itd. Po okončanju ovih aktivnosti vršeno je prikupljanje podataka o lokacijama biračkih mjesta.

157. **Ažuriranje podataka:** vršena je odjava/prijava uposlenika centra za birački spisak – u izvještajnom periodu prijavljeno je 63, a odjavljeno 64 korisnika aplikacije za Pasivnu registraciju birača u Osnovnoj izbornoj jedinici (OIJ) u BiH; promjena lozinke za pristup OIK-mailu u jednoj osnovnoj izbornoj jedinici.

158. U izvještajnom periodu primljeno 2.814 sedmičnih izvještaja centara za birački spisak iz OIJ u BiH; razmijenjeno oko 10.000 e-mailova i 1.200 telefonskih razgovora.

Sastanci sa općinskim/gradskim izbornim komisijama (OIK/GIK)

159. Dana, 08.03.2022. godine dr. Suad Arnautović, tadašnji član Centralne izborne komisije BiH, boravio je u radnoj posjeti Izbornoj komisiji Brčko distrikta BiH. Teme razgovora su bile prijedlozi i sugestije za izmjene i dopune podzakonskih propisa iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH za Opće izbore 2022. godine imajući u vidu da birači Brčko distrikta BiH na općim izborima svoje biračko pravo ostvaruju shodno entitetskom državljanstvu. Razgovarano je i o javnom oglasu za popunu kandidata za rezervne liste za popunu biračkih odbora kao i o organizaciji pilot projekta koji je podržala Delegacija Evropske unije u BiH, a koji se odnosi na identifikaciju i autentifikaciju birača korištenjem biometrijskih podataka i biometrijskog čitača otiska prsta. Tokom sastanka u Brčko distriktu BiH razmatrane su i mogućnosti brzog transfera izbornih rezultata sa biračkog mjesta do Centralne izborne komisije BiH.

Radna posjeta Izbornoj komisiji Brčko distrikta BiH

160. Članovi Centralne izborne komisije BiH dr. Irena Hadžiabdić, Vanja Bjelica-Prutina i Jovan Kalaba su dana 10.08.2022. godine u Banjoj Luci održali radni sastanak sa članovima Gradske izborne komisije Banja Luka i predstavnicima Gradske uprave Grada Banja Luka. Povod sastanka u Banjoj Luci je bilo blagovremeno rješavanje eventualnih problema u radu Gradske izborne komisije Banja Luka i potrebna podrška od organa vlasti Grada Banja Luka.

Radni sastanak sa članovima GIK Banja Luka i predstavnicima Gradske uprave Grada Banja Luka

1.6. Ovjera političkih subjekata za učešće na Općim izborima 2022. godine

161. U skladu sa Poglavljem 4. Ovjera i kandidiranje za izbore, i članom 2.9 Izbornog zakona BiH, Centralna izborna komisija BiH ovjerava političke subjekte za učešće na svim nivoima neposrednih izbora u Bosni i Hercegovini, te potvrđuje i ovjerava kandidatske liste.

1.6.1. Ovjera političkih subjekata i kandidatskih listi

162. U skladu sa članom 2.9 i Poglavljem 4. Izbornog zakona BiH – Ovjera i kandidiranje za izbore, Centralna izborna komisija BiH ovjerava političke subjekte za učešće na svim nivoima neposrednih izbora u Bosni i Hercegovini, te potvrđuje i ovjerava kandidatske liste.

163. Na osnovu navedenog zakonskog okvira proces ovjere političkih subjekata i kandidatskih listi odvijao se u tri (3) međusobno uvjetovane vremenske aktivnosti:

1.6.1.1. Ovjera prijava političkih stranaka i nezavisnih kandidata

164. Obrasce za prijavu za učešće na Općim izborima 2022. godine preuzele su ukupno 92 političke stranke i 27 nezavisnih kandidata.

165. U skladu s odredbama Poglavlja 4. Izbornog zakona BiH, Pravilnika o prijavi i uvjetima za ovjeru političkih subjekata za učešće na Općim izborima 2022. godine i člana 2. stav (1) tačka 2. Uputstva o rokovima i redosljedu izbornih aktivnosti za Opće izbore 2022. godine koji će se održati u nedjelju 2. oktobra 2022. godine, rok za podnošenje prijava političkih stranaka i nezavisnih kandidata za učešće na izborima istekao je 20.05.2022. godine u 16.00 sati.
166. Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnesena je ukupno 91 prijava političkih stranaka⁴⁰ i 18 prijava nezavisnih kandidata⁴¹ za učešće na Općim izborima 2022. godine.

Tabela 4. Pregled prijavljenih, ovjerenih i odbijenih političkih stranaka i nezavisnih kandidata za Opće izbore 2022. Godine

R/B	Politički subjekti	Prijavljeno	Ovjereno	Odbijeno	Odbijeni politički subjekti
1.	Političke stranke	91	90	1	Bosanska narodna stranka B.N.S.-V.N.D. – Politička stranka nije postupila po obavještenju i odluci Centralne izborne komisije BiH, odnosno, nije dostavila dovoljan broj validnih potpisa podrške i novi naziv koji će koristiti u izborne svrhe
2.	Nezavisni kandidati	18	17	1	Mahir Žiško – nije dostavljen dovoljan broj potpisa podrške utvrđen u članu 4.4 stav (5) Izbornog zakona BiH.

⁴⁰ Predmet provjere podnesenih prijava političkih stranaka: Da li je politička stranka registrirana kod nadležnog organa u skladu sa članom 4.3 Izbornog zakona BiH; Da li je potpisana izjava predsjednika političke stranke da će se politička stranka u svojim aktivnostima pridržavati Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i Ustava Bosne i Hercegovine u skladu sa članom 1.6 i 1.13. Izbornog zakona BiH; Da li su priloženi potpisi podrške birača u skladu sa članom 4.4 Izbornog zakona BiH; Da li je dostavljen Finansijski izvještaj koji obuhvata period tri (3) mjeseca prije podnošenja prijave u skladu sa članom 15.1 Izbornog zakona BiH; Da li je dostavljen dokaz o uplaćenom novčanom iznosu takse za ovjeru u skladu sa članom 4. stav (1) Pravilnika o prijavi i uvjetima za ovjeru političkih subjekata za učešće na Općim izborima 2022. godine; Da li je dostavljena ovjerena izjava da nema neizmirenih obaveza po osnovu pravosnažnih i izvršnih odluka o izrečenim novčanim kaznama koje je izrekla Centralna izborna komisija BiH, osim u slučaju da se plaćanje kazne vrši u ratama, u skladu sa Odlukom Centralne izborne komisije BiH i da li je dostavljen broj računa za finansiranje izborne kampanje.

⁴¹ Predmet provjere podnesenih prijava nezavisnih kandidata: Da li su priloženi potpisi podrške birača u skladu sa članom 4.4 Izbornog zakona BiH; Izjava propisana članom 1.6 i 1.13 Izbornog zakona BiH; Dokaz o uplaćenom novčanom iznosu takse za ovjeru u skladu sa članom 4.16 Izbornog zakona BiH; Finansijski izvještaj koji obuhvata period od tri (3) mjeseca prije podnošenja prijave, u skladu sa članom 15.1 Izbornog zakona BiH; Kandidatska lista i ovjerena izjava o prihvatanju kandidature (član 4.19 stav (4) Izbornog zakona BiH). Ovjerena izjava da nema neizmirenih obaveza po osnovu pravosnažnih i izvršnih odluka o izrečenim novčanim kaznama koje je izrekla Centralna izborna komisija BiH, osim u slučaju da se plaćanje kazne vrši u ratama, u skladu sa Odlukom Centralne izborne komisije BiH i Broj računa za finansiranje izborne kampanje.

1.6.1.2. Ovjera prijava koalicija i listi nezavisnih kandidata

167. U skladu s članom 4.12 Izbornog zakona BiH, do isteka utvrđenog roka za podnošenje prijave za ovjeru koalicija podneseno je ukupno 38 prijava za ovjeru koalicija. Prijava za ovjeru listi nezavisnih kandidata nije bilo. Ovjereno je svih 38 koalicija za učešće na Općim izborima 2022. godine, nakon što je postupajući po obavještenju Centralne izborne komisije BiH 6 koalicija otklonilo nedostatke i nepravilnosti u prijavama.⁴²

1.6.1.3. Ovjera i potvrđivanje kandidatskih listi i kandidata za učešće na izborima

168. U skladu s odredbama člana 4.21 Izbornog zakona BiH i člana 2. stav (2) Uputstva o rokovima i redosljedju izbornih aktivnosti, rok za podnošenje kandidatskih listi političkih stranaka i koalicija istekao je 04.07.2022. godine. Do isteka utvrđenog roka, Centralnoj izbornoj komisiji BiH ukupno 110 političkih subjekata podnijelo je kandidatske liste za učešće na Općim izborima 2022. godine i to ukupno 828 kandidatskih listi sa ukupno 7.291 kandidatom.

169. Od ukupno 78 kandidatskih listi koje su imale nedostatke ili nepravilnosti, 71 kandidatska lista u potpunosti je ispunila uvjete za ovjeru nakon otklanjanja nedostataka i nepravilnosti na listama, jedna (1) kandidatska lista djelimično je ispunila uvjete za ovjeru, a 6 kandidatskih listi nije ispunilo uvjete za ovjeru.⁴³

170. Od ukupnog broja podnesenih kandidatskih listi i kandidata političkih stranaka i koalicija, Centralna izborna komisija BiH za Opće izbore 2022. godine ovjerila je ukupno 822 kandidatske liste sa ukupno 7.258 kandidata, kako slijedi:

⁴² Predmet provjere prijava za ovjeru koalicija: da li su sve političke stranke članice koalicije ovjerene za organe vlasti za koje je koalicija podnijela prijavu za ovjeru; da li je naziv koalicije identičan nazivu neke od ovjerenih političkih stranaka, ili je toliko sličan da može zbuniti birače ili ga dovesti u zabludu; da li je predsjednik svake političke stranke potpisao obrazac saglasnosti za članstvo u koaliciji i da li je podnesen akt o određivanju ovlaštenog predstavnika koalicije koji su potpisali predsjednici svih političkih stranaka članica koalicije i da li su dostavljeni podaci o sjedištu koalicije.

⁴³ Predmet provjere kandidatskih listi i kandidata: da li je broj kandidata na kandidatskoj listi u skladu sa članom 4.19 stav (2) Izbornog zakona BiH; da li je kandidatska lista sačinjena u skladu sa članom 4.19 stav (3) Izbornog zakona BiH, koji se odnosi na zastupljenost spolova; da li je kandidat upisan u Centralni birački spisak kao birač u općini unutar izborne jedinice za određeni nivo vlasti, najkasnije do dana raspisivanja izbora; da li se ime nekog od kandidata nalazi na dvije kandidatske liste, ili da li se ime nekoga od nezavisnih kandidata pojavljuje i na kandidatskoj listi političke stranke ili koalicije; da li su podnesene ovjerene izjave o prihvatanju kandidature od svih predloženih kandidata i izjave kandidata da nemaju smetnji za kandidovanje propisane članom 1.6, 1.7, 1.7a, 1.8 i 1.10 stav (1) tačka 5. Izbornog zakona BiH.

Tabela 5. Pregled kandidata prema spolu

Organ vlasti	Muškarci	Muškarci %	Žene	Žene %	Ukupno
Predsjedništvo Bosne i Hercegovine	8	80.00%	2	20.00%	10
Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine	455	60.50%	297	39.49%	752
Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske	29	93.54%	2	6.45%	31
Narodna skupština Republike Srpske	817	57.17%	612	42.82%	1.429
Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine	697	56.66%	533	43.33%	1.230
Skupštine kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine	2.194	57.64%	1.612	42.35%	3.806
Ukupno:	4.200	57.86%	3.058	42.13%	7.258

1.6.2. Kandidatske liste za dodjelu kompenzacijskih mandata

171. U skladu sa odredbama člana 4.24 stav (1) Izbornog zakona BiH i Uputstva o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti za Opće izbore 2022. godine, do isteka predviđenog roka, 48 ovjerenih političkih stranaka/koalicija – podnijele su Centralnoj izbornoj komisiji BiH 73 kandidatske liste za dodjelu kompenzacijskih mandata za Opće izbore 2022. godine sa ukupno 880 kandidata.
172. U postupku provjera podnesenih kandidatskih listi utvrđeno je da 69 kandidatskih listi ispunjava uvjete za ovjeru, dok 4 kandidatske liste ne ispunjavaju uvjete za ovjeru zbog narušene spolne strukture, odnosno rasporeda kandidata manje zastupljenog spola na kandidatskim listama.⁴⁴
173. Centralna izborna komisija BiH je u skladu sa članom 2.9 stav (1) tačka 6. Izbornog zakona BiH, ovjerala navedene 4 kandidatske liste političkih subjekata do broja do kojeg su ispunjeni uvjeti za ovjeru, a ostatak kandidatske liste odbila zbog narušene spolne strukture, jer nisu ispunjeni uvjeti iz člana 4.24. stav (2) Izbornog zakona BiH.
174. Pregled kandidatskih listi i broja kandidata za dodjelu kompenzacijskih mandata za Opće izbore 2022. godine po organima vlasti je dat u narednoj tabeli.

⁴⁴ Predmet provjere kandidatskih listi i kandidata: da li su na kandidatskoj listi imena kandidata koji se već nalaze na ovjerenim redovnim kandidatskim listama koje je podnijela politička stranka ili koalicija za jednu ili više višečlanih izbornih jedinica, u skladu sa članom 4.24 stav (2) Izbornog zakona BiH; da li su na kandidatskoj listi zastupljena imena pripadnika oba spola, u skladu sa članom 4.24 stav (2) Izbornog zakona BiH; da li su kandidatske liste političkih stranaka potpisali predsjednici političkih stranaka, odnosno ovlaštena lica koalicije.

Tabela 6. Pregled kandidatskih listi i broja kandidata za kompenzacijske mandate prema organima vlasti

Organ vlasti	Broj podnesenih kandidatskih listi	Broj kandidata na listama
Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine	21	242
Narodna skupština Republike Srpske	22	414
Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH iz Federacije BiH	19	137
Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske	11	87

1.7. Informiranje birača, edukativna i motivacijska kampanja

175. Zbog pravovremene informiranosti birača i svih aktera u izbornom procesu, internet-stranica Centralne izborne komisije BiH je kontinuirano i pravovremeno ažurirana. Sve informacije značajne za izborni proces, odluke, saopćenja, statistike, podzakonski akti i normativi, edukativno-informativni materijal na taj način bili su na raspolaganju javnosti.
176. Centralna izborna komisija BiH je na svojoj internet-stranici www.izbori.ba kreirala zasebnu stranicu namijenjenu Općim izborima 2022 godine u BiH. Na glavnom izborniku na web-stranici Centralne izborne komisije BiH je postavljen link Opći izbori 2022. koji korisniku olakšava pronalaženje svih informacija relevantnih za Opće izbore 2022. godine. Relevantne informacije su također objavljivane i na zvaničnom twitter-računu (@IZBORI_BA), instagram-računu ([izbori_ba](https://www.instagram.com/izbori_ba)) i facebook računu.
177. Izbornim zakonom BiH propisano je da Centralna izborna komisija BiH objavljuje u službenim glasilima i sredstvima javnog informiranja u BiH i izvan nje informacije za birače, te ostale informacije neophodne za provedbu ovog zakona.
178. U skladu sa svojom zakonskom obavezom, Centralna izborna komisija BiH kontinuirano objavljuje informacije od važnosti za birače, te informira javnost o svom radu i nastojanju za unapređenje rada institucije i izborne prakse u BiH. Aktivnosti vezane za informativnu kampanju Centralne izborne komisije BiH osobito su intenzivirane u izornoj godini i mogu se podijeliti na tri segmenta: a) informativna kampanja; b) edukativna kampanja i c) motivacijska kampanja.

1.7.1. Informativna i edukativna kampanja

179. Informativna i edukativna kampanja odnose se na informiranje birača o upisu birača u Centralni birački spisak, a namijenjena je prije svega biračima koji imaju status raseljene osobe i biračima koji žive izvan BiH. Centralna izborna komisija BiH je za Opće izbore 2022. godine izradila TV-Telop koji se emitirao na svim javnim i

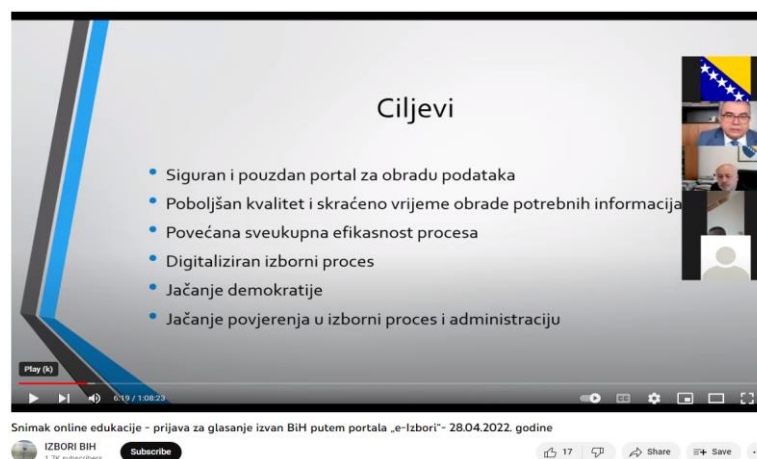
privatnim TV-medijima. Birači su pozvani da se prijave do 19.07.2022. godine, odnosno do krajnjeg roka za prijavu birača koji glasaju izvan BiH ili su raseljene osobe ukoliko žele promijeniti svoju biračku opciju.

180. Nadalje, u cilju olakšanja korištenja aplikacije za prijavu birača izvan BiH e-Izbori, Centralna izborna komisija BiH je izradila Video uputstvo za pristupanje i prijavu u aplikaciji e-Izbori, koje je dostavljeno svim javnim TV-emiterima na objavu, a dostupno je i na web-stranici Centralne izborne komisije BiH, kao i snimak online edukacije za birače izvan BiH. Također, održani su Zoom sastanci sa udruženjima građana koji žive izvan BiH, te uposlenicima DKP-a BiH.

Slika 4. Videouputstvo za popunjavanje elektronskog obrasca za prijavu za glasanje izvan BiH

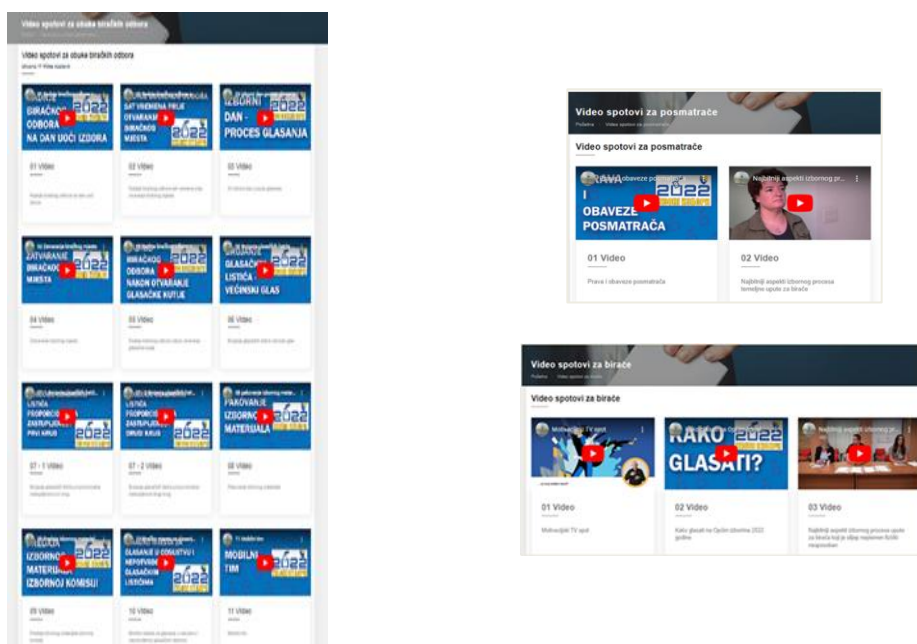
181. Dana 28.04.2022. godine Centralna izborna komisija BiH je putem Zoom platforme održala edukaciju o načinu elektronskog podnošenja prijave birača za glasanje izvan Bosne i Hercegovine putem portala "e-Izbori". Zabilježeno je 216 pojedinačnih prijava za praćenje edukacije. Centralna izborna komisija BiH je putem obavještenja pozvala udruženja građana Bosne i Hercegovine u inozemstvu, osoblje diplomatsko-konzularnih predstavništava BiH u inozemstvu, političke stranke i pojedince, medije i sve druge zainteresirane učesnike izbornog procesa, koji se žele upoznati sa načinom podnošenja prijave za glasanje birača izvan BiH putem portala "e-Izbori" da se prijave za edukaciju. Elektronski način prijavljivanja birača za glasanje van BiH je bio u primjeni od dana raspisivanja Općih izbora 2022. godine.

Slika 5. Zoom edukacija o načinu elektronskog podnošenja prijave birača za glasanje izvan BiH putem portala "e-Izbori"

Edukativna kampanja “Kako glasati”

182. Edukativna kampanja ”Kako glasati“ je počela 10.09.2022. godine i provodila se u formi TV-spotova i radiodžinglova, koji se emitiraju na svim javnim i većini privatnih medija. Također, ova kampanja provodi se putem objave printanih oglasa i promotivnih letaka u dnevnim novinama sa detaljnim uputama kako ispravno popuniti glasački listić; štampaju se i plakati za objavu na biračkim mjestima ”Kako glasati” i ”Zloupotreba biračkog prava”. Cilj je upoznati birače sa organima vlasti za koje se provode izbori u Bosni i Hercegovini, te o ispravnom načinu popunjavanja glasačkih listića.
183. Sve kampanje Centralne izborne komisije BiH realiziraju se i kroz elektronske (TV i radio) te printane medije. Bitno je naglasiti da je zakonom utvrđena obaveza za javne elektronske medije, da su dužni besplatno i u potpunosti objavljivati saopćenja i informacije Centralne izborne komisije BiH kako bi birači bili informirani o svim aspektima izbornog procesa. Svi materijali (TV-spotovi, radiodžinglovi, poster) pripremaju su na jezicima u službenoj upotrebi u BiH. Također, u svim videospotovima su zasebno snimljene i ugrađene identične informacije, razumljive osobama sa oštećenim sluhom. TV-spotovi se emitiraju putem Youtube kanala, Instagrama, Twittera, kao i na internet-stranici Centralne izborne komisije BiH.
184. Nadalje, CIK BiH je u saradnji sa Misijom OSCE-a u BiH i Vijećem Evrope pripremila videomaterijale: obuke za rad biračkih odbora (11 videomaterijala, koristi se za obuku članova biračkih odbora); posmatrača na biračkom mjestu (videomaterijal namijenjen posmatračima, kao podsjetnik na njihova prava i obaveze u toku posmatranja izbornog procesa); najbitniji aspekti izbornog procesa – upute za birača koji je slijep, nepismen, fizički nesposoban; motivirajuće TV-spotove za mlade, žene, osobe starije životne dobi i osobe sa invaliditetom.

Slika 6. Videomaterijali za obuku

185. Kampanja koju Centralna izborna komisija BiH provodi prije svega je usmjerena na osiguravanje svih potrebnih informacije za birače i podsjećanja na rokove za izvršenje pojedinih aktivnosti, a kako bi ostvarili svoje biračko pravo.

Edukativna kampanja – birači izvan BiH

186. Centralna izborna komisija BiH u saradnji s Ministarstvom vanjskih poslova BiH uspostavila je radnu grupu za organizaciono-tehničke pripreme za realizaciju izbornog procesa u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH. Navedena radna grupa je svoje aktivnosti provodila u smislu edukacije birača kao i edukacije biračkih odbora.
187. Na osnovu Odluke o realizaciji edukacije i informiranju birača izvan Bosne i Hercegovine Centralna izborna komisija BiH organizirala je i provela edukaciju i informiranje birača izvan BiH za Opće izbore 2022. godine u državama u kojim se nalazi značajan broj državljana BiH, odnosno izbjeglica i osoba koje privremeno borave izvan BiH.
188. U junu i julu 2022. godine šest timova je posjetilo diplomatsko-konzularna predstavništava BiH u Evropi: Ambasade BiH u Ljubljani, Bernu, Pragu, Berlinu, Strasburu, Oslu, Stokholmu, Kopenhagenu, Londonu, Beču, Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Generalni konzulat BiH u Štuttgartu, Frankfurtu, Minhenu, Grazu, Milanu, Malmeu i Cirihi, Počasni konzulat BiH u Grazu.
189. Centralna izborna komisija BiH je, u skladu sa Izbornim zakonom BiH, ove posjete organizirala u saradnji sa Ministarstvom vanjskih poslova BiH. Osim edukacije birača izvan BiH cilj navedenih aktivnosti je bio i provjera uvjeta za otvaranje biračkih mjesta u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine, pogotovo imajući u vidu činjenicu da se za ove izbore povećao interes za glasanje u DKP-ima.
190. Tokom posjeta delegacije Centralne izborne komisije BiH birači izvan BiH upoznati su sa rokom i procedurama za registraciju birača iz inozemstva, za glasanje poštom ili u DKP-ima BiH. Po okončanju procesa prijave birača za glasanje izvan BiH, kao i nakon završene procedure provjere ispunjavanja organizaciono-tehničkih uvjeta za organiziranje glasanja na biračkom mjestu u DKP BiH, Centralna izborna komisija BiH je dana 08.08.2022. godine donijela Odluku o određivanju biračkih mjesta za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine⁴⁵, a 25.08.2022. godine Odluku o izmjeni Odluke o određivanju biračkih mjesta za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine.⁴⁶ U skladu s navedenim, na Općim izborima 2022. godine, za državljane Bosne i Hercegovine koji privremeno žive u inozemstvu i imaju biračko pravo, organizirano je glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH za koje su se stekli propisani uvjeti.

⁴⁵ “Službeni glasnik BiH“, broj 55/22.

⁴⁶ “Službeni glasnik BiH“, broj 59/22.

Tabela 7. Pregled održanih obuka u inozemstvu

Država	DKP BiH / Grad
Slovenija	Ambasada BiH u Ljubljani
Švicarska	Ambasada BiH u Bernu; Cirihi
Češka	Ambasada BiH u Pragu
Njemačka	Ambasada BiH u Berlinu; Generalni konzulati BiH u Štuttgartu; Frankfurtu i Minhenu
Francuska	Ambasada BiH u Strasburu
Norveška	Ambasada BiH u Oslu
Švedska	Ambasada BiH u Stokholmu; Malmo
Danska	Ambasada BiH u Kopenhagenu
Velika Britanija	Ambasada BiH u Londonu; Birmingham
Srbija	Ambasada BiH u Beogradu
Hrvatska	Ambasada BiH u Zagrebu
Slovenija	Ambasada BiH u Ljubljani
Austrija	Ambasada BiH u Beču; Počasni konzulat BiH u Grazu
Italija	Generalni konzulat BiH u Milanu

Posjeta delegacije CIK BiH ambasadama i DKP BiH u inozemstvu

Edukacija članova biračkih odbora za glasanje u DKP-ima BiH

191. Nakon što je Centralna izborna komisija BiH donijela Odluku o određivanju biračkih mjesta za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine u skladu s Pravilnikom o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja članova biračkih odbora⁴⁷ (u daljnjem tekstu: Pravilnik), Ministarstvo vanjskih poslova BiH, dostavilo je Centralnoj izbornoj komisiji BiH prijedlog za članove biračkih odbora i njihove zamjenike u DKP-ima BiH, vodeći računa da predloženi kandidati ispunjavaju propisane uvjete.
192. Nadalje, u skladu s članom 19. Pravilnika, Centralna izborna komisija BiH organizirala je obuku predsjednika i članova biračkih odbora u DKP-ima BiH, kao i njihovih zamjenika, o načinu glasanja i brojanju koverti s glasačkim listićima.

⁴⁷ Akt broj 05-1-02-2-619-1/22 od 04.05.2022. godine.

Obuka članova biračkih odbora u DKP-ima BiH provedena je u periodu od 22.09.2022. godine do 27.09.2022. godine.

193. Nakon provedene obuke Centralna izborna komisija BiH je izvršila provjeru znanja i uspješnim predsjednicima i članovima biračkih odbora i njihovim zamjenicima u DKP-ima BiH dodijelila certifikate (162 člana/zamjenika člana biračkog odbora iz 21 DKP-a BiH). Nadalje, u skladu sa članom 27. Pravilnika o provođenju izbora u BiH, Centralna izborna komisija BiH je izvršila primopredaju osjetljivog izbornog materijala Ministarstvu vanjskih poslova BiH, dana 16.09.2022. godine u 10:00 sati za dalju distribuciju prema DKP-ima BiH, kao i dio neosjetljivog materijala.

1.8. Sigurnosni aspekti Općih izbora 2022. godine

194. Dana 14.04.2022. godine Centralna izborna komisija BiH je u sklopu pripremnih aktivnosti za provedbu Općih izbora u BiH održala sastanak s predstavnicima Ministarstva sigurnosti BiH, Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH, Državne agencije za istrage i zaštitu, Obavještajno sigurnosne agencije BiH, Ministarstva unutarnjih poslova BiH, Federalnog ministarstva unutarnjih poslova BiH i Policije Brčko distrikta BiH na kome su predstavnici upoznati s datumom provedbe izbora, te je dogovoreno da u skladu sa svojim nadležnostima Ministarstvo sigurnosti BiH formira Radnu grupu za sigurnost Općih izbora u BiH 2022. godine. Također je dogovoreno da agencije za provedbu zakona u Bosni i Hercegovini obave poslove osiguranja: sjedišta Centralne izborne komisije BiH u periodu od 04.05. do 31.12.2022. godine, skladišta Centralne izborne komisije BiH u periodu od jula do 31.12.2022. godine, Glavnog centra za brojanje u periodu 01.09. – 30.11.2022. godine, distribucije izbornog materijala, i objekata u osnovnim izbornim jedinicama (općinama, gradovima) gdje će se nalaziti biračka mjesta i u kojima će se čuvati birački materijal.
195. U skladu sa članom 2.1 stav (3) Izbornog zakona BiH, koji propisuje da su “svi organi vlasti na svim nivoima i zvaničnici u Bosni i Hercegovini i diplomatsko-konzularnim predstavništvima BiH obavezni pomagati organima nadležnim za provođenje izbora”, Odlukom ministra Ministarstva sigurnosti BiH od 24.05.2022. godine imenovana je Radna grupa za praćenje realizacije zadataka iz nadležnosti institucija i policijskih agencija u Bosni i Hercegovini vezanih za provođenje Općih izbora u BiH 2022. godine⁴⁸ (u daljnjem tekstu Radna grupa). Radna grupa sačinjena je od predstavnika Centralne izborne komisije BiH, Ministarstva sigurnosti BiH, Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH (DKPT BiH), Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA), Granične policije BiH, Obavještajno sigurnosne agencije BiH, Ministarstva unutarnjih poslova Republike Srpske, Federalnog ministarstva unutarnjih poslova i Policije Brčko distrikta BiH. Odlukom ministra Ministarstva sigurnosti BiH od 16.06.2022. godine Radna grupa za praćenje realizacije zadataka iz nadležnosti institucija i policijskih agencija u Bosni i Hercegovini vezanih za provođenje Općih izbora u BiH 2022. godine je dopunjena još jednim članom, predstavnikom Ministarstva unutarnjih poslova Kantona Sarajevo.⁴⁹

⁴⁸ Odluka broj: 12-01-04-7-2558-13/22 od 24.05.2022. godine.

⁴⁹ Odluka broj: 12-01-04-7-2558-19/22 od 16.06.2022. godine.

196. Na sastancima radne grupe su bili prisutni i predstavnici EUFOR snaga Evropske unije u Bosni i Hercegovini.
197. Radna grupa za praćenje realizacije zadataka u provođenju Općih izbora u BiH 2022. godine je bila zadužena da prati i analizira stanje sigurnosti na području BiH, sugerira neophodne smjernice za postupanje agencija za provedbu zakona u BiH, poduzima blagovremene poslove koordinacije putem agencija za provedbu zakona, te ostvaruje kontinuiranu saradnju sa štabovima akcije za sigurnost Općih izbora u BiH koji su uspostavila entitetska/kantonalna ministarstava unutrašnjih poslova i Policija Brčko distrikta BiH, a u cilju postizanja maksimalnog stepena sigurnosnih uvjeta za neometano održavanje izbornog procesa u BiH 2022. godine.
198. Nadalje, u skladu sa članom 2.1 stav (3) Izbornog zakona BiH, a na inicijativu Centralne izborne komisije BiH i Radne grupe za praćenje realizacije zadataka u provođenju Općih izbora u BiH 2022. godine, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela Ministarstva sigurnosti BiH je dana 10.08.2022. godine donijela Odluku o formiranju operativnog štaba akcije "Opći izbori 2022" (u daljnjem tekstu Operativni štab akcije)⁵⁰.
199. Operativni štab akcije je bio zadužen za osiguranje realizacije svih zadataka i zakonitost izvršavanja svih poslova koji se odnose na sigurnost cjelokupnog izbornog ciklusa, što je između ostalog podrazumijevalo koordinaciju aktivnosti osiguranja kompletnog izbornog procesa, prikupljanja i analize informacija koje ukazuju na ugrožavanje sigurnosti izbornog procesa, osiguranje transporta osjetljivog glasačkog materijala, koordinaciju aktivnosti svih policijskih agencija na osiguranju kompletnog izbornog procesa do proglašenja konačnih rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine, osiguranja sjedišta Centralne izborne komisije BiH, fizičko osiguranje objekata i osoba, osiguranje skladišta i Glavnog centra za brojanje, poduzimanje svih potrebnih radnji na održavanju javnog reda i mira i drugih poslova za kojima se ukaže potreba. Dana 25.08.2022. godine je usvojen Okvirni plan osiguranja izbornog procesa za Opće izbore 2022. godine.
200. Dana 17.06.2022. godine Centralna izborna komisija BiH je informirala Direkciju za koordinaciju policijskih tijela BiH o četiri poruke prijetnji kako je zgrada minirana, sa molbom utvrđivanja načina organizacije neometanog rada ove institucije ubuduće. Lažne dojave su dostavljene Centralnoj izornoj komisiji BiH putem e-maila sa nepoznate adrese, a imale su za cilj onemogućavanje i otežavanje realizacije utvrđenih izbornih aktivnosti, odnosno ugrožavanje priprema izbornog procesa u cjelini. Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH je poduzela mjere iz svoje nadležnosti kako bi Centralna izborna komisija BiH mogla neometano nastaviti sa svojim radom. Policijski službenici Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH su od 04.05.2022. do 31.12.2022. godine osiguravali zgradu Centralne izborne komisije BiH.

⁵⁰Operativni štab akcije "Opći izbori 2022." su činili predstavnici Centralne izborne komisije BiH, Direkcije za koordinaciju policijskih tijela; Obavještajno-sigurnosne agencije BiH; Granične policije BiH; Državne agencije za istrage i zaštitu; Federalne uprave policije; Policije Brčko distrikta BiH i kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova. Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske nije imenovalo predstavnika u Operativnom štabu akcije "Opći izbori 2022". Svu saradnju ostvarilo je preko predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske u Radnoj grupi za praćenje realizaciju zadataka iz nadležnosti institucija i policijskih tijela u Bosni i Hercegovini u provođenju Općih izbori 2022. godine.

201. Nadalje, izvršen je hakerski napad i na Informaciono-dokumentacioni centar (INDOC) koji je razvijen u okviru UNDP projekta “Žene na izborima u BiH” koji se finansirao iz sredstava švedske SIDA-e zbog čega je ova web-stranica nedostupna.
202. Dana 21.09.2022. godine rukovodilac Operativnog štaba akcije je putem e-maila informirao Centralnu izbornu komisiju BiH kako ministarstva unutarnjih poslova Tuzlanskog kantona, Srednjobosanskog kantona, Zeničko-dobojskog kantona i Zapadnohercegovačkog kantona ne mogu realizirati osiguranje glasačkih listića na biračkim mjestima noć prije izbora zbog manjka broja policijskih službenika. U cilju očuvanja integriteta izbornog procesa, Centralna izborna komisija BiH je tražila da se omogući jednoobrazno postupanje na svim biračkim mjestima u Bosni i Hercegovini, te da se osigura birački materijal u noći prije otvaranja biračkih mjesta, odnosno da se osigura zaštita izbornog prava provođenjem niza sigurnosnih mjera.⁵¹
203. Na dan održavanja izbora 02.10.2022. godine, do 24,00 sata Operativnom štabu akcije su policijska tijela u Bosni i Hercegovini prosljedila ukupno 61 prijavu o incidentima koji se mogu dovesti u vezu s narušavanjem glasanja na biračkim mjestima, i to: 31 u Federaciji BiH, 25 u Republici Srpskoj i 5 u Brčko distriktu BiH.
204. Od ukupno 61 prijavljenog incidenta, 16 je kvalificirano kao narušavanje javnog reda i mira, 7 kao kaznena djela koja se dovode u vezu s narušavanjem izbornog procesa, a 38 su ostali incidenti koji još uvijek nisu pravno kvalificirani. Iako je broj prijavljenih incidenata za 52% manji u odnosu na broj incidenata registriranih za Lokalne izbore 2020. godine⁵², u 2022. godini su politički predstavnici pokušali ukazati na nepravilnost provedbe izbornog procesa.
205. Napadi na predsjednika i članove Centralne izborne komisije BiH su započeli u javnom prostoru odmah nakon provedbe Općih izbora 2022. u Bosni i Hercegovini, odnosno nakon donošenja Naredbe Glavnom centru za brojanje da izvrši otvaranje vreća sa glasačkim listićima, izvrši ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića, objedini i utvrdi rezultate izbora sa svih 2.239 redovnih biračkih mjesta u Republici Srpskoj uključujući i biračka mjesta u Brčko distriktu BiH sa opcijom glasanja za Republiku Srpsku, za nivo predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske od 10.10.2022. godine i Naredbe o ispravci Naredbe od 10.10.2022. godine (od 11.10.2022. godine). Spomenuti napadi na Centralnu izbornu komisiju BiH su se odnosili na javne prijetnje predsjedniku i članovima Centralne izborne komisije BiH, koji su cijelo vrijeme kao službena lica postupali po službenoj dužnosti i u okviru nadležnosti propisanih Izbornim zakonom BiH, a u cilju zastrašivanja radi sprječavanja službenog lica za obavljanje službene dužnosti.
206. Nadalje, povodom navedene naredbe Glavnom centru za brojanje, članicu Centralne izborne komisije BiH je na konferenciji za medije održanoj 10.10.2022. godine verbalno napao tadašnji član Predsjedništva BiH i kandidat za Predsjednika

⁵¹ Član 16. stav (4) Pravilnika o provedbi izbora.

⁵² *Izveštaj o provedbi Lokalnih izbora 2020. godine*, Centralna izborna komisija BiH, str. 54.

Republike Srpske. U vezi s tim Centralna izborna komisija BiH se dana 11.10.2022. godine obratila Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH i Tužilaštvu Bosne i Hercegovine za procjenu ugroženosti članice, eventualne kaznene odgovornosti, odnosno na eventualno postupanje iz njihove nadležnosti. Također je upućen zahtjev za razmatranje i eventualno postupanje ka Komisiji za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Parlamentarne skupštine BiH i Agenciji za ravnopravnost spolova BiH. Članica Centralne izborne komisije BiH je dana 12.10.2022. godine dobila 24-satnu policijsku zaštitu, odnosno policijsku pratnju.

207. Nadalje, dana 13.10.2022. godine Centralna izborna komisija BiH je zaprimila putem e-maila otvoreno pismo gradonačelnika Doboja upućeno predsjedniku Centralne izborne komisije BiH, a naslovljeno svim medijima u Bosni i Hercegovini. U tom pismu su otvoreno iznešene neistine i prijetnje, odnosno zastrašivanja predsjednika za obavljanje poslova po službenoj dužnosti, a u cilju onemogućavanja zakonitog rada predsjednika i Centralne izborne komisije BiH kao institucije. S tim u vezi Centralna izborna komisija BiH se dana 13.10.2022. godine obratila Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH radi izvršenja sigurnosnih procjena ugroženosti predsjednika, kao i ostalih članova, ugroženosti rada ove institucije kao i Glavnog centra za brojanje, sa prijedlogom mjera za postupanje. Centralna izborna komisija BiH nikada nije dobila rezultate sigurnosne procjene, kao ni prijedloge mjera za postupanje. Zahtjev za mjerodavno postupanje, odnosno prijava protiv gore imenovanog istog je dana dostavljena i Tužiteljstvu BiH kao i Državnoj agenciji za istrage i zaštitu.
208. Dalje, Centralna izborna komisija BiH je na 73. sjednici održanoj 27.10.2022. godine usvojila izvještaje Glavnog centra za brojanje i kontrolora za transport, rukovanje i skladištenje glasačkih listića i ostalog izbornog materijala, a u vezi s postupanjem po Naredbi Centralne izborne komisije BiH od 10.10.2022. godine koja se odnosila na ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića sa svih redovnih biračkih mjesta za nivo predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske. Istog dana Centralna izborna komisija BiH je donijela Dopunsku Odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine⁵³ kojom su utvrđeni rezultati izbora za predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske. Prema utvrđenim rezultatima za predsjednika Republike Srpske je izabran Milorad Dodik, a za potpredsjednike Čamil Duraković i Davor Pranjić, što je izazvalo brojne napade na predsjednika i članove Centralne izborne komisije BiH. S tim u vezi dana 31.10.2022. godine upućen je zahtjev prema Direkciji za koordinaciju policijskih tijela BiH za poduzimanje aktivnosti za izradu sigurnosne procjene i eventualne ugroženosti predsjednika i članova Centralne izborne komisije BiH. Centralna izborna komisija BiH nikada nije dobila povratnu informaciju.
209. Usvajanjem izvještaja Glavnog centra za brojanje i kontrolora za transport, rukovanje i skladištenje glasačkih listića i ostalog izbornog materijala (po gore navedenoj Naredbi od 10.10.2022. godine), te usvajanjem Dopunske Odluke o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine čime su utvrđeni rezultati izbora za predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske, mediji sa teritorija cijele Bosne i Hercegovine započeli su još veće napade u javnom prostoru na predsjednika i članove Centralne izborne

⁵³ Odluka broj 05-1-07-1-2317-22/22 od 27.10.2022. godine.

komisije BiH, kao i samu instituciju. Dinamična javna komunikacija dovela je do podizanja tenzija u društvu u cjelini, te podupiranju neprijateljskog raspoloženja prema predsjedniku i članovima Centralne izborne komisije BiH, čime se dodatno stvarao negativan i neprijateljski ambijent. S tim u vezi, imajući u vidu nepredvidljivost medijskog utjecaja na cjelokupnu situaciju u društvu, te budući razvoj situacije, Centralna izborna komisija BiH je dana, 01.11.2022. godine tražila od Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH izradu sigurnosne procjene i stupnja ugroženosti predsjednika i članova Centralne izborne komisije BiH, sa prijedlogom mjera za postupanje. Centralna izborna komisija BiH nikada nije dobila povratni odgovor.

Tabela 8. Pregled prijavljenih događaja/incidenata

	Ukupan broj prijavljenih incidenata/događaja	Narušavanje javnog reda i mira	Krivično djelo	Ostali incidenti/događaji
Federacija Bosne i Hercegovine	31	11	3	17
Republika Srpska	25	5	4	16
Brčko distrikt BiH	5	/	/	5
UKUPNO	61	16	7	38

210. U Završnom izvještaju OSCE/ ODHIR posmatračke misije navodi se da je “Dan izbora protekao uglavnom mirno uz nekoliko incidenata koji su narušavali proces glasanja na biračkim mjestima i oko njih.”⁵⁴
211. Uprkos brojnim iskušenjima i pritiscima, može se zaključiti da je Centralna izborna komisija BiH uspješno provela Opće izbore 2022. godine, te u zakonskom roku potvrdila i objavila konačne izborne rezultate.

1.9. Rad Glavnog centra za brojanje

212. Centralna izborna komisija BiH je na 36. sjednici održanoj 28.07.2022. godine donijela Odluku o uspostavi Glavnog centra za brojanje i imenovanju direktora i zamjenika direktora Glavnog centra za brojanje za provedbu Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine⁵⁵
213. Članom 3. navedene Odluke utvrđeni su poslovi Glavnog centra za brojanje:

⁵⁴ Završni izvještaj Izborne posmatračke misije ODIHR, Opći izbori, 2. oktobar 2022. godine. 2. februar 2023, str. 25.

⁵⁵ Akt broj 05-1-07-1-1291-1/22.

- a) Prijem i kontrola biračkog materijala birača koji glasaju putem pošte, sa biračkih mjesta za glasanje u odsustvu, nepotvrđenih-kovertiranih glasačkih listića, mobilnog tima i posebnog mobilnog tima,
 - b) verifikacija prava glasa birača iz tačke a) ovog člana,
 - c) brojanje i unos glasova iz tačke a) ovog člana
 - d) ponovno brojanje po odluci Centralne izborne komisije BiH i
 - e) drugi poslovi utvrđeni podzakonskim aktima Centralne izborne komisije BiH.
214. Pravilnikom o organizaciji rada i utvrđivanja rezultata glasanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2022. godine (u daljnjem tekstu: Pravilnik o radu GCB), utvrđene su nadležnosti Glavnog centra, za brojanje. Članom 3. navedenog Pravilnika propisano je da Glavni centar za brojanje vrši prijem, pripremu, verifikaciju i prebrojavanje sljedećih kategorija glasačkih paketa: brojanje glasačkih listića i utvrđivanje rezultata glasanja nepotvrđenih-kovertiranih glasačkih listića, glasačkih listića za glasanje u odsustvu, glasačkih listića za glasanje putem mobilnog tima, glasačkih listića za glasanje poštom, glasačkih listića za glasanje u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH i glasačkih listića za glasanje putem posebnog mobilnog tima, ponovno brojanje po nalogu Centralne izborne komisije BiH i postupanje po odlukama/zaključcima Centralne izborne komisije BiH.
215. Organizacija rada Glavnog centra za brojanje odvijala se u tri (3) smjene tokom svih dana u sedmici u periodu od 30.09.2022. godine, kao dan početka rada Glavnog centra za brojanje do 16.11.2022. godine, do kada je Glavni centar za brojanje bio smješten u prostorijama sportskog centra Zetra. Nakon toga, uprava Glavnog centra za brojanje je svoje aktivnosti nastavila u sjedištu Centralne izborne komisije BiH u cilju realizacije završnih administrativnih poslova. Glavni centar za brojanje je svoje aktivnosti završio dana 30.11.2022. godine.
216. U toku cijelog perioda u kome je vršena dostava izbornog materijala posebna oprema za kontradiverzionu zaštitu i osoblje Federalnog Ministarstva unutrašnjih poslova (FMUP) zaduženo za rad na ovoj opremi bili su postavljeni na ulazu u Centar za brojanje i vršili su stalnu kontrolu kretanja zaposlenih, posjetilaca i cjelokupnog materijala i opreme, koji izlazi i ulazi u Centar za brojanje.
217. Dizajnirano je i korišteno više različitih vrsta kontrolnih obrazaca za praćenje kretanja glasačkog materijala i kontrolu kvaliteta procesa verifikacije i brojanja putem kojih su se mogli dobiti i podaci o izvršiocima, datumu i vremenu realizacije određenih aktivnosti, čime su stvoreni preduvjeti da se sve tehničke greške blagovremeno uoče i otklone.
218. Uz navedene obrasce korišten je i poseban računarski program koji je omogućavao praćenje rada Glavnog centra za brojanje i koji je uključivao sve važnije parametre i podatke koji su bitni za pojedine faze rada. Osim toga, pripremljena su uputstva i instrukcije za rad koji su služili istovremeno i kao materijal za obuku zaposlenog osoblja i kao informativni sadržaj koji je prezentiran svim posjetiocima, predstavnicima medija i posmatračima političkih subjekata koji su pratili proces brojanja glasova i rad Centra za brojanje.

Prijem i kontrola izbornog materijala

219. Proces prijema i postupanja sa izbornim materijalom u Glavnom centru za brojanje odvijao se u skladu sa članom 7, 8 i 9 Pravilnika o radu GCB, odnosno izborni materijal se nalazio u osiguranoj prostoriji do trenutka početka obrade.
220. U periodu od 30.09. do 22.10.2022. godine u Glavni centar za brojanje primljeno je 61.633 glasačka paketa.

Tabela 9. Pregled primljenih glasačkih paketa u Glavnom centru za brojanje

R/B	Kategorija glasačkih paketa	Broj vreća/paketa	Broj glasačkih paketa
1.	Nepotvrđeni-kovertirani glasački paketi	143	1.181
2.	Glasački paketi za glasanje u odsustvu	116	2.163
3.	Glasački paketi za glasanje putem mobilnog tima	352	12.336
4.	Glasački paketi za glasanje poštom	137	41.576
5.	Glasački paketi za glasanje u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH	21	4.377
	UKUPNO		61.633

221. Pored primljenog materijala za brojanje skladišta CIK BiH preuzelo je i evidentiralo izborni materijala sa biračkih mjesta koji se odnosi na: Izvode iz Centralnog biračkog spiska, Zapisnike o radu biračkih odbora (ZARBO) i Pomoćni obrasci.

Verifikacija i obrada izbornog materijala

222. Postupajući u skladu sa odredbama Poglavlja III – Procedure i način brojanja glasova u Glavnom centru za brojanje, Odjeljak A. Prijem, priprema i verifikacija materijala Pravilnika o radu GCB, Glavni centar za brojanje u postupak ispunjavanja uvjeta biračkih paketa, a prema proceduri u članu 10, 11, i 12 Pravilnika o radu GCB vršio je provjere ispunjavanja uvjeta pristiglih biračkih paketa za upućivanje u narednu fazu rada u Glavnom centru za brojanje.

Tabela 10. Pregled verifikacije i obrade izbornog materijala u Glavnom centru za brojanje

R/B	Vrsta	Verifikovano	Odbijeno u verifikaciji	Napomena
1.	DKP	4.377	0	
2.	Mobilni tim	12.336	0	
3.	Nepotvrđeni	761	420	Nisu birači iz kategorije nepotvrđenih
4.	Odsustvo	2.163	0	
5.	Pošta	41.338	238	Glasali nepotvrđenim glasačkim listićima
	UKUPNO	60.975	658	

223. Svi glasački paketi koji su bili u fazi Pripreme za verifikaciju prema nalogu Uprave GCB, dana 20.10.2022. godine ponovno su pregledani kako bi se eventualne greške u obradi otklonile.
224. Nakon izvršenih radnji u Glavnom centru za brojanje utvrđeno je da sljedeći broj biračkih paketa ne ispunjava uvjete za upućivanje u narednu fazu:

Tabela 11. Pregled pošiljki putem pošte koje ne ispunjavaju uvjete

R/B	Razlog zbog kojeg nije brojano⁵⁶	Broj pošiljki
1.	Nije dostavljen dokaz o identitetu	965
2.	Nevažeći dokaz o identitetu	282
3.	Nedostaje instrukcijsko pismo	249
4.	Bez potpisa na instrukcijskom pismu	114
5.	Bez otiska štembilja pošte ili markice	386
6.	Samo sigurnosna koverta	1.977
7.	Bez sigurnosne koverta	88
8.	Pošta iz Bosne i Hercegovine	211
9.	Glasački materijal van sigurnosne koverta	62
10.	Prazni papiri u koverti	25
11.	Neodgovarajući dokaz o identitetu	3
12.	Različit potpis	4
13.	Više kompleta	169
14.	Zakašnjela pošta	27
	UKUPNO	4.562
	NEURUČENA POŠTA	3.656
	Ukupno prije verifikacije i neuručena	8.218

Brojanje glasačkih listića i unos glasova

225. Glavni centar za brojanje postupajući u skladu sa odredbama Pravilnika o radu GCB, tokom rada prebrojao je prema kategoriji glasača ukupno 60.978 glasačkih paketa.⁵⁷

⁵⁶ U skladu sa članom 30. Pravilnika o organizaciji rada i utvrđivanju rezultata glasanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2022. godine, Glavni centar za brojanje je dana 22.10 dostavio Izvještaj o navedenom, Centralnoj izbornoj komisiji BiH o aktivnostima GCB za utvrđivanju rezultata o razlozima, zbog čega određeni listići nisu brojani na daljnje postupanje.

⁵⁷ Glasački paket u pravilu sadrži četiri (4) glasačka listića osim kombinacije K24 iz Brčko distrika BiH za FBiH koja sadrži tri (3) glasačka listića.

Tabela 12. Pregled verifikovanih kompleta / kombinacija glasačkih listića upućenih na brojanje u Glavnom centru za brojanje

Kombinacija	Pošta Prebrojano	Odsustvo Prebrojano	Mobilni Prebrojano	Nepotvrđeni Prebrojano	DKP Prebrojano	Ukupno Prebrojano
K01	5151	21	356	52	577	6157
K02	583	0	179	26	12	800
K03	701	1	274	8	88	1072
K04	1683	7	621	1	240	2552
K05	2051	5	367	11	253	2687
K06	1846	17	530	13	330	2736
K07	510	7	340	1	77	935
K08	268	8	206	2	25	509
K09	4021	40	1234	63	207	5565
K10	2283	80	955	17	251	3586
K11	172	1	295	1	12	481
K12	2282	4	812	8	383	3489
K13	2168	9	709	21	493	3400
K14	1796	25	415	56	62	2354
K15	3346	9	340	33	284	4012
K16	1208	2	317	12	127	1666
K17	2519	24	1239	41	211	4034
K18	1513	11	566	23	87	2200
K19	1123	17	265	27	83	1515
K20	1895	26	502	26	108	2557
K21	2722	1412	377	228	313	5052
K22	187	40	571	14	35	847
K23	766	397	821	72	55	2111
K24	547	0	45	5	64	661
	41.341	2.163	12.336	761	4.377	60.978

Ponovna brojanja po naredbi Centralne izborne komisije BiH

226. Do utvrđivanja rezultata izbora Glavni centar za brojanje je na osnovu sedam (7) naredbi, Centralne izborne komisije BiH izvršio kontrolno brojanje i pravilno utvrđivanje rezultata izbora na 2.458 biračkih mjesta (uključujući 2.239 BM – nivo 600), a nakon utvrđivanja rezultata izbora, na osnovu šest (6) naredbi vršeno je ponovno brojanje na 150 biračkih mjesta (*uključujući i otvaranje svih vreća za 23 biračka mjesta u cilju pronalaska Izvoda iz CBS*), što ukupno čini 2.608 prebrojanih biračkih mjesta za određene nivoe.⁵⁸

⁵⁸ Naredba broj: 05-1-07-11-2195-1/22 od 10.10.2022. 2.239 BM (Predsjednik i potpredsjednici RS-sva biračka mjesta i Ispravka naredbe 11.10.2022. godine); Naredba broj: 05-1-07-11-2195-3/22 od 11.10.2022. – 45 biračkih mjesta; Naredba: 05-1-07-11-2195-4/22 od 13.10.2022. godine – 6 biračkih mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-6/22 od 17.10.2022. – 123 biračka mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-8/22 od 19.10.2022. – 15 biračkih mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-10/22 od 20.10.2022. – 22 biračka mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-11/22 od 22.10.2022. – 8 biračkih mjesta; Naredba

Tabela 13. Broj biračkih mjesta na kojima su vršena ponovna brojanja prema nivoima vlasti

R/B	Nivo	Broj biračkih mjesta
1.	Predsjedništvo BiH	25
2.	Parlamentarna skupština BiH	67
3.	Parlament FBiH	67
4.	Narodna skupština RS	30
5.	Predsjednik/potpredsjednici RS	2.239
6.	Skupštine kantona	157
7.	Otvaranje svih vreća	23
	UKUPNO	2.608

Ponovno kontrolno brojanje za nivo 600 – Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske

227. Na osnovu Naredbe Centralne izborne komisije BiH, broj: 05-1-07-11-2195-1/22 od 10.10.2022. godine, Glavni centar za brojanje je izvršio ponovno, kontrolno brojanje glasačkih listića sa redovnih biračkih mjesta za Nivo 600 – Predsjednik i potpredsjednici RS.
228. Aktivnosti kontrolnog broja su obuhvatile: Kontrolno brojanje glasačkih listića sa redovnih biračkih mjesta; Kontrolno brojanje neiskorištenih listića sa redovnih biračkih mjesta i Utvrđivanje strukture nevažećih glasačkih listića sa redovnih biračkih mjesta.
229. Na osnovu Naredbe broj: 05-1-07-11-2195/22 od 10.10.2022. godine ponovno kontrolno brojanje je vršeno samo za **redovna biračka mjesta**, stoga podaci u narednoj tabeli ne uključuju glasačke listiće birača koji su glasali u odsutnosti, lično, putem mobilnih timova, potvrđenih i birača koji su glasali izvan Bosne i Hercegovine.

Tabela 14. Pregled kontrolnog brojanja glasačkih listića sa redovnih biračkih mjesta u Glavnom centru za brojanje – nivo 600

Šifra	Naziv OIJ	Broj birača na redovnim biračkim mjestima	Važeći glasački listići	Ukupno nevažeći glasački listići	Nevažeći prazni glasački listići	Nevažeći gl. listići po drugim kriterijima
006	KRUPA NA UNI	1688	684	76	53	23
007	NOVI GRAD	25498	12091	832	440	392
008	KOZARSKA DUBICA	22690	10377	646	438	208

broj: 05-1-07-11-2195-14/22 od 25.10.2022. - 8 biračkih mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-17/22 od 26.10.2022. – 65 biračkih mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-18/22 od 26.10.2022. – 27 biračkih mjesta; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-19/22 od 26.10.2022. jedno biračko mjesto; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-25/22 od 27.10.2022. – 23 biračka mjesta – otvaranje svih vreća; Naredba broj: 05-1-07-11-2195-28/22 od 28.10.2022. – 26 biračkih mjesta;

Šifra	Naziv OIJ	Broj birača na redovnim biračkim mjestima	Važeći glasački listići	Ukupno nevažeći glasački listići	Nevažeći prazni glasački listići	Nevažeći gl. listići po drugim kriterijima
009	PRIJEDOR	82297	33034	2092	726	1366
010	GRADIŠKA	53921	24146	1573	993	580
011	LAKTAŠI	32807	19111	1030	612	418
012	SRBAC	17403	9679	476	337	139
013	PRNJAVOR	39207	15267	1043	627	416
014	DERVENTA	32214	11780	966	618	348
016	BROD	17933	6278	434	234	200
018	VUKOSAVLJE	4281	1450	145	97	48
021	ŠAMAC	15693	6517	522	335	187
023	DONJI ŽABAR	1725	931	62	45	17
024	MODRIČA	27096	11574	873	531	342
026	PELAGIĆEVO	4432	1804	99	48	51
028	BRČKO DISTRIKT BIH (OPCIJA RS)	29317	13853	1048	687	361
029	BIJELJINA	108603	53126	3066	1580	1486
031	PETROVAC	1178	598	42	37	5
033	OŠTRA LUKA	4189	1395	130	92	38
034	BANJA LUKA	189075	105458	4863	2462	2401
035	ČELINAC	15418	8731	506	336	170
038	DOBOJ	61983	32369	2350	1243	1107
040	STANARI	7641	3591	357	145	212
045	PETROVO	6343	2890	341	226	115
054	LOPARE	11583	6164	343	213	130
056	UGLJEVIK	13890	8551	373	153	220
058	ISTOČNI DRVAR	193	118	13	10	3
061	RIBNIK	6068	3115	308	211	97
064	MRKONJIĆ- GRAD	17236	8548	739	539	200
066	JEZERO	1082	524	53	40	13
068	KNEŽEVO	9038	5063	337	207	130
070	KOTOR-VAROŠ	20854	9081	706	361	345
074	TESLIĆ	43037	17578	1406	775	631
081	OSMACI	3628	1580	143	93	50
083	ZVORNIK	51866	28273	1589	597	992
088	ŠIPOVO	10453	5398	372	273	99
101	ŠEKOVIĆI	7002	4002	306	205	101
103	VLASENICA	9265	5090	302	169	133
104	BRATUNAC	17155	8609	578	305	273
105	SREBRENICA	11576	4818	421	187	234
108	KUPRES (RS)	315	155	21	17	4
121	SOKOLAC	10332	6849	351	181	170
123	HAN-PIJESAK	3123	1974	94	46	48
132	ISTOČNA ILIDŽA	13302	9063	427	225	202
138	ISTOČNI STARI GRAD	1070	758	58	2	56
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	11144	7127	428	240	188
142	TRNOVO	1162	819	24	12	12
144	PALE	19716	11901	868	528	340
146	ROGATICA	8753	5676	271	156	115
147	VIŠEGRAD	10152	5571	324	191	133

Šifra	Naziv OIJ	Broj birača na redovnim biračkim mjestima	Važeći glasački listići	Ukupno nevažeći glasački listići	Nevažeći prazni glasački listići	Nevažeći gl. listići po drugim kriterijima
158	ISTOČNI MOSTAR	150	99	2	0	2
161	NEVESINJE	11289	6609	351	213	138
163	KALINOVIK	1661	1210	38	27	11
164	GACKO	8026	5491	147	93	54
166	FOČA	16441	9312	497	274	223
168	NOVO GORAŽDE	1595	798	65	42	23
169	ČAJNIČE	3858	2150	168	128	40
170	RUDO	7711	3073	289	155	134
177	BERKOVIĆI	1619	1036	44	31	13
179	LJUBINJE	3127	1866	114	75	39
180	BILEĆA	9922	6291	378	267	111
182	TREBINJE	30189	17276	942	634	308
184	KOSTAJNICA	4863	2196	194	116	78
185	MILIĆI	7990	4252	366	243	123
UKUPNO		1.224.068	614.798	38.022	21.176	16.846

Kontrolno brojanje neiskorištenih listića – nivo 600

230. Do utvrđivanja rezultata izbora Glavni centar za brojanje obradio je 2.175 vreća sa neiskorištenim materijalom za nivo 600, te je u vrećama prebrojano neiskorištenih glasačkih listića:

Tabela 15. Pregled strukture neiskorištenih glasačkih listića

Šifra	Naziv OIJ	Broj neiskorištenih listića
006	KRUPA NA UNI	939
007	NOVI GRAD	12271
008	KOZARSKA DUBICA	11604
009	PRIJEDOR	47893
010	GRADIŠKA	28585
011	LAKTAŠI	12798
012	SRBAC	7374
013	PRNJAVOR	23143
014	DERVENTA	17241
016	BROD	8733
018	VUKOSAVLJE	2366
021	ŠAMAC	8977
023	DONJI ŽABAR	770
024	MODRIČA	14873
026	PELAGIĆEVO	2664
029	BIJELJINA	53812
031	PETROVAC	550
033	OŠTRA LUKA	2606
034	BANJA LUKA	74716

Šifra	Naziv OIJ	Broj neiskorištenih listića
035	ČELINAC	6211
038	DOBOJ	27614
040	STANARI	3456
045	PETROVO	2941
054	LOPARE	5440
056	UGLJEVIK	4643
058	ISTOČNI DRVAR	79
061	RIBNIK	2744
064	MRKONJIĆ-GRAD	8115
066	JEZERO	523
068	KNEŽEVO	3830
070	KOTOR-VAROŠ	11033
074	TESLIĆ	22606
081	OSMACI	1975
083	ZVORNIK	21914
088	ŠIPOVO	4848
101	ŠEKOVIĆI	2816
103	VLASENICA	4163
104	BRATUNAC	7999
105	SREBRENICA	6500
108	KUPRES (RS)	139
121	SOKOLAC	3307
123	HAN-PIJESAK	1126
132	ISTOČNA ILIDŽA	4078
138	ISTOČNI STARI GRAD	283
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	3729
142	TRNOVO	397
144	PALE	7181
146	ROGATICA	3071
147	VIŠEGRAD	4529
158	ISTOČNI MOSTAR	59
161	NEVESINJE	4500
163	KALINOVIK	541
164	GACKO	2521
166	FOČA	5950
168	NOVO GORAŽDE	441
169	ČAJNIČE	1640
170	RUDO	3504
177	BERKOVIĆI	590
179	LJUBINJE	1229
180	BILEĆA	3509
182	TREBINJE	11719
184	KOSTAJNICA	2539
185	MILIĆI	3458
200	BRČKO DISTRIKT BiH 028	14382
	UKUPNO	565.787

Tabela 16. Pregled biračkih mjesta na kojima nije izvršena kontrola neiskorištenih glasačkih listića za Nivo 600

Neiskorišteni glasački listići 600			
Šifra	Naziv općine	Kod biračkog mjesta	Komentar
007	NOVI GRAD	007B003	Pogrešan tip listića (500)
008	KOZARSKA DUBICA	008B028	
009	PRIJEDOR	009B033	Nedostaje komentar
009	PRIJEDOR	009B110	Nedostaje komentar
011	LAKTAŠI	011B011	Nedostaje komentar
013	PRNJAVOR	013B041	Pogrešan tip listića (700)
014	DERVENTA	014B028	Nedostaje komentar
016	BROD	016B005	Nije dostavljena providna vreća
016	BROD	016B011	Nije dostavljena providna vreća
018	VUKOSAVLJE	018B007	Nije dostavljena providna vreća
024	MODRIČA	024B025	Nedostaje komentar
034	BANJA LUKA	034B012	Pogrešan tip listića (300)
034	BANJA LUKA	034B030	Nije dostavljena providna vreća
034	BANJA LUKA	034B035	Pogrešan tip listića (500)
034	BANJA LUKA	034B070	Nije dostavljena providna vreća
034	BANJA LUKA	034B076	Pogrešan tip listića (500)
034	BANJA LUKA	034B129	Nije dostavljena providna vreća
034	BANJA LUKA	034B134	Nije dostavljena providna vreća
034	BANJA LUKA	034B177	Pogrešan tip listića (700)
034	BANJA LUKA	034B181	Nije dostavljena providna vreća
034	BANJA LUKA	034B205	Nije dostavljena providna vreća
034	BANJA LUKA	034B209	Nije dostavljena providna vreća
034	BANJA LUKA	034B216	Pogrešan tip listića (700)
034	BANJA LUKA	034B221	Nije dostavljena providna vreća
034	BANJA LUKA	034B232	Pogrešan tip listića (500)
034	BANJA LUKA	034B244	Nije dostavljena providna vreća
034	BANJA LUKA	034B247	Nije dostavljena providna vreća
034	BANJA LUKA	034B255	Nije dostavljena providna vreća
035	ČELINAC	035B014	Nije dostavljena providna vreća
038	DOBOJ	038B019	Pogrešan tip listića (700)
040	STANARI	040B011A	Nedostaje komentar
045	PETROVO	045B007	Nije dostavljena providna vreća
056	UGLJEVIK	056B010	Nije dostavljena providna vreća
056	UGLJEVIK	056B030	Nedostaje komentar
064	MRKONJIĆ-GRAD	064B003	Pogrešan tip listića (500)
068	KNEŽEVO	068B017	Nije dostavljena providna vreća
070	KOTOR-VAROŠ	070B010B	Nije dostavljena providna vreća
074	TESLIĆ	074B012	Nedostaje komentar
074	TESLIĆ	074B024	Nije dostavljena providna vreća
074	TESLIĆ	074B040	Nije dostavljena providna vreća
074	TESLIĆ	074B042	Nedostaje komentar
074	TESLIĆ	074B046	Nije dostavljena providna vreća
083	ZVORNIK	083B039A	Pogrešan tip listića (700 i 500)
083	ZVORNIK	083B039B	Pogrešan tip listića (500)
083	ZVORNIK	083B049	Pogrešan tip listića (500)
104	BRATUNAC	104B022	Nedostaje komentar
108	KUPRES (RS)	108B001	Nedostaje komentar
144	PALE	144B011	Nije dostavljena providna vreća
161	NEVESINJE	161B015	Pogrešan tip listića (700)
166	FOČA	166B021	U providnoj vreći tally obrasci
166	FOČA	166B024	Pogrešan tip listića (700 i 500)

166	FOČA	166B030B	Nije dostavljena providna vreća
168	NOVO GORAŽDE	168B004	Pogrešan tip listića (500)
169	ČAJNIČE	169B011	Pogrešan tip listića (700)
170	RUDO	170B006	Pogrešan tip listića (500)
170	RUDO	170B012	
170	RUDO	170B017	Nije dostavljena providna vreća
182	TREBINJE	182B006	Pogrešan tip listića (300)
182	TREBINJE	182B010	Nije dostavljena providna vreća
182	TREBINJE	182B038	Nije dostavljena providna vreća
184	KOSTAJNICA	184B010	Nije dostavljena providna vreća
200	BRČKO DISTRIKT BiH 028	200C051R	Nedostaje komentar
200	BRČKO DISTRIKT BiH 028	200C057R	Nije dostavljena providna vreća
200	BRČKO DISTRIKT BiH 028	200C059R	Nedostaje komentar

Struktura nevažećih glasačkih listića – nivo 600

231. Analizom nevažećih glasačkih listića utvrđeno je da su u vrećama koje su obrađene pronađena **38.022** nevažeća glasačka listića.

Tabela 17. Pregled strukture nevažećih glasačkih listića za nivo 600

UKUPNO	Nevažeći neoznačeni (prazni) gl. listići	Nevažeći gl. listići prekriženi sa porukom	Nevažeći gl. listići sa dva ili više kandidata	Ostali nevažeći gl. listići
38.022	21.176	4.632	9.380	2.834

Tabela 18. Biračka mjesta na kojima je evidentiran odziv birača preko 70% - nivo 600

Šifra	Naziv OIJ	Šifra BM	ODZIV
138	ISTOČNI STARI GRAD	138B004	95.45%
083	ZVORNIK	083B074	91.73%
180	BILEĆA	180B011	88.54%
121	SOKOLAC	121B014	87.62%
083	ZVORNIK	083B068	86.69%
161	NEVESINJE	161B029	86.67%
038	DOBOJ	038B068	86.58%
083	ZVORNIK	083B049	85.65%
083	ZVORNIK	083B054	85.65%
056	UGLJEVIK	056B015	84.73%
083	ZVORNIK	083B072	84.26%
179	LJUBINJE	179B006	84.21%
028	BRČKO DISTRIKT BIH (OPCIJA RS)	200C039R	84.00%
164	GACKO	164B014	83.93%
083	ZVORNIK	083B071	83.30%
083	ZVORNIK	083B053	82.75%
083	ZVORNIK	083B070	81.93%

Šifra	Naziv OIJ	Šifra BM	ODZIV
009	PRIJEDOR	009B031	81.67%
138	ISTOČNI STARI GRAD	138B001	81.22%
184	KOSTAJNICA	184B002	80.93%
056	UGLJEVIK	056B024	80.00%
038	DOBOJ	038B067	80.00%
164	GACKO	164B017	80.00%
083	ZVORNIK	083B028	79.88%
163	KALINOVIK	163B012	79.69%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B017	79.03%
028	BRČKO DISTRIKT BIH (OPCIJA RS)	200C065R	79.01%
038	DOBOJ	038B077	78.64%
056	UGLJEVIK	056B013	78.46%
012	SRBAC	012B026	78.33%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B016	78.25%
101	ŠEKOVIĆI	101B010	77.99%
163	KALINOVIK	163B003	77.84%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B011	77.81%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B020	77.71%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B013	77.12%
164	GACKO	164B019	77.11%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B024	76.94%
029	BIJELJINA	029B093	76.92%
009	PRIJEDOR	009B059	76.80%
054	LOPARE	054B002	76.77%
011	LAKTAŠI	011B010	76.70%
009	PRIJEDOR	009B037	76.66%
144	PALE	144B036	76.49%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B004	76.45%
103	VLASENICA	103B014	76.43%
083	ZVORNIK	083B047	76.23%
163	KALINOVIK	163B002	76.19%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B023	76.12%
164	GACKO	164B004	75.98%
163	KALINOVIK	163B001	75.94%
179	LJUBINJE	179B014	75.93%
163	KALINOVIK	163B010	75.93%
121	SOKOLAC	121B010	75.91%
083	ZVORNIK	083B025	75.79%
054	LOPARE	054B009	75.68%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B022	75.63%
038	DOBOJ	038B071	75.61%
164	GACKO	164B018	75.53%
103	VLASENICA	103B018	75.48%
180	BILEĆA	180B016	75.25%
180	BILEĆA	180B025	75.21%
179	LJUBINJE	179B009	75.00%
142	TRNOVO	142B002	75.00%

Šifra	Naziv OIJ	Šifra BM	ODZIV
180	BILEĆA	180B014	74.64%
146	ROGATICA	146B022	74.60%
138	ISTOČNI STARI GRAD	138B002	74.30%
180	BILEĆA	180B024	74.07%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B021	74.04%
038	DOBOJ	038B080	74.04%
144	PALE	144B031	73.90%
146	ROGATICA	146B024	73.82%
161	NEVESINJE	161B028	73.82%
121	SOKOLAC	121B022	73.73%
121	SOKOLAC	121B020	73.64%
010	GRADIŠKA	010B030	73.56%
038	DOBOJ	038B049	73.56%
121	SOKOLAC	121B019	73.44%
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	140B007	73.21%
142	TRNOVO	142B001	73.15%
056	UGLJEVIK	056B026	73.14%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B012	73.14%
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	140B004	72.97%
083	ZVORNIK	083B050	72.87%
011	LAKTAŠI	011B015	72.87%
142	TRNOVO	142B003	72.83%
164	GACKO	164B006	72.71%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B003	72.63%
146	ROGATICA	146B020	72.56%
121	SOKOLAC	121B004	72.52%
029	BIJELJINA	029B058	72.41%
101	ŠEKOVIĆI	101B016	72.39%
146	ROGATICA	146B015	72.33%
146	ROGATICA	146B009	72.22%
083	ZVORNIK	083B060	72.16%
038	DOBOJ	038B055	72.09%
068	KNEŽEVO	068B012	72.02%
070	KOTOR-VAROŠ	070B010A	71.93%
182	TREBINJE	182B038	71.76%
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	140B015	71.70%
164	GACKO	164B009	71.67%
056	UGLJEVIK	056B007	71.65%
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	140B008	71.64%
180	BILEĆA	180B008	71.60%
163	KALINOVIK	163B004	71.43%
180	BILEĆA	180B023	71.41%
121	SOKOLAC	121B007	71.39%
034	BANJA LUKA	034B244	71.34%
034	BANJA LUKA	034B174	71.28%
146	ROGATICA	146B023	71.26%
144	PALE	144B034	71.20%

Šifra	Naziv OIJ	Šifra BM	ODZIV
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B001	71.12%
121	SOKOLAC	121B011	71.10%
029	BIJELJINA	029B083	71.01%
182	TREBINJE	182B010	70.99%
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	140B011	70.94%
034	BANJA LUKA	034B006	70.94%
038	DOBOJ	038B040B	70.92%
164	GACKO	164B005	70.87%
121	SOKOLAC	121B003	70.87%
132	ISTOČNA ILIDŽA	132B002	70.84%
146	ROGATICA	146B016	70.78%
083	ZVORNIK	083B034	70.76%
121	SOKOLAC	121B009	70.69%
029	BIJELJINA	029B149	70.59%
038	DOBOJ	038B085	70.54%
056	UGLJEVIK	056B010	70.45%
163	KALINOVIK	163B008	70.45%
083	ZVORNIK	083B069	70.41%
007	NOVI GRAD	007B038	70.33%
169	ČAJNIČE	169B008	70.30%
182	TREBINJE	182B026B	70.21%
061	RIBNIK	061B015	70.21%
164	GACKO	164B008	70.19%
140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	140B006	70.19%
123	HAN-PIJESAK	123B004	70.15%
056	UGLJEVIK	056B002	70.14%
144	PALE	144B014A	70.09%
144	PALE	144B030	70.08%
028	BRČKO DISTRIKT BIH (OPCIJA RS)	200C096R	70.05%

Posmatrači rada Glavnog centra za brojanje

232. Za praćenje rada Glavnog centra za brojanje Centralna izborna komisija BiH akreditirala je ukupno 1.055 posmatrača, 136 posmatrača političkih subjekata, 40 posmatrača udruženja građana i 879 posmatrača međunarodnih organizacija i institucija.
233. Za rad sa posmatračima u GCB-u u svakoj radnoj smjeni bili su zaduženi administrativni radnici za rad sa posmatračima koji su evidentirali sva pitanja i eventualne nejasnoće u vezi sa radnim procesom i informirali Upravu GCB-a.
234. Ovlaštena lica u Centru za brojanje upoznala su akreditirane posmatrače sa procedurama koje su provođene u Centru za brojanje, počev od prijema izbornog materijala, pripreme za početak brojanja glasova, unosa podataka o rezultatima glasanja i postupcima arhiviranja izbornog materijala. Voditelji timova za brojanje po završenom postupku brojanja glasova određene kategorije, kopirali su rezultate

izvršenih aktivnosti, i pripremali pisane izvještaje po završetku radne smjene u Centru za brojanje, putem kojih su posmatračima rada GCB prezentirane informacije o realiziranim aktivnostima.

235. Posebni postupci upoznavanja posmatrača sa radnim procesom u Centru za brojanje primjenjivani su u procesu ponovnog brojanja glasova po odlukama CIK BiH, gdje im je omogućen neposredan uvid u svaki glasački listić. Opća je ocjena, u pogledu posmatranja rada GCB posmatrača političkih stranaka i drugih akreditiranih posmatrača, da je ovaj proces karakterizirao dobar nivo suradnje, neposredna komunikacija i otklanjanje svih nejasnoća u toku samog rada. Svi posmatrači – generalno uzevši, imali su pozitivan odnos prema izvršenju obaveza i nisu zabilježeni slučajevi ometanja procesa rada GCB nepropisnim zahtjevima posmatrača, niti su posmatrači imali primjedbe na rad osoblja angažiranog u GCB kao ni na procedure koje su u radu Centra korištene.
236. Uz finansijsku podršku Ambasade Republike Turske prvi put je štampan i Priručnik o radu Glavnog centra za brojanje na jezicima u zvaničnoj upotrebi u BiH i na engleskom jeziku (vidjeti dio “Edukativni materijali”).

Prigovori

237. Članom 35. Pravilnika o organizaciji rada i utvrđivanju rezultata glasanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2022. godine propisano je da akreditirani posmatrači i političke stranke imaju pravo podnijeti prigovor Glavnom centru za brojanje na obrascu propisanom Uputstvom o procedurama za rješavanje po prigovorima i žalbama podnesenim izbornim komisijama⁵⁹ te da odluku o prigovorima donosi Centralna izborna komisija BiH.
238. Glavni centar za brojanje za vrijeme svoga rada nije primio niti jedan prigovor na svoj rad.

Krivične prijave

239. Dana 24.10.2022. godine prilikom kontrolnog brojanja za nivo 600 među važećim glasačkim listićima pronađeni su falsificirani glasački listići i to:

Tabela 19. Falsificirani glasački listići – nivo 600

R/B	OIJ	Biračko mjesto	Broj falsificiranih gl. listića
1	Bratunac	104B025	16
2	Bratunac	104B028	10
3	Šekovići	101B008	9

240. Na biračkom mjestu 105B019 Srebrenica na svim glasačkim listićima za jednog kandidata utvrđeno je nepostojanje sigurnosnog elementa, potpis člana biračkog

⁵⁹ Broj 05-1-02-2-624-1/22 od 04.05.2022. godine.

odbora zaduženog za izdavanje glasačkih listića, zbog čega su ovi glasački listići proglašeni nevažećim.

241. Centralna izborna komisija BiH je aktom broj: 05-1-07-5-2322-1/22 od 24.10.2022 godine dostavila prijavu Tužilaštvu BiH protiv N.N. lica zbog sumnje da je učinjeno krivično djelo koje se odnosi na izborni proces na biračkim mjestima u općinama Bratunac, Šekovići i Srebrenica.
242. Tužilaštvo BiH je uz asistenciju Državne agencije za istrage i zaštitu, dana 25.11.2022. godine izvršilo uviđaj u prostorijama Glavnog centra za brojanje i izuzelo dokumentaciju za osnovnu izbornu jedinicu Bratunac.

Ostale aktivnosti u Glavnom centru za brojanje

243. Pored redovnih aktivnosti utvrđenih Pravilnikom o radu Glavnog centra za brojanje osoblje u Glavnom centru za brojanje je radilo na sljedećim poslovima: Unošenje podataka o ostvarenom biračkom pravu redovnih birača za potrebe izrade statistika iz člana 2.9 stav (1) tačka 4. a Izbornog zakona BiH; kontrolu korištenja obrazaca “Pomoć drugog lica” (PDL) i skeniranje i umožavanje Zapisnika o radu biračkog odbora.

Unošenje podataka o ostvarenom biračkom pravu birača koji glasaju na redovnom biračkom mjestu

244. Za potrebe izrade statističkih evidencija razvrstanih prema spolu, starosti utvrđenih članom 2.9 tačka 4.a Izbornog zakona BiH u Glavnom centru za brojanje izvršen je pregled i evidentiranje osoba koje su ostvarile biračko pravo prema dostupnim Izvodima iz Centralnog biračkog spiska.
245. Na 140 biračkih mjesta zabilježen je odziv preko 70% za Nivo 600 – predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske.
246. Pregledom dostavljenih vreća i izbornog materijala nisu pronađena četiri (4) OBRASCA BS –Brojnog stanja i ZARBO – Zapisnika o radu biračkog odbora.

Tabela 20. Pregled nedostajući obrazaca Brojnog stanja (BS) i ZARBO

R/B	OIJ	Biračko mjesto	Napomena
1	LAKTAŠI	011B023B	Nedostaju obrazac BS i ZARBO
2	BANJA LUKA	034B186	Nedostaju obrazac BS i ZARBO
3	SREBRENİK	049A021	Nedostaju obrazac BS i ZARBO
4	NOVI TRAVNIK	111A008	Nedostaju obrazac BS i ZARBO

Kontrola korišćenja PDL – Pomoć drugog lica obrazac – Nivo 600 – Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske

247. Glavni centar za brojanje prema nalogu Centralne izborne komisije izvršio je i kontrolu u kojem obimu se koristio Obrazaca PDL – Pomoć drugog lica za biračka mjesta na kojem se glasalo za Predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske.
248. Kontrolom je utvrđeno da je prema podacima navedenim u ZARBO – Zapisniku o radu biračkog odbora evidentirano korištenje obrasca za 2.239 biračkih mjesta od strane 9.443 birača.

Tabela 21. Ukupni broj korištenja PDL obrasca za nivo 600

	Broj osoba koje su glasale	Broj birača koji su koristili PDL obrazac
Nivo 600 ⁶⁰	1.259.322	9.443 ili 0,74 %

249. Najveći broj korištenja PDL – Obrasca prema procentualnom udjelu u broju izašlih birača više od 1% zabilježen je u sljedećim općinama/gradovima.

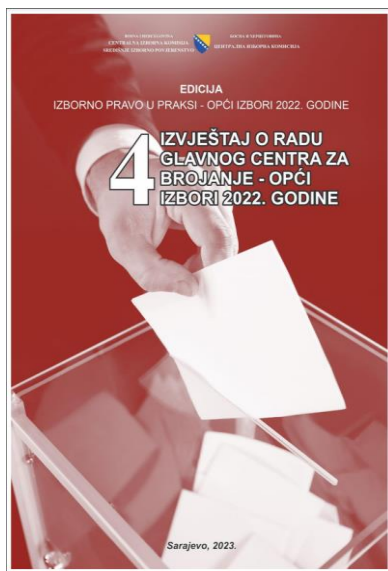
Tabela 22. Pregled korištenja PDL obrazaca

Šifra	Naziv OIJ	PDL (Broj popunjenih potvrda)	% od broja izašlih birača
108	KUPRES (RS)	24	7,62
068	KNEŽEVO	564	6,25
163	KALINOVIK	70	4,21
040	STANARI	290	3,80
168	NOVO GORAŽDE	49	3,09
101	ŠEKOVIĆI	197	2,81
088	ŠIPOVO	284	2,72
142	TRNOVO	30	2,59
123	HAN-PIJESAK	67	2,15
061	RIBNIK	117	1,93
018	VUKOSAVLJE	69	1,63
012	SRBAC	259	1,49
081	OSMACI	53	1,46
105	SREBRENICA	165	1,43
064	MRKONJIĆ-GRAD	244	1,42
074	TESLIĆ	569	1,33
132	ISTOČNA ILIDŽA	177	1,33
146	ROGATICA	107	1,23
016	BROD	198	1,22
104	BRATUNAC	208	1,22
066	JEZERO	13	1,20
070	KOTOR-VAROŠ	238	1,19
103	VLASENICA	109	1,18
008	KOZARSKA DUBICA	253	1,12
164	GACKO	83	1,04

250. U okviru edicije “Izbornopravo u praksi – Opći izbori u Bosni i Hercegovini 2022. godine” koja je pokrenuta u cilju potpunog informiranja javnosti o poduzetim aktivnostima prilikom organizacije i provedbe Općih izbora 2022. godine

⁶⁰ Podaci samo za nivo 600 – Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske

pripremljena je i objavljena publikacija “Izveštaj o radu Glavnog centra za brojanje- Opći izbori 2022. godine“ koja sadrži informacije o načinu uspostave Glavnog centra za brojanje, pripremnim aktivnostima, sigurnosnim aspektima, prijemu i kontroli materijala, brojanju i unosu glasova, ponovnim i kontrolnim brojanjima, krivičnim prijavama, transparentnosti rada, zapažanjima Centra, te svim drugim poslovima i zadacima iz nadležnosti centra. Publikacija je dostupna u elektronskom izdanju na web-stranici www.izbori.ba⁶¹

Slika 7. Publikacija “Izveštaj o radu Glavnog centra za brojanje- Opći izbori 2022.”

1.10. Posmatrači izbornog procesa

251. U skladu sa članom 17.3, 17.4 i 17.5 stav (2) Izbornog zakona BiH i i Uputstvom o uvjetima i procedurama za akreditiranje izbornih posmatrača u Bosni i Hercegovini⁶², Centralna izborna komisija BiH nadležna je za akreditiranje izbornih posmatrača političkih subjekata koji će posmatrati rad Centralne izborne komisije BiH i rad Glavnog centra za brojanje, međunarodnih posmatrača i posmatrača udruženja građana.
252. U skladu sa odredbama člana 3., 7. i 9. Uputstva o uvjetima i procedurama za akreditiranje izbornih posmatrača u Bosni i Hercegovini⁶³, za Opće izbore u Bosni i Hercegovini koji će se održati u nedjelju 02. oktobra 2022. godine, rok za podnošenje zahtjeva za akreditiranje međunarodnih posmatrača istekao je 01.10.2022. godine, a rok za podnošenje zahtjeva za akreditiranje udruženja i političkih subjekata istekao je 17.09.2022. godine u 16.00 sati.
253. Centralnoj izbornoj komisiji BiH podneseno je ukupno 22 zahtjeva za akreditiranje političkih subjekata za posmatranje rada Centralne izborne komisije BiH i Glavnog

⁶¹ Mišković, G., Kos, E., Agić, A., Simović, B. (2023) *Izveštaj o radu Glavnog centra za brojanje*. Sarajevo: Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine.

https://www.izbori.ba/Documents/CIK/Publikacije/2022/izvjestaj_gcb_opci_izbori_2022.pdf

⁶² "Službeni glasnik BiH", broj 27/22.

⁶³ *Ibid.*

centra za brojanje, 11 zahtjeva za akreditiranje udruženja i 44 zahtjeva za akreditiranje međunarodnih organizacija.⁶⁴ Centralna izborna komisija BiH akreditirala je ukupno 3.720 posmatrača.

Tabela 23. Pregled akreditiranih posmatrača od strane CIK BiH

Posmatrači udruženja		Međunarodni posmatrači		Posmatrači političkih subjekata	
Broj akreditiranih udruženja	Broj akreditiranih posmatrača ispred udruženja	Broj akreditiranih međunarodnih organizacija	Broj akreditiranih posmatrača ispred međunarodnih organizacija	Broj akreditiranih političkih subjekata	Broj akreditiranih posmatrača političkih subjekata
11	2.648	44	938	22	134
Ukupno akreditiranih posmatrača					3.720

Seminar za posmatrače

254. Seminar za posmatrače održan je dana, 30.09.2022. godine u Velikoj sali Parlamentarne skupštine BiH. Svi međunarodni posmatrači akreditirani za posmatranje Općih izbora u Bosni i Hercegovini u 2022. godini pozvani su učestvovati na seminaru. Seminaru je prisustvovalo oko 100 predstavnika različitih međunarodnih organizacija i ambasada u Bosni i Hercegovini, između ostalog: Kongres lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Evrope, Međunarodna fondacija za izborne sisteme (IFES), Parlamentarna skupština Mediterana, Silba initiative for dialogue and democracy, predstavnici Državnog izbornog ureda Mađarske, Vrhovnog izbornog vijeća Republike Turske, Izborne komisije Crne Gore, Republičke izborne komisije Srbije i Centra za obuku iz Gruzije, predstavnici Ambasada Republike Hrvatske, Kraljevine Španije, Republike Turske, te mnogi drugi.

⁶⁴ **Predmet provjere predloženih međunarodnih posmatrača:** Da li je dostavljena sva potrebna dokumentacija i podaci za predložene međunarodne posmatrače, i da li je dostavljen akt koji je potpisalo ovlašteno lice u kojem se navode razlozi zbog kojih je organizacija zainteresirana da posmatra izborni proces u BiH?

Predmet provjere predloženih posmatrača političkih subjekata i udruženja: Da li je dostavljena sva potrebna dokumentacija i podaci propisani Uputstvom o uvjetima i procedurama za akreditiranje izbornih posmatrača u Bosni i Hercegovini; Da li je kandidat na predstojećim izborima; Da li je kandidatura na predstojećim izborima odbijena ili je njegovo ime naknadno skinuto s liste kandidata; Da li je Centralna izborna komisija BiH izrekla sankcije zabrane rada na biračkom mjestu, u Centru za birački spisak ili u izornoj komisiji?

Seminar za izborne posmatrače, Sarajevo, 30.09.2022. godine

Ocjena posmatračke misije Koalicije "Pod lupom"

255. "Uzimajući u obzir cijeli izborni proces od dana raspisivanja izbora pa do potvrđivanja izbornih rezultata, Koalicija "Pod lupom" je ocijenila Opće izbore 2022. godine u BiH kao djelimično neregularne. Nadalje, u izvještaju Koalicije "Pod lupom" navodi se "da je izborni dan 2. oktobra 2022. godine na najvećem broju biračkih mjesta protekao u skladu sa Izbornim zakonom BiH i podzakonskim aktima. Zabilježeno je i da su primjetna poboljšanja nekih segmenata izbornog procesa u odnosu na prethodne izborne cikluse, a što je dobrim dijelom rezultat implementacije 14 preporuka Koalicije "Pod lupom" samo za ove izbore, tj. niza tehničkih unapređenja u procesu glasanja na izborni dan. U odnosu na ranije izborne cikluse, zabilježeno je manje slučajeva zloupotreba pomoći pri glasanju i porodičnog glasanja".⁶⁵

Međunarodna posmatračka misija OSCE/ODIHR

256. Nakon poziva vlasti Bosne i Hercegovine za posmatranje Općih izbora 2. oktobra 2022. i u skladu sa svojim mandatom, Ured OSCE-a za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) uspostavio je 24. augusta Misiju za posmatranje izbora (EOM). Misija se sastojala od 18-članog glavnog tima sa sjedištem u Sarajevu i 24 dugoročna promatrača koji su 31. augusta raspoređeni diljem zemlje. ODIHR EOM je bio prisutan u zemlji do 20. oktobra kako bi pratio razvoj događaja nakon izbornog dana.
257. Na dan izbora, ODIHR-ovoj Misiji za posmatranje izbora pridružile su se delegacije Parlamentarne skupštine OSCE-a (OSCE PA), Parlamentarne skupštine Vijeća Europe (PACE), Evropskog parlamenta (EP) i Parlamentarne skupštine NATO-a (NATO PA) kako bi formirali Međunarodnu misiju za posmatranje izbora (IEOM). IEOM je na dan izbora rasporedio 482 promatrača iz 46 država članica OSCE-a, uključujući 42 dugoročna i 282 kratkoročna posmatrača ODIHR-a, kao i 109

⁶⁵ *Finalni izvještaj o građanskom, nestranačkom posmatranju Općih izbora 2022. u BiH*, Koalicija pod edukativni materijal pod lupom, januar 2023, str. 4. <https://podlupom.org/biblioteka/izvjestaji-o-posmatranju-izbora/finalni-izvjestaj-o-gradanskom-nestranačkom-posmatranju-općih-izbora-2022-godine-u-bih-bosanski/>

posmatrača Parlamentarne skupštine OSCE-a, 23 posmatrača PACE-a, 12 posmatrača EP-a i 14 posmatrača PS NATO-a.

258. Po pitanju rodne zastupljenosti od ukupnog broja posmatrača IEOM-a žene su činile 41%. Otvaranje je posmatrano na 190 biračkih mjesta, a glasanje na 1.785 biračkih mjesta u cijeloj zemlji. Prebrojavanje glasova je posmatrano na 168 biračkih mjesta, a tabeliranje rezultata glasanja u 103 općinske/gradske izborne komisije.
259. U Završnom izvještaju međunarodne posmatračke misije ODIHR-a je navedeno “...Centralna izborna komisija (CIK) provela je izbore efikasno, transparentno i u zakonskim rokovima, uprkos kašnjenjima uzrokovanim kasnom isplatom potrebnih sredstava i velikim nedostatkom ljudskih resursa. Komisije na višim nivoima, posebno CIK, uživale su povjerenje većine zainteresovanih strana... Postoji opće povjerenje u tačnost biračkog spiska. Iako je CIK kontinuirano nastojala ukloniti zastarjele unose iz biračkog spiska, ipak su ti naponi bili ometeni nepostojanjem efikasnog mehanizma za prijavu i brisanje podataka o preminulim građanima iz lokalnih baza podataka matičnih knjiga. Pozitivno je to da je CIK uspostavila novu internetsku platformu za podnošenja prijave za glasanje izvan BiH, koja je pojednostavila taj proces i smanjila mogućnost za lažnu registraciju i ljudsku pogrešku. CIK je održavala redovne sjednice koje su bile otvorene za javnost i prenošene putem interneta, doprinoseći tako transparentnosti. Većina odluka donesena je jednoglasno i na vrijeme objavljena na web-stranici CIK-a, osim onih koje se odnose na rješavanje prigovora i žalbi. CIK je postupila na kolegijalan način i informirala javnost o svojim aktivnostima”.⁶⁶

Posmatračka misija Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Evrope

260. Delegacija Kongresa lokalnih i regionalnih vlasti Vijeća Evropa posmatrala je izbore za kantonalni nivo. Na dan izbora, devet timova s 19 posmatrača Kongresa posjetilo je oko 125 biračkih mjesta kako bi promatrali izborne procedure, od otvaranja do prebrojavanja. U izvještaju Kongresa je navedeno. “...Izbori su općenito bili mirni i dobro organizirani te u skladu s odgovarajućim odredbama na većini posjećenih biračkih mjesta, pozdravljena su brojna praktična poboljšanja koja je provela izborna administracija kako bi se smanjila mogućnost izborne prijevare. Međutim, izvještaj Kongresa je identificirao neka područja u kojima još ima prostora za napredak, posebno u pogledu medija, ravnopravnog sudjelovanja žena u političkom životu kantona i nedostatka transparentnosti i pregleda nad finansiranjem kampanja i stranaka. Kongres je na dan izbora preporučio preispitivanje rasporeda biračkih mjesta, imenovanje članova biračkih odbora i poduzimanje dodatnih mjera za osiguranje tajnosti glasanja. Nadalje, u izvještaju Kongresa organi vlasti su pozvani da poboljšaju dostupnost biračkim mjestima i da preispitaju proceduru za pomoć pri glasanju. Još jednom je ponovljena preporuka da se izbori za kantonalne skupštine organiziraju odvojeno od općih izbora kako bi se izbjeglo da regionalna pitanja budu zasjenjena državnim.”⁶⁷

⁶⁶ Završni izvještaj Izborne posmatračke misije ODIHR, Opći izbori, 2. oktobar 2022. godine, str. 2 i 10.

⁶⁷ Cantonal elections in Bosnia and Herzegovina (2 October 2022) Report CPR(2023)44-02, 22 March 2023 https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680aa5ebb#_Toc127285710

1.11. Analiza imenovanja biračkih odbora

Zakonodavni okvir

261. Članom 2.19 Izbornog zakona BiH propisan je način imenovanja, sastav, prava i obaveze članova biračkih odbora.
262. Birački odbor sastoji se od tri ili pet članova od kojih je jedan predsjednik. Predsjednik i članovi biračkog odbora imaju zamjenike koje imenuje općinska izborna komisija najkasnije u roku od 30 dana prije dana održavanja izbora. Ako općinska izborna komisija ne imenuje članove biračkog odbora i njihove zamjenike u skladu sa stavom (3) ovog člana, članove biračkog odbora i njihove zamjenike imenovat će Centralna izborna komisija BiH.
263. Politički subjekt u izornoj jedinici u kojoj ima ovjerenu kandidatsku listu ili kandidata za učešće na izborima u skladu s Izbornim zakonom BiH ima pravo da učestvuje u postupku dodjele mjesta u biračkim odborima. Nakon izvršene dodjele, a najkasnije u roku od sedam dana, politički subjekt koji je učestvovao u dodjeli dostavit će općinskoj izornoj komisiji imena kandidata za članove i zamjenike članova biračkog odbora za biračka mjesta koja su dobili dodjelom. Ako politički subjekt ne dostavi imena kandidata za članove biračkog odbora u roku iz stava (10) ovog člana, to će se smatrati odustajanjem od dodijeljenog mjesta u biračkom odboru, ili je broj kandidata za članove biračkog odbora koji je predložio ovjereni politički subjekt manji od broja dobijenih pozicija, općinska izborna komisija samostalno će imenovati članove biračkog odbora, vodeći računa o multietničkom sastavu biračkog odbora, gdje je to moguće.
264. Zabranjena je zloupotreba zakonskog prava na učešće u radu biračkog odbora fiktivnim predstavljanjem kako je propisano članom 7.3 stav (2) Izbornog zakona BiH.
265. Samo jedan predstavnik jednog političkog subjekta može biti u sastavu jednog biračkog odbora.
266. Kandidati koji su imenovani za predsjednike i zamjenike predsjednika biračkih odbora obavezni su da pohađaju posebnu obuku za rad u biračkom odboru koju organizira općinska izborna komisija, a nakon izvršene provjere znanja, uspješnim predsjednicima i njihovim zamjenicima dodjeljuju se certifikati.

Imenovanje članova biračkih odbora za Opće izbore 2022. godine

267. Centralna izborna komisija BiH je, na osnovu podataka dostavljenih od izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica (izborne komisije), pripremila analizu imenovanja članova biračkih odbora i njihovih zamjenika za Opće izbore 2022. godine.⁶⁸

⁶⁸ Centralna izborna komisija BiH je aktom broj 06-1-07-1-2372-1/22 od 07.11.2022. godine od izbornih komisija tražila statističke podatke u tri excel tabele i skenirane SG1 i SG3 obrasce, sa rokom dostave 24.11.2022. godine, za sve imenovane članove biračkih odbora i njihove zamjenike. Do 09.02.2023. godine, tražene tabele nisu dostavili: Zbirna tabela – Gornji Vakuf – Uskoplje, Centar Sarajevo; Rezervna

268. Prema dostavljenim podacima iz OIK/GIK, na 5.843 biračka mjesta (redovna biračka mjesta, biračka mjesta za glasanje u odsustvu, biračka mjesta za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima i mobilni timovi), izborne komisije su trebale imenovati 26.982 člana biračkih odbora i isti broj (26.982) njihovih zamjenika, odnosno ukupno **53.964 osobe**. (*nedostaju podaci iz općina Gornji Vakuf – Uskoplje i Centar Sarajevo*).
269. Do 02.09.2022. godine, tj. 30 dana prije dana održavanja izbora (roka propisanog Izbornim zakonom BiH), izborne komisije su imenovale 26.710 članova biračkih odbora (ne uključujući 272 člana mobilnih timova koji se imenuju 10 dana prije dana održavanja izbora) i 22.608 zamjenika članova biračkih odbora, što je manje za 4.102 zamjenika članova biračkih odbora, dok se 272 zamjenika članova mobilnog tima imenuju 10 dana prije dana održavanja izbora.
270. Na prijedlog političkih subjekata izborne komisije su imenovale 17.206 članova biračkih odbora i 11.618 zamjenika članova biračkih odbora. Politički subjekti su dostavili 9.776 manje prijedloga za članove biračkih odbora i 15.364 manje prijedloga za zamjenike članova biračkih odbora.
271. Izborne komisije su imenovale 9.857 članova biračkih odbora i 10.928 zamjenika članova biračkih odbora, što znači da izborne komisije nisu imenovale 6.197 zamjenika članova biračkih odbora.
272. Na obuku organizovanu od strane izbornih komisija nije se odazvalo 2.286 članova biračkih odbora i 2.793 zamjenika članova biračkih odbora.
273. Nakon provedene obuke od članstva u biračkim odborima odustalo je 1.359 članova biračkih odbora i 660 zamjenika članova biračkih odbora.
274. Na dan Općih izbora 02.10.2022. godine, na biračkom mjestu se nisu odazvala 282 člana biračkog odbora.

Rezervni spisak OIK/GIK

275. Određene izborne komisije nisu razumjele suštinu propisa iz člana 11. Pravilnika o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja članova biračkih odbora, a koji se odnosi na uspostavu rezervnog spiska koji trebaju sačiniti izborne komisije, jer su izborne komisije kandidate za članove biračkog odbora, koji nisu prijedlozi političkih subjekata, direktno imenovali u biračke odbore, a da ih nisu prvo imenovali na rezervni spisak, nakon čega se trebaju imenovati u biračke odbore na upražnjena mjesta članova biračkih odbora ili njihovih zamjenika.

lista – Gornji Vakuf – Uskoplje, Centar Sarajevo; Lista političkih subjekata – Gornji Vakuf – Uskoplje, Centar Sarajevo, Kupres RS, Novi Travnik i Ljubuški.

Skenirane obrasce SG1 je dostavilo 130 izbornih komisija (nedostaju obrasci iz 13 izbornih komisija), dok skenirane obrasce SG3 je dostavilo 128 izbornih komisija (nedostaju obrasci iz 15 izbornih komisija). Izborne komisije koje nisu dostavili tražene obrasce su u više navrata kontaktirane telefonom sa zahtjevom da nam dostave skenirane obrasce. Na osnovu usmenih informacija izborne komisije Gornji Vakuf – Uskoplje, Neum i Usora nisu ni popunjavali SG3 obrasce.

276. Pregled dobijenih pozicija u biračkim odborima i pregled dostavljenih imena kandidata za člana /zamjenika člana biračkog odbora prema političkim subjektima je sljedeći:

Političke stranke

- Političke stranke su dobile pozicije u biračkim odborima u 3.604 osnovne izborne jedinice, međutim u 1.074 osnovne izborne jedinice (**29,80%**) nisu dostavili svoje prijedloge za članove biračkih odbora, dok su u 1.237 osnovnih izbornih jedinica (**34,2%**) dostavili prijedloge za sve pozicije koje su dobili (članove biračkih odbora i njihove zamjenike),
- Političke stranke su dobile 37.792 pozicije u biračkim odborima (članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici), a predali su imena 20.137 kandidata (**53,28%**),
- Od dostavljenih 20.137 imena kandidata izborne komisije su od prijedloga političkih subjekata imenovala 2.637 predsjednika biračkih odbora (**13,1%**).

Koalicije:

- Koalicije su dobile pozicije u biračkim odborima u 1.050 osnovnih izbornih jedinica, međutim u 389 osnovnih izbornih jedinica (**37,05%**) koalicije nisu dostavile svoje prijedloge za članove biračkih odbora, dok su u 318 osnovnih izbornih jedinica (**30,29%**) dostavili prijedloge za sve pozicije koje su dobili (članove biračkih odbora i njihove zamjenike),
- Koalicije su dobile 7.308 pozicija u biračkim odborima (članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici), a predali su imena 3.591 kandidata (**49,14%**),
- Od 3.591 dostavljenog kandidata izborne komisije su imenovala 468 predsjednika biračkih odbora (**13,03%**).

Nezavisni kandidati:

- Nezavisni kandidati su dobili pozicije u biračkim odborima u 781 osnovnoj izbornoj jedinici, ali u 245 osnovnih izbornih jedinica (**31,4%**) nisu dostavili svoje prijedloge za članove biračkih odbora, dok su u 324 osnovne izborne jedinice (**41,5%**) dostavili prijedloge za sve pozicije koje su dobili (članove biračkih odbora i njihove zamjenike),
- Nezavisni kandidati su dobili 5.490 pozicija u biračkim odborima (članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici), ali su dostavili imena 3.314 kandidata (**60,4%**),
- Od 3.314 dostavljenih kandidata izborne komisije su imenovala 377 predsjednika biračkih odbora (**22,7%**).

Napomena. Općine Gornji Vakuf – Uskoplje, Centar Sarajevo, Kupres RS, Novi Travnik i Ljubuški nisu dostavili podatke.

277. Na osnovu ovih podataka može se zaključiti sljedeće:

- Politički subjekti (političke stranke, koalicije i nezavisni kandidati) su dobili pravo da predaju imena kandidata za članove biračkih odbora u 31,1% osnovnih izbornih jedinica u kojima nemaju svoju infrastrukturu (od 5.401 osnovne izborne jedinice u kojoj su imali pravo predati kandidate u 1.680 osnovnih izbornih jedinica nisu predali imena kandidata), odnosno osoblje koje bi u ime

političkog subjekta obavljalo dužnosti člana ili zamjenika člana biračkog odbora;

- U preostalim 3.721-oj osnovnoj izbornoj jedinici politički subjekti (političke stranke, koalicije i nezavisni kandidati) su u 1.879 osnovnih izbornih jedinica (34,8%) predali broj kandidata koliko su dobili pozicija, dok su u 1.842 osnovne izborne jedinice (34,1%) predali manji broj kandidata od broja pozicija koje su dobili. Od ukupno 50.206 kandidata koje su trebali predati politički subjekti su predali imena 26.908 kandidata (53,6%).
- Nezavisni kandidati su predali 60,4% kandidata, što je veći procenat od procenta političkih stranaka koje su predale 53,55% kandidata ili od procenta koalicija koje su predale 49,2% kandidata.

278. U okviru edicije “Izorno pravo u praksi – Opći izbori 2022.” pripremljena je publikacija “Birački odbori: ko, kako, zašto – Opći izbori 2022. godine” koja sadrži informacije o načinu imenovanja članova biračkih odbora, kao i vremenskim rokovima koje su izborne komisije dužne poštovati u postupku imenovanja biračkih odbora. Također, u publikaciji su dostupni statistički podaci po osnovnim izbornim jedinicama kao i političkim subjektima o predloženim kandidatima i imenovanim članovima biračkih odbora, kao i njihovim zamjenicima. Ovo izdanje u potpunosti prikazuje problem sa kojima se susreću izborne komisije zbog nedostatka kandidata koji bi bili imenovani za članove biračkih odbora, kao i neodgovoran odnos političkih subjekata prema izbornom procesu, činjenicom da ne predaju dovoljan broj kandidata, a negdje i nikako ne predaju kandidate u osnovnim izbornim jedinicama u kojima su dobili pozicije u biračkim odborima.⁶⁹

Slika 8. Publikacija “Birački odbori: ko, kako, zašto – Opći izbori 2022. godine

⁶⁹ Laković, M., Petrović, V. (2023) „Birački odbori: ko, kako, zašto – Opći izbori 2022. godine – direktni izbori“. Sarajevo: Centralna izborna komisija BiH.
https://www.izbori.ba/Documents/CIK/Publikacije/2022/Brosura_Biracki_odbori_ko_kako_zasto.pdf

1.12. Dan održavanja Općih izbora 02.10.2022. godine

279. Za potrebe provedbe izbornog dana sačinjen je operativni plan predizbornih aktivnosti i izbornog dana te je rad bio raspoređen u dvije smjene. Nadalje, Centralna izborna komisija BiH je 28.09.2022. godine, donijela Vremenski plan rada izbornih komisija za Opće izbore 2022. godine (Izborni dan), kojim su utvrđene aktivnosti i okvirni rokovi za provođenje pojedinačnih izbornih aktivnosti i obavezno izvještavanje Centralne izborne komisije BiH, a koje se odnose na otvaranje i zatvaranje biračkih mjesta, unos i obradu podataka o otvaranju biračkih mjesta i podataka o odzivu u 11, 15 i 19 sati, prebrojavanje glasačkih listića prema redoslijedu izbornih nivoa za koje se provode izbori i unos podataka o rezultatima prebrojavanja, te rokovi za dostavu izbornog materijala.
280. Na dežurne telefonske linije u sjedištu Centralne izborne komisije BiH općinske/gradske izborne komisije u Bosni i Hercegovini slale su poruke prvenstveno o tehničkim i proceduralnim pitanjima kao i nedostacima druge vrste koje su uočene na dan izbora, te se po hitno reagiralo i vršene su intervencije.
281. Uz stalno osoblje Centralne izborne komisije BiH dodatno je angažirano po 10 osoba u dvije smjene, a koji su pratili unos podataka o otvaranju biračkih mjesta i odzivu birača, te su bili raspoređeni na dežurnim telefonima, a u slučaju bilo kakvih tehničkih nedostataka reagirali su prema koordinatorima za rad sa općinskim/gradskim izbornim komisijama.
282. Na dan održavanja Općih izbora 02.10.2022. godine, na dežurne info-linije 251 331 i 251 332, zaprimljeno je ukupno 162 poziva, a većina poziva se odnosila na provjeru biračkog mjesta.
283. Putem e-maila odgovoreno je na 236 upita, a najviše pitanja se odnosilo na provjeru biračkog mjesta. Na sve poruke je blagovremeno odgovoreno. Zaprimljeno je i nekoliko poziva koji su se odnosili na sumnjive isporuke glasačkog materijala. Za nekoliko lica su nam dostavljeni podaci da su umrla lica na biračkom spisku. Članove porodice koji su nam se javili uputili smo da izvrše provjeru na zvaničnoj internet stranici CIK-a www.izbori.ba u rubrici “*Da li ste registrirani?*” U vezi sa pozivima koji su zaprimljeni na izborni dan, zahtjevi za mobilni tim su se odnosili na osobe koje su se neposredno pred izbore povrijedili ili razboljeli i nisu u mogućnosti pristupiti glasanju na redovnom biračkom mjestu.
284. Stručno osoblje Centralne izborne komisije BiH je kontinuirano pružalo informacije općinskim/gradskim izbornim komisijama, političkim subjektima i građanima koji su se obraćali putem telefona i e-maila. Također, o svim značajnijim informacijama i podacima obavještavana je Centralna izborna komisija BiH za potrebe konferencija za medije.
285. S obzirom na to da 02. 10.2022. godine izbore na biračkom mjestu 007B051 “Hozici” nije bilo moguće održati u skladu sa Izbornim zakonom BiH, Centralna izborna komisija BiH je na sjednici održanoj 03.10.2022. godine donijela Odluku o odgađanju i raspisivanju izbora za biračko mjesto 007B051 “Hozici” u osnovnoj izornoj jedinici Novi Grad. Odgođeni izbori na biračkom mjestu 007B051 “Hozici” su održani u nedjelju, 09.10.2022. godine. Općinska izborna komisija Novi

Grad imenovala je nove članove biračkog odbora. Korišten je novi izborni materijal odnosno listići će biti ovjereni sa štambiljom sa oznakom "odgođeni izbori", a korišten je i štambilj na biračkom mjestu sa oznakom biračkog mjesta i dodatnom zaštitom. Izbore su nadzirati akreditirani supervizori Centralne izborne komisije BiH.

1.13. Biračka mjesta i odziv birača

286. Za Opće izbore 2022. godine određeno je 5.903 biračka mjesta (5.418 redovna, 7 za glasanje u odsustvu /za glasanje lično, 21 biračko mjesto u diplomatsko-konzularnih predstavništvima BiH u inozemstvu, i 105 za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićem te 352 mobilna tima).
287. Na Općim izborima održanim 02.10.2022. godine glasalo je 1.729.215 birača od čega je 49,73% žena 50,27% muškaraca.

Tabela 24. Odziv birača na Općim izborima 2022. godine prema spolu

	Ukupno	Žene	Žene %	Muškarci	Muškarci %
Federacija Bosne i Hercegovine	1.037.304	516.668	49.81	520.636	50.19
Republika Srpska	659.327	327.128	49.62	332.199	50.38
Brčko distrikt Bosne i Hercegovine	32.584	16.116	49.46	16.468	50.54
UKUPNO	1.729.215	859.912	49.73	869.303	50.27

Izvor: Modul za pristup statističkim podacima, CIK BiH

288. Najveći odziv birača u odnosu na broj upisanih birača zabilježen je u općini Ravno i u kojoj je od ukupno upisanih 1.571 birača na izbore izašlo 1.236 birača ili 78,67%, dok je najmanji odziv birača u odnosu na broj upisanih zabilježen u općini Domaljevac-Šamac u kojoj je od ukupno upisanih 4.653 birača na izbore izašlo 1.412 birača ili 30,34%.

1.14. Nevažeći glasački listići

289. Izborni zakon BiH u članu 5.17 definirao je kriterije po kojima je glasački listić nevažeći: (1) ako nije ispunjen, ili je ispunjen tako da nije moguće sa sigurnošću utvrditi kojoj je političkoj stranci, koaliciji, nezavisnom kandidatu ili listi nezavisnih kandidata birač dao svoj glas; (2) ako su dopisana imena kandidata; ili (3) ako je označeno više od jedne političke stranke, koalicije, nezavisnog kandidata ili liste nezavisnih kandidata; ili (4) ako se na osnovu oznaka, koje je birač dopisao na glasački listić, kao što je potpis, može utvrditi njegov identitet; ili (5) ako birač označi glasački listić na način drugačiji od onog koji je utvrđen u članu 5.14⁷⁰ ovog Zakona.

⁷⁰ Član 5.14 stav (1) Izbornog zakona BiH propisuje da Centralna izborna komisija BiH utvrđuje formu i sadržaj glasačkog listića za sve nivoe neposrednih izbora u Bosni i Hercegovini; u stavu (2) se navodi da

290. Nadalje, na osnovu Odluke o načinu izrade, obliku i sadržaju, čuvanju, upotrebi i uništavanju štambilja kojim se utiskuju glasački listići na Općim izborima u BiH⁷¹ odnosno Odluke o izmjeni Odluke o načinu izrade, obliku i sadržaju, čuvanju, upotrebi i uništavanju štambilja kojim se utiskuju glasački listići na Općim izborima u BiH, za Opće izbore 2022. godine⁷² uveden je i sigurnosni štambilj za svako biračko mjesto u Bosni i Hercegovini koji se koristio za ovjeru glasačkih listića, a što je za cilj imalo onemogućavanje izbornih manipulacija i prevara. Sigurnosnim štambiljom se utvrđuje autentičnost i sigurnosna ispravnost glasačkog listića. Štambilj se otiskivao na prednjoj strani glasačkog listića, u donjem lijevom uglu, ispod uputstva za glasanje. Pored sigurnosnog štambilja, sa desne strane potpisivalo se ovlašteno lice, tj. član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića. Ukoliko listić nema otisak štambilja i potpis člana biračkog odbora takav glasački listić je nevažeći.⁷³
291. U statistikama koje Centralna izborna komisija BiH vodi u Jedinostvenom izbornom informacionom sistemu BiH (JIIS BiH) nevažeći glasački listići su grupirani u (1) Nevažeće neoznačene (prazne) glasačke listiće i (2) Nevažeće listiće prema ostalim kriterijima.

Pregled nevažećih glasačkih listića – Opći izbori 2022. godine

292. Ukupan broj obrađenih glasačkih listića za Opće izbore 2022. godine iznosi 6.914.784, od čega je važećih 6.429.415 glasačkih listića ili 93%, a nevažećih glasačkih listića je 485.369 ili 7%. Nevažećih neoznačenih (praznih) glasačkih listića je bilo 264.782 ili 3,8%, a nevažećih glasačkih listića prema ostalim kriterijima je bilo 220.587. ili 3,2%.
293. Prema nivoima vlasti najveći ukupni procenat nevažećih glasačkih listića evidentiran je za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH (8,38%), zatim slijede Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH (7,58%); Predsjedništvo BiH (6,65%), skupštine kantona (6,59%); Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske (5,75%), a najmanji procenat je evidentiran za izbornu utrku za Narodnu skupštinu Republike Srpske (5,52%).

glasački listić omogućava biraču da glasa samo za jednu od sljedećih opcija: 1. nezavisnog kandidata; ili 2. političku stranku, koaliciju ili listu nezavisnih kandidata; ili 3. mogućnost da, u okviru kandidatske liste jedne političke stranke, koalicije ili liste nezavisnih kandidata, označi jednog ili više kandidata. Ako je birač ispravno označio jednog ili više kandidata na jednoj listi, smatra se da je ta lista dobila jedan važeći glas u svrhu raspodjele mandata. U stavu (3) istog člana se navodi da birač može glasati samo na način koji je utvrđen u ovom članu.

⁷¹ Akt CIK BiH broj 05-1-02-3-631-2/22 od 04.05.2022. godine.

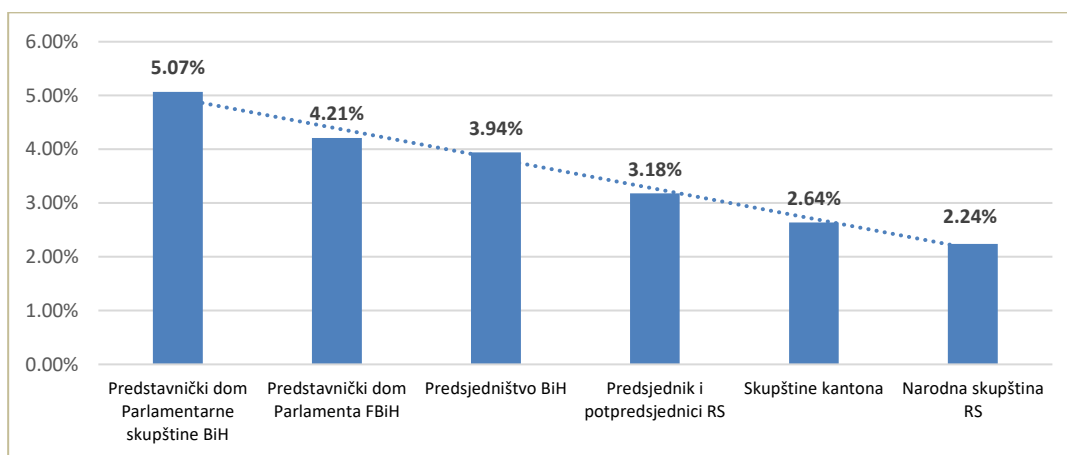
⁷² Akt broj 05-1-02-3-631-2/22 od 22.07.2022. godine.

⁷³ Uz finansijsku podršku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva, kroz projekat koji je realiziran u saradnji sa Udruženjem izbornih zvaničnika u BiH, izrađeno je 6.090 sigurnosnih ekoloških štambilja za svako biračko mjesto.

Tabela 25. Pregled važećih i nevažećih glasačkih listića prema nivoima vlasti – Opći izbori 2022.

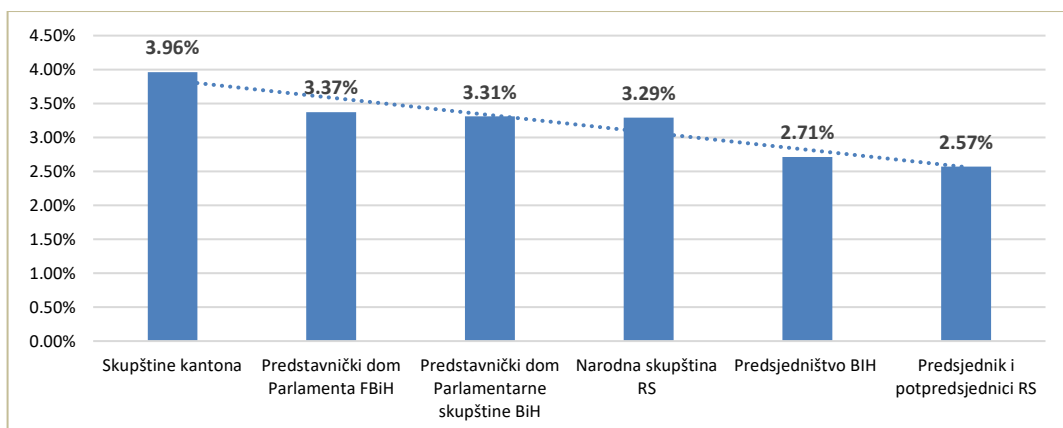
Naziv utrke	Ukupan broj obrađenih listića	Neoznačeni (prazni) gl. listići (broj i %)		Nevažeći gl. listići prema ostalim kriterijima (broj i %)		Ukupno nevažećih gl. listića (broj i %)		Ukupno važeći gl. listići (broj i %)	
		broj	%	broj	%	broj	%	broj	%
Predsjedništvo BiH	1733206	68371	3,94%	46902	2,71%	11527	6,65%	1617933	93,35
Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH	1733289	87956	5,07%	57325	3,31%	14528	8,38%	1588008	91,62
Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH	1055976	44428	4,21%	35593	3,37%	80021	7,58%	975955	92,42
Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske	676762	21524	3,18%	17415	2,57%	38939	5,75%	637823	94,25
Narodna skupština Republike Srpske	676982	15133	2,24%	22241	3,29%	37374	5,52%	639608	94,48
Skupštine kantona	1038569	27370	2,64%	41111	3,96%	68481	6,59%	970088	93,41

294. Najveći procenat **neoznačenih (praznih) glasačkih listića** je evidentiran za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH (5,07%), a najmanje za Narodnu skupštinu Republike Srpske (2,24%).

Grafikon 1. Nevažeći – neoznačeni glasački listići prema nivoima vlasti (%)

295. Najveći procenat nevažećih glasačkih listića **prema ostalim kriterijima** je evidentiran za skupštine kantona (3,96%), zatim slijede Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH (3,37%), Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH (3,31%), Narodna skupština Republike Srpske (3,29%), Predsjedništvo BiH (2,71%) i najmanji procenat nevažećih glasačkih listića po ostalim kriterijima je zabilježen za nivo Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske (2,57%).

Grafikon 2. Nevažeći glasački listići po ostalim kriterijima prema nivoima vlasti (%)

296. Uporedni pregled nevažećih glasačkih listića sa Općim izborima 2014, 2018. i 2022. godine je pokazao da je procenat nevažećih glasačkih listića približno isti za ova tri izborna ciklusa. Procenat nevažećih glasačkih listića prema izbornim utrkama za Opće izbore 2022. godine pokazuje blagi pad u odnosu na izborne cikluse 2014. i 2018. godine.

Tabela 26. Uporedni pregled nevažećih glasačkih listića prema izbornim utrkama – Opći izbori 2014–2022. godina

	2014	2018	2022
Predsjedništvo BiH	7.68	6.63	6.65
Predstavnički dom PS BiH	8.76	8.63	8.38
Predstavnički dom Parlamenta FBiH	8.19	7.72	7.58
Predsjednik i potpredsjednici RS	5.39	6.63	5.75
Narodna skupština RS	6.34	5.92	5.52
Skupštine kantona	7.46	6.97	6.59

297. Od ukupnog broja nevažećih glasačkih listića na Općim izborima 2022. godine (**485.369**) udio neoznačenih (praznih) glasačkih listića iznosi 54,6%, dok je na Općim izborima 2018. godine od ukupno 526.423 nevažećih glasačkih listića 48,56% bilo neoznačenih (praznih).⁷⁴ Na Općim izborima 2014. godine od ukupno 545.020 nevažećih glasačkih listića neoznačenih (praznih) je bilo 51,06%⁷⁵.

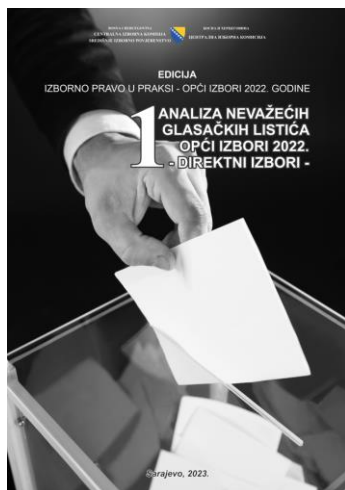
298. Analiza je pokazala da se procenat nevažećih glasačkih listića razlikuje po nivoima vlasti. Od ukupnog broja nevažećih glasačkih listića na Općim izborima 2022. godine **za svaki pojedinačni nivo**, najveći procenat neoznačenih (praznih) glasačkih listića je evidentiran za izbornu utрку za Predstavnički dom

⁷⁴ Na Općim izborima 2018. godine ukupno je obrađeno 7.235.491 glasačkih listića, od čega je 526.423 bio nevažećih (255.609 neoznačenih (praznih) i 270.814 nevažećih glasačkih listića prema ostalim kriterijima).

⁷⁵ Na Općim izborima 2014. godine ukupno je obrađeno 7.138.046 glasačkih listića, od čega je 545.020 glasačkih listića bilo nevažećih (278.285 nevažećih (praznih) i 266.735 nevažećih glasačkih listića prema ostalim kriterijima).

Parlamentarne skupštine BiH (**60,54%** ili 87.956 praznih glasačkih listića od ukupno 145.281 nevažećih glasačkih listića za ovaj nivo); a zatim slijede Predsjedništvo BiH (59,3% ili 68.371 praznih glasačkih listića od ukupno 115.273 nevažećih glasačkih listića za ovaj nivo); Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH (55,52% ili 44.428 praznih glasačkih listića od ukupno 80.021 nevažećih glasačkih listića za ovaj nivo); Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske (55,3% ili 21.524 praznih glasačkih listića od ukupno 38.939 nevažećih glasačkih listića za ovaj nivo); te Narodna skupština Republike Srpske (40,5% ili 15.133 praznih glasačkih listića od ukupno 37.374 nevažećih glasačkih listića za ovaj nivo), i skupštine kantona (40% ili 27.370 praznih glasačkih listića od ukupno 68.481 nevažećih glasačkih listića za ovaj nivo).

299. Kako bi javnost u Bosni i Hercegovini stekla detaljniji uvid u problematiku koja je dosta stručno i naučno neistražena u Bosni i Hercegovini i da doprinese daljem i sveobuhvatnijem istraživanju fenomena nevažećih glasačkih listića, tj. da se pokuša odgovoriti na pitanje zašto glasači u glasačku kutiju ubacuju nepopunjene (prazne) glasačke listiće i/ili listiće koji su nepropisno označeni ili namjerno učinjeni nevažećim zbog čega neće biti brojani niti će utjecati na konačne rezultate izbora Centralna izborna komisija BiH je u okviru Edicije “Izorno pravo u praksi – Opći izbori 2022. godine” pripremila i objavila publikaciju “Analiza nevažećih glasačkih listića – Opći izbori 2022. – direktni izbori”.⁷⁶ U publikaciji je naveden niz mjera koje Centralna izborna komisija BiH namjerava poduzeti kako bi se procenat nevažećih glasačkih listića smanjio. Jedna od mjera je provođenje anonimne online ankete kako bi se identifikovali razlozi zašto određen procenat birača u glasačku kutiju ubace neoznačen (prazan) glasački listić ili listić koji je označen na nepropisan način i koji će biti ocijenjen kao nevažeći. Online anketa je pokrenuta 04.04.2023. godine i bila je dostupna javnosti 30 dana.⁷⁷ Prema mišljenju ispitanika primarni razlog za nevažeće glasačke listiće je prevelik broj političkih subjekata i kandidata (30,22%); zatim nezadovoljstvo ponuđenim opcijama (20,74%); komplikovan izborni sistem (17,39%), veliki broj glasačkih listića (13,55%); format glasačkih listića (8,51%), sve navedeno (7,55%) i samo 2,04% ispitanika su označili da ne razumiju način na koji se glasa.

Slika 9. Publikacija “Analiza nevažećih glasačkih listića – Opći izbori 2022. – direktni izbori”

⁷⁶ Joldić, J. (2023) *Analiza nevažećih glasačkih listića Opći izbori 2022. - direktni izbori*. Sarajevo: Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine.

https://www.izbori.ba/Documents/CIK/Publikacije/2022/pub_analiza_nevazecih_glasackih_listica_opci_izbori_2022.pdf

⁷⁷ <https://www.izbori.ba/?Lang=4&CategoryID=361>

1.15. Izvještaj supervizora Centralne izborne komisije BiH

300. Centralna izborna komisija BiH je na 48. sjednici održanoj 23.09.2022. godine donijela Instrukciju o primjeni člana 2.9 stav (1) tačka 1. Izbornog zakona BiH⁷⁸ kojom je uređen postupak koordiniranja i nadgledanja Općih izbora u BiH, koji su održani 02.10.2022. godine, od strane supervizora akreditiranih i ovlaštenih od Centralne izborne komisije BiH.
301. Supervizor za nadgledanje rada izborne komisije osnovne izborne komisije u BiH (izborna komisija) kod provedbe Općih izbora 2022. godine, bio je dužan nadgledati rad izborne komisije od 01.10. do 03.10.2022. godine, sa pravom i mogućnošću nadgledanja rada svakog biračkog odbora na biračkim mjestima u osnovnoj izbornoj jedinici.
302. Tokom nadgledanja rada izbornih komisija, supervizor je imao obavezu da: vrši nadgledanje rada izborne komisije i biračkih odbora; upozori izbornu komisiju i uputi je na obavezu otklanjanja nepravilnosti; ukoliko izborna komisija ne otkloni nepravilnost ili ne postupi u skladu sa propisima, o tome obavijesti Centralnu izbornu komisiju BiH, pruža savjetodavnu podršku izbornoj komisiji u poslovima unosa i objedinjavanja izbornih rezultata, upozorava izbornu komisiju o svim procesnim radnjama koje treba izvršiti ukoliko ovaj ne izvrši propisanu radnju i podnese pisani izvještaj Centralnoj izbornoj komisiji BiH najkasnije 2 (dva) dana nakon održanih izbora.
303. Izborne komisije su bile obavezne da supervizora obavijeste o svim svojim aktivnostima, kao i da mu omoguće uvid u sve njihove aktivnosti.
304. Supervizor, u toku nadgledanja izbornog procesa, nije imao pravo ometati izborne aktivnosti i bio je obavezan poštovati tajnost glasanja. Za vrijeme nadgledanja izbornih aktivnosti supervizor je također bio obavezan nositi službenu akreditaciju koju je izdala Centralna izborna komisija BiH.
305. Nakon što je donijela navedenu Instrukciju Centralna izborna komisija BiH je na zvaničnoj web-stranici raspisala Javni oglas za popunu pozicija supervizora, a po zatvaranju Javnog oglasa donijela je Rješenje o imenovanju i ovlaštenju supervizora ispred Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine za koordiniranje i nadgledanje Općih izbora 2022. godine⁷⁹. Nakon odustajanja određenog broja supervizora doneseno je Rješenje o izmjenama rješenja o imenovanju i ovlaštenju supervizora ispred Centralne izborne komisije BiH za koordiniranje i nadgledanje Općih izbora 2022. godine⁸⁰, kojim su imenovani: Supervizori Centralne izborne komisija BiH (2 izvršitelja), Glavni supervizor (1 izvršitelj), Regionalni supervizori (13 izvršitelja), Lokalni supervizori (86 izvršitelja).
306. Iako je Odlukom o organizaciji rada supervizora za potrebe provedbe člana 2.9 tačka 1. Izbornog zakona BiH za provedbu Općih izbora 2022. godine⁸¹ predviđeno imenovanje ukupno 130 lokalnih supervizora zbog odustajanja imenovanih

⁷⁸ Akt broj 05-1-07-5-1805-1/22

⁷⁹ Akt broj: 05-1-07-5-1856-3/22 od 29.09.2022. godine.

⁸⁰ Akt broj 05-1-07-5-1856-6/22 od 01.10.2022. godine.

⁸¹ Akt broj 05-1-07-5-1856-1/22 od 27. 09.2022. godine usvojen na 50. sjednici CIK BiH.

supervizora određeni lokalni supervizori pratili su i nadgledali rad dvije ili više izbornih komisija, pri čemu se vodilo računa da se radi o osnovnim izbornim jedinicama sa malim brojem biračkih mjesta, koje teritorijalno nisu velike niti su puno udaljene jedna od druge.

307. Lokalni supervizori su na propisanim obrascima podnosili izvještaje nadležnim regionalnim supervizorima, koji su zaprimljene izvještaje objedinjavali i dostavljali Glavnom supervizoru. Glavni supervizor izvještavao je Supervizore Centralne izborne komisija BiH koji su o svim relevantnim informacijama izvještavali Centralnu izbornu komisiju BiH. Glavni supervizor je, nakon održanih izbora, na 60. hitnoj sjednici, održanoj 07.10.2022. godine, podnio usmeni izvještaj o radu supervizora, a odmah zatim i pismeni izvještaj.
308. Metodološka obuka supervizora održana je 30.09.2022. godine putem Zoom platforme, a u obuci su uzeli učešće: dr. Suad Arnautović, predsjednik Centralne izborne komisije BiH, dr. Ahmet Šantić, član Centralne izborne komisije BiH, Goran Mišković, Generalni sekretar Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH, Selver Keleštura, glavni supervizor te Mustafa Laković i Veljko Petrović, supervizori Centralne izborne komisije BiH.
309. Pored metodologije rada supervizora tokom obuke dosta pažnje je posvećeno pitanjima supervizora i dati su odgovori, čime su se otklonile mnoge nedoumice vezano za angažman supervizora. Snimak obuke je dostupan na zvaničnoj web-stranici Centralne izborne komisije BiH.⁸²

Rezime zapažanja regionalnih supervizora

310. Razmatrajući izvještaje koje su Centralnoj izbornoj komisiji BiH dostavili regionalni supervizori izdvaja se nekoliko najvažnijih zapažanja, kako slijedi:
 - Angažiranje supervizora uveliko je pomoglo da Centralna izborna komisija BiH, direktno sa terena dobije tačne i blagovremene informacije o problemima koji se dešavaju uoči i na dan samih izbora.
 - Zaključak većine supervizora jeste da je na Općim izborima 2022. godine najveći problem bio rad biračkih odbora, njihova loša obučenost, posebno u popunjavanju obrazaca, pakiranje izbornog materijala, nedostavljanje glasačkih listića i obrazaca na vrijeme u sjedište izborne komisije. Većina supervizora također zaključuje da je shema pakiranja komplicirana, posebno za ljude koji se nisu dosada susretali sa izbornom materijom.
 - Još jedana česta pojava na biračkim mjestima javljala se zbog novih pravila vezanih za korištenje pomoći drugog lica prilikom glasanja, gdje je dolazilo do pritiska glasača na biračke odbore da ovakvu pomoć koriste, a da ne ispunjavaju uvjete niti imaju pravo na nju. U većini slučajeva predsjednici biračkih odbora nisu dozvoljavali pomoć drugog lica bez određenih vidljivih dokaza, da je tim licima takva vrsta pomoći potrebna.

⁸² <https://www.izbori.ba/Default.aspx?Lang=3&CategoryID=1179&PodmId=1189>

- Prisustvo supervizora olakšalo je rad izbornoj komisiji, jer su u pojedinim situacijama, svojim znanjem pomogli u rješavanju problema s kojim se susretala izborna komisija.
311. Projekat supervizije rada izbornih komisija i biračkih odbora od supervizora koje je ovlastila Centralna izborna komisija BiH, dao je odlične rezultate, učvrstio kredibilitet Centralne izborne komisija BiH u primjeni člana 2.9 stav (1) tačka 1. Izbornog zakona BiH osiguravši da u rad izbornih komisija i biračkih odbora direktan uvid imaju kompetentna lica koja su angažirana na poslovima supervizije. S obzirom na to da je projekat započet tek nekoliko dana prije održavanja Općih izbora 2022. godine, tim se ostvareni rezultati mogu smatrati još većim i značajnijim.
312. Svi pokazatelji ukazuju da se aktivnosti koordiniranja i nadgledanja rada izbornih komisija i biračkih odbora supervizora koje je obučila i angažirala Centralna izborna komisija BiH, trebaju nastaviti prilikom provođenja narednih izbora, stalno unapređujući proces u smislu obuke, jačanja stepena koordinacije i kredibiliteta ovlaštenih supervizora, i pitanja opće organizacije, započinjući realizaciju ovakvih projekata dosta ranije nego što je to bilo prilikom provođenja Općih izbora 2022. godine.

1.16. Potvrđeni rezultati Općih izbora 2022. godine

313. Na Općim izborima 2022. godine ukupno je birano 518 članova sljedećih organa vlasti: Predsjedništvo BiH (3); Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH (ukupno 42 predstavnika, iz Federacije BiH 28 (21 direktno i 7 kompenzacijski mandati), iz Republike Srpske 14 (9 direktno i 5 kompenzacijski mandati); Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH (98 (73 direktno i 25 kompenzacijski mandati); Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske (3); Narodna skupština Republike Srpske (83 predstavnika – 63 direktno i 20 kompenzacijski mandati); Kanton 1 (Unsko-sanski kanton – 30 predstavnika); Kanton 2 (Posavski kanton – 21 predstavnik); Kanton 3 (Tuzlanski kanton – 35); Kanton 4 (Zeničko-dobojski kanton – 35); Kanton 5 (Bosansko-podrinjski kanton – Goražde – 25); Kanton 6 (Srednjobosanski kanton – 30); Kanton 7 (Hercegovačko-neretvanski kanton – 30); Kanton 8 (Zapadnohercegovački kanton – 23); Kanton 9 (Kanton Sarajevo – 35); Kanton 10 – 25 predstavnika).
314. Dana 02.11.2022. godine na 80. sjednici Centralna izborna komisija BiH je donijela **Odluku o potvrđivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine.**⁸³ Ukupno je izabrano 518 zvaničnika od čega 142 žene (27,41%) i 376 muškaraca (72,59%).

⁸³ “Službeni glasnik BiH“, broj 73 od 02.11.2022. godine.

Tabela 27. Izabrani zvaničnici prema nivoima vlasti

Nivo vlasti	Ukupno mandata	Žene	Žene %	Muškarci	Muškarci %
Predsjedništvo BiH	3	1	33.33	2	66.67
Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH	42	7	16.67	35	83.33
Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH	98	27	27.55	71	72.45
Predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske	3	0	0	3	100
Narodna skupština Republike Srpske	83	16	19.28	67	80.72
Kantonalne skupštine	289	91	31.49	198	68.51
Bosna i Hercegovina – ukupno	518	142	27.41	376	72.59

Izvor: Modul za pristup statističkim podacima, CIK BiH

1.17. Implementacija izbornih rezultata

1.17.1. Implementacija rezultata Općih izbora 2022. godine

Neposredni izbori

315. Nakon potvrđivanja i objavljivanja rezultata Općih izbora 2022. godine, pripremljeno je, izrađeno 518 uvjerenja o dodijeljenim mandatima, zatim 518 obrazaca Izjave o prihvatanju/odbijanju mandata, kao i 518 obrazaca Potvrde o prijemu uvjerenja o dodjeli mandata.
316. Uvjerenja o dodjeli mandata su skenirana te su zajedno sa obrascima Izjave i Potvrde uredno dostavljena svim tijelima na svim nivoima vlasti. Popunjene i potpisane obrasce Izjave i Potvrde su sva tijela vlasti dostavila Centralnoj izbornoj komisiji BiH, te su evidentirani i propisno arhivirani.
317. Od 518 osvojenih mandata, 18 izabranih dužnosnika je odbilo prihvatiti mandat osvojen na Općim izborima 2022. godine.
318. Navedeni predmeti su obrađeni, doneseno je 18 odluka o dodjeli mandata narednim kvalificiranim kandidatima te su, po pravosnažnosti navedenih odluka i popunjenim Izjavama o prihvatanju mandata, dodijeljena nova uvjerenja o dodjeli mandata narednim kandidatima sa listi, o čemu su i obaviještena tijela vlasti.

Tabela 28. Pregled broja odbijenih mandata nakon Općih izbora 2022. godine

Tijelo vlasti	Broj odbijenih mandata
Skupštine kantona u Federaciji BiH	8
Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH	2
Narodna skupština Republike Srpske	7
Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH	1
Ukupno:	18

319. Nakon potvrđivanja rezultata Općih izbora 2022. godine, sačinjena je analiza i utvrđeno je da je od 518 zvaničnika izabranih na Općim izborima 2022. godine, njih 118 imalo mandate osvojene na Lokalnim izborima 2020. godine, te su sve nespojivosti riješene na temelju zahtjeva, odbijanja mandata ili po službenoj dužnosti.

1.17.2. Prestanci i dodjele zamjenskih mandata u 2022. godini

320. U smislu utvrđivanja prestanaka mandata na temelju zahtjeva izabranih članova tijela vlasti kojim mandat dodjeljuje Centralna izborna komisija BiH i dodjele mandata sljedećim kvalificiranim kandidatima, odbijanja mandata i dodjele mandata sljedećim kvalificiranim kandidatima, te utvrđivanja prestanka mandata po službenoj dužnosti, u 2022. godini, obrađeno je **219** predmeta.
321. Svi zahtjevi su blagovremeno i u zakonskom roku realizirani tako što su podnesene zahtjeve za prestanak mandata detaljno obrađeni i procesuirani od službene provjere kandidata (dužnosti, članstvo u OIK-u, CBS, sankcije i sl.) do donošenja upravnih akata, odnosno do izdatih uvjerenja o dodjeli mandata, sa po 4 popratna pisma po zaduženom predmetu.
322. U toku 2022. godine, od pokrenutih **219** upravnih postupka u smislu zahtjeva za utvrđivanje prestanka mandata, doneseno je **240** upravnih akata (odluka), **219** uvjerenja o dodijeljenim mandatima, te **918** popratnih akata (pisama i obavijesti), koji su preporučenom poštom upućeni izabranim zvaničnicima, kao i tijelima vlasti u Bosni i Hercegovini.
323. Zvaničnicima kojima je prestao mandat, te sljedećim kvalificiranim kandidatima koji su prihvatili zamjenske mandate, dostavljene su i obavijest o obavezi i načinu popunjavanja i dostave obrasca Izjave o imovinskom stanju, putem web-aplikacije.
324. Iz domena tehničke obrade navedenih aktivnosti, vođena je evidencija o stanju tijela vlasti u smislu prestanaka mandata, odbijanja mandata, te dodjele mandata sljedećim kandidatima, u elektronskoj verziji u JIIS aplikaciji.

Tabela 29. Pregled broja prestanaka mandata po nivou vlasti

Organ vlasti	Broj prestanaka mandata
Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH	0
Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH	3
Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH	1
Dom naroda Parlamenta Federacije BiH	2
Narodna skupština Republike Srpske	7
Vijeće naroda Republike Srpske	1
Skupštine kantona u Federaciji BiH	4

Organ vlasti	Broj prestanaka mandata
Gradsko vijeće Grada Sarajeva	2
Skupština Grada Istočno Sarajevo	5
Načelnik/gradonačelnik općine	6
Općinsko (gradsko) vijeće/skupština općine (grada)	191
Ukupno	219

Tabela 30. Pregled broja prestanaka mandata po razlogu

Organ vlasti	Broj prestanaka mandata
Po ličnom zahtjevu stranke	202
Smrt	11
Kazna zatvora	1
Po službenoj dužnosti	5
Ukupno	219

Odgovori na upite i obavijesti

325. U vezi sa različitim vrstama odgovora na upite, zahtjeva za mišljenje i sličnih akata upućenih Centralnoj izbornoj komisiji BiH, a koji se odnose na predmetnu oblast, obrađeno je **120** akata, te je upućeno 120 odgovora, mišljenja ili obavijesti.

Provjera prebivališta za izabrane zvaničnike

326. U skladu sa planiranom polugodišnjom provjerom svih izabranih zvaničnika koji su osvojili mandat ili koji su dobili zamjenski mandat na Općim izborima 2018. godine i na Lokalnim izborima 2020. godine, u augustu 2022. godine izvršena je analiza i provjere da li se svi izabrani zvaničnici nalaze u okviru izborne jedinice u kojoj su izabrani, odnosno u kojoj su dobili zamjenski mandat.

327. Navedenom provjerom utvrđeno je da se nijedan izabrani zvaničnik ne nalazi izvan okvira izborne jedinice u kojoj je osvojio mandat, odnosno da je njegovo prebivalište izvan područja izborne jedinice u kojoj je upisan u CBS da glasa i u kojoj je izabran, u trajanju dužem od 6 mjeseci, čime bi mu, prema odredbama člana 1.10 stav (1) tačka 7. Izbornog zakona BiH, bio utvrđen prestanak mandata po službenoj dužnosti.

328. Prilikom obrade svakog predmeta o utvrđivanju prestanka mandata izabranog zvaničnika, vrše se provjere sljedećeg kvalificiranog kandidata i u smislu trenutnog prebivališta.

1.18. Prijevremeni izbori za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnika Općine Bratunac i Vogošća

329. Centralna izborna komisija BiH je 07.12.2022. godine donijela odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnika Općine Bratunac i Vogošća, koji će se održati 05.02.2023. godine.
330. Za učešće na navedenim prijevremenim izborima Centralna izborna komisija BiH ovjerila je ukupno 11 političkih stranaka, 7 nezavisnih kandidata i 1 koaliciju. Centralna izborna komisija BiH odbila je prijavu jednog (1) nezavisnog kandidata za učešće na prijevremenim izborima za gradonačelnika Grada Srebrenik i jednu (1) političku stranku ovjerila je djelimično iz razloga što nije dostavljen dovoljan broj validnih potpisa podrške utvrđen u članu 4.4 Izbornog zakona BiH.
331. Nadalje, Centralna izborna komisija BiH je ovjerila ukupno 11 kandidatskih listi 6 ovjerenih političkih stranaka/koalicija za učešće na prijevremenim izborima. Po pitanju Centralnog biračkog spiska, pripremljen je prijavni obrazac za registraciju birača izvan BiH, dostavljena obavijest i prijavni obrasci Ministarstvu vanjskih poslova BiH na daljnju distribuciju i informiranje državljana BiH putem DKP-a. Po dostavljanju prijave birača, donesena je odluka te je pripremljena i ažurirana baze podataka o biračima izvan BiH.
332. U skladu sa Odlukom o zaključivanju i potvrđivanju broja upisanih birača u Centralni birački spisak za prijevremene izbore za gradonačelnike Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnika općina Bratunac i Vogošća, koji će se održati u nedjelju 05.02.2023. godine⁸⁴ na izvodima iz Centralnog biračkog spiska, zaključno s podacima na dan 16.01.2023. godine u 24:00 sata, upisano je ukupno 309.288 birača.

Tabela 31. Pregled broja upisanih birača za prijevremene izbore

Šifra	Grad/ Općina	Redovni	Lično/ Odsustvo	Pošta	Ukupno
003	BIHAĆ	56726	42	1329	58097
049	SREBRENİK	38400	4	670	39074
050	TUZLA	110061	51	1400	111512
083	ZVORNIK	51756	1014	1060	53830
104	BRATUNAC	16972	699	1116	18787
135	VOGOŠĆA	27359	9	620	27988
	UKUPNO	301274	1819	6195	309288

333. Ukupno je formirano 496 biračkih mjesta od čega 484 redovnih i 12 biračkih mjesta za glasanje nepotvrđenim glasačkim listićima (NNN) i LIČNO (000) od čega je 9 pridruženo redovnim biračkim mjestima. Na terenu je radilo i 29 mobilnih timova.

⁸⁴ "Službeni glasnik BiH", broj 5/23.

334. U skladu s uputstvom o rokovima izbornih aktivnosti za održavanje prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnika Općine Bratunac i Vogošća, koji će se održati 05.02.2023. godine, za prijevremene izbore provode se identične izborne aktivnosti kao i za redovne izbore, ali sa znatno kraćim rokovima za njihovo izvršenje.
335. Centralna izborna komisija BiH je 24.02.2023. godine na 23. sjednici donijela Odluku o potvrđivanju rezultata prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik, te za načelnika Općine Bratunac i Vogošća održanih 05.02.2023. godine.⁸⁵
336. Prema potvrđenim rezultatima: a) Za gradonačelnika Grada Bihać izabran je Elvedin Sedić, kandidat političkog subjekta Pomak – Pokret za modernu i aktivnu Krajinu, b) Za gradonačelnika Grada Tuzla izabran je Zijad Lugavić, kandidat političkog subjekta SDP – Socijaldemokratska partija Bosne i Hercegovine, c) Za gradonačelnika Grada Srebrenik izabran je Adnan Bjelić, kandidat političkog subjekta Ujedinjeni (NIPNS-SDP), d) Za gradonačelnika Grada Zvornik izabran je Bojan Ivanović, kandidat političkog subjekta Savez nezavisnih socijaldemokrata-SNSD-Milorad Dodik, e) Za načelnika Općine Bratunac izabran je Lazar Prodanović, kandidat političkog subjekta Savez nezavisnih socijaldemokrata-SNSD-Milorad Dodik, f) Za načelnika Općine Vogošća izabran je Migdad Hasanović, kandidat političkog subjekta SDA – Stranka demokratske akcije.

1.19. Aktivnosti na pripremi izbora za organe lokalne uprave i samouprave

337. Centralni birački spisak se formira, vodi i koristi, između ostalog, i za potrebe izbora organa lokalne samouprave u skladu sa zakonom, pri čemu Centralna izborna komisija BiH utvrđuje izvod iz Centralnog biračkog spiska za provedbu ovih izbora. U toku 2022. godine u 14 gradova i općina BiH održani su izbori za organe lokalne samouprave, i to: Bosanski Petrovac ((26.3, 27.3. i 29.05.), Bosansko Grahovo (14.06.), Banja Luka (20.02.), Bihać (23 i 24.04.), Bijeljina, (10.04.), Bratunac (27.02.), Istočno Novo Sarajevo (05.06.), Gradiška (20.03.), Krupa na Uni (17.04.), Novi Grad Sarajevo (20.03.), Petrovo (27.11.), Srbac (06.03), Stari Grad Sarajevo (24.04.) i Trnovo (RS) (15.05.). Za svake pojedinačne izbore Centralna izborna komisija BiH je svojom odlukom utvrdila izgled i sadržaj izvoda iz Centralnog biračkog spiska prema zadnjem presjeku, kao i broj birača za konkretne izbore. Isti su dostavljeni nadležnom organu, poštujući odredbe Zakona o zaštiti ličnih podataka.
338. Također, za potrebe provedbe postupka opoziva općinskog načelnika pripremljeni su i dostavljeni izvodi iz Centralnog biračkog spiska za općine Bratunac i Višegrad.

⁸⁵ "Službeni glasnik BiH", broj 12/23.

1.20. Dostavljanje obrazaca Izjava o imovinskom stanju

339. Na osnovu člana 15.8 stav (1) Izbornog zakona BiH propisano je da su kandidati izabrani na svim nivoima vlasti dužni u roku od 30 dana od dana objave ovjere mandata u Službenom glasniku BiH, na posebnom obrascu, predaju Centralnoj izbornoj komisiji BiH potpisanu izjavu o imovinskom stanju.
340. Na osnovu člana 15.8 stav (2) Izbornog zakona BiH propisano je da je izabrani član organa vlasti na svim nivoima dužan da Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnese izvještaj o imovinskom stanju u roku od 30 dana nakon isteka mandata na koji je izabran, kao i u slučaju prestanka mandata.
341. Odredbom člana 19.10 stav (1) tačka a) i b) Izbornog zakona BiH propisano je da će se novčanom kaznom u iznosu od 300,00 KM do 3.000,00 KM kazniti za povrede kandidat izabran na svim nivoima vlasti ako u roku od 30 dana od dana objave ovjere mandata u “Službenom glasniku BiH“, odnosno u roku od 30 dana nakon isteka mandata na koji je izabran na posebnom obrascu, ne preda potpisanu izjavu o imovinskom stanju iz člana 15.8 stav (1) i (2) ovog Zakona.
342. U svrhu provedbe navedenih odredbi dana, 27.05.2022. godine pripremljen je Izvještaj o izabranim zvaničnicima koji nisu dostavili obrazac izjave o imovinskom stanju sa prijedlogom Odluka o sankcioniranju zbog nedostavljanja obrasca Izjave o imovinskom stanju i prijedlog Zaključaka o obustavi postupka za izabrane zvaničnike koji nisu dostavili obrazac Izjave o imovinskom stanju. Postupajući po zaključcima sa 81. sjednice Centralne izborne komisije BiH, pokrenuti su postupci za 569 izabranh zvaničnika te je poslan zahtjev za dostavu izjašnjenja o svim relevantnim činjenicama, a ostavljena je mogućnost i ličnog dolaska u prostorije Centralne izborne komisije BiH radi davanja izjave.
343. Nakon što je istekao rok za dostavu izjašnjenja, uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno je sljedeće: 439 izabranih zvaničnika kojim je istekao mandat odnosno počeo mandat dostavili su izjašnjenje i obrazac Izjave o imovinskom stanju i 133 izabrana zvaničnika kojim je istekao odnosno počeo mandat nisu dostavila izjašnjenje, kao ni obrazac Izjave o imovinskom stanju.⁸⁶
344. U pogledu utvrđivanja visine sankcije, a u skladu sa navedenim zaključcima, izvršene su provjere da li je osoba protiv koje se vodi postupak ranije obavljala funkciju izabranog zvaničnika, da li je ranije izrečena sankcija ili slične povrede Izbornog zakona BiH.
345. Centralna izborna komisija BiH je na 24. sjednici održanoj 02.06.2022. godine donijela 133 Odluke o sankcioniranju izabranih zvaničnika zbog nedostavljanja obrasca izjave o imovinskom stanju i 439 Zaključaka o obustavljanju postupka pokrenutih u navedenoj pravnoj stvari.
346. Centralna izborna komisija BiH, navedenom Odlukom o sankciniranju, svim izabranim zvaničnicima je izrekla sankciju od 500,00 KM.

⁸⁶ **Napomena:** ponovo je pokrenut postupak za trojicu izabranih zvaničnika iz 2019. godine.

347. Nakon što je izvršena dostava Odluka sankcioniranim zvaničnicima, u dva slučaja Odluke su vraćene pošiljaocu sa napomenom da se pošta ne može uručiti zbog smrti. Izvršene su provjere sa Matičnim uredima nadležnih općina i nakon utvrđenog činjeničnog stanja za preminule osobe Centralna izborna komisija BiH na 99. sjednici održanoj 20.12.2022. godine obustavila postupke.
348. Centralna izborna komisija BiH je 01.11.2022. godine uputila Opomene izabranim zvaničnicima koji su novčano sankcionirani (131) da izvrše uplatu cjelokupnog iznosa novčane kazne u iznosu od 500,00 KM u roku od 15 (petnaest) dana od dana prijema ove opomene.
349. Zaključno sa krajem 2022. godine od 131 izabranog zvaničnika njih 43 izvršilo je uplatu novčane kazne.

1.21. Povrat takse za ovjeru učešća na Općim izborima 2022. godine

350. Članom 4.16 Izbornog zakona BiH propisano je da politička stranka ili nezavisni kandidat prilažu uz prijavu za ovjeru dokaz o uplaćenju taksi u iznosu koji je odredila Centralna izborna komisija BiH, kao i uvjeti za povrat uplaćenog novčanog iznosa takse kako slijedi:
- ukoliko politička stranka ili nezavisni kandidat osvoje 1/3 glasova od ukupnog broja glasova koje je osvojio izabrani član Predsjedništva BiH, odnosno izabrani predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske na izborima iz odgovarajućeg konstitutivnog naroda i
 - ukoliko politička stranka ili nezavisni kandidat osvoje više od 3% od ukupnog broja važećih glasova za Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, za Narodnu skupštinu Republike Srpske i za skupštine kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine.
351. Nadalje, članom 4. stav (1) Pravilnika o prijavi i uvjetima za ovjeru političkih subjekata za učešće na Općim izborima 2022. godine utvrđena je visina takse za ovjeru, a u stavu (5) navedenog člana propisano je da će Centralna izborna komisija BiH pokrenuti proceduru povrata novca kod nadležnog organa u roku od 15 dana od dana objave izbornih rezultata u službenim glasilima u BiH.
352. Na ime povrata takse za Opće izbore 2022. godine vraćeno je ukupno 1.459.000 KM, od čega 1.441.000KM političkim strankama i 18.000KM nezavisnim kandidatima.⁸⁷

⁸⁷ Visina novčanog iznosa za povrat odgovara najvišem nivou vlasti za koji je politička stranka ispunila uvjete za povrat, u skladu sa članom 4.16 Izbornog zakona BiH i članom 4. stav (1) Pravilnika.

1.22. Provođenje posrednih izbora

1. Posredni izbori za zakonodavne organe vlasti

353. U skladu sa odredbama Izbornog zakona BiH i Uputstva o postupku provedbe posrednih izbora za organe vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom BiH⁸⁸ Centralna izborna komisija BiH tokom mjeseca decembra 2022. godine izvršila je ovjeru kandidatskih listi i kandidata za posredne izbore kako slijedi:

1.1. Vijeće naroda Republike Srpske

354. Za izbor delegata u Vijeće naroda Republike Srpske ukupno je dostavljeno 30 kandidatskih listi na kojima su se nalazila 73 kandidata za delegate u Vijeću naroda Republike Srpske. Centralna izborna komisija BiH odbila je ovjeriti 5 predloženih kandidata za delegate u Vijeću naroda Republike Srpske, s obzirom na to da je u postupku provjera utvrđeno da imaju mandate odbornika u skupštinama općina/gradova, a što nije u skladu sa članom 11.12 stav (3) Izbornog zakona BiH.⁸⁹

355. Ukupno je ovjereno 30 kandidatskih listi i 68 kandidata.

Tabela 32. Pregled ovjerenih kandidatskih listi i kandidata za Vijeće naroda Republike Srpske

Bošnjaci	Hrvati	Srbi	Ostali
6/19	9/19	11/22	4/8

356. Dana 12.12.2022. godine na 95. sjednici Centralne izborne komisije BiH donesena je Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata za Vijeće naroda Republike Srpske.⁹⁰

1.2. Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine

357. U skladu sa članom 2.9 stav (1) tačka 6, a u vezi s članom 10.11 Izbornog zakona BiH, Centralna izborna komisija BiH je ovjerala kandidatske liste i kandidate za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH kako slijedi:

⁸⁸ “Službeni glasnik BiH“, broj: 75/22.

⁸⁹ Predmet provjere predloženih kandidata za Vijeće naroda Republike Srpske je bio: da li je kandidatsku listu podnio ovlašteni predlagač, da li su predloženi kandidati na kandidatskim listama upisani u Centralni birački spisak u općinama/gradovima u Republici Srpskoj, da li imaju evidentirane zabrane kandidiranja u skladu sa Izbornim zakonom BiH, koje se vode kod Centralne izborne komisije BiH, da li su sve kandidatske liste podnesene na obrascima koje je utvrdila Centralna izborna komisija BiH, da li je svaki kandidat lično potpisao izjavu o prihvatanju kandidature i da li su predložene osobe bile kandidati na Lokalnim izborima 2020. godine i Općim izborima 2022. godine te njihovo izjašnjenje o pripadnosti konstitutivnom narodu ili grupi ostalih iz 2020. i 2022. godine.

⁹⁰ “Službeni glasnik BiH“, broj 81/22.

Tabela 33. Pregled ovjerenih kandidatskih listi i kandidata za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH

Kanton	Broj ovjerenih kandidatskih listi / kandidata			
	Bošnjaci	Hrvati	Srbi	Ostali
Unsko-sanski kanton	5/11	3/3	1/1	1/1
Posavski kanton	2/6	1/3	1/1	-
Tuzlanski kanton	6/11	2/3	2/2	1/1
Zeničko-dobojski kanton	6/20	3/5	2/2	-
Bosansko-podrinjski kanton – Goražde	4/10	1/1	2/2	-
Srednjobosanski kanton	3/8	6/12	1/1	-
Hercegovačko-neretvanski kanton	2/7	8/15	3/3	1/1
Zapadnohercegovački kanton	-	4/11	1/1	-
Kanton Sarajevo	5/17	2/2	5/5	4/5
Kanton 10	2/3	4/11	3/4	-

358. Nakon izvršenih provjera kandidatskih listi i dostavljene dokumentacije⁹¹ utvrđeno je da je jedan kandidat na kandidatskoj listi Stranke demokratske akcije dostavio izjavu kojom odustaje od kandidature za Dom naroda Parlamenta Federacije BiH iz ličnih razloga, te je Centralna izborna komisija BiH ovjerala ukupno 3 kandidata od 4 dostavljena kandidata iz reda bošnjačkog naroda na listama iz Skupštine Kantona 10.
359. Dana 30.12.2022. godine na 105. sjednici Centralne izborne komisije BiH donesena je Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata za Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.⁹²

⁹¹ Predmet provjere predloženih kandidata su sljedeći: da li je kandidat upisan u Centralni birački spisak kao birač u općini u kojoj se kandidira; da li se ime kandidata nalazi u evidenciji zabrana kandidiranja u bazi podataka koja se vodi u Centralnoj izbornoj komisiji BiH, da li je kandidatsku listu podnio ovlašteni predlagač, da li je kandidatura podnesena u skladu sa članom 10.11 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, da li su sve kandidatske liste podnesene na obrascima koje je utvrdila Centralna izborna komisija BiH, da li je svaki kandidat lično potpisao izjavu o prihvatanju kandidature i da li je izjašnjenje pripadnosti konstitutivnim narodima i ostalim identično izjašnjenju u izjavama i eventualnoj kandidaturi na Lokalnim izborima 2020. godine.

⁹² “Službeni glasnik BiH“, broj: 1/23 od 06.01.2023.godina.

1.3. Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

1.3.1. Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Republike Srpske

360. Za izbor delegata iz reda srpskog naroda za delegate u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH ukupno je dostavljeno i ovjereno 8 kandidatskih listi na kojima se nalazilo 18 kandidata.
361. Dana 16.01.2023. godine na 5. sjednici Centralne izborne komisije BiH donesena je Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata za Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Republike Srpske.⁹³
362. Mandati su dodijeljeni sljedećim delegatima: Želimir Nešković, Nikola Špirić, Sredoje Nović, Radovan Kovačević i Snježana Novaković Bursać.

1.3.2. Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Federacije Bosne i Hercegovine

363. Dom naroda Parlamenta Federacije BiH dostavio je ukupno 13 kandidatskih listi za izbor delegata iz Federacije BiH u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH na potvrđivanje i ovjeru Centralnoj izbornoj komisiji BiH.
364. Za izbor delegata iz reda bošnjačkog naroda dostavljeno je i ovjereno šest (6) listi na kojima se nalazilo 14 kandidata za delegate u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH.
365. Za izbor delegata iz reda hrvatskog naroda dostavljeno je i ovjereno sedam (7) listi na kojima se nalazilo 27 kandidata za delegate u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH.
366. Dana 03.02.2023. godine na 13. sjednici Centralne izborne komisije BiH donesena je Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata za Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Federacije Bosne i Hercegovine.⁹⁴
367. Mandati su dodijeljeni sljedećim delegatima: **Delegati iz reda bošnjačkog naroda:** Dženan Đonlagić, Džemal Smajić, Kemal Ademović, Šefik Džaferović, Safet Softić; **Delegati iz reda hrvatskog naroda:** Zlatko Miletić, Ilija Cvitanović, Zdenko Čosić, Dragan Čović, Marina Pendeš.

⁹³ "Službeni glasnik BiH", broj 8/23.

⁹⁴ "Službeni glasnik BiH", broj: 8/23 od 07.02.2023. godine.

1.4. Posredni izbori za predsjednika i potpredsjednike Federacije Bosne i Hercegovine

368. Dom naroda Parlamenta Federacije BiH dostavio je dana 18.01.2023. godine imena dva (2) kandidata za izbor predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH na potvrđivanje i ovjeru Centralnoj izbornoj komisiji BiH kako slijedi:
- Kandidat grupe od 13 delegata u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH, za izbor predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH iz Kluba bošnjačkog naroda **Refik Lendo**.
 - Kandidatkinja grupe od 22 delegata u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH, za izbor predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH iz Kluba hrvatskog naroda **Lidija Bradara**.
369. Dana 27.01.2023. godine Dom naroda Parlamenta Federacije BiH dostavio je ime kandidata za izbor predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH iz kluba srpskog naroda na potvrđivanje i ovjeru Centralnoj izbornoj komisiji BiH kako slijedi:
- Kandidat grupe od 13 delegata u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH, za izbor predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH iz Kluba srpskog naroda **Igor Stojanović**.
370. Nakon izvršenih provjera predloženih kandidata⁹⁵, u skladu sa članom 2.9 stav (1) tačka 6) Izbornog zakona BiH za izbor predsjednika i dva potpredsjednika Federacije BiH Centralna izborna komisija BiH ovjerila je tri kandidata, s obzirom na to da su ispunjeni uvjeti iz člana 16.,1.7,1.8 stav (1) tačka (5), 4.2 i člana 9.13 stav (1) Izbornog zakona BiH.
371. Nakon okončanja postupka ovjere kandidata za izbor predsjednika i dva potpredsjednika Federacije BiH, predsjedavajuća Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH dostavila je dana 06.02.2023. godine kandidatsku listu za izbor predsjednika i dva potpredsjednika Federacije BiH na potvrđivanje i ovjeru Centralnoj izbornoj komisiji BiH.
372. Dostavljena je kandidatska lista koju sačinjavaju tri ovjerena kandidata za izbor predsjednika i dva potpredsjednika Federacije BiH iz Kluba delegata bošnjačkog naroda, Kluba delegata hrvatskog naroda i Kluba delegata srpskog naroda, kako slijedi:

⁹⁵ U skladu sa odredbama Izbornog zakona BiH i Uputstva o postupku provedbe posrednih izbora za organe vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine, izvršene su sljedeće provjere predloženih kandidata: da li je kandidatsku listu podnio ovlašten predlagač, da li su predloženi kandidati na kandidatskoj listi upisani u Centralni birački spisak u Federaciji BiH, da li se ime kandidata nalazi u evidencijama sankcija koje se vode u Centralnoj izbornoj komisiji BiH, da li je kandidatska lista podnesena na obrascima koje je utvrdila Centralna izborna komisija BiH, da li je svaki kandidat lično potpisao izjavu o prihvatanju kandidature u skladu sa članom 58b. Uputstva o postupku provedbe posrednih izbora za organe vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine, da li je izjašnjenje pripadnosti konstitutivnim narodima identično izjašnjenju u izjavama i eventualnoj kandidaturi na Općim izborima 2022. godine i Lokalnim izborima 2020. godine.

1. **Lidija Bradara** – kandidatkinja za predsjednika/potpredsjednika Federacije BiH iz Kluba hrvatskog naroda
 2. **Refik Lendo** – kandidat za predsjednika/potpredsjednika Federacije BiH iz Kluba bošnjačkog naroda
 3. **Igor Stojanović** – kandidat za predsjednika/potpredsjednika Federacije BiH iz Kluba srpskog naroda.
373. S obzirom na to da je dostavljena kandidatska lista sačinjena u skladu sa članom 9.13 do 9.15 Izbornog zakona BiH i članom 58g. Uputstva o postupku provedbe posrednih izbora za organe vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom BiH⁹⁶, Centralna izborna komisija BiH ovjerila je navedenu kandidatsku listu, u skladu sa članom 2.9 stav (1) tačka 6) Izbornog zakona BiH.
374. Centralna izborna komisija BiH je 06.03.2023. godine na 26. sjednici donijela Odluku o potvrđivanju rezultata posrednih izbora za predsjednika i potpredsjednike Federacije Bosne i Hercegovine.⁹⁷
375. Prema usvojenoj odluci Centralna izborna komisija BiH potvrđuje rezultate i ovjerava da su posredni izbori za predsjednika i potpredsjednike Federacije Bosne i Hercegovine provedeni u skladu sa odredbama Izbornog zakona BiH, te da su za predsjednika i potpredsjednike Federacije BiH izabrani: **Lidija Bradara** – predsjednica Federacije Bosne i Hercegovine; **Refik Lendo** – potpredsjednik Federacije Bosne i Hercegovine; **Igor Stojanović** – potpredsjednik Federacije Bosne i Hercegovine.
376. Sva uvjerenja o dodjeli mandata za delegate izabrane na navedenim posrednim izborima su izrađena i dostavljena tijelima vlasti u kojima su delegati dobili mandate, zajedno sa pratećom dokumentacijom, obrascima Izjave o prihvatanju/odbijanju mandata, Potvrde o prijemu uvjerenja o dodjeli mandata, te obavijesti o obavezi i načinu popunjavanja i dostave obrasca Izjave o imovinskom stanju.

2. Zaštita izbornog prava

377. U svim fazama izbornih aktivnosti koje je poduzela Centralna izborna komisija BiH s ciljem pripreme i održavanja Općih izbora 2022. godine, učesnici u izbornom procesu su podnosili prigovore i žalbe i druga pravna sredstva propisana Izbornim zakonom BiH za zaštitu izbornih prava. Na osnovu odredbi Izbornog zakona BiH zaštitu izbornog prava osiguravaju izborne komisije (općinske izborne komisije, gradske izborne komisije, Izborna komisija Brčko distrikta BiH i Centralna izborna komisija BiH) i Apelacioni odjel Suda Bosne i Hercegovine. Svi prigovori podnose

⁹⁶ U skladu sa odredbama Izbornog zakona BiH i Uputstva o postupku provedbe posrednih izbora za organe vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom BiH, izvršene su sljedeće provjere predloženih kandidata: da li je kandidatsku listu podnio ovlašteni predlagač, da li su predloženi kandidati na kandidatskoj listi ovjereni u skladu sa odredbama člana 9.13 izbornog zakona BiH i 58c. Uputstva o postupku provedbe posrednih izbora za organe vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom BiH i da li je kandidatska lista podnesena na obrascu koji je utvrdila Centralna izborna komisija BiH.

⁹⁷ Odluka broj 05-1-07-1-304-1/23.

se u pisanoj formi na obrascu koji propiše Centralna izborna komisija BiH. Izborna komisija u svojoj općini/gradu/distriktu ima prvostepenu nadležnost za odlučivanje o svim pitanjima koja nisu eksplicitno dodijeljena Centralnoj izbornoj komisiji BiH i Apelacionom odjelu Suda BiH. Centralna izborna komisija BiH ima drugostepenu nadležnost za odlučivanje o uložnim žalbama na odluke svih izbornih komisija.

378. Centralna izborna komisija BiH ima i prvostepenu nadležnost za odlučivanje po prigovorima uložnim zbog povrede pravila izbornog procesa, izbornih prava, povrede pravila Poglavlja 16. Izbornog zakona BiH, učinjene od političkog subjekta. Apelacioni odjel Suda BiH nadležan je da rješava po žalbama na odluke Centralne izborne komisije BiH. Žalbe se podnose Apelacionom odjelu Suda BiH u roku od dva dana od dana prijema odluke Centralne izborne komisije BiH. Žalba se podnosi putem Centralne izborne komisije BiH, a Apelacioni odjel Suda BiH dužan je donijeti odluku po žalbi u roku od tri dana od dana prijema žalbe.
379. **Žalbe na rješenja Centralne izborne komisije BiH kojim se daje/ ne daje saglasnost na imenovanje članova izborne komisija** – Na rješenja Centralne izborne komisije BiH kojim se daje/ne daje saglasnost na imenovanje članova izborne komisije je podneseno 30 žalbi Apelacionom odjelu Suda BiH. Apelacioni odjel Suda BiH je u postupku odlučivanja 9 žalbi odbacio kao nedopuštene, 16 žalbi odbio kao neosnovane, 1 odbacio kao nedozvoljenu, 2 žalbe odbio kao neosnovane i odbacio u dijelu u kojem se poništava rješenje Centralne izborne komisije BiH i 2 žalbe uvažio i predmet vratio Centralnoj izbornoj komisiji BiH na ponovno odlučivanje.
380. **Žalbe na odluke Centralne izborne komisije BiH o ovjeri ili odbijanju ovjere prijave političkih subjekata** – Na odluke Centralne izborne komisije BiH o ovjeri odnosno odbijanju ovjere prijave političkih subjekata za učešće na Općim 2022. godine ukupno su izjavljene 3 žalbe Apelacionom odjeljenju Sudu BiH, a Apelaciono odjeljenje Suda BiH je 2 žalbe odbilo kao neosnovane, a 1 žalbu odbacilo kao neblagovremenu.
381. **Žalba na odluku Centralne izborne komisije BiH o utvrđivanju prava korištenja naziva političke stranke u izborne svrhe** – Centralna izborna komisija BiH je donijela ukupno 1 (jednu) odluku o utvrđivanju prava korištenja naziva političke stranke u izborne svrhe na Općim izborima 2022. godine. Na navedenu odluku Centralne izborne komisije BiH izjavljena je žalba Sudu BiH koju je Apelacioni odjel Suda BiH uvažio i predmet vratio Centralnoj izbornoj komisiji BiH na ponovno odlučivanje.
382. **Žalbe na odluke Centralne izborne komisije BiH o odbijanju ovjere kandidatskih listi** – Na odluke Centralne izborne komisije BiH o ovjeri, odnosno odbijanju ovjere kandidatskih listi političkih subjekata za učešće na Općim izborima 2022. godine ukupno su izjavljene 2 žalbe Sudu BiH, koje je Apelacioni odjel Suda BiH odbio kao neosnovane.
383. **Žalbe na odluke Centralne izborne komisije BiH o odbijanju upisa u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan Bosne i Hercegovine** – Centralna izborna komisija BiH je donijela odluku, broj: 06-1-07-1-608-3/22 od 04.08.2022. godine, kojom je odbijen upis birača u izvod iz Centralnog biračkog spiska za

glasanje izvan Bosne i Hercegovine za Opće izbore 2022. godine i Odluku o izmjenama Odluke broj: 06-1-07-1-608-3/22 od 04.08.2022. godine, sa 37. sjednice Centralne izborne komisije BiH, za ukupno 10.720 birača po podnesenim prijavama do 19.07.2022. godine, s obzirom na to da nisu ispunjeni uvjeti propisani članom 3.15 stav (1), (2) i (3) Izbornog zakona BiH i u kojoj su navedeni i razlozi odbijanja.

Isto tako, Centralna izborna komisija BiH je donijela odluku, broj: 06-1-07-1-608-2/22 od 04.08.2022. godine, o utvrđivanju i objavi broja birača upisanih u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan Bosne i Hercegovine za Opće izbore 2022. godine i Odluku o izmjeni Odluke o utvrđivanju i objavi broja birača upisanih u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH za Opće izbore 2022. godine, kojom je utvrđeno da će se na izvodu iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH naći ukupno 69.979 birača.

Također, Centralna izborna komisija BiH je donijela odluku broj: 06-1-07-1-1341-1/22 od 04.08.2022. godine kojom je za izbjegle osobe odbijen upis u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan Bosne i Hercegovine, po podnesenim prijavama do 19.07.2022. godine, jer nisu ispunjeni uvjeti propisani članom 3.15 stav (1), (2) i (3) Izbornog zakona BiH i u kojoj su navedeni i razlozi odbijanja i Odluku o izmjeni odluke broj: 06-1-07-1-1341-1/22 od 04.08.2022. godine, sa 37. sjednice Centralne izborne komisije BiH kojom je odbijen upis u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan Bosne i Hercegovine za 955 podnosica prijave.

Na Odluku broj: 06-1-07-1-608-2/22 od 04.08.2022. godine uloženo je ukupno 405 žalbi, od toga je Centralna izborna komisija BiH, kao prvostepeni organ, uvažila ukupno 38 pojedinačnih žalbi. Za ukupno 275 žalbi je otpremljeno izjašnjenje Apelacionom odjelu Suda BiH, od kojih je Sud BiH 240 žalbi odbio kao neosnovane, 16 žalbi odbacio kao neblagovremene, te 19 žalbi odbacio kao nedopuštene. Za ukupno 62 žalbe utvrđeno je da nema teksta žalbe, od kojih je za 24 žalbe utvrđeno da je podnosilac žalbe bio Nikolaš Marinko. Nakon uvida utvrđeno je da su pojedinačne žalbe neosnovane, te imajući u vidu akt Suda BiH broj: S1 3 Iž 037085 20 Iž od 07.10.2020. godine u kojem je navedeno da *“Činjenica da je podnesak izjavljen u žalbenom roku istom ne može dati karakter žalbe jer ne sadrži ni jedan element propisan za pravni lijek.”* po istim nije postupljeno. Također, bilo je 6 žalbi za koje je utvrđeno da u tim slučajevima nije obrađena prijava za glasanje izvan BiH iz razloga što prijava podnosioca kroz aplikaciju e-izbori nije završena do kraja, dok je za 24 žalbe utvrđeno da su podnosioci žalbi već registrirani za glasanje van BiH zbog čega im je upućena obavijest.

Na Odluku broj: 06-1-07-1-1341-1/22 od 04.08.2022. godine uložene su 42 žalbe. Centralna izborna komisija BiH je, kao prvostepeni organ, od toga uvažila 4 pojedinačne žalbe. Za ukupno 19 žalbi je otpremljeno izjašnjenje Apelacionom odjelu Suda BiH, od kojih je Sud BiH 17 žalbi odbio kao neosnovane, jednu (1) odbacio kao nedopuštenu, a jednu (1) odbacio kao neblagovremenu. Za 1 (jednu) žalbu je utvrđeno da nema tekst žalbe, dok je za 18 žalbi utvrđeno da nije obrađena prijava (podnosilac nije dovršio prijavu kroz aplikaciju e-izbori).

384. **Žalbe na odluke Centralne izborne komisije BiH u vezi sa dodjelom i prestankom mandata** – Na odluke Centralne izborne komisije BiH o prestanku mandata podnesene su 3 (tri) žalbe, koje je Apelacioni odjel Suda BiH odbio kao neosnovane. Centralna izborna komisija BiH je zaprimila jednu (1) žalbu koja se odnosi na opoziv načelnika u osnovnoj izbornoj jedinici Bratunac, koju je Apelacioni odjel Suda BiH odbio kao neosnovanu.
385. **Žalbe na odluke Centralne izborne komisije BiH radi kršenja odredbe člana 15.8 stav (1) i (2) Izbornog zakona BiH** – Na odluke Centralne izborne komisije BiH o sankcioniranju radi nepodnošenja izjave o ukupnom imovinskom stanju Centralnoj izbornoj komisiji BiH u roku od 30 dana od dana objave ovjere mandata/prestanka mandata na koji je kandidat izabran podnesene su 23 žalbe Apelacionom odjelu Suda BiH. U postupku odlučivanja Apelacioni odjel Suda BiH je 2 žalbe odbacio kao neblagovremene, 18 žalbi odbio kao neosnovane i jednu (1) žalbu odbacio kao nedopuštenu. U dva postupka Centralna izborna komisija BiH je 2 žalbe uvažila i poništila svoje Odluke, a postupke u tim predmetima obustavila.
386. **Postupci u vezi s povredom člana 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH** – Najveći broj prigovora i žalbi vezan je za period prije zvaničnog početka izborne kampanje. Članom 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH propisano je da je zabranjeno vođenje plaćene izborne kampanje putem elektronskih i štampanih medija, ili bilo kojeg oblika plaćenog javnog oglašavanja, osim održavanja internih skupova organa i statutarnih tijela političkih subjekata, u periodu od dana raspisivanja izbora do dana službenog početka izborne kampanje. Centralna izborna komisija BiH je zaprimila 95 predmeta u vezi sa preuranjenom izbornom kampanjom. U predmetima kršenja odredbi Izbornog zakona BiH donijela je ukupno 21 odluku kojom se prigovor odbija kao neosnovan, a izrekla 27 novčanih sankcija. Na samo jednu odluku uložena je žalba Apelacionom odjelu Suda BiH, koju je Sud BiH odbio kao neosnovanu. Također, Centralna izborna komisija BiH je donijela 10 zaključaka kojima se prigovor smatra da nije podnesen, 1 (jedan) zaključak kojim se prigovor odbacuje kao neblagovremen i 32 zaključka kojima se postupak obustavlja. Osim toga, u 2 predmeta je sačinjena službena zabilješka jer se radilo o prazničnoj čestitci, u 2 predmeta je Centralna izborna komisija BiH obavijestila podnosiocima da je već pokrenut postupak u vezi sa tim objavama, u 1 (jednom) predmetu je obavijestila podnosica da ne može postupiti po dostavljenoj prijavi jer se nije moglo utvrditi da je objavu platio zvaničnik političke stranke, te je u (1) jednom predmetu uputila odgovor podnosiocu na upit u vezi oglašavanja skupova prije zvanične kampanje. U (1) jednom predmetu Centralna izborna komisija BiH je donijela zaključak i prigovor odbacila kao neblagovremen, a u drugom dijelu donijela odluku kojom se prigovor odbija kao neosnovan, te je u (1) jednom predmetu donijela zaključak kojim se smatra da prijava nije ni podnesena, a zatim donijela zaključak kojim se postupak obustavlja jer nisu otklonjeni nedostaci u određenom roku.

Na Odluke Centralne izborne komisije BiH o izricanju novčane kazne u vezi sa kršenjem odredbe člana 16.14 stav (3) Izbornog zakona BiH podneseno je 11 žalbi Apelacionom odjelu Suda BiH. Od toga je Apelacioni odjel Suda BiH 8 žalbi odbio kao neosnovane, dok je 3 žalbe djelimično uvažio.

Postupci u vezi s povredom izbornog prava u periodu izborne kampanje političkih subjekata

387. Najveći broj prigovora i žalbi vezan je za period izborne kampanje političkih subjekata, u kojem politički subjekti na zakonom utvrđen način upoznaju birače i javnost sa svojim programom i kandidatima za Opće izbore i koji prema odredbama Poglavlja 16. Izbornog zakona BiH predstavlja period od 30 dana prije dana održavanja izbora. Uputstvom o rokovima i redoslijedu izbornih aktivnosti za Opće izbore 2022. godine, koji će se održati u nedjelju 02.10.2022. godine, utvrđeno je da izborna kampanja zvanično počinje dana 02.09.2022. godine. Pravila ponašanja političkih subjekata u periodu izborne kampanje propisana su u Poglavlju 7. Izbornog zakona BiH, a predstavljanje političkih subjekata putem elektronskih medija propisano je u Poglavlju 16. Izbornog zakona BiH. Kršenja pravila propisanih ovim poglavljima su pratila i ove izbore.
388. **Postupci u vezi sa kršenjem člana 7.2a Izbornog zakona BiH – Zloupotreba javnih sredstava resursa** – Odredbom člana 7.2a stav (1) Izbornog zakona BiH propisano je da nosiocima izvršne funkcije utvrđenim u članu 1.8, stav (6) ovog zakona i nosiocima mandata zabranjena je zloupotreba javnih sredstava, dok je stavom (2) istog člana propisano da zloupotrebu javnih sredstava iz stava (1) ovog člana čine sljedeće radnje: a) uključivanje državnih službenika koji su podređeni kandidatu u obavljanju poslova u radnom vremenu u cilju promocije kandidata ili političkih subjekata; b) korištenje prostorija javnih ustanova i organa za obavljanje predizbornih aktivnosti ako korištenje istih prostorija nije zagarantirano drugim kandidatima i političkim subjektima pod istim uvjetima; c) korištenje sredstava komunikacije, informacionih usluga, kancelarijske opreme javnih ustanova i organa za izbornu kampanju; d) korištenje sredstava prevoza u vlasništvu državnih, entitetskih, gradskih, kantonalnih ili općinskih organa i organizacija bez naknade ili po sniženim naknadama za aktivnosti kampanje. Ova odredba se ne odnosi na prevoz osoba koje se posebno štite u skladu sa zakonom koji se obavlja kao dio sigurnosnih mjera koje se primjenjuju u odnosu na visoke dužnosnike koji podliježu službenoj zaštiti koju pružaju nadležni organi prilikom obavljanja službene dužnosti ili postupanja po službenoj dužnosti; e) prikupljanje potpisa ili izborna kampanja koju provode lica koja obavljaju izabrane funkcije ili su državni službenici, tokom službenih aktivnosti ili događaja koje organizira javna ustanova ili organ.

Centralna izborna komisija BiH je zaprimila 63 prigovora / prijave u vezi sa kršenjem člana 7.2a Izbornog zakona BiH. U postupcima rješavanja po prigovorima/ prijavama, Centralna izborna komisija BiH je donijela 8 Odluka o izricanju novčane sankcije, 19 Odluka kojom se prigovor odbija kao neosnovan, 19 Zaključaka o obustavi postupka, 4 Zaključka kojima se podnesak smatra da nije podnesen, 1 (jedan) Zaključak kojim se prigovor odbacuje kao podnesen od neovlaštenog lica, 2 Zaključka kojima se prigovor odbacuje kao neblagovremen, 2 Zaključka kojim se podnesak odbacuje jer je ranije riješeno, 2 Zaključka o spajanju predmeta, te 10 Obavijesti kojima se podnosilac prigovora/prijave obavještava da je predmet po toj prijavi već riješen.

Na Odluke Centralne izborne komisije BiH u vezi sa kršenjem odredbe člana 7.2a Izbornog zakona BiH podneseno je 8 žalbi Apelacionom odjelu Suda BiH. Od toga je Apelacioni odjel Suda BiH 6 žalbi odbio kao neosnovane, dok je 2 žalbe uvažio,

i to na način da je u jednom predmetu žalbu uvažio i poništio Odluku Centralne izborne komisije BiH, a u drugom predmetu žalbu uvažio i poništio Odluku Centralne izborne komisije BiH kao nezakonitu.

389. **Postupci u vezi sa kršenjem člana 7.3 stav (2) Izbornog zakona BiH – Lažno predstavljanje** – Članom 7.3 stav (2) Izbornog zakona BiH propisano je sljedeće: “zabranjeno je lažno predstavljanje u ime bilo koje političke stranke, koalicije, liste nezavisnih kandidata ili nezavisnog kandidata kao i zloupotreba zakonskog prava na učešće u radu biračkog odbora ispred jednog političkog subjekta protivno odredbi člana 2.19 ovog zakona i to fiktivnim predstavljanjem u ime političkog subjekta kojem je mjesto u biračkom odboru pripalo sa ciljem pogodavanja drugom političkom subjektu kojem to mjesto u biračkom odboru nije pripalo. Ova zabrana primjenjuje se i na članove biračkog odbora”. Centralna izborna komisija BiH je zaprimila 37 prigovora/prijava koje se odnose na lažno predstavljanje. U postupanju po prigovorima/prijavama, Centralna izborna komisija BiH je donijela 20 Odluka o izricanju novčane sankcije, 6 Odluka kojima se prigovor odbija kao neosnovan, 25 Zaključka o obustavi postupka, 4 Zaključka kojima se podnesak smatra da nije podnesen, 3 Zaključka kojima se prijava/prigovor odbacuje kao neblagovremen, 1 (jedan) Zaključak o razdvajanju predmeta i 1 (jednu) Prijavu dostavljenu Kantonalnom tužilaštvu Zeničko-dobojskog kantona (ZDK).

Na odluke Centralne izborne komisije BiH izjavljeno je 28 žalbi Apelacionom odjelu Suda BiH, od toga je Apelacioni odjel Suda BiH 21 žalbu odbio kao neosnovane, a 7 žalbi uvažio i poništio Odluku Centralne izborne komisija BiH. Takođe, Centralna izborna komisija BiH je zaprimila jednu nepotpisanu žalbu, podnositelju žalbe je poslana Obavijest o otklanjanju nedostatka, te kako nedostaci nisu otklonjeni, donesen je Zaključak kojim se smatra da žalba nije ni podnesena.

390. **Postupci u vezi sa kršenjem člana 7.3 stav (1) tačka 7) Izbornog zakona BiH – Govor mržnje** – Odredbom člana 7.3 stav (1) tačka 7) propisano je da kandidatima i pristalicama političkih stranaka, listi nezavisnih kandidata, listi pripadnika nacionalnih manjina i koalicija, kao i nezavisnim kandidatima i njihovim pristalicama, te zaposlenima ili na drugi način angažiranim u izbornoj administraciji nije dozvoljeno između ostalog koristiti se govorom mržnje, i/ili objaviti ili upotrijebiti slike, simbole, audio i videozapise, SMS poruke, internet-komunikacije, društvene mreže i mobilne aplikacije ili druge materijale koji mogu tako djelovati. Centralna izborna komisija BiH je zaprimila 35 prigovora/prijava koje se odnose na kršenje odredbe člana 7.3 stav (1) tačka 7). Donijela je 2 Odluke o izricanju novčane kazne, 3 Odluke kojima se prigovor odbija kao neosnovan, 3 Zaključka o obustavi postupka, 1 (jedan) Zaključak kojim se prigovor odbacuje kao preuranjen, 5 Zaključaka kojima se prigovor odbacuje kao neblagovremen, te 3 Zaključka kojim se podnesak odbacuje.

Na odluke Centralne izborne komisije BiH izjavljeno je 5 žalbi Apelacionom odjelu Suda BiH, od toga je Apelacioni odjel Suda BiH 4 žalbe odbio kao neosnovane, a 1 (jednu) uvažio, poništio Odluku Centralne izborne komisije BiH i predmet vratio na ponovni postupak.

391. Potrebno je napomenuti da predmetna oblast koja se odnosi na “lažno predstavljanje” i “korištenje javnih sredstava i resursa” je uvedena izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH koje je Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu proglasio 27.07.2022. godine i tek sada se uspostavlja nova praksa u izbornom sistemu.

Postupci u vezi s kršenjem izborne šutnje

392. U periodu koji počinje 24 sata prije otvaranja biračkih mjesta i traje do njihovog zatvaranja, političkim strankama, koalicijama, listama nezavisnih kandidata i nezavisnim kandidatima i kandidatima na listama pripadnika nacionalnih manjina zabranjeno je učešće u javnim političkim aktivnostima što uključuje, ali se ne ograničava samo na sljedeće: korištenje domaćih i međunarodnih sredstava komunikacije s ciljem utjecaja na birače.
393. Centralna izborna komisija BiH je zaprimila 61 prigovor/prijavu u vezi kršenja izborne šutnje. Postupajući po tome, Centralna izborna komisija BiH je donijela 16 Odluka o izricanju novčane sankcije, 11 Odluka kojima se prigovor odbija kao neosnovan, 51 Zaključak o obustavi postupka, 10 Zaključaka kojima se podnesak smatra da nije podnesen, te dva (2) Zaključka kojim se prigovor odbacuje jer je Centralna izborna komisija BiH utvrdila da je isti ili slični činjenični osnov po kojem je već ranije riješeno. Osim toga, sačinjeno je 7 Obavijesti i dostavljeno podnosiocu prigovora/prijave (nije izborna šutnja, vodi se postupak po istoj prijavi, itd), 3 prijave su proslijeđene na nadležnost Vijeću za štampu, dok je 1 (jedna) prijava proslijeđena Agenciji za zaštitu ličnih podataka BiH, te je sačinjeno 5 službenih zabilješki. U jednom predmetu zaprimljena je Obavijest OIK-a da su oni riješili prijavu.
394. Na odluke Centralne izborne komisije BiH izjavljeno je 13 žalbi Apelacionom odjelu Suda BiH, od čega je 12 žalbi Apelacioni odjel Suda BiH odbio kao neosnovane, a 1 (jednu) odbacio kao nedozvoljenu.

Povrede biračkog prava na dan izbora

395. Centralna izborna komisija BiH je zaprimila ukupno 149 prijava u vezi sa učinjenim povredama na biračkim mjestima na dan izbora, te ih je u smislu odredbe člana 6.4 stav (1) Izbornog zakona BiH prosljedila OIK/GIK na nadležnost.

Žalbe na prvostepene odluke izbornih komisija

396. Centralnoj izbornoj komisiji BiH se shodno odredbi člana 6.6 stav (2) može uložiti žalba na odluke izbornih komisija (drugostepena nadležnost CIK BiH). Na prvostepene odluke izbornih komisija, kojim je odlučeno po podnesenim prigovorima, uloženo je 76 žalbi Centralnoj izbornoj komisiji BiH. Odlučujući po žalbama, Centralna izborna komisija BiH je donijela 36 Odluka kojim se žalba odbija kao neosnovana, 1 (jednu) Odluku kojom se žalba odbacuje kao neblagovremena, te 7 Odluka kojim se žalba odbacuje kao podnesena od

neovlaštenog lica. Osim toga, Centralna izborna komisija BiH je donijela 3 Odluke kojim se žalba uvažava, Odluka OIK preinačava, prigovor usvaja kao osnovan i izriče novčana kazna, 10 Odluka kojim se žalba uvažava, Odluka OIK poništava i predmet se vraća na ponovni postupak, 1 (jednu) Odluku kojom se žalba uvažava, Odluka OIK poništava i prigovor odbacuje kao preuranjen, 1 (jednu Odluku) kojom se žalba uvažava, Odluka OIK poništava i postupak pokrenut po službenoj dužnosti se obustavlja, te 1 (jednu) Odluku kojom se žalba odbacuje kao neosnovana, a stav (2) Odluke preinačava. Centralna izborna komisija BiH je donijela i 7 Zaključaka kojim se spajaju predmeti, žalbe političkih stranaka Narod i pravda i Stranka demokratske akcije. Također, OIK/GIK je dostavio 8 obavijesti, da su u 6 predmeta kao prvostepeni organ uvažili žalbu, u 2 predmeta da su odbacili žalbu kao neblagovremenu, te u 1 (jednom) predmetu prigovor odbili kao neosnovan.

397. Na odluke Centralne izborne komisije BiH izjavljeno je 14 žalbi Apelacionom odjelu Suda BiH, od kojih je Apelacioni odjel Suda BiH 6 žalbi odbio kao neosnovane, a 8 žalbi odbacio kao nedozvoljene.
398. Nadalje, u 2023. godini zaprimljeno je 7 žalbi na Odluku Gradske izborne komisije Visoko kojom se izriče novčana kazna političkoj stranci Narod i pravda (NiP), Babić Amri, Fatić Mirnesu i Osmanbašić Emiru, te je Centralna izborna komisija BiH donijela 7 Zaključaka kojim se spajaju predmeti – žalbe NiP, Osmanbašić Emira, Fatić Mirnesa i Babić Amre, kao i 7 Odluka kojim se žalbe NiP, Osmanbašić Emira, Fatić Mirnesa i Babić Amre uvažavaju, Odluka GIK Visoko poništava i predmet vraća na ponovni postupak u kojem je GIK Visoko dužna postupiti u skladu sa uputom Centralne izborne komisije BiH.

Zahtjevi izbornih komisija za otvaranje vreća sa glasačkim materijalom

399. U cilju pravilnog objedinjavanja izbornih rezultata u osnovnim izbornim jedinicama izborne komisije su podnijele 59 zahtjeva Centralnoj izornoj komisiji BiH za otvaranje vreća sa glasačkim materijalom. Centralna izborna komisija BiH je donijela 76 naredbi kojim je odobrila izbornim komisijama otvaranje vreća sa glasačkim materijalom na 432 biračka mjesta. Centralna izborna komisija BiH je po službenoj dužnosti donijela Naredbu, broj: 05-1-07-5-2093/22 od 03.10.2022. godine, kojom se naređuje svim izbornim komisijama da izvrše ponovno otvaranje vreća i utvrde ispravne rezultate koje će unijeti u aplikaciju do srijede 05.10.2022. godine do 24 sata, te obavijest o urađenom dostave Centralnoj izornoj komisiji BiH. Naredba po službenoj dužnosti se odnosila na otvaranje vreća sa glasačkim materijalom na 1.661 biračkom mjestu.
400. Centralna izborna komisija BiH je radi pravilnog objedinjavanja i utvrđivanja rezultata izbora na biračkim mjestima u izornoj jedinici Republika Srpska po službenoj dužnosti donijela Naredbu broj: 05-1-07-11-2195-1/22 od 10.10.2022. godine i Naredbu o ispravci naredbe Centralne izborne komisije BiH, broj: 05-1-07-11-2195-2/22 od 10.10.2022. godine. Navedenim naredbama se naređuje Glavnom centru za brojanje da izvrši otvaranje vreća sa glasačkim listićima, izvrši ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića, te utvrdi i objedini rezultate izbora sa svih 2239 redovnih biračkih mjesta u Republici Srpskoj, uključujući i biračka

mjesta u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine, sa opcijom glasanja za Republiku Srpsku, za nivo predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske.

401. Nadalje, Centralna izborna komisija BiH je po službenoj dužnosti donijela Naredbu, broj: 05-1-07-11-2195-3/22 od 11.10.2022. godine, kojom se naređuje Glavnom centru za brojanje da se, u cilju pravilnog objedinjavanja i utvrđivanja rezultata izbora na biračkim mjestima gdje je broj glasova za kandidata veći od ukupnog broja glasova koje je osvojio politički subjekt u ime kojeg je ovjeren za učešće na izborima, izvrši otvaranje vreća sa glasačkim listićima, izvrši ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića, te utvrdi i objedini rezultate izbora sa 45 redovnih biračkih mjesta za nivo Parlamentarna skupština BiH (11 biračkih mjesta), Parlament Federacije BiH (14 biračkih mjesta), Narodna skupština Republike Srpske (3 biračka mjesta) i Skupštine kantona (17 biračkih mjesta). U cilju pravilnog objedinjavanja i utvrđivanja rezultata izbora na biračkim mjestima gdje birački odbor nije spakirao izborni materijal po shemi pakiranja, donijela je i Naredbu, broj: 05-1-07-11-2195-4/22 od 13.10.2022. godine, po službenoj dužnosti kojom naređuje Glavnom centru za brojanje da izvrši otvaranje svih vreća sa izbornim materijalom, a u cilju pronalaska obrazaca za zbirne rezultate, 4 redovna biračka mjesta u osnovnoj izornoj jedinici Banja Luka. Također, Centralna izborna komisija BiH je u cilju pravilnog objedinjavanja i utvrđivanja rezultata izbora na biračkim mjestima gdje je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji različit od zbira svih važećih i nevažećih glasačkih listića, po službenoj dužnosti donijela Naredbu, broj: 05-1-07-11-2195-6/22 od 17.10.2022. godine, kojom naređuje Glavnom centru za brojanje da izvrši otvaranje vreća sa glasačkim listićima, izvrši ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića, te utvrdi i objedini rezultate izbora sa 72 redovna biračka mjesta za nivo Predsjedništvo BiH (6 vreća), Parlamentarna skupština BiH (35 vreća), Parlament Federacije BiH (25 vreća), Narodna skupština Republike Srpske (3 vreće) i Skupštine kantona (27 vreća). Isto tako, u cilju pravilnog objedinjavanja i utvrđivanja rezultata izbora na biračkim mjestima gdje se razlikuje broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji na način da ima više glasačkih listića od broja potpisa, po službenoj dužnosti donijela je Naredbu, broj: 05-1-07-11-2195-8/22 od 19.10.2022. godine, kojom se naređuje Glavnom centru za brojanje, da se izvrši otvaranje vreća sa glasačkim listićima, izvrši ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića, te utvrdi i objedini rezultate izbora sa 14 redovnih biračka mjesta za nivo Predsjedništvo BiH (4 vreće), Parlamentarna skupština BiH (3 vreće), Parlament Federacije BiH (4 vreće), Narodna skupština Republike Srpske (1 vreća) i Skupštine kantona (3 vreće). Donijela je i Naredbu, broj: 05-1-07-11-2195-10/22 od 20.10.2022. godine, po službenoj dužnosti kojom se naređuje Glavnom centru za brojanje da izvrši otvaranje vreća sa glasačkim listićima, izvrši ponovno kontrolno brojanje glasačkih listića, te utvrdi i objedini rezultate izbora sa 22 redovna biračka mjesta za nivo Predsjedništvo BiH (5 vreća), Parlamentarna skupština BiH (5 vreća), Parlament Federacije BiH (8 vreća), Narodna skupština Republike Srpske (2 vreće) i Skupštine kantona (2 vreće), radi pravilnog objedinjavanja i utvrđivanja rezultatima na tim biračkim mjestima jer se razlikuje broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji, na način da ima manje glasačkih listića od broja potpisa. Centralna izborna komisija BiH donijela je i Naredbu o uvidu u sadržaj vreća sa glasačkih listićima, broj: 05-1-07-11-2195-11/22 od 22.10.2022. godine, u cilju pravilnog objedinjavanja i utvrđivanja rezultata izbora na biračkim mjestima gdje ima manje glasačkih listića u odnosu na broj potpisa, kojom se naređuje Glavnom centru za brojanje da izvrši uvid u vreće sa glasačkim

listića za druge nivoe datog biračkog mjesta, kako bi se utvrdilo da li je birački odbor nedostajuće glasačke listiće upakovao u neku drugu vreću (Predsjedništvo BiH (093A112 biračko mjesto), Parlamentarna skupština BiH (093A086 i 093A112 biračka mjesta), Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH (200C020 biračko mjesto) i Skupštine kantona (093A121, 093A086, 093A034 i 136A003 biračka mjesta).

Postupci u rješavanju zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića

402. Prije donošenja Odluke o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, na prijedlog Glavnog kontrolora za obradu, unos i potvrdu rezultata glasanja za Opće izbore 2022. godine, a zbog utvrđenih nepravilnosti prilikom objedinjavanja izbornih rezultata, Centralna izborna komisija BiH je Glavnom centru za brojanje naložila da izvrši brojanje glasačkih listića na 2.458 biračkih mjesta⁹⁸.
403. Centralna izborna komisija BiH je zaprimila 89 preuranjenih zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića i donijela 76 Zaključaka kojima se zahtjevi odbacuju kao preuranjeni (*ne uključujući zahtjeve koji su se odnosili na Republiku Srpsku – obuhvaćeni kasnije Naredbom Centralne izborne komisije BiH za kontrolno brojanje*). Uložena je jedna žalba, koju je Sud BiH odbio kao neosnovanu. Također, dostavljena su i 2 zahtjeva za kontrolno brojanje, koje je Centralna izborna komisija BiH zaključcima odbacila kao nedopuštene.
404. Nakon donošenja Odluke o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, Centralnoj izbornoj komisiji BiH ukupno je podneseno 125 zahtjeva za ponovno brojanje glasačkih listića. Centralna izborna komisija BiH, odlučujući po zahtjevima, donijela je 5 Zaključaka kojima se zahtjevi odbacuju kao nedopušteni, 44 Zaključaka kojima se zahtjevi odbijaju kao podneseni od neovlaštenog lica, 1 (jedan) Zaključak koji se odbija kao neosnovan, te 1 (jedan) Zaključak kojim se Zahtjev odbacuje. Također, Centralna izborna komisija BiH je donijela 24 Odluke kojima je usvojila zahtjev podnosioca, 35 Odluka kojima se odbija zahtjev kao neosnovan, te 13 Odluka kojima se zahtjev odbacuje kao podnesen od neovlaštenog lica. Osim toga, Centralna izborna komisija BiH je donijela 2 Odluke kojima se zahtjev uvažava, te nalaže korekcija tehničke greške. Ponovno brojanje glasačkih listića vršeno je u Glavnom centru za brojanje u Sarajevu.
405. Na odluke i zaključke Centralne izborne komisije BiH izjavljeno je 9 žalbi Sudu BiH. Centralna izborna komisija BiH je donijela Odluku kojom se jedna žalba uvažava i poništava Odluka, a zahtjevi odbijaju kao neosnovani. Sud BiH je 7 žalbi odbio kao neosnovane, a jednu (1) odbacio kao neblagovremenu. Zaprimljeno je 17 zahtjeva za korekciju (za ispravku rezultata), a Centralna izborna komisija BiH je donijela 17 Odluka kojima se usvaja zahtjev.
406. Centralna izborna komisija BiH je zaprimila i 32 prigovora/zahtjeva za brojanje glasova. Rješavajući ih, Centralna izborna komisija BiH je donijela 4 Odluke

⁹⁸ Mišković, et al., (2023.), *Izvještaj o radu Glavnog centra za brojanje*, str. 15

kojima se usvaja zahtjev, 4 Odluke kojima se zahtjev odbacuje kao podnesen od neovlaštenog lica, 10 Odluka kojima se zahtjev odbija kao neosnovan, 1 (jednu) Odluku kojom se zahtjev odbija kao neblagovremen, 16 Zaključaka kojima se zahtjev odbacuje kao podnesen od neovlaštenog lica, 2 Zaključka kojima se zahtjev odbacuje kao nedopušten. Na 3 Odluke je uložena žalba Apelacionom odjelu Suda BiH, koje je Sud BiH odbio kao neosnovane.

407. Također, zaprimljena je i žalba na naredbu CIK BiH od 25.10.2022. godine u dijelu koji se odnosi na ponovno brojanje glasačkih listića u osnovnoj izbornoj jedinici Goražde na biračkom mjestu 167A003, 167A004, 167A008, 167A0009, 167A014 i 167A015, za nivo Skupštine kantona u Federaciji BiH – Skupština Bosansko-podrinjskog kantona – BPK po svim političkim subjektima, a po kandidatima političkog subjekta Narod i pravda kada su u pitanju preferencijalni glasovi, a koju Sud BiH Rješenjem odbacuje kao nedozvoljenu.

Žalbe na Odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine

408. Na Odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj: 05-1-07-1-2317-1/22 od 22.10.2022. godine, kojom se utvrđuju i objavljuju rezultati Općih izbora u BiH 2022. godine za nivo: Predsjedništvo BiH, Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH, Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH, Narodnu skupštinu Republike Srpske i Skupštine kantona u Federaciji BiH izjavljeno je 7 žalbi Sudu BiH, od kojih je Apelacioni odjel Suda BiH 6 odbio kao neosnovane, dok je 1 (jednu) žalbu Centralna izborna komisija BiH riješila kroz Odluku o izmjeni Odluke o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine.
409. Podnesene su 3 žalbe na Odluku o izmjeni Odluke o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine, od kojih je Sud BiH 2 odbio kao neosnovane, a 1 (jednu) žalbu odbacio kao nedozvoljenu.
410. Na 73. sjednici održanoj 27.10.2022. godine Centralna izborna komisija BiH je donijela Dopunsku odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine, kojom su utvrđeni i objavljeni rezultati za nivo predsjednika i potpredsjednike Republike Srpske. Na Dopunsku odluku izjavljenje su 3 žalbe, od kojih je Sud BiH 2 odbio kao neosnovane, a 1 (jednu) žalbu odbacio kao nedozvoljenu.

Zahtjevi za poništenje i ponavljanje izbora

411. Centralna izborna komisija BiH je zaprimila ukupno 5 predmeta. Od toga je donijela 5 Zaključaka kojima se zahtjevi odbacuju kao nedopušteni.

Postupci potvrđivanja rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine

412. Na 80. sjednici održanoj 02.11.2022. godine Centralna izborna komisija BiH je donijela Odluku, broj 05-1-07-1-2355-1/22 od 02.11.2022. godine, o potvrđivanju

rezultata Općih izbora u BiH 2022. godine za sve nivoe vlasti. Na ovu Odluku nije bilo žalbi.

Zahtjev za ocjenu zakonitosti i žalba na Naredbu o ponovnom kontrolnom brojanju za nivo predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske

413. Centralna izborna komisija BiH je zaprimila (1) jedan zahtjev za ocjenu zakonitosti Naredbe o ponovnom kontrolnom brojanju za nivo predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske koji je Rješenjem Upravnog odjeljenja Suda BiH odbijen i donesena je Presuda kojom se odbija zahtjev za poništenje naredbe kao neosnovan. Zaprimljena je žalba na Naredbu od 10.10.2022. godine i Naredbu o ispravci naredbe od 11.10.2022. godine za ponovno brojanje po službenoj dužnosti na svim redovnim biračkim mjestima u Republici Srpskoj za nivo predsjednik i potpredsjednici Republike Srpske koja je Rješenjem Suda BiH odbijena kao neosnovana.

Apelacije/zahtjevi podneseni Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine

414. Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, u izvještajnom periodu, podnesena je jedna apelacija Saveza nezavisnih socijaldemokrata-SNSD Milorad Dodik i to Apelacija protiv Rješenja Suda BiH, br. S1 3 Iž 044019 22 Iž od 06.10.2022. godine, kojim se žalba odbija kao neosnovana, uložena na Odluku Centralne izborne komisije BiH, broj 05-1-07-5-4081/22 od 27.09.2022. godine, kojom se izriče novčana kazna u iznosu od 4.000.00 KM SNSD-u, jer su zloupotrijebili zakonsko pravo o učešću u radu biračkog odbora.

Prijave podnesene protiv Centralne izborne komisija BiH, njenih članova i N.N. osoba tokom 2022. godine

415. U 2022. godini u evidenciji Centralne izborne komisija BiH registrirano je 8 prijava protiv Centralne izborne komisije BiH, bilo da su podnesene protiv Centralne izborne komisije BiH, bilo protiv pojedinih članova ili su podnesene protiv N. N. osoba zbog izbornih nepravilnosti, a tužilaštvo je tražilo informacije, izjašnjenja i dokaze od Centralne izborne komisije BiH. Po svim podnesenim prijavama, dostavljena je tražena dokumentacija i informacije koje su zatražene.

416. U nastavku je dat pregled podnesenih prijava:

1. Stranka nezavisnih socijaldemokrata – SNSD podnijela je prijavu protiv Suada Arnautovića i drugih zbog navodne zloupotrebe službenog položaja iz člana 220 Krivičnog zakona BiH, na osnovu odredbi člana 35 stav 2 tačka d) Zakona o krivičnom postupku BiH. Prijava podnesena Tužilaštvu BiH 08.12.2022. godine, nakon što je Centralna izborna komisija BiH na 90. sjednici odražanoj 05.12.2022. godine usvojila Odluku o utvrđivanju rezultata posrednih izbora u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske.

2. PLATFORMA ZA PROGRES podnijela je prijavu protiv N.N. osoba zbog izbornih nepravilnosti. Tužilaštvo BiH je zatražilo od Centralne izborne komisija BiH videosnimke 57. i 58. sjednice, zapisnike sa tih sjednica kao i prigovore o izbornim nepravilnostima podnesene Centralnoj izbornoj komisiji BiH.
 3. Tužilaštvo BiH je uputilo zahtjev za dostavu informacije i dokumentacije u vezi sa provjerom navoda iz krivične prijave podnesene protiv više osoba zbog krivičnog djela zloupotrebe položaja. U aktu Tužilaštva nema informacije o podnosiocu prijave.
 4. Tužilaštvo BiH je uputilo zahtjev za dostavljanje informacije da li su se na konačnom spisku za Grad Mostar nalazila lica koja su prethodno glasala na Lokalnim izborima 2020. godine, u drugim gradovima i općinama u Bosni i Hercegovini. U aktu Tužilaštva nema informacije o podnosiocu prijave.
 5. Tafro Aziz podnio je prijavu protiv Efendić Semira, načelnika Općine Novi Grad Sarajevo. Ističe da je 21.05.2021.godine podnio zahtjev Predsjedniku Centralne izborne komisija BiH Bakalar Željku za oduzimanje mandata s obzirom na to da je pravosnažnom presudom Općinskog suda u Sarajevu osuđen na godinu dana zatvora.
 6. Stranka nezavisnih socijaldemokrata – SNSD podnijela je prijavu u vezi sa donošenjem odluka o raspisivanju izbora, ovjeravanja kandidatskih listi, do poništenja i ponovnog raspisivanja izbora za Grad Doboj i Općinu Srebrenica. Tražena je hitnost u postupanju, nalaz i stručno mišljenje vještaka.
 7. Politička stranka "Ujedinjena Srpska" podnijela je prijavu protiv Centralne izborne komisija BiH u vezi sa štampanjem glasačkih listića za Izborne jedinice Prijedor i Stari Grad, jer je navodno odštampan veći broj glasačkih listića od broja birača u Izbornoj jedinici Prijedor i Stari Grad koji su mogli biti iskorišteni za izvršenje krivičnih djela protiv izbornih prava iz Krivičnog zakonika Republike Srpske i Krivičnog zakona BiH. Policijska uprava Prijedor je zatražila informaciju povodom zaprimljene informacije od Policijske uprave Banja Luka.
 8. BOSS-Bosanska stranka podnijela je prijavu protiv Suada Arnautovića, ostalih članova Centralne izborne komisije BiH i drugih odgovornih lica zbog navodne zloupotrebe službenog položaja.
417. Centralna izborna komisija BiH nije zaprimila povratne informacije o statusu podnesenih prijava.

Zloupotreba biračkog prava

Glasanje birača izvan Bosne i Hercegovine

418. Nadležnim tužilaštvima poslana je 41 prijava koja se odnosila na prijave zloupotreba vezanih za glasanje putem pošte, odnosno za zloupotrebe ličnih podataka prilikom procesa registracije birača za glasanje izvan BiH, od čega se 36

prijava odnosilo na Lokalne izbore 2020. godine, a 5 prijava na Opće izbore 2022. godine.

Posredni izbori za organe vlasti u BiH obuhvaćeni Izbornim zakonom BiH

419. Na Odluke Centralne izborne komisija BiH koje se odnose na posredne izbore izjavljeno je 17 žalbi Sudu BiH, od čega je 11 žalbi odbijeno kao neosnovane; u jednom slučaju je utvrđen odustanak od žalbe i 4 žalbe je Sud BiH uvažio.
420. Prvobitno su uložene 3 žalbe na Odluku o dodjeli mandata u Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske koje je Apelacioni odjel suda BiH Rješenjem uvažio, poništio Odluke Centralne izborne komisija BiH u dijelu u kojem su utvrđeni rezultati posrednih izbora u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske i predmete vratio Centralnoj izbornoj komisiji BiH na ponovno odlučivanje.
421. Na Odluke Centralne izborne komisija BiH u postupku ponovnog odlučivanja uložene su 2 žalbe, koje je Sud BiH ponovo uvažio, poništio Odluke Centralne izborne komisija BiH u dijelu u kojem su utvrđeni rezultati posrednih izbora za Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske (stav 1 dispozitiva) i predmete vratio Centralnoj izbornoj komisiji BiH na ponovno odlučivanje, te naložio Centralnoj izbornoj komisiji BiH da u ponovnom postupku donese novu odluku o utvrđivanju rezultata posrednih izbora za Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH iz Republike Srpske u skladu sa Izvještajem Komisije za izbor i imenovanje Narodne skupštine Republike Srpske od 01.12.2022. godine.
422. Uložena je 1 (jedna) žalba na Odluku o ovjeri kandidatske liste za izbor delegata u Dom naroda Parlamenta Federacije BiH iz Skupštine Srednjobosanskog kantona (SBK) iz reda bošnjačkog naroda koja je Rješenjem Suda BiH odbijena kao neosnovana, te 1 (jedna) žalba na Odluku o dodjeli mandata u Gradsko vijeće Grada Sarajevo koju je Sud BiH odbio kao neosnovanu.
423. Uloženo je 9 žalbi na odluke o dodjeli mandata za Dom naroda u Parlamentu Federacije BiH, koje je Apelacioni odjel Suda BiH odbio kao neosnovane.
424. Dana 06.01.2023. godine uložena je jedna (1) žalba političkog subjekta Partija demokratskog progresa na Odluku Centralne izborne komisije BiH o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Republike Srpske, broj: 06-1-07-1-4815/22 od 05.01.2023. godine.
425. Također, uložene su 2 (dvije) žalbe na Odluku Centralne izborne komisije BiH, broj: 06-1-07-3-29/23 od 02.02.2023. godine, kojom se odbija ovjera Zlatana Begića, kandidata grupe delegata u Domu naroda Parlamenta Federacije BiH iz Kluba Ostalih, za izbor predsjednika i potpredsjednika Federacije BiH iz reda Ostalih, a koje je Sud BiH odbio kao neosnovane.
426. Osim toga, uložene su 4 (četiri) Apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine na rješenja Suda Bosne i Hercegovine.

427. Centralna izborna komisija BiH je, u skladu s članom 14. stav (2) Zakona o finansiranju političkih stranaka, novčano sankcionirala 51 političku stranku zbog kršenja Zakona o finansiranju političkih stranaka. Na navedene odluke izjavljeno je ukupno 16 žalbi, od kojih je Apelacioni odjel Suda BiH 15 žalbi odbio kao neosnovane, a 1 žalbu djelimično uvažio.

Prijevremeni izbori za gradonačelnika Grada Bihaća, Tuzle, Srebrenika i Zvornika i načelnika Općine Bratunac i Vogošća

428. Centralna izborna komisija BiH je donijela (1) jednu Naredbu kojom se odobrava otvaranje vreća sa glasačkim materijalom za biračka mjesta 003A016 i 003A037 za nivo gradonačelnika Grada Bihaća u cilju pravilnog objedinjavanja utvrđenih izbornih rezultata.

429. Također, donijela je i 2 (dvije) Odluke kojom se zahtjev za ponovno brojanje glasačkih listića odbija kao neosnovan, i to zahtjev za ponovno brojanje na svim redovnim biračkim mjestima za nivo gradonačelnika Srebrenika i zahtjev za ponovno brojanje glasačkih listića na 4 (četiri) biračka mjesta u Gradu Tuzla.

430. U vezi sa kršenjem pravila ponašanja u izbornoj kampanji u Gradu Bihaću, Centralna izborna komisija BiH je donijela jednu (1) Odluku kojom se prigovor odbija kao neosnovan.

431. Centralna izborna komisija BiH je na 18. sjednici održanoj 13.02.2023. godine donijela Odluku o utvrđivanju i objavljivanju rezultata prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnika Općine Bratunac i Vogošća. Na navedenu Odluku Centralne izborne komisije BiH uložena je 1 (jedan) prigovor koji se odnosio na tačnost objavljenih rezultata u smislu da je na jednom biračkom mjestu u osnovnoj izbornoj jedinici Tuzla došlo do zloupotrebe biračkog prava. Rješavajući po navedenom prigovoru, Centralna izborna komisija BiH je 15.02.2023. godine donijela Odluku kojom se prigovor odbija kao neosnovan. Na ovu odluku je Apelacionom odjelu Suda BiH uložena jedna (1) žalba, a koju je Sud BiH Rješenjem br: S1 3 Iž 045102 23 Iž od 22.02.2023. godine odbio kao neosnovanu.

Statistika žalbi podnesenih Apelacionom odjelu Suda BiH

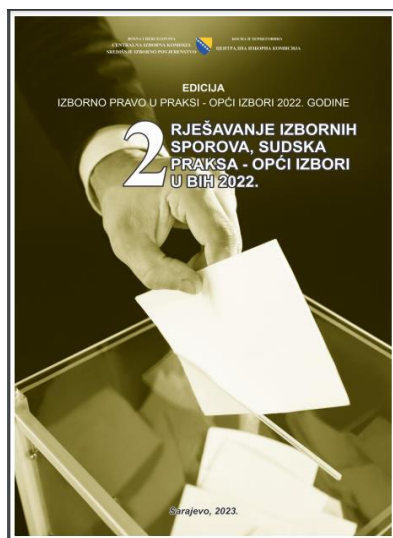
432. U svim fazama izbornog procesa Apelacionom odjelu Suda BiH ukupno je izjavljeno 483 žalbe o kojima je odlučivao Sud BiH, s tim što za 8 žalbi do 31.12.2022. godine nije odlučio. Sud BiH je na kraju izvještajnog perioda 454 žalbe (93,9%), odbio ili odbacio, 17 žalbi (3,6%) je uvažio i vratio na ponovni postupak, a 4 žalbe (0,8%) je djelimično uvažio, dok je 8 žalbi (1,7%) ostalo neriješeno. Bitno je naglasiti da su i ove žalbe koje su riješene početkom 2023. godine odbijene kao neosnovane, iz čega se vidi visok procenat odluka Centralne izborne komisije BiH koje je potvrdilo Apelaciono odjeljenje Suda BiH.

U fazi izbornog procesa koji se odnosio na provođenje Općih izbora 2022. godine, od raspisivanja izbora do okončanja posrednih izbora, ukupno su izjavljene 424 žalbe Apelacionom odjeljenju Suda BiH, od kojih je Sud BiH 406 žalbi (95,8%) odbio ili odbacio, 16 žalbi (3,8%) je uvažio i vratio na ponovni postupak, a 2 žalbe (0,4%) je djelimično uvažio iz čega se vidi visok procenat odluka Centralne izborne komisije BiH koje je potvrdilo Apelaciono odjeljenje Suda BiH. Nekoliko žalbi koje je Apelacioni odjel Suda BiH uvažio odnose se na predmetnu oblast lažno predstavljanje i korištenje javnih sredstava i resursa koje su uvedene izmjenama i dopunama Izbornog zakona BiH koje je donio Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu u julu 2022. godine i tek sada se uspostavlja nova praksa u izbornom sistemu.

Na Rješenja Suda Bosne i Hercegovine uložene su četiri (4) Apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine.

Publikacija “Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa – Opći izbori u BiH 2022.”

433. Kako bi se široj i općoj pravnoj javnosti omogućilo da steknu i prošire znanja o mogućim rješenjima Suda Bosne i Hercegovine u postupcima odlučivanja po žalbama u izbornim predmetima, Centralna izborna komisija BiH je u okviru Edicije “Izorno pravo u praksi – Opći izbori 2022. godine” pripremila i objavila publikaciju “Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa – Opći izbori u BiH 2022.” “...Misija ove publikacije je da svi službenici Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, politički subjekti, analitičari, pravnici u nevladinim organizacijama, studenti prava kao i javnost koja se u svakodnevnom radu susreću sa praktičnom primjenom propisa koje donosi Centralna izborna komisija BiH, redovnim praćenjem aktuelne sudske prakse lakše shvate zakon i podzakonske akte koji se primjenjuju.”⁹⁹

Slika 10. Publikacija “Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa – Opći izbori u BiH 2022. godine”

⁹⁹ Delić, A. (2023) *Rješavanje izbornih sporova, sudska praksa – Opći izbori u BiH 2022. godine*. Sarajevo: Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine, str. 8. https://www.izbori.ba/Documents/CIK/Publikacije/2022/rjesavanje_izbornih_sporova_sudska_praksa_opci_izbori_u_BiH_2022_godine.pdf

3. Ostale aktivnosti

3.1. Problemi u pripremi i organizaciji Općih izbora 2022. godine uzrokovani kašnjenjem u usvajanju budžeta za provođenje Općih izbora 2022. godine

434. U ukupnom budžetskom zahtjevu za 2022. godinu u iznosu od 24.858.000 KM, koji je Centralna izborna komisija BiH dostavila Ministarstvu finansija i trezora BiH u augustu 2021. godine, pored iznosa od 3.090.000 KM za neposrednu potrošnju, predviđen je iznos od 11.768.000 KM za finansiranje Općih izbora 2022. godine (9.768.000 KM u okviru gornje granice rashoda i aneks u iznosu od 2.000.000 KM za povećanje naknada članovima biračkih odbora). Dostavljen je i aneks od 10 miliona KM za uvođenje digitalnih tehnologija u izborni proces koji je uključen u ukupan zahtjev.
435. S obzirom na to da Zakon o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu nije usvojen do 31.12.2021. godine, Vijeće ministara BiH je usvojilo Odluku o privremenom finansiranju za period januar–mart 2022. godine, te je Ministarstvo finansija i trezora BiH dostavilo 10.01.2022. godine Instrukciju za sačinjavanje operativnih/dinamičkih planova u skladu sa odlukom o privremenom finansiranju.
436. Dana 11.01.2022. godine dostavljen je Prijedlog operativnog/dinamičkog plana Centralne izborne komisije BiH za period januar–mart 2022. godine u skladu sa navedenom Instrukcijom, s obzirom na to da je na snazi privremeno finansiranje. Ukupan iznos operativnog budžeta Centralne izborne komisije BiH za prvi kvartal 2022. godine iznosio je 1.811.700,00 KM, što iznosi $\frac{1}{4}$ sredstava odobrenih Centralnoj izbornoj komisiji BiH u Zakonu o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovinu za 2020. godinu. Ova sredstava su raspoređena na neposrednu potrošnju u iznosu od 757.200,00 KM, što iznosi $\frac{1}{4}$ sredstava odobrenih Centralnoj izbornoj komisiji BiH u Zakonu o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovinu za 2020. godinu u dijelu koji se odnosi na neposrednu potrošnju i na sredstva za provedbu Općih izbora 2022. godine u iznosu od 1.054.500,00 KM, što predstavlja $\frac{1}{4}$ sredstava odobrenih Centralnoj izbornoj komisiji BiH u Zakonu o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovinu za 2020. godinu u dijelu koji se odnosi na program posebnih namjena Lokalni izbori 2020. godine
437. Dana 14.01.2022. godine zaprimili smo odgovor Ministarstva finansija i trezora BiH kojim nas informiraju da ne mogu odobriti naš operativni plan jer sadrži sredstva za “Opće izbore”, a za vrijeme privremenog finansiranja ne mogu se započeti novi ili prošireni programi posebnih namjena. Istim aktom ukazuje na član 11. stav (5) Zakona o finansiranju institucija BiH, odnosno na zakonsku mogućnost finansiranja Općih izbora 2022. godine, u vrijeme trajanja privremenog finansiranja.
438. Dana 19.01.2022. godine dostavili smo Korigirani prijedlog operativnog/dinamičkog plana za period januar–mart 2022. godine u kojem smo pored $\frac{1}{4}$ za neposrednu potrošnju uključili $\frac{1}{4}$ sredstava na program posebne namjene Lokalni izbori 2022. godine

izbori 2020. godine, jer to nije novi program i bio je odobren u 2020. godini, koji je bazna godina za privremeno finansiranje, te bi na tom programu finansirali predstojeće izbore.

439. S obzirom na to da do 02.02.2022. godine nisu bila na raspolaganju sredstva ni za neposrednu potrošnju, dostavili smo Urgenciju sa zahtjevom da se hitno unesu sredstva u ISFU sistem, kako bismo mogli unijeti plaću i ostale troškove nastale u januaru 2022. godine, te tražili hitan odgovor na naš korigirani operativni plan.
440. Nakon ove naše urgencije 04.02.2022. godine Ministarstvo finansija i trezora BiH je unijelo sredstva za januar i februar 2022. godine u ISFU sistem, odnosno dalo na raspolaganje finansijska sredstava, ali samo iznose za plaće, naknade i najnužnije režijske i druge troškove za redovno poslovanje. Nisu unesena sredstva za održavanje izbora.
441. Dana 21.02.2022. godine dostavili smo Drugu urgenciju sa ponovnim zahtjevom da nam se dostavi hitan odgovor vezano za naš zahtjev za osiguranjem sredstava za održavanje izbora.
442. S obzirom na to da nije bilo odgovora ni na jednu od navedenih urgencija vezano za finansiranje izbora, Centralna izborna komisija BiH je pokrenula procedure donošenja posebne odluke za finansiranje Općih izbora 2022. godine, u skladu sa zakonskom mogućnošću na koju je i ukazalo Ministarstvo finansija i trezora BiH.
443. Dana 09.03.2022. godine dostavljen je Prijedlog Odluke o odobravanju raspodjele i korištenju dijela prenesenih sredstava akumuliranog viška prihoda iz prethodnih godina na ime rashoda programa posebne namjene u 2022. godini Ministarstvu finansija i trezora BiH i Uredu za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH, sa pratećom popratnom dokumentacijom, u skladu sa zakonom propisanim procedurama. (Član 17. Zakona o finansiranju institucija BiH). Ovom odlukom smo tražili 11.728.000 KM za finansiranje izbora. (Ovaj iznos predstavlja dio budžetskog zahtjeva koji se odnosi na PPN – Opći izbori 2022. godine sa uključenih 2 miliona KM u aneks, ali bez nabavke kombi vozila koji bi se finansirao dijelom iz prodaje starog kombi vozila.
444. Dana 14.03.2022. godine Ured za zakonodavstvo Vijeća ministara BiH je dostavio pozitivno Mišljenje na Prijedlog Odluke o odobravanju raspodjele i korištenju dijela prenesenih sredstava akumuliranog viška prihoda iz prethodnih godina na ime rashoda programa posebne namjene u 2022. godini, sa ukazanim sugestijama i preporukama.
445. Dana 24.03.2022. godine Ministarstvo finansija i trezora BiH je dostavilo Mišljenje, kojim ne može podržati zahtjev Centralne izborne komisije BiH o Prijedlogu Odluke o odobravanju raspodjele i korištenju dijela prenesenih sredstava akumuliranog viška prihoda iz prethodnih godina na ime rashoda programa posebne namjene u 2022. godini. (Ministar finansija i trezora BiH nije potpisao obrazac broj 2a o fiskalnoj procjeni učinka, koji je dostavila Centralna izborna komisija BiH uz spomenutu posebnu odluku, koju je potpisao predsjednik).

446. Dana 08.04.2022, godine Centralna izborna komisija BiH je dostavila Vijeću ministara BiH Prijedlog odluke o odobravanju raspodjele i korištenju dijela prenesenih sredstava akumuliranog viška prihoda iz prethodnih godina na ime rashoda programa posebne namjene u 2022. godini u iznosu od 11.728.000,00 KM, sa mišljenjima, izvještajem o održanim konsultacijama sa zainteresiranom javnošću, obrazac za prethodnu procjenu uticaja propisa i obrazac za fiskalnu procjenu učinka. Na zahtjev Generalnog sekretarijata Vijeća ministara BiH dostavili smo dopunu materijala dana 18.04.2022. godine, sa detaljnim obrazloženjem i izjašnjenjem na Mišljenje Ministarstva finansija i trezora BiH.
447. Dana 06.05.2022. godine Vijeću ministara BiH smo dostavili zahtjev za osiguranje dodatnih sredstva za realizaciju nabavki glasačkih listića i drugog izbornog materijala za provođenje Općih izbora 2022. godine u iznosu od 800.000,00 KM, zbog značajnog povećanja cijena tih nabavki u odnosu na prethodno planirane, te je ukupan iznos traženih sredstava iznosio 12.585.000,00 KM.
448. Dana 06.06.2022. godine Vijeće ministara BiH na svojoj 51. sjednici donosi Odluku o odobravanju privremenog korištenja dijela sredstava od dozvola za korištenje radiofrekvencijskog spektra za pružanje usluga putem mobilnih pristupnih sistema. Ovom odlukom sredstva u iznosu od 9.728.000,00 KM bi se koristila na finansiranje Općih izbora 2022. godine.
449. Istog dana Centralna izborna komisija BiH upućuje dopis Uredu Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini u kojem ga izvještava o odluci Vijeća ministara BiH, te navodi da iznos sredstava utvrđen u toj odluci nije dovoljan za finansiranje Općih izbora 2022. godine. Informira ga o prethodno poduzetim aktivnostima na osiguranju potrebnog iznosa sredstava.
450. Nakon održanih konsultacija sa predstavnicima Ministarstva finansija i trezora BiH i Centralne izborne komisije BiH Visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini donosi Odluku o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2022. godine, br. 02/22, od 07.06.2022. godine, kojom su Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine odobrena sredstva za finansiranje predstojećih Općih izbora 2022. godine u iznosu od 12.528.000,00KM.¹⁰⁰ Pored ove odluke Visoki predstavnik za BiH je donio Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Izbornog zakona Bosne i Hercegovine i Odluku kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine.¹⁰¹ Ovim odlukama se automatski i kontinuirano rješava pitanje finansiranja svih narednih izbora u BiH u situaciji kada je na snazi privremeno finansiranje.
451. Dana 08.06.2022. godine Centralna izborna komisija BiH je dostavila zahtjev za otvaranje programa posebne namjene Opći izbori 2022. godine u skladu sa Odlukom o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2022. godine i operativni plan kojim se sredstva u iznosu od 12.528.000,00KM unesu u junu 2022. godine.

¹⁰⁰ "Službeni glasnik BiH", broj 38/22 od 10.06.2022. godine.

¹⁰¹ *Ibid.*

452. Isti dan Ministarstvo finansija i trezora BiH otvara program posebnih namjena Opći izbori 2022. godine pod šifrom 0706710 i stavlja na raspolaganje u ISFU Centralnoj izbornoj komisiji BiH kompletan iznos od 12.528.000,00 KM.

3.2. Finansijske aktivnosti

453. Redovne aktivnosti Centralne izborne komisije BiH u oblasti materijalno-finansijskih poslova u izvještajnom periodu uključuju: vođenje poslovnih knjiga: glavne knjige i dnevnika (redovnog budžeta, programa posebne namjene: Opći izbori 2022. godine, Jedinostveni izborni informacioni sistem JIIS, Prijevremeni izbori 2023. godine – Prijevremeni izbori za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnike Općine Bratunac i Vogošća, programa posebne namjene: Tekuća rezerva 2022. godine i pomoćnih knjiga (knjiga osnovnih sredstva, sitnog inventara i materijala u skladištu, knjiga putnih naloga, evidencije prihoda, evidencije reprezentacije, evidencije usluga fiksnih i usluga mobilnih telefona idr), praćenje izvršenja budžeta, vođenje blagajničkog poslovanja; obračuni i isplate plaća i naknada, refundacija po osnovu bolovanja; izrade izvještaja nadležnim organima poreske uprave (specifikacije obračuna poreza i doprinosa, MIP, MOP, GOP i GIP 1022 obrasci) fondovima, Centralnoj izbornoj komisiji BiH i sl.)

3.3. Budžet Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine za 2022. godinu

454. U skladu sa **Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza za 2022. godinu**¹⁰² Centralnoj izbornoj komisiji BiH je odobren ukupan budžet u iznosu od **15.777.000,00 KM**, od čega za neposrednu potrošnju iznos od 3.249.000,00 KM, a za održavanje Općih izbora 2022. godine iznos od 12.528.000,00 KM.

Korigirani budžet

a) Uvećanje neposredne potrošnje

455. Odlukom o odobravanju sredstava tekuće rezerve za isplatu **jednokratne novčane pomoći zaposlenim u institucijama Bosne i Hercegovine** VM, broj 185/22 od 30. decembra 2022. godine, Centralnoj izbornoj komisiji BiH je odobren iznos od 35.000,00 KM i unesen na budžetsku stavku-naknade troškova zaposlenih.
456. Odobrena i stavljena na raspolaganje finansijska sredstva za isplatu jednokratne novčane pomoći zaposlenim u Centralnoj izbornoj komisiji BiH korigiraju budžet Centralne izborne komisije BiH za 2022. godinu na neposrednoj potrošnji u iznosu od **35.000,00 KM**.

¹⁰² “Službeni glasnik BiH”, broj 42/22.

b) Višegodišnja kapitalna ulaganja

Program posebnih namjena – Jedinostveni izborni informacioni sistem u BiH (korigovani budžet za 2022. godinu)

457. Odlukom o odobravanju izvedbenog projekta Jedinostvenog izbornog informacionog sistema Bosne i Hercegovine koji se uvrstio u program višegodišnjih kapitalnih ulaganja za period 2010–2012. godine, broj 24/11 od 14.3.2011. godine, odobreno je ukupno 3.255.147,00 KM.
458. Kako su sve aktivnosti okončane Centralna izborna komisija BiH je **pokrenula proceduru zatvaranja programa posebnih namjena, višegodišnjeg kapitalnog ulaganja u projekat Jedinostveni izborni informacioni sistem Bosne i Hercegovine.**
459. Centralna izborna komisija BiH je pripremila i aktom broj : 07-1-16-1-133-9/21 od 05.01.2021. godine dostavila Vijeću ministara BiH Informaciju o realizaciji višegodišnjeg kapitalnog projekta Jedinostveni izborni informacioni sistem Bosne i Hercegovine, sa Prijedlogom zaključka, korigovanu i usaglašenu sa sugestijama Ureda za Zakonodavstvo Vijeća ministara BiH navedenim u Mišljenju broj: 03-02-4-920/21 od 3.12.2021. godine, radi razmatranja i usvajanja u skladu sa članom 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine.¹⁰³
460. Ministarstvo finansija i trezora BiH je dostavilo Mišljenje, broj: 05-02-2-8808-2/21 od 24.11.2021. godine, da nema primjedbi te je dostavilo potpisan i ovjeren primjerak obrasca 2a o fiskalnoj procjeni učinka. Isto je dostavljeno Vijeću ministara BiH uz Informaciju o realizaciji višegodišnjeg kapitalnog projekta Jedinostveni izborni informacioni sistem Bosne i Hercegovine, uz gore nevedeni akt.

Prijedlog zaključka glasi: “Višegodišnji kapitalni projekat Jedinostveni izborni informacioni sistem Bosne i Hercegovine je završen.

Preostala neutrošena sredstva po završetku višegodišnjeg kapitalnog projekta Jedinostveni izborni informacioni sistem Bosne i Hercegovine u iznosu od 33.406,68 KM ostati će na Jedinostvenom računu trezora i koristiti će se za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine“.

Vijeće ministara BiH je razmatralo dostavljenu Informaciju o realizaciji višegodišnjeg kapitalnog projekta Jedinostveni izborni informacioni sistem Bosne i Hercegovine sa prijedlogom zaključka, program posebnih namjena: Jedinostveni izborni informacioni sistem Bosne i Hercegovine i isti usvojio te je **program JIIS BIH zatvoren i sredstva u iznosu od 33.406,68 KM su vraćena na glavni račun trezora BiH.**

461. Prenesena neutrošena sredstva iz 2021. godine, višegodišnjih kapitalnih ulaganja na programu posebnih namjena – Jedinostveni izborni informacioni sistem u BiH **koriguju budžet** Centralne izborne komisije BiH za 2022. godinu za iznos od **33.406,68 KM.**

¹⁰³ “Službeni glasnik BiH“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08.

c) Troškovi iz tekuće rezerve budžeta institucija Bosne i Hercegovine

Program posebne namjene – Tekuća rezerva 2022. godine

462. Odlukom o odobravanju sredstava tekuće rezerve budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu za implementaciju Zakona o izmjenama zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine VM, broj 163/22 od 15. decembra 2022. godine, Centralnoj izbornoj komisiji BiH je odobren iznos od 28.813,00 KM. Ovaj iznos je odobren za uvećanje bruto plaća i naknada u 2022. godini na osnovu izmjena koeficijenata obračuna plaće u skladu sa odredbama Zakona o izmjenama zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine
463. Ukupno odobrena sredstva za uvećanje plaće na Program posebne namjene – Tekuća rezerva 2022. godine korigiraju budžet Centralne izborne komisije BiH za iznos od **28.813,00 KM.**

d) Domaći transferi

Program posebnih namjena- Prijevremeni izbori 2023. godine

464. Centralna izborna komisija BiH je na 92. sjednici održanoj dana 07.12.2022. godine donijela Odluku o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnika Općine Bratunac i Vogošća, koji se održavaju u nedelju 05. februara 2023. godine, a na 93. sjednici održanoj dana 08.12.2022. godine donijela Zaključak o usvajanju namjenske strukture troškova – budžeta za održavanje prijevremenih izbora za gradonačelnike Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnike Općine Bratunac i Vogošća u iznosu od 213.000,00 KM.
465. U skladu sa članom 1.2 a Izbornog zakona Bosne i Hercegovine u budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine se osiguravaju sredstva za osiguranje vršenja ovlaštenja Centralne izborne komisije BiH koja regulira član 2.9. Izbornog zakona BiH.
466. Međutim, u skladu sa **članom 1.2b** Izbornog zakona BiH *”kada načelniku općine, odnosno gradonačelniku koji je neposredno izabran, prestane mandat u skladu sa zakonom, sredstva za provedbu novih izbora osiguravaju se u budžetu općina, odnosno grada za koje se provodi izbor za načelnika općine, odnosno gradonačelnika. Član 1.2a stav (6) Izbornog zakona BiH nalaže da se ”sredstava za provedbu izbora moraju osigurati u roku od 15 dana od dana donošenja odluke Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine o raspisivanju izbora“.*
467. Uplaćena sredstva Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i Općine Bratunac i Vogošća, na program posebne namjene – Prijevremeni izbori 2023, korigiraju budžet Centralne izborne komisije BiH za izvještajnu godinu za iznos od **213.000,00 KM.**

468. **Ukupan korigirani budžet Centralne izborne komisije BiH za period 01.01. – 31.12.2022. godine**, sa prenesenim neiskorištenim sredstvima iz 2021. godine na višegodišnjem kapitalnom ulaganju i kao i domaćim transferima uplaćenim u 2022. godini, te troškovima iz tekuće rezerve budžeta institucija Bosne i Hercegovine za 2022. godinu u skladu sa odlukama Vijeća ministara BiH iznosi ukupno **16.087.219,68 KM**.

Tabela 34. Struktura naloga u toku 2022. godine

	Nalozi za knjiženje	Računi	Izveštaj o plaćenim računima	Nalozi za plaćanje	Prijave dobavl./vanjskih saradnika	Ugovori o djelu	Komisije
Neposredna potrošnja	134	660	134	134	18	7	3
PPN: Opći izbori 2022	69	227	69	69	658	623	-
PPN: JIIS	-	-	-	-	-	-	-
PPN: Tekuća rezerva 2022. godine							
PPN- Prijevremeni izbori 2023. godine	1	1	1	1	-	-	-
UKUPNO	204	888	204	204	676	630	3

469. Pored redovne aktivnosti, realizirani su i druge značajne poslovi, kako slijedi:
- završne radnje popisa/inventariranja na dan 31.12.2021. godine, priprema elaborata o popisu/inventariranju na dan 31.12.2021. godine,
 - izrada godišnjeg finansijskog izvještaja o izvršenje budžeta za period 01.01. – 31.12.2021. godine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH (“Službeni glasnik BiH”, br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13 I 38/22),
 - Godišnji izvještaj o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole za 2021. godinu, koji je sačinjen na obrascu prema Odluci Centralne harmonizacijske jedinice Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine o objavljivanju forme i sadržaja Godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2021. godinu i u skladu sa Uputstvom za izradu godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrole u institucijama Bosne i Hercegovine za 2021. godinu,
 - Izrada operativnih/dinamičkih planova Centralne izborne komisije BiH u skladu sa instrukcijama o sačinjavanju operativnih/dinamičkih planova budžetskih korisnika u skladu sa: Odlukom o privremenom finansiranju institucija Bosne i Hercegovine za period januar–mart 2022. godine, koju je donijelo Vijeće ministara BiH na 61. sjednici održanoj dana 30.12.2021. godine i Odlukom o privremenom finansiranju institucija Bosne i Hercegovine za period april–

juni 2022. godine, koju je donijelo Vijeće ministara BiH na 47. sjednici održanoj dana 18.03.2022. godine.

e) Aktivnosti na osiguranju sredstva za provođenje Općih izbora 2022. godine

470. Zahtjev za otvaranje programa posebnih namjena Opći izbori 2022. godine u skladu sa Odlukom o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2022. godine, br. 02/22, koju je dana 07.06.2022. godine donio Visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini i kojom su Centralnoj izbornoj komisiji BiH odobrena sredstva za finansiranje predstojećih Općih izbora 2022. godine u iznosu od 12.528.000,00KM.

Priprema Operativnog plana za program posebnih namjena Opći izbori 2022. godine

- f) Izrada akata obavezujućih po Zakonu o finansiranju institucija BiH i Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu:
- 1) Izrada operativnih/dinamičkih planova Centralne izborne komisije BiH u skladu sa instrukcijama o sačinjavanju operativnih/dinamičkih planova za period januar–decembar 2022. godine
 - 2) Namjenska struktura programa posebne namjene – Opći izbori 2022. godine
 - 3) Namjenska struktura kapitalnih izdataka za 2022. godinu
 - 4) Namjenska struktura programa posebne namjene – Jedinstveni izborni informacioni sistem BiH/JIIS BiH
 - 5) Namjenska struktura programa posebne namjene – Prijevremni izbori 2023. godine
 - 6) Namjenska struktura programa posebne namjene – Tekuća rezerva 2022. godine.
- g) U skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija BiH (“Službeni glasnik”, br. 25/15 i 91/17), izrada i dostava Ministarstvu finansija i trezora BiH:
- 1) tromjesečnog finansijskog izvještaja o izvršenju budžeta za period 01.01. – 31.03.2022. godine – Instrukcija broj: 05-02-2-2503-1/22 od 30.03.2022. godine;
 - 2) polugodišnjeg finansijskog izvještaja o izvršenju budžeta za period 01.01. – 30.06.2022. godine – Instrukcija broj: 05-02-2-4609-2/22 od 01.07.2022. godine;
 - 3) devetomjesečnog finansijskog izvještaja o izvršenju budžeta za period 01.01. – 30.09.2022. godine – Instrukcija broj: 05-02-2-6682-1/22 od 30.09.2022. godine;
 - 4) kvartalni izvještaji dinamike zapošljavanja;
 - 5) pripremne radnje popisa/ inventarisanja na dan 31.12.2022. godine i pripremne radnje za izradu godišnjeg finansijskog izvještaja o izvršenju budžeta za 2022. godinu;
- h) tabele prioriteta Dokumenta okvirnog budžeta za period od 2022. do 2024. godine u skladu sa Instrukcijom za budžetske korisnike br. 1 (priprema Dokumenta okvirnog budžeta za period od 2023. do 2025. godine), broj: 05-02-2-1822-1/22 od 23.02.2022. godine;

- i) izrada i dostava Ministarstvu finansija i trezora BiH projekcije budžeta Centralne izborne komisije BiH za 2023. godinu, zahtjev za dodjelu sredstava iz budžeta za 2023. godinu u skladu sa Instrukcijom za budžetske korisnike Ministarstva finansija i trezora BiH br. 2 Instrukcijom sa uputstvima za pripremu zahtjeva za dodjelu sredstva iz budžeta za 2023. godinu (projekcija budžeta za 2023. godinu), broj: 05-16-2-4801-1/22 od 13.07.2022. godine;
- j) Izrada srednjoročnog plana rada Centralne izborne komisije BiH za period 2023–2025. godina;
- k) praćenje finansiranja i trošenja sredstava sa programa posebnih namjena i izvještavanje Ministarstva finansija i trezora BiH;
- l) aktivnosti na isplati naknada članovima biračkih odbora za rad na Općim izborima 2022. godine;
- m) praćenje troškova reprezentacije i troškova telefonskih usluga i kvartalno izvještavanje;
- n) praćenje naplate prihoda od kazni koje izriče CIK BiH, kao i taksi za učešće na izborima i SMS usluga i izvještavanje o njima;
- o) aktivnosti na rješavanju skladišnog prostora;
- p) rad sa internom i eksternom revizijom.

3.4. Logističko-operativne aktivnosti i personalne aktivnosti

3.4.1. Opće informacije i normative

471. Centralna izborna komisija BiH je u periodu januar–decembar 2022. godine realizirala značajne logističke poslove i specifične nabavke kako za potrebe pripreme i provođenja Općih izbora 2022. godine, tako i druge redovne nabavke potrebne za izvršavanje poslova iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH.

472. Nabavke provedene tokom 2022. godine su bile predviđene Privremenim planom nabavki Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine za period 01.01.2022. godine do 31.03.2022. godine, broj: 07-2-16-3-89-1/22 od 20.01.2022. godine, Privremenim Planom nabavki Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine za 2022. godinu nabavke čija procjenjena vrijednost nabavke je iz vrijednosnog razreda iz člana 14. stav (2) tačka a) i stav (4) Zakona o javnim nabavkama, broj: 07-2-16-3-89-2/22 od 20.01.2022. godine, Privremenim planom nabavki Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine za 2022. godinu nabavke čija procjenjena vrijednost nabavke je iz vrijednosnog razreda iz člana 14. stav (2) tačka a) i stav (4) Zakona o javnim nabavkama, broj: 07-2-16-3-89-3/22 od 11.05.2022. godine, i Planom nabavki Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine za period juli - decembar 2022. godine broj: 07-2-16-3-89-4/22 od 04.08. 2022. godine.

Isto tako pravni okvir za izradu plana nabavki za 2022. godinu se nalazi i u Nacrtu Plana nabavki Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine za 2022. godinu, broj: 07-1-16-1-1097-3/21 od 05.08.2021. godine, i Saglasnosti Ministarstva finansija i trezora BiH o Namjenskoj strukturi izdataka za nabavku stalnih sredstava broj: 05-16-2-4909-2/22 od 15.07.2022. godine i Dokumentu okvirnog budžeta Centralne izborne komisije BiH za period 2021. godina do 2023. godina.

473. Izuzetno za provođenje Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine treba istaći činjenicu da je Visoki predstavnik za BiH svojim odlukama, koje su pobrojane u

pravnom okviru koji slijedi, nametnuo zakone kojim su regulirani način finansiranja i osiguranja finansijskih sredstava potrebnih za provođenje predstojećih Općih izbora 2022. godine.

474. Pravni okvir za provođenje postupaka javnih nabavki čine sljedeći zakoni i propisi u skladu sa kojim je Centralna izborna komisija BiH izvršila nabavke: Zakon o javnim nabavkama¹⁰⁴, Uputstvo za pripremu modela tenderske dokumentacije i ponuda¹⁰⁵, Zakon o Pravobranilaštvu Bosne i Hercegovine¹⁰⁶, Odluka o privremenom finansiranju institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za period januar–mart 2022. godine¹⁰⁷, Odluka o privremenom finansiranju institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za period april–juni 2022. godine¹⁰⁸, Zakon o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu¹⁰⁹, Pravilnik o postupku direktnog sporazuma¹¹⁰, Interni pravilnik o postupku direktnog sporazuma u Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine¹¹¹, Pravilnik o uspostavljanju i radu komisije za javne nabavke¹¹², svi podzakonski akti koje je donijelo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Agencija za javne nabavke, Zakon o obligacionim odnosima¹¹³, Zakon o zakupu poslovnih zagrada i prostorija¹¹⁴, Zakon o građenju¹¹⁵, Posebne uzanse o građenju¹¹⁶, Pravilnik o javnim nabavkama Centralne izborne komisije BiH¹¹⁷, Odluka kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Izbornog zakona Bosne i Hercegovine¹¹⁸, Odluka kojom se donosi Odluka o odobravanju raspodjele sredstava na ime pokrića rashoda vezanih za Opće izbore u Bosni i Hercegovini 2022. godine¹¹⁹, Odluka kojom se donosi Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine¹²⁰ i drugi zakoni i propisi.
475. S Agencijom za javne nabavke i Pravobranilaštvom Bosne i Hercegovine, kao kontrolnim i koordinacionim organima za oblast javnih nabavki, kontinuirano je razmjenjivana pisana komunikacija i praćena realizacija zakonskih odredaba kojima se regulira oblast javnih nabavki. U više navrata se Centralna izborna komisija Bosne i Hercegovine obraćala ovoj Agenciji za tumačenje i način postupanja ugovornog organa u pogledu pokretanja i provođenja postupaka javnih nabavki u situaciji kada finansijska sredstva nisu osigurana u budžetu institucije. Bilo je potrebno provesti nabavke koje za predmet imaju robe i usluge neophodne za pripremu i provođenje predstojećih izbora i imati zaključene ugovore do dana

¹⁰⁴ “Službeni glasnik BiH“, broj 39/14.

¹⁰⁵ “Službeni glasnik BiH“, br. 90/14 i 20/15.

¹⁰⁶ “Službeni glasnik BiH“ br. 8/02, 10/02, 44/04 i 102/09.

¹⁰⁷ “Službeni glasnik BiH“, broj 3/22 od 21.01.2022. godine.

¹⁰⁸ “Službeni glasnik BiH“, broj 19/22 od 05.04.2022. godine.

¹⁰⁹ “Službeni glasnik BiH“, broj 42/22 od 30.06.2022. godine.

¹¹⁰ “Službeni glasnik BiH“, broj 90/14.

¹¹¹ Broj: 07-2-02-2-144-1/15 od 12.02.2015. godine.

¹¹² “Službeni glasnik BiH“, broj 103/14.

¹¹³ “Službeni list SFRJ“, br. 29/78, 39/85 i 57/89, “Službeni list RBiH“, br. 2/92,13/93 i 13/94.

¹¹⁴ “Službeni list SFRJ“, br. 33/77, 12/87, 30/90 i 3/93.

¹¹⁵ “Službene novine Federacije BiH“, broj: 55/02.

¹¹⁶ “Službene novine Federacije BiH“, broj: 55/02.

¹¹⁷ “Službeni list SFRJ“, broj: 18/77.

¹¹⁸ “Službeni glasnik BiH“, broj: 38/22 od 10.06.2022. godine.

¹¹⁹ “Službeni glasnik BiH“, broj: 38/22 od 10.06.2022. godine.

¹²⁰ “Službeni glasnik BiH“, broj: 38/22 od 10.06.2022. godine.

donošenja Odluke o raspisivanju i održavanju Općih izbora 2022. godine¹²¹ koju je Centralna izborna komisija BiH donijela na 17. sjednici održanoj dana 04.05.2022. godine. Sve ostvarene nabavke i provedeni postupci kvalitetno su dokumentirani uz pribavljanje i evidentiranje potrebnih mišljenja, saglasnosti, komisijskih zapisnika i druge potrebne dokumentacije. Postupak nabavke čija je vrijednost bila procijenjena na iznos veći od 6.000,00 KM provodile su komisije za javne nabavke koje su imenovane odlukom Centralne izborne komisije BiH (rad ovih komisija je regulisan Pravilnikom o načinu glasanja i odlučivanja Komisije za javne nabavke Centralne izborne komisije BiH¹²²). Komisija donosi Poslovnik Komisije za javnu nabavku. Za svaki postupak nabavke je imenovana posebna komisija za nabavku, iznimno u nekim slučajevima je ta komisija provodila dva postupka nabavke čiji predmeti nabavke su bili usko vezani.

3.4.2. Logističke i operativne aktivnosti

476. Operativno-logističke aktivnosti predstavljaju strukturiran sistem od određenih međusobno povezanih komponenti koje su predstavljale suštinu operativnih radnji Centralne izborne komisije BiH tokom 2022. godine uz aktivnosti koje su se odnosile na pripremu i organizaciju Općih izbora 2022. godine.
477. Nabavka je realizirana u skladu sa odredbama Zakona o javnim nabavkama, provedbenim aktima koje je donijelo na osnovu ovog zakona Vijeće ministara BiH i Agencija za javne nabavke Bosne Hercegovine i Pravilnika o postupku direktnog sporazuma.
478. Na osnovu Odluka Centralne izborne komisije BiH, Odluka predsjednika Centralne izborne komisije BiH i generalnog sekretara Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH izvršene su nabavke opreme, roba i usluga neophodnih za blagovremeno i stručno provođenje aktivnosti za pripremu i održavanje Općih izbora 2022. godine, kako slijedi:
479. **Postupci planirani iz programa posebnih namjena i neposredne potrošnje za 2022. godinu:** Usluge štampanja i pakiranja glasačkih listića – otvoreni postupak, međunarodni platni razred; usluge štampanja i pakiranja izbornog materijala (obrazaca, oznaka za biračka mjesta i koverata i certifikata za dodjelu mandata i izrada fascikli sa suhim žigom) (četiri lota) – otvoreni postupak, međunarodni platni razred; nabavka ambalažnog materijala (dva lota), otvoreni postupak, međunarodni platni razred; nabavka materijala (kancelarijskog materijala, tonera i kompjuterskog materijala i materijala za biračka mjesta) (tri lota) – otvoreni postupak, usluge transporta izbornog materijala – otvoreni postupak; nabavka usluga – održavanje info-sistema i razvoj novih aplikacija, (6 lotova) – otvoreni postupak; produženje i isporuka redovnih licenci Lot 1, otvoreni postupak; usluge oglašavanja u dnevnoj štampi (tri lota) – otvoreni postupak; usluge poštanske dostave izbornog materijala (na adrese u inostranstvo i dostava izbornog materijala biračima za glasanje putem pošte) – pregovarački postupak bez objave obavještenja o nabavci; nabavka usluga izdavanja aviokarata – konkurentski postupak; nabavka usluga opravke i servisiranja službenih motornih vozila – konkurentski postupak, uz napomenu da nije okončan, s obzirom na to da je jedan od ponuđača u ovom postupku izjavio žalbu

¹²¹ “Službeni glasnik BiH“, broj: 27/22 od 04.05.2022. godine.

¹²² Broj: 07-2-02-2-397-1/15 od 16.04.2015. godine.

URŽ BiH; nabavka materijalno-tehničkih sredstava za higijensko epidemiošku zaštitu u uvjetima epidemije Covid-19 – konkurentski zahtjev za dostavu ponuda; usluge zakupa opreme (dva lota) (Zakup računara i zakup kopir-aparata i mrežnih printera – konkurentski postupak; usluge izrade i presnimavanje videospota i audiodžingla (tri lota)) – konkurentski zahtjev; usluge interneta i usluge povećanja jačine brzine interneta – konkurentski postupak.

480. Postupak zakupa poslovnog prostora za smještaj skladišta Centralne izborne komisije BiH proveden je nakon raspisanog javnog poziva za dostavljanje ponuda za iznajmljivanje poslovnog prostora skladišnog tipa za potrebe Centralne izborne komisije BiH koji je objavljen u troje dnevne novine dana 26.01.2022. godine. Na javni poziv je dostavljena samo jedna ponuda ponuđača “Inex” d.o.o. Istočno Sarajevo sa sjedištem u ulici Kasindolskog bataljona br. 14 Istočna Ilidža, Istočno Sarajevo (dosadašnji zakupodavac) sa kojim je zaključen ugovor o zakupu poslovnog prostora skladišnog tipa dana 30.03.2022. godine na period do dvije godine počev od 01.05.2022. godine.
481. Također, postupak zakupa poslovnog prostora za smještaj Glavnog centra za brojanje za provođenje Općih izbora 2022. godine proveden je putem javnog poziva za dostavljanje ponuda. Javni poziv za dostavljanje informativnih ponuda je objavljen u troje dnevne novine dana 04.06.2022. godine. Do krajnjeg roka za dostavljanje ponuda zaprimljena je samo jedna ponuda ponuđača KJKP ZOI 84 OLIMPIJSKI CENTAR d.o.o. Sarajevo sa kojim je zaključen ugovor o zakupu poslovnog prostora, Olimpijske dvorane “Zetra” u ulici Alipašina bb u Sarajevu, sa parking prostorom, dana 25.08.2022. godine na period do tri mjeseca počev od 30.08.2022. godine.
482. U 2022. godini proveden je i postupak nabavke ugostiteljskih usluga koje će se koristiti tokom 2022. godine primjenom postupka propisanog odredbama Pravilnika o postupku dodjele ugovora o uslugama iz Aneksa II. Dio B i odredbama člana 8. stav (1) Zakona o javnim nabavkama (“Službeni glasnik BiH“, broj 66/16) za dostavu ponuda.
483. Postupci nabavki goriva za službena motorna vozila, usluga lektoriranja teksta, nisu provedeni u 2022. godini, s obzirom na to da su na snazi bili okvirni sporazumi na period do dvije godine koji su zaključeni sa najpovoljnijim ponuđačima nakon provedenih postupaka javnih nabavki u 2021. godini.
484. Provedeno je 8 otvorenih i 6 konkurentskih postupaka i 1 pregovarački postupak bez objave obavještenja o nabavci što je ukupno 15 postupka.
485. Postupci planirani iz kapitalnih izdataka za 2022. godinu su: nabavka namještaja, nabavka i isporuka kancelarijskog namještaja Lot 1 i nabavka i isporuka arhivskog namještaja, metalnih polica, Lot 2 – konkurentski zahtjev za dostavu ponuda, nabavka računarske i elektronske opreme (2 lota) – otvoreni postupak, Lot 1 – Korisnički računari sa monitorima, laptop uređaji, dokument skener, korisnički printeri, blade server sa pripadajućom licencom i pratećom opremom i printer za labele, Lot 2 – multifunkcionalni uređaj i digitalni konferencijski sistem za audiosnimanje sjednica, nabavka nove dugogodišnje licence – otvoreni postupak, LOT2.
486. Nije bilo planiranih postupaka nabavki iz višegodišnjih kapitalnih ulaganja u 2022. godini.

487. Važnije nabavke provedene putem direktnog sporazuma za koje su zaključeni ugovori su: pranje službenih motornih vozila i vulkanizerskih usluga, usluge štampanje obrazaca za registraciju političkih subjekata za Opće izbore 2022. godine, usluge nadogradnje i osposobljavanja postojećih aplikacija softvera za biračke odbore i podrške svakodnevnog izvještavanja za potrebe Općih izbora 2022. godini, usluge snimanja, montaže, presnimavanja TV-telopa za upis birača u CBS i izbor biračke opcije za Opće izbore 2022. godine, usluga povezivanja inicijalnog punjenja SMS centra i podrške u radu SMS centra, nabavka klimauređaja, usluge pisanog prevođenja Priručnika CIK BiH i ostalog materijala za provođenje Općih izbora 2022. godine, pružanje usluga turističkog vodiča i dr. nabavke.
488. Važnije nabavke provedene putem direktnog sporazuma za potrebe rada Glavnog centra za brojanje za Opće izbore 2022. godine za koje su zaključeni ugovori su: usluge zakupa metaldetektorskih vrata, usluge transporta, montaže i puštanje u rad X-rey skenera za KDZ punkt u poslovni prostor u kome je smješten GCB, usluge interneta, odnosno montaže i demontaže privremenog internet linka od Centralne izborne komisije BiH do zakupljenog prostora u "Zetri", usluge montaže i demontaže privremene elektromreže, zakupljenog prostora u "Zetri", radi prilagođavanja namjeni za GCB za Opće izbore 2022. godine, montaže i demontaže pregradnih zidova, montaže i demontaže privremene računarske mreže, iznajmljivanja jednog putničkog vozila, dopune sistema za videonadzor za GCB.
489. Iz sredstava programa posebne namjene i neposredne potrošnje izvršena je nabavka usluga pisanog prevođenja publikacija i priručnika sa jednog od jezika u službenoj upotrebi u BiH na engleski jezik i obratno (2 priručnika, Priručnika za rad Glavnog centra za brojanje i Priručnika za izborne posmatrače). Nabavka usluga lektoriranja priručnika i publikacija i nabavka usluga štampanja i DTP priručnika i publikacija; Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni Hercegovini – Opći izbori 2022. godine, Priručnik za rad biračkog odbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH, Priručnik za rad kontrolora izbornih rezultata, Priručnik za izborne posmatrače –Opći izbori 2022., Praktikum za izborne komisije osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini (*izmijenjeno i dopunjeno izdanje*), Priručnik o radu Glavnog centra za brojanje.

Redovne operativne aktivnosti

490. Redovne operativne aktivnosti Centralne izborne komisije BiH obuhvatile su i personalne poslove i zapošljavanje državnih službenika i zaposlenika, odnosno obrada podataka za sve službenike i zaposlenike koji su bili zaposleni u prethodnoj godini u Centralnoj izbornoj komisiji BiH (broj radnih sati provedenih na poslu; broj sati provedenih na bolovanju, godišnjem odmoru, porodiljskom odsustvu itd; pregled plaćenih doprinosa i poreza iz plaće i na plaću). Personalni poslovi u 2022. godini su se realizirali kroz sljedeće aktivnosti:
- a. priprema podataka za mjesečne i godišnji izvještaj Zavodu za statistiku,
 - b. kontinuirana prijava novih zaposlenika i državnih službenika tokom cijele godine u poreznoj upravi, slanje upita i odgovora na upite Agenciji za državnu službu BiH, dostavljanje odjelu za MFP podataka o zaposlenim i sve promjene koje su značajne

- za obračun plaće, kao i pripremanje zbirnih radnih lista iz svih organizacionih jedinica radi obračuna plaća,
- c. izvršena je i kompletna procedura zapošljavanja i popuna radnih mjesta na određeno vrijeme,
 - d. redovne mjesečne aktivnosti vezane za obračun plaća i kompletiranje zbirnih radnih lista,
 - e. evidentiranje i popis akata svih primljenih poziva za seminare upućenih u instituciju,
 - f. praćenje troškova telefonskih usluga mobilnih i fiksnih telefona, kao i kucanje rješenja za sva prekoračenja godišnjeg iznosa troškova telefonskih usluga;
 - g. aktivnosti na izradi odgovarajućih rješenja i pisanih obavijesti kandidatima kako u Odsjeku za operativne i zajedničke poslove, tako i u Odsjeku za pravne poslove sa kojim se neposredno saradivalo u realizaciji ovih aktivnosti (izrada rješenja za godišnje odmone, za plaćena odsustva, potvrde o radnom iskustvu),
 - h. drugi poslovi (fotokopiranje, sređivanje personalnih dosjea, ažuriranje podataka i izrada tabela).

Aktivnosti iz oblasti rada i radnih odnosa

491. Tokom 2022. godine jedna državna službenica je razrješena dužnosti rukovodećeg državnog službenika zbog prestanka radnog odnosa po sili zakona sa danom 25.04.2022. godine zbog odlaska u penziju. Tri državna službenika su razrješena dužnosti od kojih su dva u junu 2022. godine, a jedan u septembru 2022. godine podnijeli zahtjeve za sporazumni prestanak radnog odnosa zbog zasnivanja radnog odnosa u drugoj instituciji. Zatim jedna državna službenica je podnijela zahtjev za prestanak radnog odnosa putem sporazumnog preuzimanja u općinsku službu. U ovom izvještajnom periodu jednom državnom službeniku je prestao radni odnos po osnovu izricanja disciplinske mjere prestanak radnog odnosa zbog kršenja odredaba službene dužnosti. Jedan zaposlenik na poslovima vozača je tragično preminuo.
492. U ovom izvještajnom periodu putem Agencije za državnu službu BiH raspisan je dana 25.04.2022. godine javni oglas za popunu jednog radnog mjesta rukovodećeg državnog službenika – šefa Sektora za finansijske i opće poslove, koje ostaje upražnjeno od 23.04.2022. godine zbog odlaska državne službenice u penziju i jednog upražnjelog radnog mjesta – višeg stručnog saradnika za finansijske poslove u Odsjeku za finansijske poslove, Sektor za finansijske i opće poslove, koje je upražnjeno počev od 28.01.2022. godine u Sekretarijatu Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine. Po provedenoj i okončanoj proceduri Rješenjem Centralne izborne komisije BiH, uz prethodnu saglasnost Agencije za državnu službu BiH, postavljen je državni službenik na poslove šefa Sektora za finansijske i opće poslove počev od 09.08.2022. godine, a Rješenjem Agencije za državnu službu postavljen je državni službenik na poslove višeg stručnog saradnika za finansijske poslove počev od 15.08.2022. godine.
493. Dana 25.07.2022. godine, putem Agencije za državnu službu BiH, raspisan je javni oglas za popunu jednog upražnjelog radnog mjesta pomoćnika revizora u Odsjeku za revizijske poslove, Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka. Rješenjem Agencije za državnu službu postavljen je državni službenik na poslove pomoćnika revizora počev od 01.11.2022. godine.

494. Zatim je, dana 15.09.2022. godine, putem Agencije za državnu službu BiH raspisan javni oglas za radna mjesta državnih službenika – samostalni računovođa u Odsjeku za materijalno-finansijske poslove, Sektor za finansijske i opće poslove i stručni savjetnik za razvoj aplikacija i baza podataka u Odsjeku za informaciono-komunikacione tehnologije, Sektor za izbore i informacione tehnologije u Sekretarijatu Centralne izborne komisije BiH. Rješenjem Agencije za državnu službu BiH postavljen je državni službenik na poslove samostalnog računovođe počev od 15.12.2022. godine. Za poslove stručnog savjetnika za razvoj aplikacija i baza podataka nisu podnesene prijave.
495. Nadalje, putem Agencije za državnu službu BiH dana 09.12.2022. godine raspisan je javni oglas za popunu jednog upražnjenog radnog mjesta revizora u Odsjeku za revizijske poslove, Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka. Procedura je u toku.
496. Dana 22.12.2022. godine, putem Agencije za državnu službu BiH, raspisan je javni oglas za popunu upražnjenih radnih mjesta stručni savjetnik za razvoj aplikacija i baza podataka i stručni saradnik za analizu i održavanje baze podataka u Odsjeku za informaciono-komunikacione tehnologije, Sektor za izbore i informacione tehnologije i radnog mjesta viši stručni saradnik u Centru za edukaciju u Odsjeku za administrativno-dokumentacione poslove i obuku, Sektor za informiranje, međunarodnu saradnju, protokol i obuku. Za radno mjesto stručni savjetnik za razvoj aplikacija i baza podataka i stručni saradnik za analizu i održavanje baze podataka dostavljena je jedna prijava koja nije ispunjavala tražene uvjete, a na upražnjeno radno mjesto višeg stručnog saradnika u Centru za edukaciju Rješenjem Agencije za državnu službu BiH, broj: 03-34-2-870-7/22 od 22.02.2023. godine, postavljena je državna službenica počev od 01.03.2023. godine.
497. U izvještajnom periodu raspisan je javni oglas putem Agencije za državnu službu BiH koji je objavljen dana 14.08.2022. godine na službenoj internet-stranici Agencije za prijem jednog volontera – diplomirani ekonomista visoke stručne spreme (VII stepen sa završenim ekonomskim fakultetom ili sa završenim prvim ciklusom školovanja dodiplomskog studija ekonomskog fakulteta koji je vrednovan sa 180 ECTS bodova – prijem na stručno osposobljavanje za samostalan rad bez zasnivanja radnog odnosa u trajanju do jedne godine. Po okončanoj proceduri primljen je volonter na stručno osposobljavanje u instituciji sa kojim je zaključen ugovor o volonterskom radu na period do jedne godine počev od 29.09.2022. godine.
498. Dana 08.12.2022. godine jedna državna službenica je podnijela zahtjev da se na njen lični zahtjev putem internog premještaja premjesti na radno mjesto nižeg nivoa, sa poslova šefa Odsjeka za izbore, Sektor za izbore i informaciono-komunikacijske tehnologije na upražnjeno radno mjesto stručni savjetnik za rad sa izbornim komisijama i centrima za birački spisak u istom odsjeku i sektoru, uz prethodno odobrenje institucije za obavljanje internog premještaja, s obzirom na to da postoji potreba za obavljanjem upražnjenog radnog mjesta u Sekretarijatu Centralne izborne komisije BiH. U vezi sa navedenim zahtjevom institucija je dana 19.12.2022. godine dobila saglasnost Agencije za državnu službu BiH da se državna službenica interno premjesti na radno mjesto stručni savjetnik za rad sa izbornim komisijama i centrima za birački spisak u istom odsjeku.

499. Aktivnosti vezane za Opće izbore 2022. godine su se odnosile na poslove provođenja postupaka za prijem u radni odnos na određeno vrijeme i zaključivanja ugovora o djelu zbog povećanog obima poslova, u skladu sa Pravilnikom o načinu i trajanju angažiranja dodatnog osoblja za pripremu i provedbu Općih izbora 2022. godine¹²³, a prije svega: poslovi vezani za realizaciji ugovora i angažiranju zaposlenih na kratkoročne pozicije koje su popunjavane putem *ugovora o djelu* za potrebe Glavnoga centra za brojanje (prijem na različite pozicije – oko 474 izvršitelja na period do tri mjeseca, počev od augusta 2022. godine) i za stručne poslove u Odsjeku za informaciono-komunikacijske tehnologije putem ugovora o djelu su angažirani zaposleni Agencije za identifikaciona dokumenta evidenciju i razmjenu podataka (IDDEEA) na osnovu prethodne saglasnosti direktora, na poslove zamjenika glavnog kontrolora za obradu, unos i potvrdu rezultata glasanja na Općim izborima 2022. godine su angažirana dva izvršioca Agencije za statistiku BiH po ugovoru od djelu uz prethodnu saglasnost direktora. Nadalje su ugovori o djelu zaključeni sa izvršiocima za obavljanje poslova vezanih za obračun plaća i kompletiranje radnih lista zaposlenika na određeno vrijeme za sve odsjeke u Centralnoj izbornoj komisiji BiH, kao i obračunavanje svih ugovora o djelu računajući i GCB kao i poslova vezanih za dodatno osoblje u pojedinim odsjecima Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH i u Skladištu CIK BiH. Prema Pravilniku o načinu i trajanju angažiranja dodatnog osoblja za pripremu i provedbu Općih izbora 2022. godine, 34 zaposlenika su bili zaposleni na ugovoru o radu na određeno vrijeme.
500. Na dan izbora, u skladu sa Odlukom o organizaciji rada supervizora za potrebe provedbe Općih izbora 2022. godine¹²⁴ angažirano je ukupno 13 regionalnih supervizora i 86 supervizora za koordiniranje i nadgledanje provođenja Općih izbora 2022. godine sa kojim su zaključeni ugovori o djelu sa opisom poslova i zadataka.
501. U tabeli u nastavku prezentirana je struktura različitih kadrovskih pozicija sa brojem izvršilaca u toku 2022. godine koji su angažirani na određeno vrijeme radi povećanog obima posla na pripremi i provođenju Općih izbora 2022. godine i sa njima je zaključen ugovor o radu:

Tabela 35. Zaposleni na određeno vrijeme

Red. br.	Naziv pozicije	Datum zaposlenja	Broj izvršilaca
1.	Saradnik na pravnim poslovima i poslovima upravnog rješavanja	01.07. – 01.12. 2022.	3
2.	Referent za rad sa političkim subjektima	01.07. – 01.12. 2022.	2
3.	Saradnik za postupanje po zahtjevima za upis birača u Centralni birački spisak (CBS) izvan BiH	01.07. – 01.10. 2022.	1
4.	Saradnik na poslovima koordinacije i obrade podataka	01.07. – 01.12. 2022.	1

¹²³ Akt broj: 07-2-02-3-675-2/22 od 11.05.2022. godine.

¹²⁴ Broj: 05-1-07-1-1856-1/22 od 27.09.2022. godine.

Red. br.	Naziv pozicije	Datum zaposlenja	Broj izvršilaca
5.	Referent na info-liniji i podrška	01.07. – 31.12. 2022.	4
6.	Referent na prijemu i obradi mailova i faksova	10.08. – 31.12. 2022.	4
7.	Referent za unos i obradu podataka	06.07. – 06.12. 2022.	6
8.	Stručni saradnik za javne nabavke	01.07. – 31.12. 2022.	1
9.	Zaposlenici na prijemu, skladištenju i distribuciji izbornog materijala	01.07. – 31.12.2022.	12

502. Redovne aktivnosti u izvještajnom periodu su i poslovi prijema, razvrstavanja, dostavljanja pošte na signiranje, zavođenje, otprema i arhiviranje dokumentacije i korespondencije predmeta (upis, sređivanje i čuvanje dokumenata koji se arhiviraju),vođenje evidencije pečata Centralne izborne komisije BiH i kurirski poslovi.
503. Aktivnosti u periodu provođenja Općih izbora 2022. godine su i poslovi vođenja skladišne kartoteke i druge odgovarajuće evidencije, skupljanje papira za reciklažu i reciklaža i izlaz osnovnih sredstava iz magacina i drugog materijala, slaganje arhivske građe.

Aktivnosti koje se odnose na protokol

504. U periodu januar–decembar 2022. godine na protokolu u pisarnici u djelovodnik predmeta i akata, zaključen na kraju 2022. godine, a koji se vodi u elektronskom obliku, zavedeno je ukupno **7.746** predmeta, od čega je **2.704** predmeta u djelovodniku predmeta, **4.960** predmeta u upisniku prvostepenih predmeta upravnog postupka UP1 i **82** predmeta u upisniku drugostepenih predmeta upravnog postupka UP2. U djelovodnik za povjerljivu i strogo povjerljivu poštu vršeno je zavođenje akata, te je vršeno zavođenje akata u interne knjige organizacionih jedinica Sekretarijata.

Aktivnosti koje se odnose na poslove u skladištu Centralne izborne komisije BiH

505. Skladište Centralne izborne komisije BiH, koje je organizaciono strukturirano unutar Odsjeka za operativne i zajedničke poslove, nalazi se na posebnoj lokaciji, odvojeno od sjedišta Centralne izborne komisije BiH, na adresi Kasindolskog bataljona broj 14 u Istočnom Sarajevu. U redovnom radu skladište služi za smještaj zaliha izbornog materijala, opreme i inventara Centralne izborne komisije BiH, redovne arhive, izborne dokumentacije i iskorištenog glasačkog materijala sa prethodnih izbora koji se čuvaju u skladu sa odobrenom listom kategorija registraturne građe sa rokovima čuvanja Centralne izborne komisije BiH i odlukama koje donosi Centralna izborna komisija BiH.

506. Dana 15.12.2021. godine Centralna izborna komisija BiH je donijela Zaključak o popisu i izdvajanju arhivske građe iz registraturne građe i odabiru bezvrijedne registraturne građe nastale u radu Centralne izborne komisije BiH tokom 2006. godine i nadalje. Po okončanom postupku izdvajanja arhivske građe nastale u radu institucije izlučeni su predmeti i akti za trajno čuvanje, dok je dio bezvrijedne registraturne građe uništen u skladu sa propisima iz ove oblasti. Ugovor o otkupu i uništenju bezvrijedne registraturne građe, među kojom su se nalazili i glasački listići korišteni na poslednjim provedenim izborima 2020. godine, zaključen je sa firmom "Eko sirovina" d.o.o. Tuzla 05.08.2022. godine.
507. U 2022. godini u skladištu Centralne izborne komisije BiH, pored redovnih aktivnosti, obavljane su dodatne aktivnosti i to: priprema i organiziranje Općih izbora 2022. godine; prijem i kontrola kancelarijskog materijala; prijem i kontrola obrazaca za biračka mjesta; prijem i kontrola glasačkih listića koji su distribuirani iz štamparije u skladište; distribucija materijala za izborne komisije koja je obavljena u četiri ciklusa – dva dostavna i dva povratna ciklusa i uskladištenje kompletnog materijala u skladištu Centralne izborne komisije BiH iz kojeg je distribuiran izborni materijal u Glavni centar za brojanje gdje se vršilo brojanje neprebrojanih glasačkih listića.
508. Operativno-logističke aktivnosti predstavljaju sistem struktuiran od određenih međusobno povezanih komponenti. Ukupan sistem logistike u jednom sistemu čine sljedeće komponente: obrada ponuda; skladištenje i priprema za isporuku materijala, pakiranje i transport koji je realiziran u 2022. godini.

Mišljenje neovisnog revizora o finansijskim izvještajima i mišljenje o usklađenosti

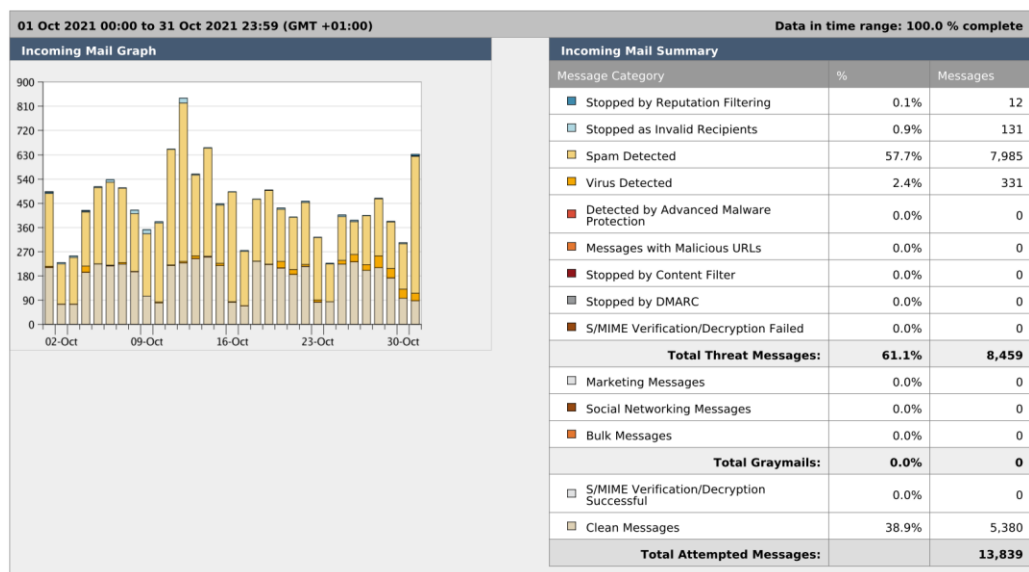
509. Ured za reviziju institucija BiH je obavio finansijsku reviziju Centralne izborne komisija BiH za 2022. godinu koja je obuhvatila reviziju finansijskih izvještaja, i u vezi s njom, reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima. U Izvještaju o obavljenoj finansijskoj reviziji Centralne izborne komisije BiH za 2022. godinu konstatirano je da "...financijska izvješća Povjerenstva prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine, obveza i izvora sredstava na 31.12.2022. godine, i izvršenje proračuna za godinu koja se završava na navedeni datum, sukladno prihvaćenom okviru finansijskog izvješćivanja".¹²⁵ Nadalje, navodi se da "...aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Povjerenstva za 2022. godinu sukladne su, u svim materijalnim aspektima, zakonima i drugim propisima koji su definirani kao kriterij za datu reviziju"¹²⁶.

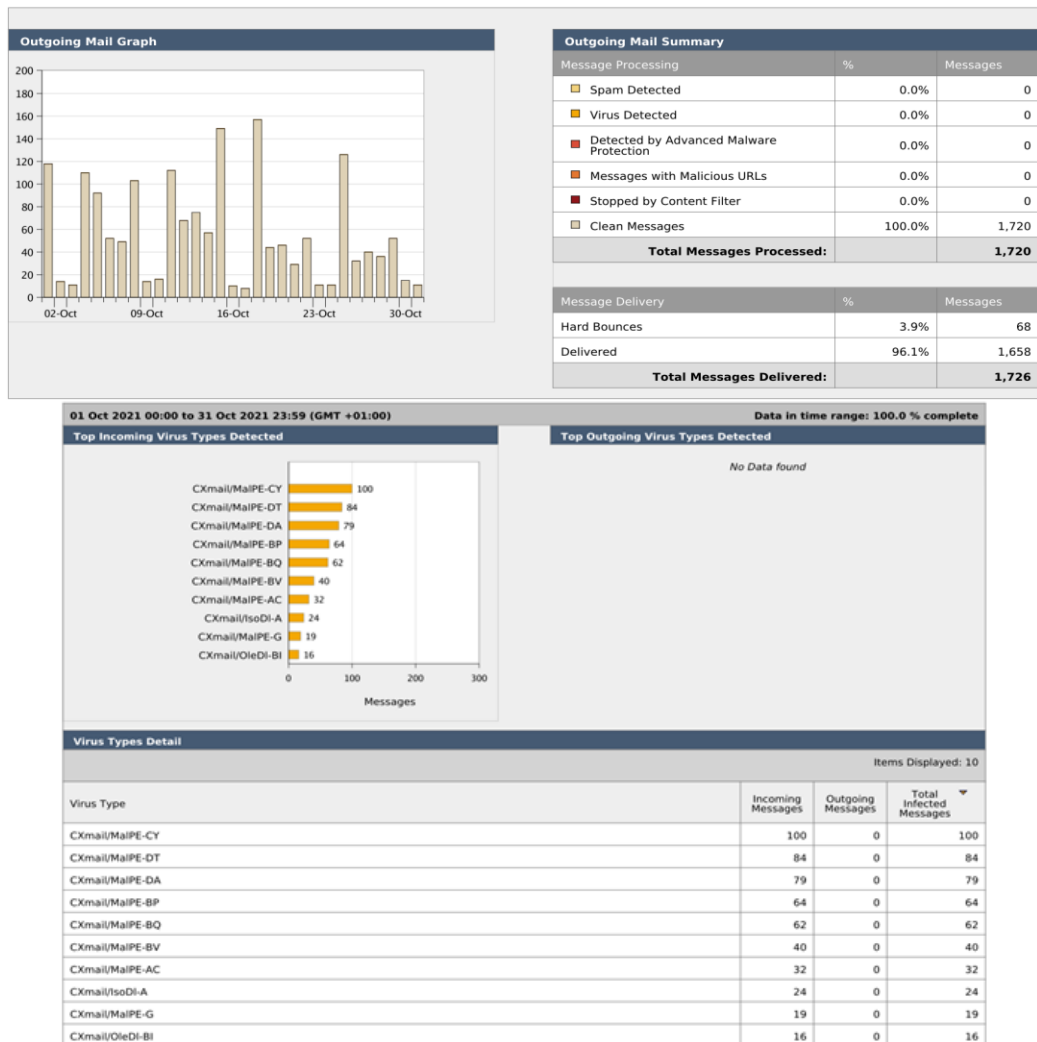
¹²⁵ Ured za reviziju institucija BiH (2023). *Izvješće o obavljenoj finansijskoj reviziji Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine za 2022. godinu*. Sarajevo: Ured za reviziju institucija BiH. str. 2.

¹²⁶ *Ibid*, str. 4.

4. Informatičko-tehnička podrška radu Centralne izborne komisije BiH

510. Najvažnije aktivnosti u smislu informatičko-tehničke podrške, pored redovnih zadataka na održavanju informatičko-tehnološke infrastrukture odnosili su se na pripremu i provođenju Općih izbora 2022. godine.
511. Za potrebe Općih izbora 2022. godine izvršeni su sljedeći zadaci: Postavljanje testne JIIS aplikacije i baza; simulacija izbora Dry run; postavljanje aplikacije Jedinstvenog izbornog informacionog sistema (JIIS) i baza; postavljanje JIIS aplikacija; ubacivanje korisnika i podešavanje korisničkih rola za 201. internog i 1381. eksternog korisnika; testiranje unosa i obrade podataka; kontrola unosa podataka iz općinskih/gradskih izbornih komisija; redovno sigurnosno kopiranje (backup) izborne baze; izrada CD-ova sa biračkim spiskovima za offline (izvan mreže) provjeru birača na licu mjesta; izvještaji za glasače putem pošte; kreiranje i slanje e-mail kampanja za glasače putem pošte; provjera posmatrača; provjera kandidata; štampanje glasačkih listića; ručno ubačeni subjekti koji su prijavljeni prije izbornog ciklusa; postavljanje i održavanje aplikacije Birački odbori; redovne provjere kandidata na ranije kandidature, sankcije, stanje vlasti, spol, nacionalnost itd...; održavanje aplikacije Prigovori i žalbe i održavanje aplikacija općinskih/gradskih izbornih komisija.
512. Tokom 2022. godine Centralna izborna komisija BiH se suočila sa sigurnosnim problemima koji su vezani za prijeteće e-mail poruke i hakerske napade na web-stranicu Centralne izborne komisije BiH. Antispam program (program za detektovanje nepoželjnih poruka) je u dolazećoj elektronskoj pošti zabilježio 7.985 poruka nepoželjnog sadržaja (spam); 331 poruka je sadržavala virus, a ukupan broj poruka sa opasnim sadržajem je bio 8.459. (vidjeti sliku u nastavku log esa antispam).

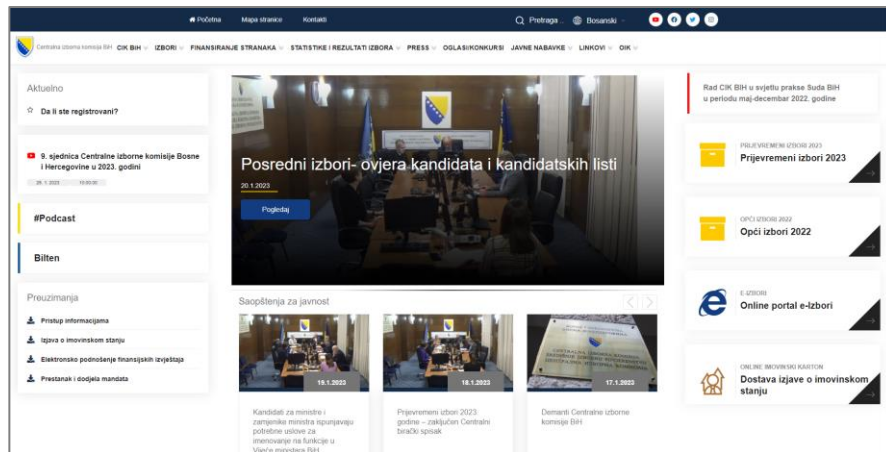

Slika 11. Log esa antispam

513. U cilju zaštite informatičko-komunikacijskog sistema u Centralnoj izbornoj komisiji BiH nakon provednih javnih nabavki sklopljeni su ugovori sa sljedećim kompanijama: sa kompanijom MIBO-KOMUNIKACIJE d.o.o. Sarajevo potpisan je Okvirni sporazum za održavanje virtualizirane serverske infrastrukture operativnog sistema – baze podataka i sistema za zaštitu i pohranu podataka i računarske mreže (LOT-1); dok je firma Cloud IT d.o.o. Sarajevo pružila usluge tehničke podrške provođenju Općih izbora 2022. godine kroz softver JIIS i dorada modula o izvještajima za izborni proces (po LOT-1); usluge tehničke podrške aplikacijama za imovinske kartone (po LOT-2) i usluge izrade modula za statističko izvještavanje i pregled pohranjenih podataka na repozitoriju Centralne izborne komisije BiH (po LOT-3).

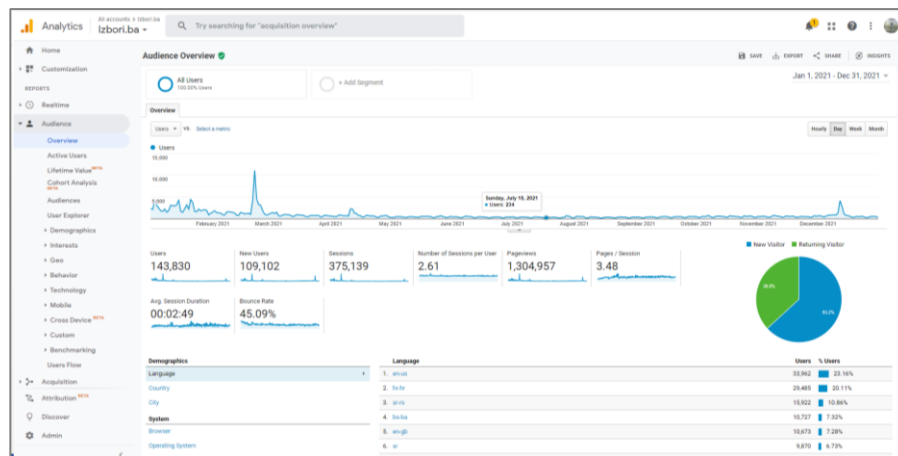
Internet-prezentacija i online prenosi

514. U 2022. godine postavljena je nova web-stranicu www.izbori.ba. Za razliku od prethodne web-stranice, novo rješenje nudi bolji prikaz za mobilne uređaje, brži i pregledniji pristup.

Slika 12. Nova internet-stranica www.izbori.ba

515. U toku 2022. godine na web-stranici www.izbori.ba zabilježeno je 8.925.010 pregleda (page views).

Slika 13. Broj pregleda Internet-stranice CIK BiH u 2022. godini (google web-servis)

516. U toku 2022. godine na Internet-stranici je objavljen 1.761 dokument; 756 saopćenja za javnost na 4 jezika (3 jezika u službenoj upotrebi u BH i na engleskom jeziku); za 105 sjednica CIK BiH objavljeni su dnevni redovi na jezicima u službenoj upotrebi u BiH.

517. U 2022. godini na zvaničnom youtube-kanalu Centralne izborne komisije BiH realizirano je 105 prijenosa uživo.

Održavanje aplikativnog softvera

518. Aktivnosti održavanja korisničkog aplikativnog softvera su podijeljene u četiri klase: 1. Adaptivna – mijenjanje sistema da se nosi sa promenama u okruženju softvera (DBMS, OS); 2. Perfektna – implementacija novih ili izmjenjenih potreba korisnika koje se tiču funkcionalnog poboljšanja softvera; 3. Korektivna – dijagnoze i ispravljanje grešaka, eventualno one koje pronađu korisnici i 4. Preventivna –

povećanje održavanja softvera i pouzdanosti kako bi se spriječili problemi u budućnosti.

519. Neke od osnovnih intervencija na održavanju aplikativnog softvera u izvještajnom periodu uključuju sljedeće:

- dorada View za generiranje biračkog spiska za izbore savjeta mjesnih zajednica; kreiranje viewa za potrebe izrade statistike birača raspoređenih po mjesnim zajednicama;
- kreiranje viewa za potrebe izdvajanja birača raspoređenih po mjesnim zajednicama u excel file po potrebi;
- rad na integriranju birača izvan BiH u tabelu birača (Votera) te izrada raznih statistika;
- korekcija SSIS paketa za web-prikaz rezultata izbora, testiranje kao i deploy paketa na produkcionu SQL server;
- izrada funkcionalnih zahtjeva i tehničke specifikacije aplikacije CBS (uočavanje problema postojeće aplikacije, skeniranje trenutnih verzija servera i softvera te specificiranje zahtjeva za potrebe nadogradnje);
- punjenje tabela biračkih mjesta (p3_pollingStation) u bazama izborne aplikacije za potrebe provođenja izbora, te ažuriranje Lokacija biračkih mjesta po potrebi, na osnovu zahtjeva GIK/OIK;
- punjenje tabele BMunicipalityRegion u bazama izborne aplikacije za potrebe provođenja izbora;
- punjenje tabele Nomenklatura u navedenim bazama, na osnovu Nomenklature biračkih mjesta preuzete iz CBS aplikacije;
- administriranje aplikacijom Centralni birački spisak (kreiranje korisničkih naloga i šifri);
- dodjela funkcionalnosti korisnicima;
- podrška OIK/GIK; kreiranje biračkih spiskova; izrada statistika; praćenje grešaka i otklanjanje istih prilikom rada aplikacije);
- testiranje izborne aplikacije prije održavanja izbora, provjera osnovnih funkcionalnosti i izvještaja potrebnih za rad kontrolora izbornih rezultata; korekcija SSIS paketa i testiranje za potrebe sastavljanja tabele birača (Voter) na osnovu IDDEEA diska:
- ispravno dodjeljivanje primarnog ključa tabele birača te ispravno indeksiranje tabele birača;
- doradeni SQL upiti za potrebe insert i update tabele birača dobivene od IDDEEA-e na disku, testiranje rada nove verzije ove aplikacije; kreiranje tabele Birača na osnovu IDDEEA diska i formiranje statistika;
- generisanje, pregled i objava rezultata za potrebe održanih izbora, uočavanje i ispravka nepravilnosti po potrebi; formiranje izvještaja o otvaranju, zatvaranju biračkih mjesta te formiranje izvještaja o odzivima u propisanim vremenima; generiranje izvještaja glavne kontrole;
- Podrška GIK/OIK pri radu na aplikaciji CBS prilikom formiranja mobilnih timova; izrada raznih statistika i provjere u bazama za potrebe CIK-a; ažuriranje tabela za potrebe rada aplikacija i web-pretrage (Voter i PollingStations).

Održavanje sistemskog softvera

520. Tokom 2022. godine izvršene su brojne intervencije na incidente. Tokom godine urađeno je više standardnih zadataka, kao što su ažuriranje, nadogradnje i “zakrpe” – patch¹²⁷ (Pregled i brisanje nepotrebnih accounta iz AD; Provjera rada Backup sistema; dodatno podešavanje SSL certifikata i podržanih ekripcionih shema na serverima koji opslužuju internet-klijente (Web01 i eIzbori-App); izvršen Upgrade Virtual Center sa verzije 5.5 na verziju 6.5; Izvršen upgrade svih G8 i G9 HP Blade servera na vSphere verziju 6.5; pripremljena implementacija novog SQL servera 2017 za potrebe KCBS sistema).
521. Izmjene Infrastrukture su podrazumijevale dodavanje aplikacionog i database servera za potrebe e-izbori sistema aplikacija i priprema testnog okruženja za ovaj sistem; podizanje VM za potrebe Novog Firewalla, AntiSpam sistema i konfiguracija mreže; Integracijua novog VxRail E560F serverskog sistema sa ostatkom našeg sistema i proširenje postojećeg sistema za potrebe GCB i uređenje GCB mreže.
522. U izvještajnom periodu obavljani su i poslovi održavanja SQL servera, održavanja korisničke opreme kao i LAN mreže i VOIP sistema.

5.5. Grafička priprema

523. U izvještajnom periodu vršeno je grafičko oblikovanje cjelokupnog vizuelnog izgleda pratećih i neophodnih elemenata u radu Centralne izborne komisije BiH, odnosno: izrada vodenog žiga apliciranog na papir za glasačke listiće; izrada i dizajn oficijelnog loga Općih izbora 2022; izrada certifikata za izabrane zastupnike; izrada i dizajn pečata za apliciranje na glasački listić; izrada TV-džingla za podcast CIK BiH; izrada stickera za Viber; dizajn naslovnica knjiga i DTP – Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022; Praktikum za izbornu komisiju osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini; Priručnik za izborne posmatrača Opći izbori 2022; Priručnik za rad kontrolora izbornih rezultata; Priručnik o radu Glavnog centra za brojanje; Priručnik za rad biračkog odbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu Bosne i Hercegovine; Cjelokupna INFO kampanja za Opće izbore 2022! (TV-spotovi, radiodžinglovi, reklame); grafička podrška seminaru za posmatrača; grafička podrška Edukacijskom centru (Pres konferencije, obuke, saopćenja); grafički dizajn i cjelokupna priprema za štampu reklame, crno /bijela varijanta, za dnevne novine u kampanji “Upis birača u Centralni birački spisak-biračko pravo” (raseljene osobe i osobe u inozemstvu); grafički dizajn i cjelokupna priprema za štampu reklame, crno /bijela varijanta, za dnevne novine u kampanji “Kako glasati” (dva pisma, tri jezika – tri pripreme); grafički dizajn i cjelokupna priprema za štampu reklame, puni kolor, postera “Kako glasati” (dva pisma, tri jezika – tri pripreme); priprema izrada i grafičko oblikovanje postera “Biračko pravo” (dva pisma, tri jezika – tri pripreme); priprema za štampu Glasačkih listića; priprema i grafičko oblikovanje obrazaca za brojno stanje (mobilni tim, covid tim, nepotvrđeni, redovni); priprema i grafičko

¹²⁷ Zakrpa je skup promjena računalnog programa ili njegovih pratećih podataka koji su dizajnirani da ga ažuriraju, poprave ili poboljšaju.

oblikovanje cjelokupnog štampanog materijala koji se nalazi na glasačkom mjestu (putokazi, zabrane, oznake...); izrada akreditacija za posmatrače; grafička podrška Glavnom centru za brojanje (poster, akreditacije, logo, natpisi, oznake..); kontinuirano praćenje i fotografiranje rada Centralne izborne komisije BiH sa domaćim i međunarodnim zvaničnicima i obrada fotografija; grafičko oblikovanje cjelokupnog vizuelnog izgleda pratećih i neophodnih elemenata u radu Centralne izborne komisije BiH: akreditacije (službene i imunitetske), vizit-karte, pločice na vratima, karte BiH, natpisi na stolovima, kalendari, panoi, pozivnice, zahvalnice, logoa, prezentacije.

Slika 14. Ilustracije

5. Zaključna razmatranja

524. Fokus izbornih aktivnosti u 2022. godini je bio na: provođenju Općih izbora 2022. godine, implementaciji rezultata izbora, provođenju posrednih izbora za Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH, Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, Vijeće naroda Republike Srpske i predsjednika i potpredsjednike Federacije Bosne i Hercegovine; Prijevremenih izbora za gradonačelnika u 4 grada i načelnika u 2 općine; aktivnostima za pripremu izbora za tijela lokalne uprave i samouprave u 14 gradova i općina u Bosni i Hercegovini; vođenju i ažuriranju Centralnog biračkog spiska; popunjavanju izbornih komisija, imenovanju i razrješenju članova izbornih komisija, analizi rada općinskih / gradskih izbornih komisija; edukaciji izborne administracije prema usvojenom Planu obuka za 2022. godinu; aktivnosti u vezi s dostavom i objavljivanjem imovinskih kartona izabranih zvaničnika, provjeri prebivališta za izabrane zvaničnike, utvrđivanju prestanka mandata i dodjeli zamjenskih mandata, ažuriranju evidencije o uplaćenim kaznama, provođenju javnih nabavki, zaštiti izbornog prava, tehničkom provođenju i analizi izbora, grafičkoj pripremi i dizajnu.

II. DIO - PROVOĐENJE ZAKONA O FINANSIRANJU POLITIČKIH STRANAKA

1. Godišnji izvještaj o pregledanom stanju finansijskog poslovanja političkih stranaka

1.1. Uvod

525. Centralna izborna komisija BiH, u skladu sa odredbama člana 14. stav (2) Zakona o finansiranju političkih stranaka ("Službeni glasnik BiH", broj: 95/12 i 41/16), nadležna je za provođenje odredaba Zakona o finansiranju političkih stranaka (u daljnjem tekstu: Zakon o finansiranju).
526. Centralna izborna komisija BiH je u skladu s članom 10. stav (1) Zakona o finansiranju uspostavila Službu za reviziju finansiranja političkih stranaka (u daljnjem tekstu: Služba za reviziju), koja pregleda i kontrolira finansijske izvještaje koje podnesu političke stranke i obavlja reviziju finansiranja političkih stranaka u skladu s ovim Zakonom.
527. Služba za reviziju je uspostavljena Odlukom Centralne izborne komisije BiH o uspostavljanju Službe za reviziju finansijskog poslovanja, broj: 01-07-653/05 od 10.3.2005. godine, u skladu s tada važećim Zakonom o finansiranju političkih stranaka¹²⁸.
528. Naknadnom izmjenom Zakona o finansiranju političkih stranaka 2010. godine, promijenjen je naziv Službe za reviziju finansijskog poslovanja u Službu za reviziju finansiranja političkih stranaka.
529. Revizija finansijskih izvještaja političke stranke uključuje izvještaje sjedišta stranke i najmanje dvije niže organizacione cjeline koje odabere Služba za reviziju.
530. Centralna izborna komisija BiH je nadležna da odluči da li su politička stranka ili drugo lice prekršili odredbe ovog Zakona, kao i da izrekne sankcije bilo kojoj političkoj stranci zbog nepridržavanja njegovih odredbi ili da poduzme odgovarajuće administrativne mjere u okviru svoje opće nadležnosti, u skladu sa zakonom.
531. Svaku sumnju o krivičnom djelu koje se može dovesti u vezu s finansiranjem političkih stranaka i finansiranjem izborne kampanje Centralna izborna komisija BiH je, u skladu sa članom 14. stav (4) ovog Zakona, obavezna prijaviti nadležnom tužilaštvu i drugim organima nadležnim za provođenje zakona.

¹²⁸ "Službeni glasnik BiH", broj 22/00.

532. Na osnovu provedenih aktivnosti Centralne izborne komisije BiH u oblasti pregleda, kontrole i revizije finasijskih izvještaja političkih stranaka, te izrečenih sankcija političkim strankama, pripremljen je izvještaj o implementaciji odredaba Zakona o finansiranju političkih stranaka u 2021. godini.

1.2. Pravni okvir za finansiranje političkih stranaka

533. Finansiranje političkih stranaka u Bosni i Hercegovini je uređeno: Zakonom o finansiranju političkih stranaka i Poglavljem 15. Izbornog zakona BiH, finansiranje izborne kampanje.

534. U skladu s odredbama člana (3) stav (1) Zakona o finansiranju, politička stranka može se finansirati iz: članarina, dobrovoljnih priloga pravnih i fizičkih lica, izdavačke djelatnosti, prodaje propagandnog materijala i organiziranja stranačkih manifestacija, prihoda od imovine u vlasništvu političke stranke, budžeta BiH u skladu s članom 7. ovog zakona, entitetskih budžeta, kantonalnih budžeta i budžeta Brčko distrikta BiH, te budžeta drugih jedinica lokalne uprave i samouprave u skladu sa zakonom i dobiti od poduzeća koja su u vlasništvu političke stranke.

535. Poduzeće u vlasništvu političke stranke može se baviti samo djelatnošću vezanom za kulturu ili izdavačkom djelatnošću.

536. Godišnji prihod političke stranke ostvaren od imovine u vlasništvu političke stranke i dobiti od poduzeća koja su u vlasništvu političke stranke ne smije prelaziti 20% iznosa ukupnog godišnjeg prihoda stranke.

537. Političke stranke se finansiraju iz budžeta Bosne i Hercegovine u skladu s članom 7. Zakona o finansiranju političkih stranaka, entitetskih budžeta, kantonalnih budžeta i budžeta Brčko distrikta BiH, te budžeta drugih jedinica lokalne uprave i samouprave u skladu sa zakonom.

538. U skladu s odredbama člana 7. Zakona o finansiranju političkih stranaka u budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine sredstva se osiguravaju za finansiranje političkih stranaka, odnosno koalicija političkih stranaka i nezavisnih kandidata zastupljenih u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i parlamentarnih grupa, odnosno klubova zastupnika i delegata u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

Ukupna sredstva koja se izdvajaju za finansiranje spomenutih političkih subjekata ne mogu prelaziti iznos od 0,2% budžeta Bosne i Hercegovine u kalendarskoj godini.

539. Političkim strankama, odnosno koalicijama političkih stranaka, sredstva se raspodjeljuju na način da se:

- 30% sredstava dijeli jednako svim političkim strankama, odnosno koalicijama političkih stranaka koje su osvojile mandate,
- 60% sredstava dijeli prema broju zastupničkih, odnosno delegatskih mandata, koje svaka politička stranka, koalicija političkih stranaka, odnosno nezavisni kandidat ima u trenutku dodjele mandata,

- 10% od ukupnog iznosa raspoređuje parlamentarnim grupama srazmjerno broju zastupničkih, odnosno delegatskih mjesta koja pripadaju manje zastupljenom spolu.
540. Zajednička komisija za administrativne poslove Parlamentarne skupštine BiH će svojim aktima detaljnije regulirati raspodjelu sredstava iz ovog člana, kontrolu trošenja i druga finansijska pitanja u vezi s provođenjem ovog zakona.
541. U Republici Srpskoj, u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka iz budžeta Republike, grada i općine¹²⁹ sredstva se izdvajaju iz budžeta za:
- finansiranje dijela troškova redovnog rada političkih stranaka, koalicija, nezavisnih zastupnika, odnosno vijećnika,
 - pokriće dijela troškova izborne kampanje političkih stranaka, koalicija, nezavisnih lista i nezavisnih kandidata kojima su potvrđene izborne liste za izbor zastupnika, odnosno vijećnika i
 - pokriće dijela troškova rada zastupničkih, delegatskih, odnosno vijećničkih klubova i grupa.
- a) Sredstva izdvojena za finansiranje troškova redovnog rada političkih stranaka, koalicija, nezavisnih zastupnika, odnosno vijećnika ne mogu biti manja od 0,2% ukupnih budžetskih prihoda iz prethodne godine, a raspoređuju se na način:
- 20% sredstava se raspoređuju u jednakim iznosima svim političkim strankama i koalicijama koje imaju zastupnike u skupštini i nezavisnim zastupnicima i
 - 80% se raspoređuje srazmjerno broju osvojenih mandata, koje politička stranka, koalicija, nezavisni zastupnik, odnosno vijećnik ima u skupštini.
- b) Sredstva za izbornu kampanju osiguravaju se u budžetu za godinu u kojoj se održavaju izbori u iznosu ne manjem od 0,05% ukupnih budžetskih prihoda iz prethodne godine. Način raspodjele sredstava vrši se u skladu s izbornim propisima.
- c) Sredstva za rad zastupničkih, delegatskih, odnosno vijećničkih klubova i grupa, dodjeljuju se radi pokrića:
- paušalnih troškova za rad u izbornim jedinicama zastupnika, odnosno vijećnika,
 - putnih troškova u inozemstvo, ako organizator nije Narodna skupština Republike Srpske ili Vijeće naroda Republike Srpske, odnosno skupština jedinice lokalne samouprave,
 - troškova nabavke materijala – goriva, štampe, službenih glasnika i publikacija,
 - troškova smještaja i ishrane zastupnika, delegata, odnosno vijećnika, u vrijeme kada se ne održavaju sjednice skupštine ili vijeća i
 - ostale troškove u vezi s radom zastupnika, delegata, odnosno vijećnika u klubovima i grupama.
- (3) Federacija Bosne i Hercegovine nije donijela poseban zakon o finansiranju političkih stranaka iz budžeta, pa sredstva za finansiranje političkih subjekata

¹²⁹ “Službeni glasnik RS“, broj 65/08.

izdvaja u skladu sa Zakonom o izvršenju Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine, kao “tekuće transfere neprofitnim organizacijama – za političke stranke i koalicije”, koji se donosi svake godine.

U skladu sa Zakonom o izvršenju Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine za 2020. godinu sredstva su se izdvajajala u iznosu od 0,08% u odnosu na ukupne prihode, bez primitaka i koristila su se po programu koji donosi Vlada.

Sredstva namijenjena za finansiranje političkih subjekata raspoređuju se tako da:

- 40 % od predviđenog iznosa pripada političkim subjektima, koji su zastupljeni u Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine, u jednakim iznosima, a
- 60 % prema broju zastupnika u domovima Parlamenta, na dan dodjele mandata.

Ukoliko je ugovorom između članica koalicije reguliran način raspodjele novčanih sredstava koja pripadaju koaliciji, Vlada sredstva raspoređuje na osnovi odredbi ugovora.

542. Zakonom o finansiranju političkih stranaka iz budžeta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine¹³⁰ propisano je da se sredstva iz budžeta Brčko distrikta BiH izdvajaju za:

- predizbornu kampanju političkih stranaka koje učestvuju na izborima za Skupštinu Brčko distrikta BiH i
 - redovan rad političkih stranaka zastupljenih u Skupštini Brčko distrikta BiH.
- a) Sredstva za predizbornu kampanju političkih stranka osiguravaju u godini u kojoj se održavaju redovni izbori za Skupštinu Brčko distrikta BiH i to u iznosu 0,03% prihoda u budžetu Brčko distrikta BiH ili 60.000 KM zavisno od toga koji je iznos niži.
- b) Sredstva za redovan rad političkih stranaka izdvajaju se po godišnjoj osnovi od 0,1% od prihoda u budžetu Brčko distrikta BiH ili 200.000 KM, zavisno od toga koji od ova dva iznosa je niži.

Sredstva izdvojena za redovan rad političkih stranka i njihovih zastupničkih klubova u Skupštini Brčko distrikta BiH raspoređuju na taj način da se:

- 30% sredstava raspoređuje u jednakim iznosima svim poslaničkim klubovima političkim strankama zastupljenim u Skupštini Brčko distrikta BiH, a
- 70% od ukupnog iznosa raspoređuje srazmjerno broju zastupničkih mjesta koje svaka politička stranka ima u Skupštini Brčko distrikta BiH u trenutku raspodjele.

1.3. Pravni okvir za finansijsko izvještavanje političkih stranaka

543. U Zakonu o finansiranju političkih stranaka, u članu 12. stav (1), propisano je da političke stranke vode evidenciju o svojim prihodima i rashodima i dužne su da Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnose finansijski izvještaj za svaku kalendarsku godinu (računovodstvenu godinu).

¹³⁰ “Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 29/04 i 14/07.

544. Političke stranke, u skladu s odredbom člana 12. stav (3) ovog Zakona, podnose poseban finansijski izvještaj za period izborne propagande na način kako je utvrđeno Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine.
545. Političke stranke i nezavisni kandidati koji učestvuju na izborima za organe vlasti Bosne i Hercegovine na svim nivoima dužni su, u skladu s članom 15.1 stav (1) Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, u vrijeme podnošenja prijave za ovjeru za učešće na izborima, Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnijeti finansijski izvještaj za period koji počinje tri mjeseca prije dana podnošenja prijave za ovjeru i finansijski izvještaj za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata izbora, u roku od trideset dana od dana objavljivanja izbornih rezultata u “Službenom glasniku BiH”.
546. Izvještaje koje podnose političke stranke i nezavisni kandidati koji učestvuju na izborima za organe vlasti sadrže: sve prihode i rashode, zasnovane na članarini, transparentnim priložima iz inozemstva, priložima fizičkih i pravnih lica, priložima u obliku robe i usluga (prilozi u naturi), prihodima na vlastitu imovinu i poduzetničke aktivnosti, u skladu s odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, kreditima, pozajmicama, donacijama, olakšicama, povratu novca, ostalim materijalnim troškovima i ostalim izvorima prihoda za period izvještavanja koje odredi Centralna izborna komisija BiH.
547. Politička stranka je, u skladu s odredbom iz člana 12. stav (2) Zakona o finansiranju političkih stranaka, obavezna u svom finansijskom izvještaju uključiti sve koristi ostvarene od aktivnosti subjekata koji su na bilo koji način povezani s političkom strankom ili su pod njenom kontrolom.
548. U skladu sa pdredbama čkana 13. stav (6) Zakona o finansiranju, politička stranka je dužna javno prikazati porijeklo i način utroška sredstava prikupljenih tokom protekle kalendarske godine (računovodstvene godine). Završni račun i finansijski izvještaj u kojem se podrobno navode izvori prihoda, podaci o fizičkim i pravnim licima koja su dala dobrovoljne priloge te podaci o namjeni, odnosno aktivnostima za koje su sredstva utrošena, javni su dokumenti i objavljuju se na web-stranici političke stranke.
549. Centralna izborna komisija BiH donosi propise za provođenje odredbi kojima se bliže utvrđuju sadržaj, forma, način i drugi detalji izvještavanja.
550. Centralna izborna komisija BiH je donijela podzakonske akte, kojima je utvrdila sadržaj, formu, način i druge detalje finansijskog izvještavanja: Pravilnik o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka¹³¹, Pravilnik o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima političkih stranaka¹³² i Pravilnik o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima nezavisnih kandidata¹³³.
551. Kontrola i revizija finansiranja političkih stranaka uređena je: Pravilnikom o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka¹³⁴, koji je također donijela Centralna izborna komisija BiH.

¹³¹ “Službeni glasnik BiH“, br. 96/13, 89/16 i 5/22.

¹³² “Službeni glasnik BiH“, br.10/18 i 5/22.

¹³³ “Službeni glasnik BiH“, br. 10/18 i 5/22.

¹³⁴ “Službeni glasnik BiH“, br. 103/08 i 5/22.

552. Centralna izborna komisija BiH je donijela dva uputstva: Uputstvo o postupku otvaranja i korištenja posebnog računa za finansiranje troškova izborne kampanje¹³⁵ i Uputstvo o donošenju finansijskog plana i programa utroška sredstava političke stranke.¹³⁶
553. Uputstvom o postupku otvaranja i korištenja posebnog računa za finansiranje troškova izborne kampanje propisano je da su politička stranka i nezavisni kandidat koji učestvuju na izborima za organe vlasti Bosne i Hercegovine na svim nivoima dužni otvoriti poseban račun koji će namjenski koristiti za finansiranje troškova izborne kampanje.
554. Račun za finansiranje izborne kampanje otvara centrala, odnosno glavni odbor političke stranke. Poseban račun za finansiranje troškova izborne kampanje, politička stranka i nezavisni kandidat dužni su otvoriti najkasnije s danom podnošenja prijave za ovjeru za učešće na izborima, a najranije ga mogu otvoriti tri mjeseca prije dana podnošenja prijave za ovjeru za učešće na izborima. Poseban račun za finansiranje troškova izborne kampanje je potrebno zatvoriti nakon završetka izborne kampanje, odnosno nakon povrata sredstava za taksu. Ukoliko nakon zatvaranje namjenskog računa ostanu neplaćene obaveze prema dobavljačima za kampanju, politička stranka će obaveze platiti sa glavnog računa Centrale stranke.
555. Sredstva koja politička stranka i nezavisni kandidat koji učestvuju na izborima namjeravaju utrošiti za izbornu kampanju moraju biti uplaćena na poseban račun za finansiranje izborne kampanje. Na ovaj račun ne smiju se primati druge uplate, osim onih namijenjenih za finansiranje izborne kampanje, niti se sredstva sa tog računa smiju koristiti za bilo koju drugu svrhu, osim podmirenja troškova izborne kampanje.
556. Uputstvom o donošenju finansijskog plana i programa utroška sredstava propisan je postupak donošenja programa utroška sredstava, te rokovi za dostavljanje plana i programa utroška finansijskih sredstava Centralnoj izornoj komisiji BiH.
557. Ovim uputstvom je propisano da je politička stranka dužna do kraja tekuće godine donijeti finansijski plan i utvrditi program utroška sredstava za narednu kalendarsku godinu, kao i da program utroška sredstava treba biti sačinjen na način da se osigura potpuna transparentnost planiranog trošenja sredstava.

Program utroška sredstava treba obuhvatiti troškove svih aktivnosti političke stranke u kalendarskoj godini, uključujući i troškove izborne kampanje, ukoliko se u toj godini provode izbori.

Uputstvom je, također, propisano da politička stranka ne može planirati utrošak sredstava za lične potrebe članova stranke, kao i za druge aktivnosti koje nisu u skladu sa programom rada i statutom stranke, te da ne može planirati troškove u iznosima koji nisu realni za njene izvore finansiranja i obim poslovanja.

¹³⁵ "Službeni glasnik BiH", br. 5/22 i 27/22.

¹³⁶ "Službeni glasnik BiH", broj: 5/22.

Politička stranka je obavezna program utroška sredstava za tekuću godinu Centralnoj izbornoj komisiji BiH dostaviti do 31. 03. tekuće godine, skupa sa godišnjim finansijskim izvještajem za prethodnu godinu.

Politička stranka je finansijska sredstva obavezna koristiti isključivo za ostvarivanje ciljeva utvrđenih svojim programom i statutom, a u skladu sa finansijskim planom.

2. Aktivnosti Centralne izborne komisije BiH u izvještajnom periodu

558. U okviru provođenja Zakona o finansiranju političkih stranaka, Centralna izborna komisija BiH je u 2022. godini poduzela niz aktivnosti i realizirala ključne zadatke kojima je utvrđivana zakonitost finansiranja političkih stranaka, postignuta transparentnost finansiranja i realizirala je ključne radnje koje reguliraju legalitet finansiranja političkih stranaka.

2.1. Prijem finansijskih izvještaja političkih stranaka

559. Političke stranke, u skladu s odredbom iz člana 12. stav (4) Zakona o finansiranju, finansijski izvještaj podnose do 31.3. naredne godine, u formi koju je propisala Centralna izborna komisija BiH.

560. Centralna izborna komisija BiH je razvila aplikaciju „»FI CIK BiH“, putem koje političke stranke finansijske izvještaje podnose u elektronskoj formi.

561. U skladu sa svojim ovlaštenjem iz člana 12. Zakona o finansiranju, da provodi i izvršava odredbe ovog Zakona, Centralna izborna komisija BiH je izvršila prijem godišnjih finansijskih izvještaja za 2021. godinu koje su podnijele 144 političke stranke, što čini 79,56% od ukupno 181 političke stranke sa evidencije Centralne izborne komisije BiH. U zakonom propisanom roku finansijski izvještaj je podnijelo 127 politička stranka, dok je 17 političkih stranaka izvještaj podnijelo nakon urgencije i pokrenutog postupka Centralne izborne komisije BiH.

562. Godišnji finansijski izvještaj za 2021. godinu, Centralnoj izbornoj komisiji BiH nije podnijelo 37 političkih stranaka, što čini 20,44% od ukupnog broja političkih stranaka sa evidencije Centralne izborne komisije BiH.

563. Centralna izborna komisija BiH je 11.05.2022. godine pokrenula postupak protiv 29 političkih stranaka, koje ni nakon njene urgencije nisu podnijele godišnji finansijski izvještaj za 2021. godinu i revizorima Službe za reviziju su uskratili pristup svojim prostorijama radi obavljanja revizije. Postupak se provodi radi utvrđivanja odgovornosti i sankcionisanja tih političkih stranaka administrativnom mjerom, uskraćivanja prava da se kandidiraju za učešće na narednim izborima.

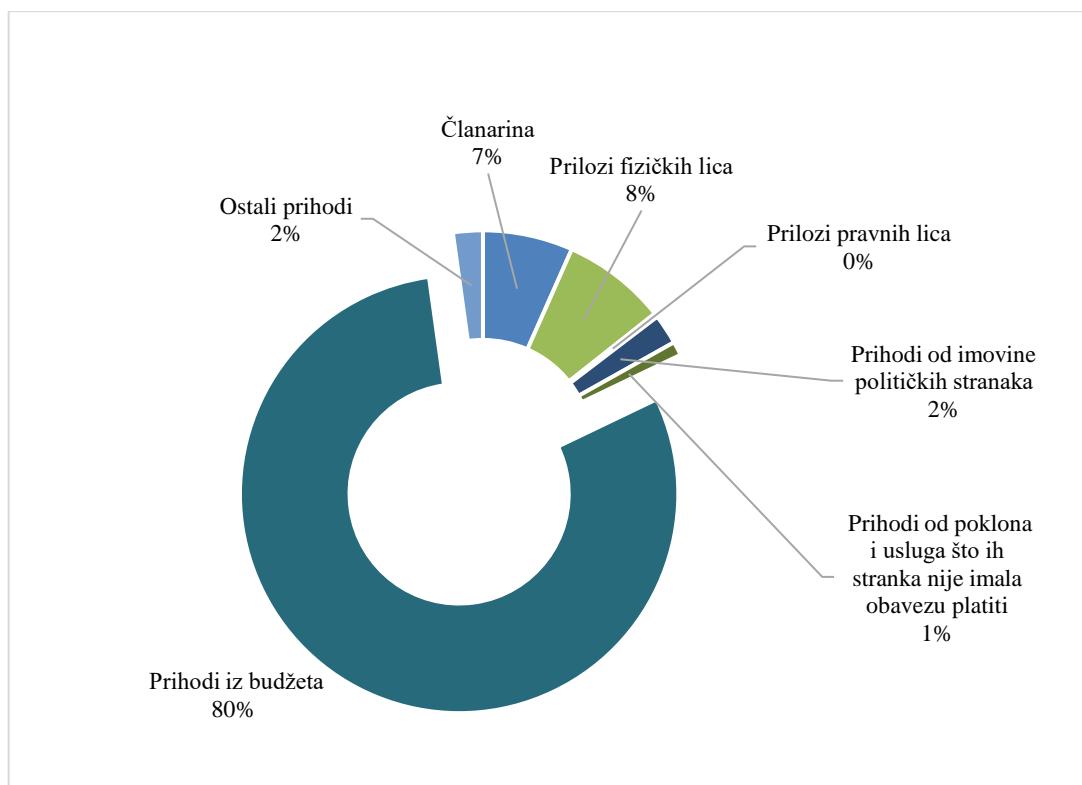
564. Za osam političkih stranaka, koje nisu podnijele finansijski izvještaj za 2021. godinu, Centralna izborna komisija BiH je 2020. godine uputila prijedlog nadležnim sudovima za njihovo brisanje iz sudskog registra, jer duži period ne obavljaju svoju djelatnost, ne podnose finansijske izvještaje i ne učestvuju na izborima.

2.1.1. Izvori finansiranja političkih stranaka

565. Političke stranke u 2021. godini su se finansirale iz sljedećih izvora: članarina u procentu od 6,65%, priloga fizičkih osoba u procentu 7,70%, priloga pravnih osoba u procentu 0,29%, prihoda od imovine političkih stranaka u procentu 2,22%, prihoda od poklona i usluga što ih stranka nije imala obavezu platiti u procentu 1,03%, prihoda iz budžeta u procentu 79,91% i ostalih prihoda u procentu 2,20% od ukupno ostvarenih prihoda, kao što je prikazano u narednim tabelama i grafikonima:

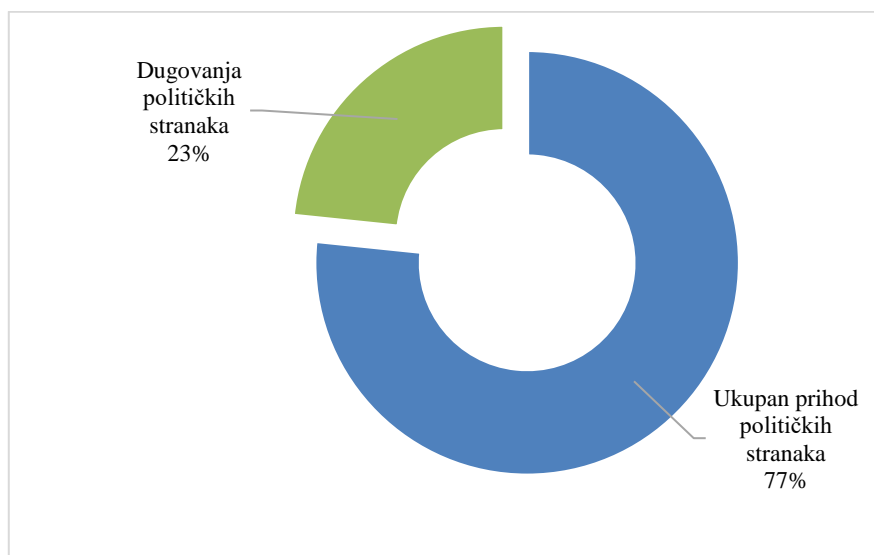
Tabela 36. Pregled izvora finansiranja političkih stranaka u 2021. godini

(1) Prihodi	Iznos u KM	Struktura
Članarina	1,589,875.83	6,65 %
Prilozi fizičkih lica	1,842,790.24	7,70 %
Prilozi pravnih lica	68,950.00	0,29 %
Prihodi od imovine političkih stranaka	532,032.58	2,22 %
Prihodi od poklona i usluga što ih stranka nije imala obavezu platiti	245,710.86	1,03 %
Prihodi iz budžeta	19,118,161.44	79,91 %
Prihodi od izdavačke djelatnosti, prodaje propr. materijala i organiziranja stran. manifestacija	0,00	0,00%
(2) Ostali prihodi i drugo	525,637.71	2,20%
UKUPNI IZVORI FINANSIRANJA	23,923,158.66	100,00 %

Grafikon 3. Prikaz strukture izvora finansiranja političkih stranaka u 2021. godini

566. Političke stranke su na dan izvještajnog perioda imale dugovanja u iznosu od **7,292,909.68 KM**, što je prikazano u tabeli koja slijedi:

Grafikon 4. Prikaz dugovanja političkih stranaka na dan 31.12.2021. godine

Red.	Šifra	Naziv političke stranke	Članarine	Prilozi fizičkih lica	Prilozi pravnih lica	Prihodi od imovine vlasništva političke stranke	Nenovčane donacije i računi koje politička stranka nije imala obavezu platiti	Prihodi iz budžeta	Ostali prihodi i drugo	Ukupan prihod političke stranke (obrazac 3)	Dugovanja političke stranke (obrazac 5)	Struktura prihoda							
												Članarine	Prilozi fizičkih lica	Prilozi pravnih lica	Prihodi od imovine u vlasn. pol. stranke	Nenovčane donacije	Prihodi iz budžeta	Ostali prihodi i dr.	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	53,903.96	399,531.73	11,450.00	57,561.09	61,060.02	3,068,235.39	48,871.69	3,700,613.88	1,299,740.51	1.5%	10.8%	0.3%	1.6%	1.6%	82.9%	1.3%	100.0%
2	515	SAVEZ NEZAVISNIH SOCIJALDEMOKRATA	603,903.45	575,614.00	30,000.00	1,050.00	38,806.19	1,871,053.60	44,888.62	3,165,315.86	147,526.24	19.1%	18.2%	0.9%	0.0%	1.2%	59.1%	1.4%	100.0%
3	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BIH	248,585.62	58,530.00	1,250.00	457,665.41	0.00	1,721,355.52	11,890.69	2,499,277.24	1,951,577.67	9.9%	2.3%	0.1%	18.3%	0.0%	68.9%	0.5%	100.0%
4	27	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BIH	94,005.47	156,423.36	15,100.00	90.99	4,840.04	2,132,721.15	0.00	2,403,181.01	183,015.76	3.9%	6.5%	0.6%	0.0%	0.2%	88.7%	0.0%	100.0%
5	18	SRPSKA DEMOKRATSKA STRANKA	187,719.45	36,112.69	0.00	14,662.50	9,620.91	1,007,817.21	92,309.99	1,348,242.75	274,928.52	13.9%	2.7%	0.0%	1.1%	0.7%	74.8%	6.8%	100.0%
6	1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	22,591.84	25,997.00	0.00	0.00	25,798.16	773,858.02	1,662.15	849,907.17	156,917.51	2.7%	3.1%	0.0%	0.0%	3.0%	91.1%	0.2%	100.0%
7	1698	DEMOKRATSKA FRONTA	3,631.80	53,235.25	2,000.00	0.00	7,260.00	756,090.24	0.00	822,217.29	400,781.84	0.4%	6.5%	0.2%	0.0%	0.9%	92.0%	0.0%	100.0%
8	461	DEMOKRATSKI NARODNI SAVEZ	3,730.00	10,150.00	0.00	0.00	1,800.00	781,386.50	3,004.79	800,071.29	148,648.89	0.5%	1.3%	0.0%	0.0%	0.2%	97.7%	0.4%	100.0%
9	2317	Politička organizacija NAROD I PRAVDA	20,376.00	54,682.97	0.00	0.00	0.00	703,333.29	6,400.00	784,792.26	137,330.32	2.6%	7.0%	0.0%	0.0%	0.0%	89.6%	0.8%	100.0%
10	877	NAŠA STRANKA	13,913.00	46,536.94	0.00	0.00	2,304.00	661,539.64	39,483.00	763,776.58	34,872.76	1.8%	6.1%	0.0%	0.0%	0.3%	86.6%	5.2%	100.0%
11	440	PARTIJA DEMOKRATSKOG PROGRESA	1,504.17	22,574.17	0.00	0.00	0.00	714,154.74	12,873.48	751,106.56	256,020.05	0.2%	3.0%	0.0%	0.0%	0.0%	95.1%	1.7%	100.0%
12	74	SOCIJALISTIČKA PARTIJA	32,999.00	16,250.00	0.00	0.00	4,000.00	557,663.29	14,328.86	625,241.15	246,329.81	5.3%	2.6%	0.0%	0.0%	0.6%	89.2%	2.3%	100.0%
13	769	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA 1990	2,246.00	250.00	0.00	0.00	0.00	478,339.78	1,922.88	482,758.66	619,604.27	0.5%	0.1%	0.0%	0.0%	0.0%	99.1%	0.4%	100.0%
14	882	STRANKA DEMOKRATSKE AKTIVNOSTI	0.00	27,403.93	0.00	0.00	1,207.50	424,098.42	0.00	452,709.85	3,141.32	0.0%	6.1%	0.0%	0.0%	0.3%	93.7%	0.0%	100.0%
15	1972	UJEDINJENA SRPSKA	68,993.97	13,630.00	0.00	0.00	0.00	309,957.80	323.45	392,905.22	40,705.70	17.6%	3.5%	0.0%	0.0%	0.0%	78.9%	0.1%	100.0%

16	1718	NARODNI DEMOKRATSKI POKRET	7,876.00	28,770.00	3,000.00	0.00	16,801.00	297,810.00	0.00	354,257.00	23,808.00	2.2%	8.1%	0.8%	0.0%	4.7%	84.1%	0.0%	100.0%
17	2314	NEZAVISNI BLOK	7,761.96	0.00	0.00	0.00	90.00	318,784.70	26,258.45	352,895.11	81,710.76	2.2%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	90.3%	7.4%	100.0%
18	2321	POKRET DEMOKRATSKE AKCIJE	11,956.00	3,950.00	3,000.00	0.00	0.00	311,765.91	5,676.00	336,347.91	25,855.98	3.6%	1.2%	0.9%	0.0%	0.0%	92.7%	1.7%	100.0%
19	4	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	2,641.59	3,250.00	0.00	0.00	453.06	310,508.21	0.00	316,852.86	180,406.39	0.8%	1.0%	0.0%	0.0%	0.1%	98.0%	0.0%	100.0%
20	2320	PLATFORMA ZA PROGRES	37,403.38	68,886.06	0.00	0.00	12,490.00	122,818.36	393.92	241,991.72	1,209.49	15.5%	28.5%	0.0%	0.0%	5.2%	50.8%	0.2%	100.0%
21	1701	LABURISTIČKA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	382.32	9,516.00	0.00	0.00	0.00	200,468.70	2,001.87	212,368.89	15,909.71	0.2%	4.5%	0.0%	0.0%	0.0%	94.4%	0.9%	100.0%
22	2420	DEMOKRATSKI SAVEZ	17,715.00	38,800.00	0.00	0.00	8,976.00	107,510.10	0.00	173,001.10	15,221.29	10.2%	22.4%	0.0%	0.0%	5.2%	62.1%	0.0%	100.0%
23	2328	NEZAVISNA BOSANSKOHERCEGOVAČKA LISTA	520.00	5,190.00	0.00	0.00	3,902.64	141,673.76	12,837.28	164,123.68	8,129.65	0.3%	3.2%	0.0%	0.0%	2.4%	86.3%	7.8%	100.0%
24	1705	HRVATSKA REPUBLIKANSKA STRANKA	0.00	745.30	600.00	0.00	0.00	119,433.74	1,600.00	122,379.04	834.54	0.0%	0.6%	0.5%	0.0%	0.0%	97.6%	1.3%	100.0%
25	2319	BOSANSKA NARODNA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	118,249.01	118,249.01	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
26	1728	LIBERALNA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	1,500.00	0.00	0.00	0.00	0.00	115,589.89	0.00	117,089.89	31,757.12	1.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	98.7%	0.0%	100.0%
27	2802	HRVATSKI NACIONALNI POMAK	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	97,436.32	11,094.28	108,530.60	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	89.8%	10.2%	100.0%
28	2711	SOCIJALDEMOKRATSKA BOSNE I HERCEGOVINE	7,474.50	2,600.00	0.00	0.00	3,510.00	94,874.01	51.60	108,510.11	2,341.21	6.9%	2.4%	0.0%	0.0%	3.2%	87.4%	0.0%	100.0%
29	3035	NARODNA PARTIJA SRPSKE	3,300.00	82,107.03	0.00	0.00	0.00	15,332.84	0.00	100,739.87	4,272.18	3.3%	81.5%	0.0%	0.0%	0.0%	15.2%	0.0%	100.0%
30	1703	HRVATSKA NEZAVISNA LISTA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	97,364.72	2,310.23	99,674.95	1,431.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	97.7%	2.3%	100.0%
31	513	STRANKA PENZIONERA / UMIROVLJENIKA BIH	89,747.55	1,000.00	0.00	0.00	700.00	5,019.22	2,835.50	99,302.27	9,717.01	90.4%	1.0%	0.0%	0.0%	0.7%	5.1%	2.9%	100.0%
32	36	BOSS - BOSANSKA STRANKA-MIRNES AJANOVIĆ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	73,317.08	100.00	73,417.08	4,094.15	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	99.9%	0.1%	100.0%
33	2447	SOCIJALISTIČKA PARTIJA SRPSKE-SPS	1,466.00	4,442.60	0.00	0.00	0.00	64,723.51	3.00	70,635.11	32,100.02	2.1%	6.3%	0.0%	0.0%	0.0%	91.6%	0.0%	100.0%

34	17	HRVATSKA STRANKA PRAVA BIH (017)	0.00	0.00	0.00	0.00	3,000.00	59,349.86	0.00	62,349.86	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	4.8%	95.2%	0.0%	100.0%
35	2426	STRANKA DEMOKRATSKE SRPSKE SEMBERIJA-MIČO MIČIĆ	8,738.43	0.00	0.00	0.00	0.00	40,748.36	10,019.36	59,506.15	7,455.02	14.7%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	68.5%	16.8%	100.0%
36	2292	PRVA MOSTARSKA PARTIJA	0.00	2,987.00	0.00	0.00	0.00	43,894.98	0.00	46,881.98	324.83	0.0%	6.4%	0.0%	0.0%	0.0%	93.6%	0.0%	100.0%
37	1270	HRVATSKA SELJAČKA STRANKA STJEPANA RADIĆA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	46,729.62	107.26	46,836.88	182.31	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	99.8%	0.2%	100.0%
38	1200	SRPSKA NAPREDNA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	44,770.00	0.00	44,770.00	140,966.08	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
39	1882	TUZLANSKA ALTERNATIVA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	40,209.20	1,000.00	41,209.20	84.65	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	97.6%	2.4%	100.0%
40	3037	REPUBLIČKA STRANKA SRPSKE	550.00	36,911.66	0.00	0.00	0.00	0.00	0.08	37,461.74	5,665.36	1.5%	98.5%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
41	5	HRVATSKA KRŠĆANSKA DEMOKRATSKA UNIJA BOSNE I HERCEGOVINE-HKDU BIH	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	32,679.57	0.00	32,679.57	20,354.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
42	1188	POSAVSKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	2.51	0.00	31,936.25	0.00	31,938.76	374.61	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
43	1989	UNIJA SOCIJALDEMOKRATA BH	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	29,302.21	0.00	29,302.21	132.07	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
44	2622	POLITIČKA ORGANIZACIJA "ZAJEDNO ZA BOLJI SREBRENİK"	0.00	11,969.00	0.00	0.00	0.00	13,936.41	1,000.00	26,905.41	3,551.67	0.0%	44.5%	0.0%	0.0%	0.0%	51.8%	3.7%	100.0%
45	2325	SAVEZ MLADIH SNAGA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	26,664.59	0.00	26,664.59	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
46	1694	NAPREDNA SRPSKA-NS	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	8,378.22	17,829.20	26,207.42	7,211.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	32.0%	68.0%	100.0%
47	2423	POKRET ZA MODERNU I AKTIVNU KRAJINU	0.00	11,361.00	250.00	0.00	0.00	11,266.21	0.17	22,877.38	179.25	0.0%	49.7%	1.1%	0.0%	0.0%	49.2%	0.0%	100.0%
48	1	BOSANSKOHERCEGOVAČKA PATRIOTSKA STRANKA-SEFER HALILOVIĆ	1,884.00	0.00	0.00	0.00	0.00	18,991.31	600.00	21,475.31	15,278.61	8.8%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	88.4%	2.8%	100.0%
49	2322	ŽUPANIJSKA NEOVISNA LISTA	120.00	900.00	0.00	0.00	0.00	19,893.55	0.71	20,914.26	0.00	0.6%	4.3%	0.0%	0.0%	0.0%	95.1%	0.0%	100.0%

50	28	DEMOKRATSKA NARODNA ZAJEDNICA BIH-KRAJIŠKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	6,000.00	12,857.14	1,228.42	20,085.56	22,054.90	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	29.9%	64.0%	6.1%	100.0%
51	1730	SRPSKA RADIKALNA STRANKA dr VOJISLAV ŠEŠELJ	0.00	0.00	0.00	0.00	180.00	18,046.20	0.00	18,226.20	49,559.77	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	1.0%	99.0%	0.0%	100.0%
52	1872	POKRET USPJEŠNA SRPSKA	18,052.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	18,052.00	0.00	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
53	7000	NARODNI EVROPSKI SAVEZ BIH	1,165.00	15,013.82	0.00	0.00	391.14	0.00	0.00	16,569.96	0.00	7.0%	90.6%	0.0%	0.0%	2.4%	0.0%	0.0%	100.0%
54	2418	POKRET ZA BIJEJINU	0.00	800.00	0.00	0.00	1,030.20	13,909.64	0.00	15,739.84	99.14	0.0%	5.1%	0.0%	0.0%	6.5%	88.4%	0.0%	100.0%
55	1178	HRVATSKA STRANKA PRAVA DR. ANTE STARČEVIĆ BIH	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	12,600.00	1,782.50	14,382.50	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	87.6%	12.4%	100.0%
56	455	LIBERALNO DEMOKRATSKA STRANKA BIH	140.00	0.00	0.00	0.00	0.00	13,065.07	190.08	13,395.15	115,978.88	1.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	97.5%	1.4%	100.0%
57	2460	NARODNI POKRET BANJALUKA ZOVE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	11,288.23	0.00	11,288.23	154.48	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
58	2495	NEZAVISNA LISTA DOBOJ-SEVLID HURTIĆ	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00	9,911.33	0.00	11,111.33	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	10.8%	89.2%	0.0%	100.0%
59	2697	SRPSKA NAPREDNA STRANKA FBiH	0.00	100.00	0.00	0.00	0.00	8,000.00	2,400.00	10,500.00	6,882.00	0.0%	1.0%	0.0%	0.0%	0.0%	76.2%	22.9%	100.0%
60	2497	NARODNI POKRET	120.00	0.00	0.00	0.00	0.00	9,903.00	0.00	10,023.00	0.00	1.2%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	98.8%	0.0%	100.0%
61	2527	REGIONALNA DEMOKRATSKA STRANKA GRADACAC	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	9,666.25	0.00	9,666.25	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
62	2311	PRVA SRPSKA DEMOKRATSKA STRANKA	0.00	200.00	0.00	0.00	9,000.00	0.00	300.00	9,500.00	0.00	0.0%	2.1%	0.0%	0.0%	94.7%	0.0%	3.2%	100.0%
63	1699	PRVA BOSANSKO-HERCEGOVAČKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	2,400.00	6,127.00	0.00	8,527.00	9,111.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	28.1%	71.9%	0.0%	100.0%
64	2072	GRADANSKI SAVEZ (GS)	85.00	70.00	0.00	0.00	0.00	5,999.20	1,600.00	7,754.20	21,952.88	1.1%	0.9%	0.0%	0.0%	0.0%	77.4%	20.6%	100.0%
65	16	SRPSKA RADIKALNA STRANKA REPUBLIKE SRPSKE	1,153.25	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	6,500.62	7,653.87	5,216.97	15.1%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	84.9%	100.0%
66	1179	SAVEZ ZA DEMOKRATSKU SRPSKU	0.00	130.00	0.00	0.00	6,600.00	0.00	9.13	6,739.13	8,497.85	0.0%	1.9%	0.0%	0.0%	97.9%	0.0%	0.1%	100.0%

67	1702	ZA PRAVDU I RED-LISTA NEBOJŠE VUKANOVIĆA	0.00	550.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5,595.14	6,145.14	800.00	0.0%	9.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	91.0%	100.0%
68	2798	BOSANSKOHERCEGOVAČKI DEMOKRATI-DŽEBRAIL BAJRAMOVIĆ	3,200.00	0.00	0.00	0.00	1,400.00	1,470.00	0.00	6,070.00	35,312.63	52.7%	0.0%	0.0%	0.0%	23.1%	24.2%	0.0%	100.0%
69	366	HRVATSKA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	0.00	0.00	0.00	1,000.00		4,758.00	300.00	6,058.00	3,362.70	0.0%	0.0%	0.0%	16.5%	0.0%	78.5%	5.0%	100.0%
70	2323	DEMOKRATSKA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	0.00	5,550.00	100.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5,650.00	0.00	0.0%	98.2%	1.8%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
71	2765	NEZAVISNI-NEOVISNI	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5,624.00	0.00	5,624.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
72	2767	*HERCEGOVAČKI NARODNI POKRET-RODOLJUB DRAŠKOVIĆ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4,430.84	1,000.00	5,430.84	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	81.6%	18.4%	100.0%
73	1706	SAVEZ ZA NOVU POLITIKU	27.00	0.00	0.00	0.00	0.00	5,094.69	0.00	5,121.69	39,052.86	0.5%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	99.5%	0.0%	100.0%
74	2455	POLITIČKA ORGANIZACIJA "GLAS NARODA" BIH	290.00	100.00	0.00	0.00	0.00	3,600.00	1,000.00	4,990.00	67.00	5.8%	2.0%	0.0%	0.0%	0.0%	72.1%	20.0%	100.0%
75	2620	POKRET PRAVDE	0.00	4,794.94	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4,794.94	0.00	0.0%	100.0	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
76	2044	NEZAVISNA LISTA	12.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3,666.00	1,000.25	4,678.25	0.00	0.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	78.4%	21.4%	100.0%
77	2078	ČAPLJINSKA NEOVISNA STRANKA-ČAPLJINA U SRCU	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4,600.00	0.00	4,600.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
78	2747	SAVEZ PENZIONERA I POTOMAKA	3,170.00	0.00	1,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4,170.00	5,696.34	76.0%	0.0%	24.0	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
79	1290	HRVATSKA SELJAČKA STRANKA (HSS)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4,135.00	0.00	4,135.00	20,000.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
80	521	HRVATSKA DEMOKRATSKA UNIJA BIH	0.00	0.00	0.00	0.08	0.00	4,073.00	0.00	4,073.08	94,170.27	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
81	502	NARODNA STRANKA RADOM ZA BOLJITAK	0.00	1,300.00	0.00	0.00	0.00	1,978.00	200.12	3,478.12	157,692.24	0.0%	37.4%	0.0%	0.0%	0.0%	56.9%	5.8%	100.0%
82	279	PARTIJA UJEDINJENIH PENZIONERA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3,456.00	0.00	3,456.00	12,365.78	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
83	1264	NAPREDNA SRPSKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2,934.00	0.00	2,934.00	2,200.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%

84	2421	POKRET VOLIMO SRPSKU	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00	1,717.85	0.00	2,917.85	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	41.1%	58.9%	0.0%	100.0%
85	1003	NEZAVISNA STRANKA DR MIHAJLO TOVIRAC	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2,655.00	0.00	2,655.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
86	1776	HRVATSKA STRANKA PRAVA-PRAVAŠI	1,585.12	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,000.00	2,585.12	0.00	61.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	38.7%	100.0%
87	1714	HRVATSKI SAVEZ HKDU - HRAST	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00	1,100.00	0.00	2,300.00	20,641.59	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	52.2%	47.8%	0.0%	100.0%
88	2737	SRPSKA RADIKALNA STRANKA SRPSKE	1,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,100.00	2,100.00	0.00	47.6%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	52.4%	100.0%
89	7000	NOVI EVROPSKI SAVEZ	0.00	1,006.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,006.00	2,012.00	0.00	0.0%	50.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	50.0%	100.0%
90	73	SELJAČKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	2,000.00	0.00	2,000.00	18,015.66	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
91	2499	SLOBODNA STRANKA SRPSKE	0.00	1,700.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,700.00	0.00	0.0%	100.0	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
92	1241	HRVATSKA STRANKA PRAVA BIH I HERCEG-BOSNE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,600.00	75.00	1,675.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	95.5%	4.5%	100.0%
93	1804	STRANKA ZA NAŠ GRAD	0.00	0.00	0.00	0.00	250.00	1,424.55	0.00	1,674.55	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	14.9%	85.1%	0.0%	100.0%
94	2771	SRPSKA NAPREDNA STRANKA 2020	150.00	0.00	0.00	0.00	240.00	0.00	1,232.30	1,622.30	0.00	9.2%	0.0%	0.0%	0.0%	14.8%	0.0%	76.0%	100.0%
95	1015	*KLADUŠKA STRANKA PRIVREDNOG PROSPERITETA	0.00	0.00	0.00	0.00	600.00	0.00	1,014.30	1,614.30	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	37.2%	0.0%	62.8%	100.0%
96	1722	SNAGA NARODA	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00	100.00	0.00	1,300.00	19,400.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	92.3%	7.7%	0.0%	100.0%
97	1217	STRANKA ZA OPĆINU OLOVO	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00	0.00	0.06	1,200.06	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	0.0%	100.0%
98	2062	SPAS, NEZAVISNIH LISTA DOBOJ	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00	0.00	0.00	1,200.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	0.0%	100.0%
99	2756	PARTIJA DEMOKRATSKOG PROGRESA "1999"	0.00	0.00	0.00	0.00	1,200.00	0.00	0.00	1,200.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	0.0%	100.0%
100	2326	HRVATSKI BLOK	0.00	100.00	0.00	0.00	0.00	1,000.00	0.00	1,100.00	0.00	0.0%	9.1%	0.0%	0.0%	0.0%	90.9%	0.0%	100.0%
101	2479	POKRET ZA VIŠEGRAD	0.00	90.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,000.00	1,090.00	0.00	0.0%	8.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	91.7%	100.0%
102	2324	PENZIONERSKA DEMOKRATSKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,059.59	1,059.59	519.62	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
103	2010	HRVATSKA SELJAČKA STRANKA - BRAĆA RADIĆ	0.00	0.00	1,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,000.00	3,450.00	0.0%	0.0%	100.	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%

104	1247	NEOVISNA LISTA "ZA KUPRES"	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,000.00	1,000.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
105	49	ZAVIČAJNI SOCIJALDEMOKR ATI - MILE MARČETA	0.00	0.00	0.00	0.00	600.00	385.45	0.00	985.45	3,000.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	60.9%	39.1%	0.0%	100.0%
106	2734	OTADŽBINSKA STRANKA	0.00	260.00	0.00	0.00	700.00	0.00	0.00	960.00	975.56	0.0%	27.1%	0.0%	0.0%	72.9%	0.0%	0.0%	100.0%
107	2731	DEMOKRATSKI CENTAR REPUBLIKE SRPSKE	0.00	220.00	0.00	0.00	700.00	0.00	0.00	920.00	0.00	0.0%	23.9%	0.0%	0.0%	76.1%	0.0%	0.0%	100.0%
108	725	PARTIJA PRIVREDNOG PROGRESA	0.00	0.00	200.00	0.00	600.00	0.00	0.00	800.00	626.88	0.0%	0.0%	25.0	0.0%	75.0%	0.0%	0.0%	100.0%
109	879	EKOLOŠKA PARTIJA REPUBLIKE SRPSKE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	719.40	719.40	44,251.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
110	1252	SNAGA EKONOMSKOG POKRETA U BOSNI I HERCEGOVINI	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	700.00	700.00	1,474.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
111	2316	BOŠNJAČKI POKRET	0.00	497.79	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	497.79	0.00	0.0%	100.0	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
112	77	PATRIOTI SRPSKE	436.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	14.24	450.24	0.00	96.8%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	3.2%	100.0%
113	1190	STRANKA DIJASPORE BOSNE I HERCEGOVINE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	223.49	223.49	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
114	2855	SRPSKA NAPREDNA STRANKA RS- FBIH	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	200.00	0.00	200.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0	0.0%	100.0%
115	2327	LJEVO KRILO	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	120.00	120.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
116	1269	RADNIČKA PARTIJA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00	100.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
117	2496	POLITIČKA STRANKA RE- BALANS	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00	100.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
118	996	EKOLOŠKA DEMOKRATSKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00	100.00	11,953.55	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
119	1973	POLITIČKA ORGANIZACIJA "NAŠA HERCEGOVINA"	70.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	70.00	0.00	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
120	1719	UDAR LJEVICE	60.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	60.00	0.00	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
121	2501	POLITIČKA ORGANIZACIJA "KRUG"	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	39.00	39.00	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%

122	2735	PATRIOTSKI FRONT BIH SARAJEVO	20.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	20.00	0.00	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%
123	1977	RAMSKA DEMOKRATSKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.55	0.55	0.00	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
124	1291	REFORMSKA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
125	1271	STRANKA MLADIH ZA PROMJENE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
126	3034	HRVATSKI DOMOVINSKI POKRET BOSNE I HERCEGOVINE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
127	1257	HRVATSKA ČISTA STRANKA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
128	2743	NOVO DOBA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
129	7000	POKRET OSNIVANJA KNEŽEVINE SRPSKE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
130	724	POKRET ZA TREBINJE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
131	574	RADNIČKO-KOMUNISTIČKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
132	8000	POLITIČKI SUBJEKT-OPĆINA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
133	2313	POKRET MOST 21	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	3,230.00							
134	26	STRANKA SPAS	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1,658.00							
135	1256	NAPREDNA DEMOKRATSKA STRANKA BIH	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
136	2092	NOVA PARTIJA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
137	2534	STRANKA ZA BOLJE VUČKOVCE	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
138	1950	BRČANSKI DEMOKRATSKI POKRET BRČKO DISTRIKTA BIH	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	11,787.00							
139	2020	NARODNA STRANKA ZA GRAHOVO	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								

140	2791	SNAGA OMLADINSKE SVIJESTI	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
141	2004	JEDINSTVENA NAPREDNA STRANKA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
142	1250	STRANKA SOCIJALNE SIGURNOSTI SRPSKIH BORACA	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
143	732	SRPSKA RADIKALNA STRANKA "9. JANUAR"	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
144	7000	DEMOKRATSKA BRANITELJSKA STRANKA BiH	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00								
		UKUPNO	1,589,875.83	1,842,790.24	68,950.00	532,032.58	245,710.86	19,118,161.44	525,637.71	23,923,158.66	7,292,909.68	6.6%	7.7%	0.3%	2.2%	1.0%	79.9%	2.2%	100.0%

* Dvije političke stranke: Hercegovački narodni pokret-Rodoljub Drašković i Kladuška stranka privrednog prosperiteta nakon što su podnijele finansijski izvještaj brisane su iz sudskog registra

Tabela 37. Struktura izvora finansiranja političkih stranaka u 2021. godini (prema podacima koje su stranke iskazale u godišnjim finansijskim izvještajima)

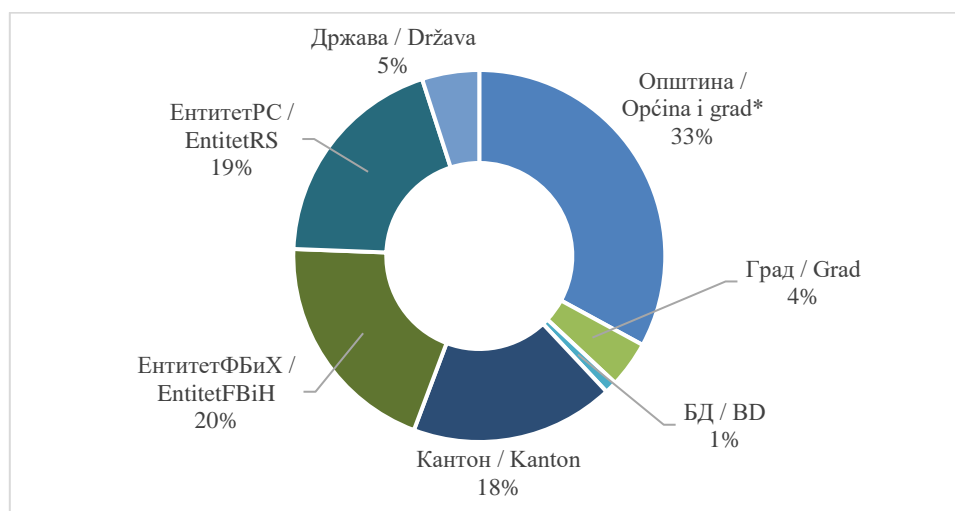
567. Uvidom u podatke iz prethodne tabele, vidljivo je da 22 političke stranke (15,28%) nije ostvarilo nikakav prihod u 2021. godini, 18 političkih stranka (12,50%) su ostvarile prihod manji od 1.000,00 KM, dok su 44 stranke (30,56%) ostvarile prihod ispod 10.000,00 KM. Prihod od 10.000,00 do 50.000,00 KM ostvarilo je 25 stranaka, te je šest stranaka ostvarilo prihod od 50.000,00 do 100.000,00 KM. Prihod od 100.000,00 do 500.000,00 KM ostvarilo je 17 političkih stranaka. Prihod od 500.000,00 KM do jedan milion ostvarilo je sedam stranaka. Tri stranke su ostvarile prihod od 1 do 2,5 miliona, dok su dvije stranke ostvarile prihod preko tri, odnosno 3,2–3,7 miliona KM.

2.1.2. Finansiranje političkih stranaka iz budžeta

568. Centralna izborna komisija BiH je prikupila podatke o sredstvima koja su iz budžeta svih nivoa izvršne vlasti isplaćena političkim subjektima u 2021. godini. Prema podacima, prikupljenim od nadležnih organa i institucija na svim nivoima u Bosni i Hercegovini, za finansiranje političkih subjekata u 2021. godini planirana su sredstva u iznosu od 19.392.958,53 KM. Od planiranog iznosa isplaćeno je 97,44 %, odnosno političkim subjektima su isplaćena sredstva u iznosu od 18.895.745,38 KM, kao što je prikazano u Tabeli 38 i predstavljeno na Grafikonu 5.

Tabela 38. Budžetska izdvajanja za političke subjekte u 2021. godini

Budžet/nivo vlasti	Ukupno uplaćena sredstva	Struktura finansiranja
Budžeti općina i gradova	6,223,566.75	32.94%
Budžeti gradova	759,304.97	4.02%
Brčko distrikt BiH	199,999.99	1.06%
Budžeti kantona	3,345,484.07	17.70%
Budžet Federacije BiH	3,757,323.00	19.88%
Budžet Republike Srpske	3,669,999.84	19.42%
Budžet BiH (isplaćeno političkim strankama)	573,440.12	3,04%
Budžet BiH (utrošeno za rad klubova)	366,626.64	1,94%
UKUPNO:	18,895,745.38	100.00%

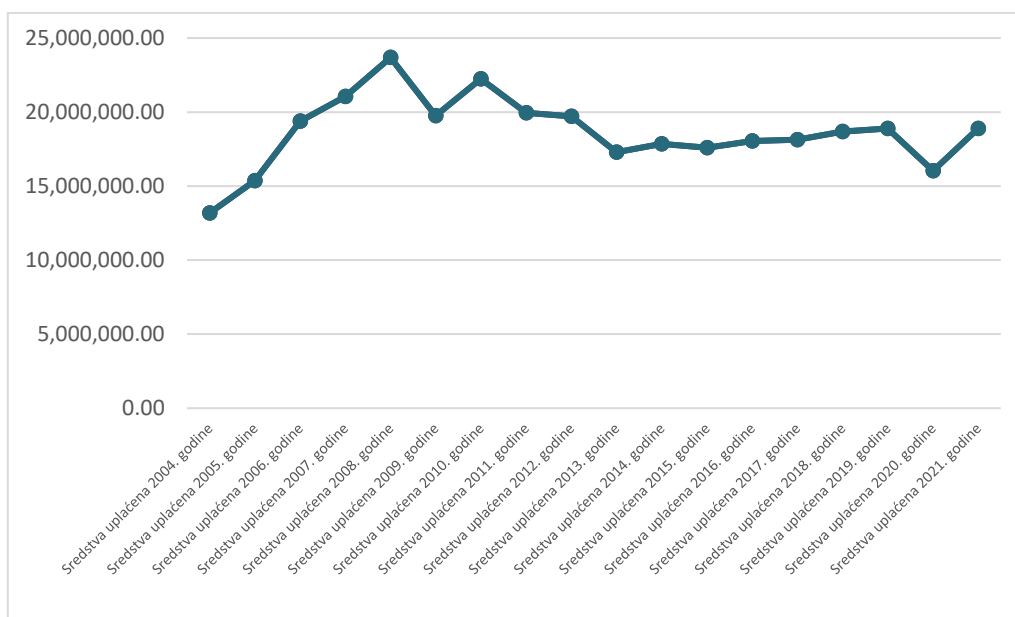

Grafikon 5. Prikaz strukture budžetskih izdvajanja za političke subjekte u 2021. godini

569. U periodu od 2004. do 2021. godine iz budžeta svih nivoa vlasti političkim subjektima je isplaćeno 335,74 miliona KM i to: 2004. godine 13,2 miliona, 2005. godine 15,4 miliona, 2006. godine 19,4 miliona, 2007. godine 21,1 milion, 2008. godine 23,7 miliona, 2009. godine 19,7 miliona, 2010. godine 22,2 miliona, 2011. godine 19,96 miliona, 2012. godine 19,7 miliona, 2013. godine 17,3 miliona, 2014. godine 17,9 miliona, 2015. godine 17,6 miliona, 2016. godine 18 miliona KM, 2017. godine 18,1 milion KM, 2018. godine 18,7 miliona KM, 2019. godine 18,9 miliona KM, 2020. godine 16,04 miliona KM i 2021. godine 18,9 miliona KM.

570. Od 2004. do 2008. godine budžetska izdvajanja su konstantno rasla, period od 2009. do 2012. godine karakteriziraju oscilacije iznosa budžetskih sredstava izdvojenih političkim strankama, da bi 2013. godine ta izdvajanja pala za 12,27%. Od 2014. do 2018. godine budžetska izdvajanja ponovo rastu u procentima 2,5–3% godišnje, dok su 2019. godine porasla za 1,08 %, da bi 2020. godine izdvajanja pala za 15,04% u odnosu na budžetska sredstva izdvojena političkim subjektima 2019. godine. Budžetska izdvajanja za političke subjekte u 2021. godini veća su za 17,78% u odnosu na izdvajanja 2020. godine.

571. Trend budžetskih izdvajanja za političke subjekte u periodu 2004. do 2021. godine je sljedeći:

Grafikon 6. Trend prihoda koje su političke stranke ostvarile iz budžeta u periodu 2004. do 2021. godine

Tabela 39. Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta političkim strankama po nivoima vlasti u periodu 2004–2021. god.

Nivo vlasti		Uplaćeno u periodu 2004–2014. godina	Uplaćeno 2015. godine	Uplaćeno 2016. godine	Uplaćeno 2017. godine	Uplaćeno 2018. godine	Uplaćeno 2019. godine	Uplaćeno 2020. godine	Uplaćeno 2021. godine	Uplaćeno u periodu 2004–2021. godina
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
Općine/opštine i gradovi		85,954,013.63	7,024,248.93	6,645,104.11	6,468,241.93	6,621,622.04	6,549,924.36	6,062,001.45	6,982,871.72	132,308,028.17
Brčko distrikt BiH		2,314,285.05	199,999.97	258,019.03	199,999.96	200,000.00	200,000.00	259,999.99	199,999.99	3,832,303.99
Kantoni		44,849,857.22	3,540,079.76	3,414,923.62	3,543,989.16	3,802,581.96	3,955,578.57	3,226,702.28	3,345,484.07	69,679,196.64
Federacija BiH		33,138,464.50	2,775,000.03	3,600,000.03	3,799,999.00	3,800,000.00	3,713,004.00	1,954,211.00	3,757,323.00	56,538,001.56
Republika Srpska		36,728,199.49	3,129,999.96	3,180,000.00	3,180,000.00	3,342,440.06	3,531,916.65	3,597,915.93	3,669,999.84	60,360,471.93
Država BiH	<i>Uplaćeno strankama</i>	3,195,997.17	570,281.47	534,224.00	375,797.80	548,300.00	579,151.71	580,218.13	573,440.12	6,957,410.40
	<i>Utrošeno za rad klubova</i>	3,285,423.46	359,120.86	406,721.19	561,730.00	368,133.19	354,457.82	361,940.44	366,626.64	6,064,153.60
UKUPNO:		209,466,240.52	17,598,730.98	18,038,991.98	18,129,757.85	18,683,077.25	18,884,033.11	16,042,989.22	18,895,745.38	335,739,566.29

572. U okviru budžetskih sredstva izdvojenih političkim strankama u 2021. godini, iz budžeta u Federaciji BiH su isplaćena sredstva u iznosu od 12,597,987.22 KM ili 66,67%, iz budžeta Republike Srpske 5,157,691.41 KM ili 27,30%, iz budžeta Brčko distrikta BiH 199,999.99 KM ili 1,06%, dok su iz budžeta Bosne i Hercegovine izdvojena sredstva u iznosu od 940,066.76 KM ili 4,98%.

Tabela 40. Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta 2021. godine političkim subjektima po nivoima vlasti (državni nivo, entitetski nivoi i Brčko distrikt BiH)

Red. broj	Naziv nivoa vlasti	Sredstva uplaćena političkim subjektima	% uplate planiranih sredstava
1	2	3	4
I	Federacija BiH	12,597,987.22	66.67%
1	Općine i gradovi osnovne izborne jedinice	4,775,875.18	37.91%
2	Gradovi	719,304.97	5.71%
3	Kantoni	3,345,484.07	26.56%
4	Budžet FBiH	3,757,323.00	29.82%
II	Republika Srpska	5,157,691.41	27.30%
1	Općine i gradovi osnovne izborne jedinice	1,447,691.57	28.07%
2	Gradovi	40,000.00	0.78%
3	Budžet RS	3,669,999.84	71.16%
III	Brčko distrikt BiH	199,999.99	1.06%
IV	Državni nivo BiH	940,066.76	4.98%
	UKUPNO:	18,895,745.38	100.00%

573. Iz budžeta općina i gradova, osnovnih izbornih jedinica, u Federaciji BiH političkim subjektima u 2021. godini isplaćena su sredstva u iznosu 4,775,875.18KM, dok su iz budžeta općina i gradova u Republici Srpskoj isplaćena sredstva u iznosu 1,447,691.57 KM¹³⁷.

574. Iz budžeta Gradova u Federaciji BiH (Grad Sarajevo i Grad Mostar) političkim subjektima isplaćena su sredstva u iznosu 719,304.97 KM, dok je iz grada Istočno Sarajevo političkim subjektima isplaćen iznos od 40.000,00 KM¹³⁸.

575. Iz budžeta kantona u Federaciji BiH političkim subjektima u 2021. godini isplaćena su sredstva u iznosu 3,345,484.07 KM¹³⁹.

¹³⁷ Prilog 1. Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta općina i gradova, osnovnih izbornih jedinica, političkim subjektima u 2021. godini.

¹³⁸ Prilog 2. Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta gradova političkim subjektima u 2021. godini.

¹³⁹ Prilog 3. Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta kantona političkim subjektima u 2021. godini.

576. Iz budžeta Federacije BiH političkim subjektima u 2021. godini isplaćena su sredstva u iznosu 3,757,323.00 KM, dok su iz budžeta Republike Srpske isplaćena sredstva u iznosu od 3,669,999.84. Iz budžeta Bosne i Hercegovine političkim subjektima u 2021. godini izdvojena su sredstva u iznosu od 940,066,76 KM, od kojih je za rad parlamentarnih grupa utrošeno 366,626.64 KM, dok je iznos od 573,440.12 KM uplaćen političkim strankama. Iz budžeta Brčko distrikta BiH političkim subjektima u 2021. godini isplaćena su sredstva u iznosu 199,999.99 ¹⁴⁰.

2.2. Revizija i kontrola finansijskih izvještaja

577. Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka, koju je u skladu s članom 10. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka uspostavila Centralna izborna komisija BiH, izvršila je pregled, kontrolu i reviziju finansijskih izvještaja koje su podnijele političke stranke.

578. Revizija finansijskih izvještaja političkih stranaka uključuje izvještaje iz državnog i entitetskog sjedišta, uključujući i Brčko distrikt BiH, i najmanje dva regionalna ureda koja izabere služba za reviziju finansiranja političkih stranaka.

579. Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka na osnovu člana 10. Zakona o finansiranju političkih stranaka, a u vezi sa članom 2. Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka izvršila je pregled, kontrolu i reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja za 2020. godinu kod 100 političkih stranaka, od ukupno 149 stranaka, koje su podnijele godišnji finansijski izvještaj. Pored godišnjeg finansijskog izvještaja izvršeni su pregled i revizija finansijskog izvještaja za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Lokalnih izbora, održanih 2020. godine (postizborni izvještaji), te postizbornih izvještaja stranaka koje su učestvovala na izborima u Gradu Mostaru.

580. Od ukupno 183 političke stranke sa evidencije Centralne izborne komisije BiH, godišnji finansijski izvještaj za 2020. godinu nisu podnijele 34 političke stranke. Centralna izborna komisija BiH je protiv tih stranaka provela mjere u skladu sa svojim nadležnostima, propisanim Zakonom o finansiranju političkih stranaka.

581. Za 14 političkih stranaka koje godišnji finansijski izvještaj, pored 2020. godine, nisu podnijele ni za 2019. godinu i nisu omogućilo obavljanje revizije, 18.11.2021. godine CIK BiH je izrekla administrativnu mjeru, kojom im je uskraćeno pravo da se kandidiraju na narednim izborima, a to su:

¹⁴⁰ Prilog 4. Pregled isplaćenih sredstava političkim subjektima u 2021. godini iz budžeta BiH, entitetskih budžeta i budžeta Brčko distrikta BiH.

Tabela 41. *Političke stranke kojima je izrečena administrativna mjera, kojom im je uskraćeno pravo da se kandidiraju na Općim izborima 2022. godine*

Red. br.	Kod stranke	Naziv političke stranke	Odluka CIK BiH
1.	69	Srpski pokret obnove Republike Srpske	05-1-07-6-426/21 od 18.11.2021.
2.	732	Srpska radikalna stranka "9. januar"	05-1-07-6-429/21 od 18.11.2021.
3.	734	Hrvatska stranka prava BiH	05-1-07-6-430/21 od 18.11.2021.
4.	762	BH slobodni demokrati	05-1-07-6-431/21 od 18.11.2021.
5.	1262	Privredni narodni pokret BiH	05-1-07-6-434/21 od 18.11.2021.
6.	1272	Lista za Bugojno	05-1-07-6-435/21 od 18.11.2021.
7.	1711	Demokratska obiteljska stranka	05-1-07-6-436/21 od 18.11.2021.
8.	1971	Savez za Stari Grad	05-1-07-6-437/21 od 18.11.2021.
9.	2094	Autohtona hrvatska stranka prava BiH	05-1-07-6-440/21 od 18.11.2021.
10.	2097	Hrvatska seljačka stranka BiH	05-1-07-6-441/21 od 18.11.2021.
11.	2293	Nova alternativa – Stranka rada i razvoja	05-1-07-6-442/21 od 18.11.2021.
12.	2419	Savez komunista Jugoslavije	05-1-07-6-444/21 od 18.11.2021.
13.	2682	Vaš pokret	05-1-07-6-443/21 od 18.11.2021.
14.	2695	Nezavisna lista-Pozitivna živinička priča	05-1-07-6-445/21 od 18.11.2021.

582. Za 20 političkih stranaka utvrđeno je da nisu učestvovale na izborima u periodu od 2016. do 2020. godine i nisu podnosile finansijske izvještaje, što ukazuje na činjenicu da ne obavljaju svoju djelatnost u periodu dužem od godinu dana, čime su u skladu sa Zakonom o političkim organizacijama stečeni uvjeti za njihovo brisanje iz sudskog registra. Za te političke stranke Centralna izborna komisija BiH je u decembru 2020. godine nadležnim sudovima uputila prijedlog za njihovo brisanje iz sudskog registra.

Tabela 42. *Političke stranke koje nisu podnijele finansijski izvještaj za 2020. godinu, te su na prijedlog Centralne izborne komisija BiH brisane iz sudskog registra*

Red. br.	Kod	Politička stranka	Sudovi	Rješenje o brisanju iz sudskog registra
1.	370	Kongresna narodna stranka zaštite prava boraca i građana - pravde i morala BiH	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000019 od 07.01.2021.
2.	408	Ujedinjena hrvatska stranka prava BiH	Općinski sud u Mostaru	R/2-20 od 11.03.2021.
3.	518	Hrvatski pravaški blok BiH	Općinski sud u Širokom Brijegu	064 0 F1 20 000 003 od 05.05.2021.
4.	730	Socijaldemokratska unija Bosne i Hercegovine	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000015 od 05.01.2021.
5.	761	Nezavisna demokratska stranka	Osnovni sud u Bijeljini	080-0-F1-20-000 088 od 15.02.2021.

Red. br.	Kod	Politička stranka	Sudovi	Rješenje o brisanju iz sudskog registra
6.	1007	Politička organizacija građana "Snaga Bosne"	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000013 od 12.01.2021.
7.	1184	Tvoja i moja stranka u Bosni i Hercegovini	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000017 od 05.01.2021.
8.	1254	Novi pokret Bosne i Hercegovine	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000020 od 05.01.2021.
9.	1268	Stranka evropske socijaldemokratije	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000019 od 07.01.2021.
10.	1276	Komunistička partija	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000018 od 12.01.2021.
11.	1707	Regionalni demokratski savez Tuzla	Općinski sud u Tuzli	032-0-Reg-20-001710 od 24.12.2020
12.	1721	Stranka pravde i povjerenja	Općinski sud u Sarajevu	065-0-F1-20-000016 od 12.01.2021.
13.	1875	Nova bosanskohercegovačka patriotska stranka	Općinski sud u Tuzli	032-0-Reg-20-001723 od 05.01.2021.
14.	2069	"Snaga nove generacije" Bijeljina	Osnovni sud u Bijeljini	080-0-F1-20-000 089 od 15.02.2021.
15.	2315	Komunistička narodna partija BiH	Općinski sud u Tuzli	032-0-Reg-20-001740 od 04.01.2021.
16.	983	Pokret za Prnjavor	Osnovni sud u Banja Luci	- Sud odbio prijedlog CIK BiH za brisanje političkih stranka iz sudskog registra - CIK BiH uložio žalbe Okružnom sudu u Banja Luci - Obaviješteno VSTV BiH o postupanju Osnovnog suda u banja Luci
17.	1986	Slobodna Srpska	Osnovni sud u Banja Luci	
18.	2008	Povratak otpisanih	Osnovni sud u Banja Luci	
19.	2092	Nova partija	Osnovni sud u Banja Luci	
20.	2318	Srpska tradicionalna oslobodilačka partija	Osnovni sud u Banja Luci	

583. Centralna izborna komisija BiH je donijela Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka, u kome je propisala da pregled, kontrolu i reviziju finansijskih izvještaja političkih stranaka čiji su ukupni prihodi iskazani u godišnjim finansijskim izvještajima manji od 10.000,00 KM Služba za reviziju obavlja najmanje jedanput u četiri godine, a u skladu sa svojim planom, koji odobrava Centralna izborna komisija BiH.
584. Uvidom u finansijske izvještaje utvrđeno je da je 80 političkih stranaka u svom finansijskom izvještaju za 2020. godini iskazalo prihod manji od 10.000,00 KM.
585. U skladu sa navedenom odredbom Pravilnika, a na osnovu zaključka Centralne izborne komisije BiH Služba za reviziju je izvršila pregled kontrolu i reviziju kod 100 političkih stranaka (67 stranaka čiji je prihod veći od 10.000,00 KM i 33 političke stranke sa prihodom ispod 10.000,00 KM).
586. Kod 88 stranaka izvršeni su pregled i kontrola finansijskih izvještaja i dodatne finansijske dokumentacije koju su političke stranke dostavile Centralnoj izbornoj komisiji BiH. Također, u svrhu kontrole zakonitosti finansiranja političkih stranaka,

pribavljeni su revizijski dokazi i iz eksternih izvora (organa izvršne vlasti, Centralne banke BiH i drugih lica koja se dovode u vezu sa finansiranjem političkih stranaka).

587. Kod 12 političkih stranaka pored kontrole finansijskih izvještaja, prethodno spomenute dokumentacije i revizijskih dokaza iz eksternih izvora, izvršena je revizija u prostorijama stranaka.
588. Za 88 političkih stranaka Služba za reviziju finansiranja političkih stranaka, na bazi kontrole finansijskih izvještaja, dodatne finansijske dokumentacije i dokaza prikupljenih iz eksternih izvora, izdala je Izvještaje o pregledu godišnjeg finansijskog izvještaja za 2020. godinu s nalazima revizije i mišljenjem revizora o finansiranju u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka i finansiranju izborne kampanje u skladu sa odredbama poglavlja 15. Izbornog zakona BiH.
589. Za 12 političkih stranaka, kod kojih je u skladu sa odredbom iz člana 10. stava (8) Zakona o finansiranju izvršena revizija u prostorijama stranaka, izdati su Izvještaj o reviziji godišnjeg finansijskog izvještaja za 2020. godinu i Postizbornog finansijskog izvještaja – Lokalni izbori 2020. godine, sa nalazima revizije i mišljenjem revizora o finansiranju u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka i finansiranju izborne kampanje u skladu sa odredbama poglavlja 15. Izbornog zakona BiH.
590. Jedna politička stranka je uskratilo pristup svojim prostorijama radi obavljanja revizije njenog finansijskog izvještaja za 2020. godinu.
591. Izvještaji revizije za 100 političkih stranaka, sa nalazima i mišljenjem revizora o finansiranju političkih stranaka u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka, dati su na uvid javnosti putem oficijelne web-stranice Centralne izborne komisije BiH, www.izbori.ba, a revizijska mišljenja su objavljena i u Službenom glasniku BiH.

2.2.1. Nalazi revizije

592. Pregledom, kontrolom i revizijom finansijskih izvještaja političkih stranaka za 2020. godinu, utvrđeno je sljedeće:
 - Kod 30% kontroliranih političkih stranaka utvrđeni su manji prekršaji: isplate malih iznosa sredstava bez programa utroška, neprijavlivanje nenovčanih donacija male vrijednosti, neizdavanje potvrda o primljenim članarinama i priložima u malim iznosima, neuplaćivanje na transakcijski račun centrale stranke, manja kršenja računovodstvenih propisa, nevođenje ili pogrešno vođenje evidencija o prihodima i rashodima u manjim iznosima, greške u popunjavanju finansijskih izvještaja i dostavljanje izvještaja nakon zakonom propisanog roka.

Također, veći broj političkih stranaka je u skladu sa odredbom iz člana 14. stav (3) Zakona o finansiranju političkih stranaka dobrovoljno otklonio nedostatke, nakon što im je dostavljen preliminarni izvještaj revizije. Stranke su uglavnom ispravljale finansijske izvještaje, prijavile priloge i vratile zabranjene priloge.
 - Kod 70% kontroliranih političkih stranaka utvrđena su kršenja odredaba Zakona o finansiranju i odredaba Poglavlja 15 Izbornog zakona BiH, za koja u skladu sa ovim Zakonom postoji osnova za utvrđivanje odgovornosti, te sankcioniranje nakon provedenog postupka.

593. Političke stranke su kršile odredbe Zakona o finansiranju političkih stranaka na način:

- Finansijska sredstva osigurana za finansiranje političkih stranaka, uglavom sredstva iz budžeta, nisu koristile isključivo za ostvarivanje ciljeva utvrđenih svojim programom i statutom, čime su prekršile odredbe člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju,
- Stranke nisu vodile evidenciju o prijemu članarina i dobrovoljnih priloga, nisu izdavale potvrde o prijemu članarina i dobrovoljnih priloga, te priloge nisu prijavile u finansijskim izvještajima, čime su prekršile odredbe člana 5. stav (4) Zakona o finansiranju,
- Sredstva od članarina i dobrovoljnih priloga, koja su primana u gotovini, nisu uplaćivana na transakcijski račun političke stranke, iako je Zakonom o finansiranju propisano da ovlašteno lice u političkoj stranci uplaćuje članarinu i dobrovoljne priloge neposredno na transakcijski račun centrale političke stranke najkasnije u roku od 10 dana od dana prijema uplate, čime su prekršile odredbe člana 5. stav (4) i člana 6. stav (2) Zakona o finansiranju,
- Jedna politička stranka je otvorila priloge iznad limita utvrđenog u članu (6) stav (4) i (5) Zakona o finansiranju,
- Znatno broj stranaka, suprotno odredbama člana 8. Zakona o finansiranju, finansirao se iz zabranjenih izvora,
- Dio troškova izborne kampanje u svojim finansijskim izvještajima nije prijavilo 28 političkih stranaka, čime su prekršile odredbe člana 15.1 stav (1) Izbornog zakona BiH,
- Sedam političkih stranaka nije podnijelo postizborni finansijski izvještaj za Lokalne izbore 2020. godine, čime su prekršile odredbe člana 15.1 stav (1) Izbornog zakona BiH,
- Dvije političke stranke su prekoračile limit na troškove izborne kampanje, propisan članom 15.10 Izbornog zakona BiH,
- Poslovne knjige političke stranke nisu vodile u skladu sa važećim propisima, nisu uspostavile pravovremene i tačne evidencije o svojim приходima, rashodima, obavezama i novčanim tokovima putem transakcijskih računa i blagajne, finansijske izvještaje nisu podnijele u zakonom propisanim rokovima i na način kako je propisala Centralna izborna komisija BiH, čime su prekršile odredbe člana 11. i člana 12. Zakona o finansiranju,
- Znatno je broj političkih stranaka koje nisu prijavile transakcijske račune kod poslovnih banaka, putem kojih su obavljale finansijske transakcije,
- Kod pet političkih stranaka postoje indicije da su prekršile porezne propise, dok kod jedne političke stranke postoji indicija da je prekršila finansijske propise kojima je uređeno raspolaganje i plaćanje gotovim novcem.
- Postoje indicije da je pravno lice, prilikom pružanja usluga za dvije političke stranke u 2020. godini prekršilo propise iz oblasti indirektnih poreza.

594. Služba za reviziju je, u skladu sa odredbama člana 15. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka, a u vezi sa članom 12. stav (6) i članom 18. stav (6) Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka, Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnijela informaciju o

nepreviđenostima koje su utvrđene kontrolom i revizijom finansijskih izvještaja političkih stranaka, a koje su navedene u izvještajima o pregledu i izvještajima o reviziji političkih stranaka za 2020. godinu.

595. Centralna izborna komisija BiH je na osnovu nalaza revizije, a u okviru svojih nadležnosti i ovlaštenja iz člana 14. stav (1) i (2) Zakona o finansiranju, člana 19.9 Izbornog zakona BiH i odredaba člana 115. stav (1) Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), te člana 18. Poslovnika Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", br. 29/18 i 25/20), pokrenula postupak protiv 70 političkih stranaka, za koje je pregledom i revizijom njihovih finansijskih izvještaja utvrđeno da postoji osnovana sumnja da su u 2020. godini počinile prekršaje za koje su Zakonom o finansiranju političkih stranaka i Izbornim zakonom BiH propisane novčane sankcije i jedne političke stranke koja je uskratila pristup svojim prostorijama radi obavljanja revizije.
596. Centralna izborna komisija BiH je, u skladu sa odredbama člana 14. stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka, obavijestila entitetske poreske uprave da kod šest političkih stranaka postoje indicije da su prekršile porezne i finansijske propise. Uprava za indirektno oporezivanje BiH obaviještena je o indicijama da je pravno lice, prilikom pružanja usluga za dvije političke stranke u 2020. godini prekršilo propise iz oblasti indirektnih poreza.
597. U skladu sa članom 17. Zakona o finansiranju političkih stranaka, Parlamentarnoj skupštini BiH je podnesen Izvještaj o pregledanom stanju finansijskog poslovanja političkih stranaka u 2020. godini, broj: 03-07-6-153-2/23 od 09.02.2023. godine, koji se dijeli kao skupštinski štampani materijal. U izvještaju su navedeni izvori finansiranja, navedeni nalazi revizije i prezentirana kršenja odredaba Zakona o finansiranju političkih stranaka, za svaku stranku pojedinačno.
598. Služba za reviziju je, u skladu sa odredbama Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka i odredbama Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka provela procedure na godišnjim finansijskim izvještajima za 2021. godinu kod 70 političkih stranaka.
- Pored podataka iz finansijskih izvještaja političkih stranaka i dodatne finansijske dokumentacije političkih stranaka, Služba za reviziju je iz eksternih izvora pribavila: podatke o finansiranju stranaka iz bužeta svih nivoa vlasti, podatke o prostorima koje su općine dodijelile političkim strankama na korištenje, podatke o ugovorima sklopljenim između organa izvršne vlasti i donatora političkih stranaka, podatke iz jedinstvenog registra računa kod Centralne banke BiH i druge relevantne dokaze za izdavanje izvještaja revizije za 2021. godinu.
 - Nakon izvršenog pregleda i kontrole godišnjeg finansijskog izvještaja za 2021. godinu, te Informacije o preliminarnim nalazima kontrole, Centralna izborna komisija BiH je donijela zaključak da se kod šest političkih stranaka, koje su podnijele finansijski izvještaj, izvrši revizija na terenu (u prostorijama stranaka), u skladu s članom 10. stav (8) Zakona o finansiranju političkih stranaka, kako bi se izrazilo mišljenje da li je finansiranje tih stranaka u skladu sa Zakonom.
 - Na osnovu pribavljenih relevantnih revizijskih dokaza, Služba za reviziju će izdati izvještaje o pregledu za 64 političke stranke, u kojima će biti izraženo mišljenje

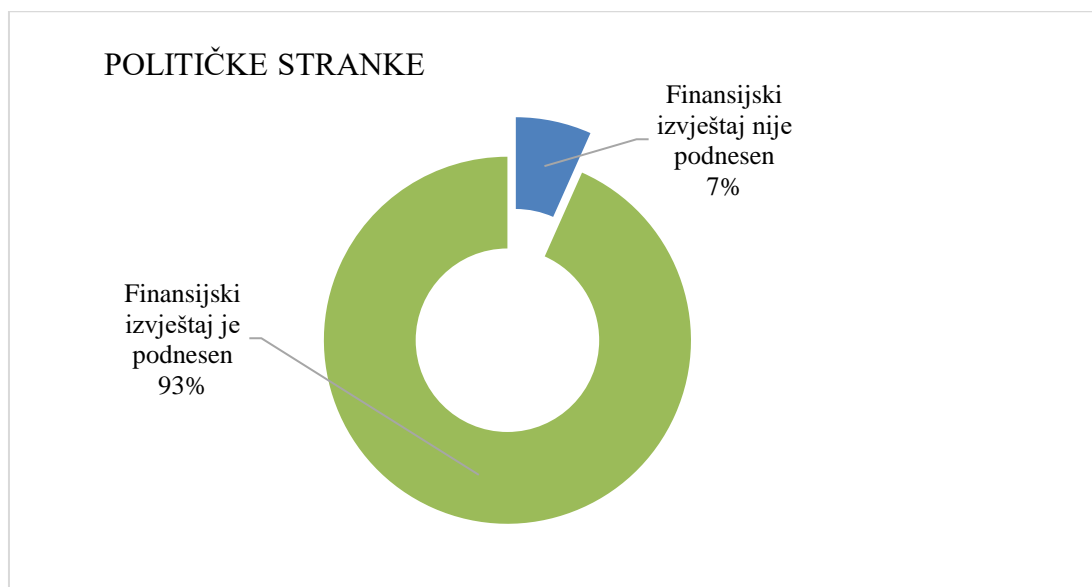
revizora da li su se političke stranke finansirale u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka.

- Nakon što su podneseni finansijski izvještaji za 2021. godinu iz sudskog registra su, na zahtjev organa stranke, izbrisane četiri političke stranke.

2.2.2. Prijem i kontrola postizbornih finansijskih izvještaja Opći izbori 2022. godine

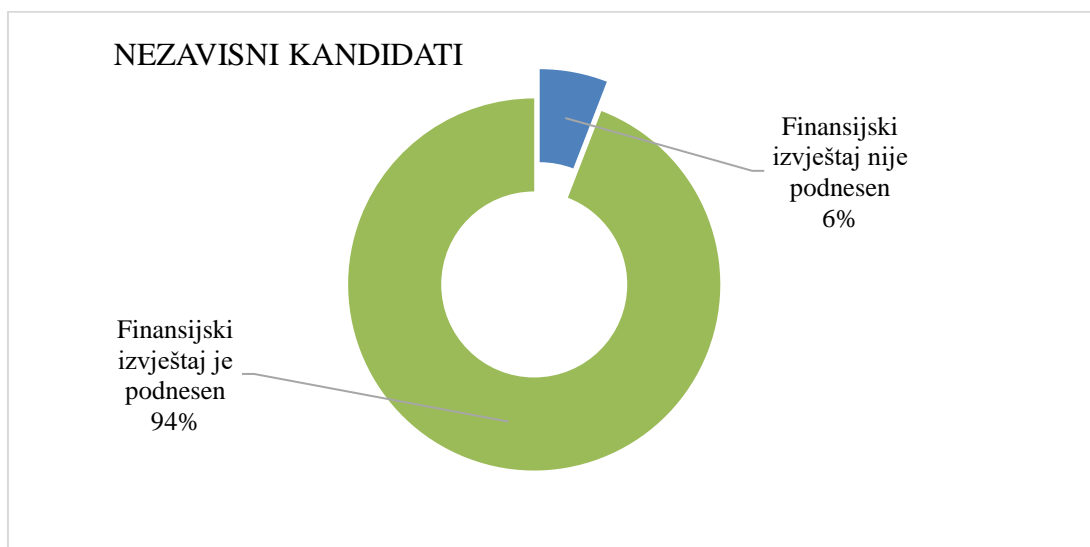
599. U skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka i Izbornim zakonom BiH, izvršena je preliminarna kontrola finansijskih izvještaja za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana objave rezultata izbora (postizbornih finansijskih izvještaja) za Opće izbore 2022. godine i izdata je Informacija o dostavljenim postizbornim finansijskim izvještajima sa: pregledom troškova izborne kampanje, analizom troškova koje su politički subjekti mogli ostvariti u skladu sa odredbama člana 15.1 stav (2) i člana 15.10 Izbornog zakona BiH i pregledom izvora finansiranja političkih subjekata u vrijeme izborne kampanje.
600. U skladu s odredbama člana 15.1 stav (1) Izbornog zakona BiH i člana 12. stav (2) Zakona o finansiranju političkih stranaka, sve političke stranke i nezavisni kandidati koji su učestvovali na Općim izborima 2022. godine imali su obavezu da u roku od trideset dana od dana objavljivanja izbornih rezultata u “Službenom glasniku BiH“ Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnesu finansijski izvještaj za period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata izbora (postizborni finansijski izvještaj), koji obuhvata period od 01.05.2022. godine do 02.11.2022. godine.
601. Postizborni finansijski izvještaj sadrži sljedeće podatke: a) raspoloživu gotovinu političkog subjekta; b) sve prihode i rashode, zasnovane na članarini, transparentnim priložima iz inozemstva, priložima fizičkih i pravnih lica, priložima u obliku robe i usluga, prihodima na vlastitu imovinu i poduzetničke aktivnosti, u skladu s odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, kreditima, pozajmicama, donacijama, olakšicama, povratu novca, ostalim materijalnim troškovima i ostalim izvorima prihoda; c) identitet lica ili izvora uplate i doprinosa u naturi, kao i identitet lica koje je primilo takvu uplatu koja premašuje iznos od stotinu (100) konvertibilnih maraka, zajedno sa datumom i iznosom takve uplate; d) ukupan iznos svih dospjelih dugovanja i ukupan iznos isplata po sljedećim osnovama: troškovi štampanja plakata i plakatiranja, troškovi štampanja predizbornih oglasa, proglašenja, saopćenja i sl. u javnim glasilima, troškovi organizacije i održavanja predizbornih skupova i troškovi štampanja, reprodukcije i slanja predizbornog materijala koji se šalje biračima; e) iznos i vrstu neizmirenih dugova i obaveza koje duguje podnosilac izvještaja ili koje treća lica duguju podnosiocu izvještaja, a u slučaju da su takvi dugovi i obaveze izmireni za manji iznos od njihovog prijavljenog iznosa ili vrijednosti, i izjavu koja se odnosi na okolnosti i uvjete pod kojima su takvi dugovi ili obaveze otpisani.
602. Na Općim izborima 2022. godine učestvovalo je 90 političkih stranaka samostalno ili u koalicijama sa drugim političkim strankama i 17 nezavisnih kandidata.

603. Centralnoj izbornoj komisiji BiH postizborni finansijski izvještaj su podnijele 84 političke stranke, što čini 93,33 % od ukupnog broja političkih stranaka koje su učestvovala na izborima¹⁴¹.
604. Finansijski izvještaj nije podnijelo 6 političkih stranaka ili 6,67%.
605. U roku, propisanom Izbornim zakonom BiH, izvještaj je podnijelo 80% političkih stranaka, dok je 13,33% političkih stranaka izvještaj podnijelo sa zakašnjenjem od 3 do 18 dana.

Grafikon 7. Prikaz podnesenih finansijskih izvještaja političkih stranaka

606. Od ukupno 17 nezavisna kandidata koji su učestvovali na izborima, postizborni finansijski izvještaj podnijelo je 16 kandidata, dok izvještaj nije podnio samo jedan kandidat.¹⁴²

Grafikon 8. Prikaz podnesenih finansijskih izvještaja nezavisnih kandidata

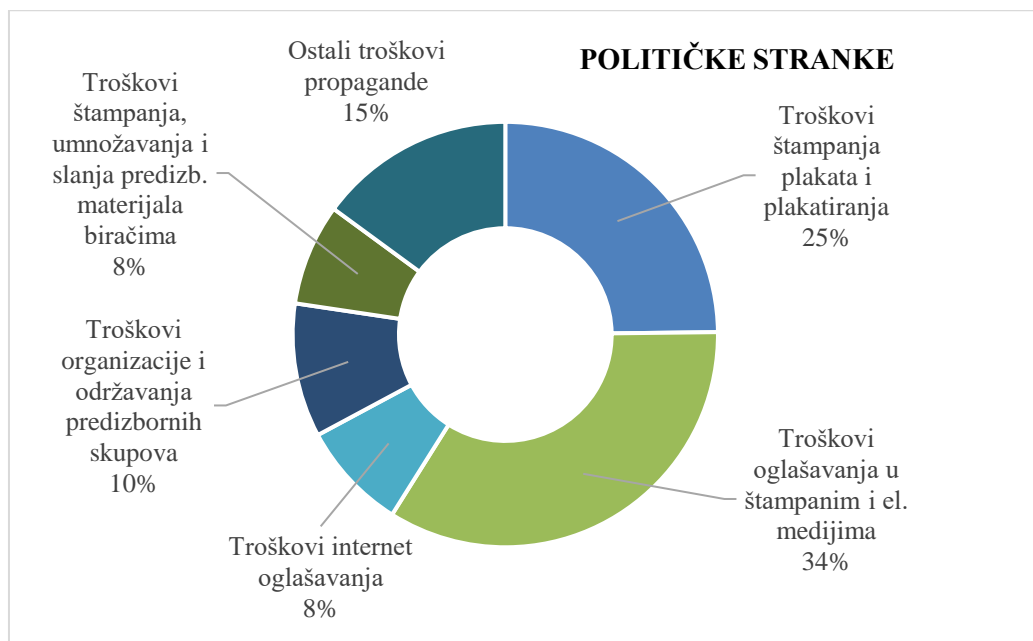
¹⁴¹ Podaci zaključno sa 20.01.2023. godine.

¹⁴² Isto kao prethodno.

607. U skladu sa odredbama iz člana 23. stav (1) tačka b) Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka ("Službeni glasnik BiH", broj: 96/13, 89/16 i 5/22), a u vezi sa odredbom iz člana 15.1 stav (1) tačka 4. Izbornog zakona BiH, troškovi izborne kampanje su klasifikovani na: troškove štampanja plakata i plakatiranja; troškove oglašavanja u štampanim i elektronskim medijima; troškovi internet-oglašavanja; troškove organizacije i održavanja predizbornih skupova; troškove štampanja, umnožavanja i slanja predizbornog materijala biračima i ostale troškove propagande.
608. Za finansiranje izborne kampanje u skladu sa članom 15.10 Izbornog zakona BiH politički subjekti u okviru zakonom propisanog limita mogli su potrošiti 68.390.242,30 KM, od čega političke stranke 61.967.700,10 KM (48.135.716,20 KM samostalno i 13.831.983,90 KM u okviru koalicija) i nezavisni kandidati 6.422.542,20 KM.
609. Političke stranke koje su Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnijele postizborni finansijski izvještaj prijavile su troškove izborne kampanje u iznosu od 11,422,813.91 KM.
610. Prema podacima o troškovima izborne kampanje, koje su političke stranke i nezavisni kandidati prijavili u postizbornim finansijskim izvještajima, jedna politička stranka je za iznos od 10.141,10 KM prekoračila limit propisan u članu 15.10 Izbornog zakona BiH.
611. Strukturu troškova izborne kampanje političkih stranaka, koje su podnijele postizborni finansijski izvještaj, čine:

Tabela 43. *Struktura troškova izborne kampanje*

Vrsta troška	Iznos	Struktura
Troškovi štampanja plakata i plakatiranja	2,820,033.18	24,69 %
Troškovi oglašavanja u štampanim i el. medijima	3,928,296.19	34,33 %
Troškovi internet-oglašavanja	933,800.39	8,17 %
Troškovi organizacije i održavanja predizbornih skupova	1,154,854.10	10,11 %
Troškovi štampanja, umnožavanja i slanja predizb. materijala biračima	874,289.86	7,65 %
Ostali troškovi propagande	1,711,540.19	14,98 %
UKUPNO	11,422,813.91	100,00%

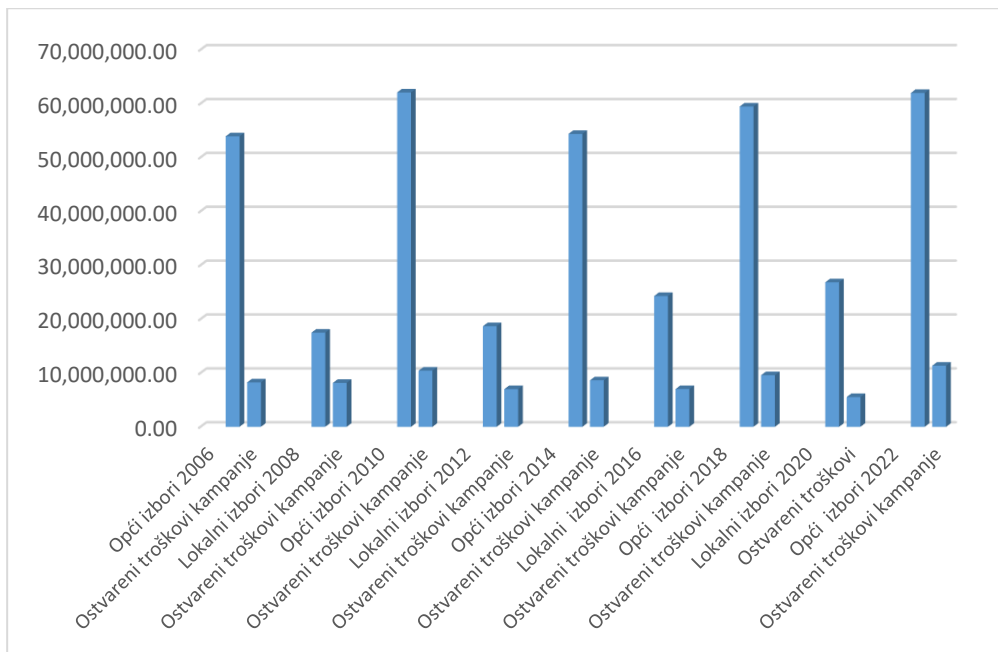

Grafikon 9. Prikaz strukture troškova izborne kampanje političkih stranaka

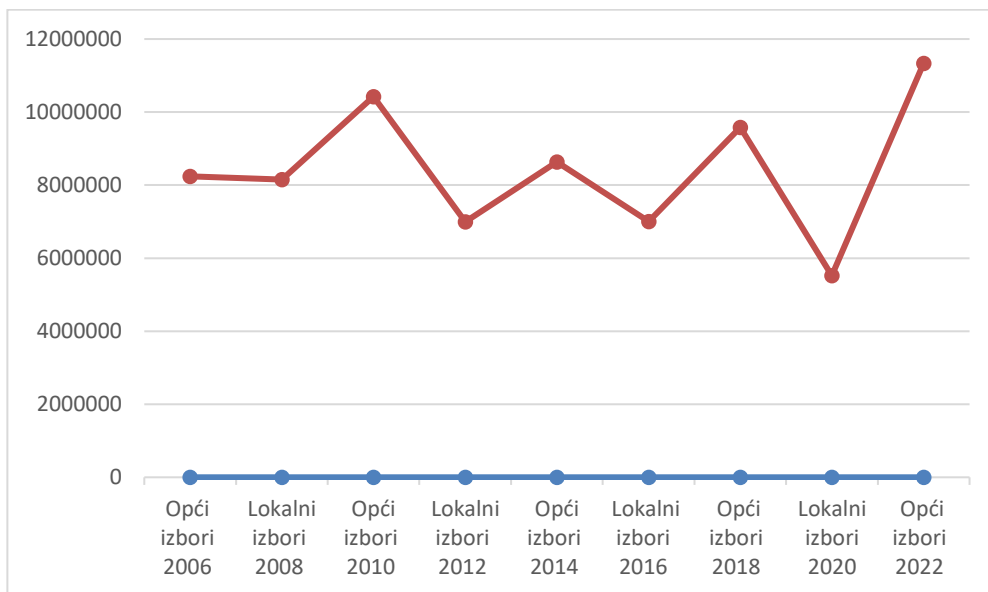
612. U svom finansijskom izvještaju 26 političkih stranaka nije iskazalo troškove izborne kampanje, četiri stranke su iskazale troškove manje od 1.000,00 KM, 17 stranaka troškove je iskazalo u iznosima do 10.000,00 KM, 18 stranaka u iznosima do 100.000,00 KM, 11 stranaka u iznosima do 500.000,00 KM, šest stranaka u iznosima do milion KM i dvije stranke 1,5 miliona KM.
613. Troškove izborne kampanje, u svojim finansijskim izvještajima, prijavila su samo dva nezavisna kandidata i to u ukupnom iznosu od 1,902,80 KM.
614. Za finansiranje troškova izborne kampanje, za izbore koji su provedeni u periodu od 2006. do 2022. godine, političke stranke su utrošile sredstva u iznosu od 75.885.998,99 KM, kako slijedi:

Tabela 44. Troškovi izborne kampanje u periodu od 2006. do 2022. godine

IZBORI	Dozvoljeni troškovi izborne kampanje – u skladu sa članom 15.10. Izbornog zakona BiH	Ostvareni troškovi izborne kampanje
Opći izbori 2006.	53.921.265,49	8.236.564,58
Lokalni izbori 2008.	17.471.224,39	8.156.606,92
Opći izbori 2010.	62.056.017,60	10.423.425,31
Lokalni izbori 2012.	18.675.372,71	6.994.309,42
Opći izbori 2014.	54.370.031,43	8.632.256,37
Lokalni izbori 2016.	24.273.008,14	7.004.404,78
Opći izbori 2018.	59.455.478,60	9.577.347,57
Lokalni izbori 2020.	26.818.297,20	5.522.686,13
Opći izbori 2022.	61.967.700,30	11.422.813,91

Grafikon 10. Prikaz troškova izborne kampanje u periodu 2006–2022. godine

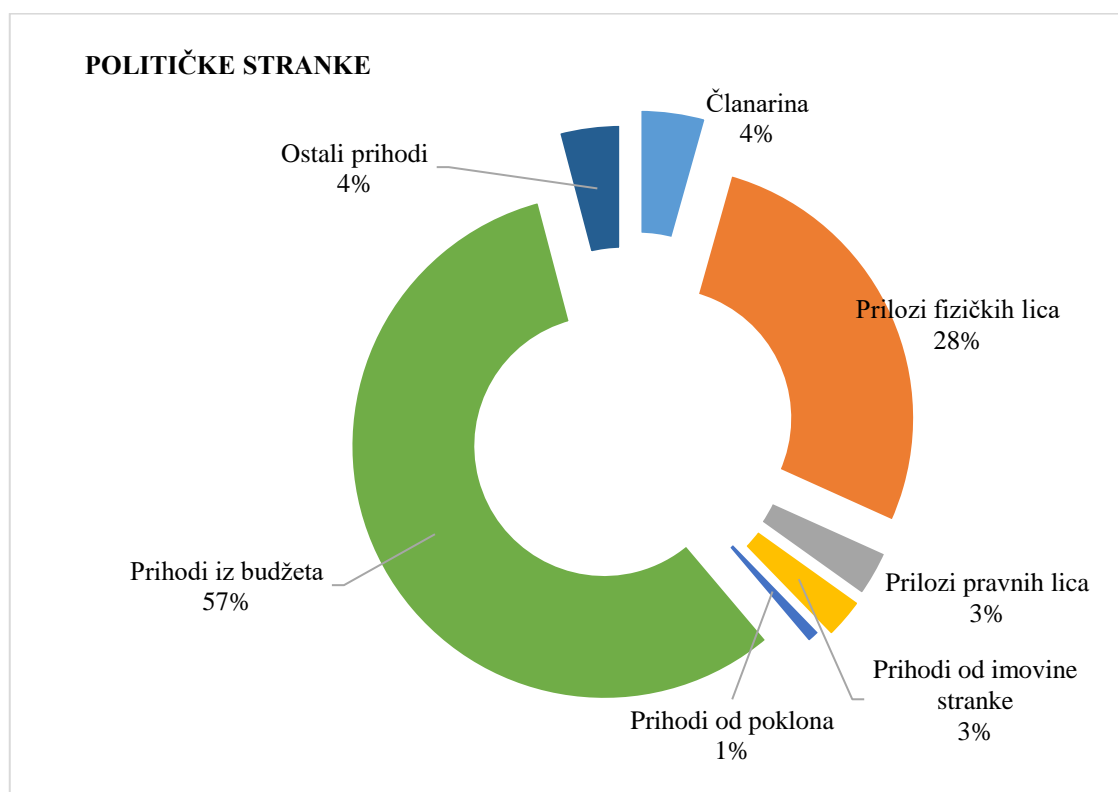

Grafikon 11. Trend troškova izborne kampanje u periodu 2006–2022. godine

615. U periodu od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Općih izbora 2022. godine političke stranke su u finansijskim izvještajima iskazale ukupne prihode u iznosu od 17,666,066.00 KM, čiju strukturu čine:

Tabela 45. Izvori finansiranja političkih stranaka

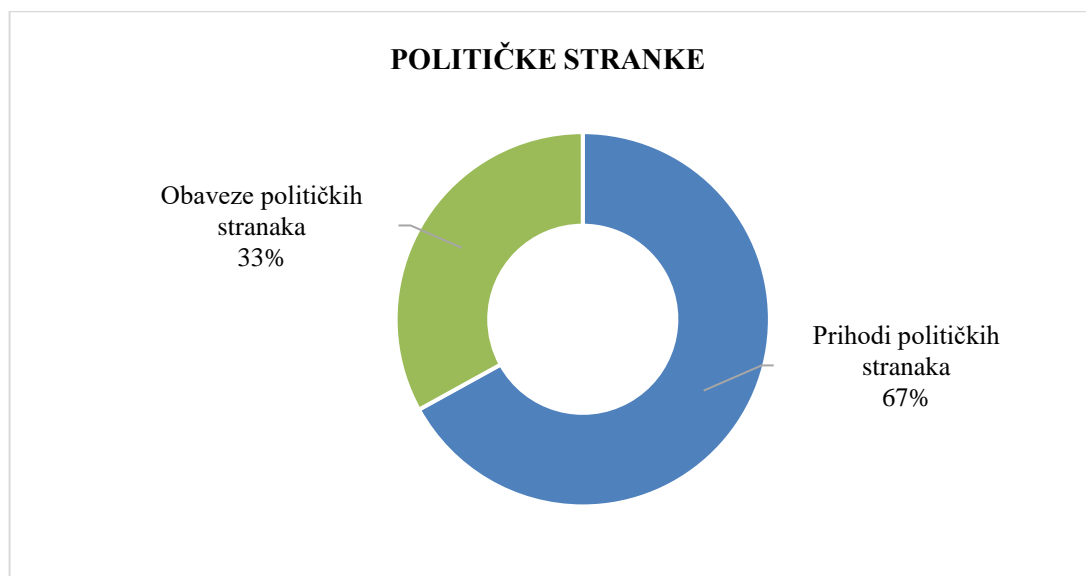
Vrsta prihoda	Iznos	Struktura
Članarina	771,786.59	4,37 %
Prilozi fizičkih lica	4,835,444.51	27,37 %
Prilozi pravnih lica	552,510.00	3,13 %
Prihodi od imovine stranke	507,477.09	2,87 %
Dobit od prav. lica u vlasništvu stranke	0,00	0,00 %
Prihodi od poklona	191,094.07	1,08 %
Prihodi iz budžeta	10,083,876.41	57,08 %
Prihodi od izd. djelatnosti, prodaje prop. materijala i org. stranačkih manifestacija	0,00	0,00 %
Ostali prihodi	723,877.33	4,10 %
UKUPNO	17,666,066.00	100,00%

Grafikon 12. Prikaz izvora finansiranja političkih stranaka

616. Političke stranke su na dan izvještajnog perioda (02.11.2022. godine) iskazale obaveze u iznosu od 8.618.929,63 KM.
617. Na osnovu podataka iz finansijskih izvještaja političkih stranaka, u ovom izvještajnom periodu stranke su se finansirale iz vlastitih izvora (prihoda političkih stranaka) u procentu od 67,21%, dok su za finansiranje koristile tuđe izvore (obaveze političkih

stranaka – zajmovi, lizing, dobavljači, obaveze prema zaposlenim i sl.) u procentu od 32,79 %, kao što je predstavljeno na narednom grafikonu.

***Grafikon 13.** Odnos prihoda i dugova političkih stranaka*

618. Političke stranke i nezavisni kandidati su, na osnovu odredbe iz člana 4. stav (2) Pravilnika o prijavi i uvjetima za ovjeru političkih subjekata za učešće na Općim izborima 2022. godine¹⁴³, a u skladu sa Uputstvom o postupku otvaranja i korištenja posebnog računa za finansiranje troškova izborne kampanje,¹⁴⁴ otvorili posebne transakcijske račune sa kojih su uplatili taksu za ovjeru za učešće na izborima i tako su finansirali troškove izborne kampanje.
619. U skladu sa odredbom iz člana 5. stav (1) Uputstva o postupku otvaranja i korištenja posebnog računa za finansiranje troškova izborne kampanje, političke stranke i nezavisni kandidati koji su učestvovali na izborima za organe vlasti u Bosni i Hercegovini na svim nivoima, bili su dužni da prilikom podnošenja finansijskog izvještaja za razdoblje od dana podnošenja prijave za ovjeru do dana potvrđivanja rezultata izbora, podnesu i izvještaj (izvod) o prometu posebnog računa za finansiranje troškova izborne kampanje.

2.3. Sankcioniranje političkih stranaka¹⁴⁵

620. U slučaju da politička stranka ne postupi prema odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, Centralna izborna komisija BiH je nadležna za izricanje novčane kazne u skladu s ovim Zakonom i Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine (Član 15. stav (2) Zakona o finansiranju političkih stranaka).
621. Centralna izborna komisija BiH je, u skladu sa članom 14. stav (2) Zakona o finansiranju političkih stranaka, na svojoj 28. sjednici održanoj 16.06.2022. godine, novčano sankcionirala 51 političku stranku zbog kršenja Zakona o finansiranju

¹⁴³ “Službeni glasnik BiH“, broj 27/22.

¹⁴⁴ “Službeni glasnik BiH“, br. 5/22 i 27/22.

¹⁴⁵ Prilog br. 5 – Pregled sankcioniranih političkih stranaka.

političkih stranka u 2019. godini. Sankcije su izrečene radi kršenja odredaba Zakona koje uređuju: izvore finansiranja, trošenje sredstva u skladu sa programom utroška, zabranjene priloge, obavezu prijavljivanja priloga, obavezu vođenja poslovnih knjiga, uspostavu evidencija o prihodima, rashodima i obavezama i obavezu podnošenja finansijskih izvještaja za svaku kalendarsku godinu.

622. Pravosnažnim odlukama političkim strankama su izrečene novčane sankcije u iznosu 333.300,00 KM i kretale su se u iznosima od 1.000,00 KM do 27.000,00 KM.
623. Centralna izborna komisija BiH je 11.05.2022. godine pokrenula postupak protiv 29 političkih stranaka, koje ni nakon njene urgencije nisu podnijele godišnji finansijski izvještaj za 2021. godinu i revizorima Službe za reviziju su uskratile pristup svojim prostorijama radi obavljanja revizije. Centralna izborna komisija BiH provodi postupak utvrđivanja odgovornosti i sankcioniranja administrativnom mjerom, kojom se tim političkim strankama uskraćuje pravo da se kandidiraju za učešće na narednim izborima.
624. Centralna izborna komisija BiH je 21.04.2022. godine pokrenula postupak utvrđivanja odgovornosti 292 nezavisna kandidata, koji nisu podnijeli postizborni finansijski izvještaj za Lokalne izbore 2020. godine (izvještaj koji obuhvata period od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata izbora).
625. U periodu od 2005. do 2022. godine Centralna izborna komisija BiH je donijela 667 odluka o sankcioniranju političkih stranaka i pet odluka o sankcioniranju fizičkih lica (ukupno 672 odluke). Od navedenog broja sankcija 541 je novčana kazna, 129 administrativnih mjera uskraćivanja prava političkim strankama da se kandidiraju na narednim izborima i dvije administrativne mjere kojima je političkim strankama naloženo da dio svojih sredstava uplate u dobrotvorne svrhe.

2.4. Prijave Centralne izborne komisije BiH nadležnom tužilaštvu i drugim organima nadležnim za provođenje zakona

626. U skladu sa odredbama člana 14. stav (4) Zakona o finansiranju političkih stranaka, svaku sumnju o krivičnom djelu koje se može dovesti u vezu s finansiranjem političkih stranaka i finansiranjem izborne kampanje Centralna izborna komisija BiH obavezna je prijaviti nadležnom tužilaštvu i drugim organima nadležnim za provođenje zakona.
627. Centralna izborna komisija BiH je 2022. godine nadležnoj poreznoj upravi uputila dvije prijave radi indicija da su političke stranke izvršile porezne utaje, po jednu prijavu Državnoj agenciji za istrage i zaštitu BiH i Tužilaštvu BiH radi indicija na zloupotrebu javnih sredstava, te prijavu Tužilaštvu BiH protiv 14 političkih stranka koje Centralnoj izornoj komisiji BiH nisu podnijele svoje finansijske izvještaje i revizorima Službe za reviziju finansiranja političkih stranaka su uskratile pristup svojim prostorijama radi obavljanja revizije.
628. Centralna izborna komisija BiH je nadležnim tužilaštvima i drugim organima nadležnim za provođenje zakona prijavila 126 slučajeva, u kojima je kontrolom i revizijom finansijskih izvještaja političkih stranaka potvrđena sumnja na izvršena krivična djela, koja se mogu dovesti u vezu s finansiranjem političkih stranaka i finansiranjem izborne kampanje, te porezne utaje, što je navedeno u narednoj tabeli.

Tabela 46. Pregled prijave nadležnim organima

Godina prijave	Prijave poreznim upravama	Prijave SIPI	Prijave tužilaštvu	Prijave uredima za reviziju
2009.	1	1		
2013.			1	
2014.	13	2	12	
2015.	19	1	1	
2016.		5	1	
2017.				8
2018.	7	1		
2019.	9			
2020.	11	8	1 (prijavom obuhvaćeno 45 političkih stranaka)	
2021.	7	6	6	
2022.	2	1	2 (jednom od prijava obuhvaćeno 14 političkih stranaka)	
UKUPNO	69	25	24	8

2.5. Osnivanje i upis političkih stranaka u sudski registar, prestanak rada političkih stranaka i brisanje iz sudskog registra

629. U Bosni i Hercegovini ne postoji jedinstven zakon o političkim organizacijama na nivou države, kao ni jedinstveni i ujednačeni kriteriji kod entitetskih zakona i zakona Brčko distrikta BiH, prema kojima se registriraju političke stranke.
630. Političke stranke se registriraju na 5 osnovnih sudova i jednom okružnom-privrednom sudu (Istočno Sarajevo) u Republici Srpskoj, 10 općinskih sudova u Federaciji BiH i na osnovnom sudu u Brčko distriktu BiH.
631. Registracija političkih stranaka se vrši u skladu sa sljedećim zakonima: u Federaciji BiH se primjenjuje Zakon o političkim organizacijama ("Službeni list SR BiH", broj 27/91) koji je preuzet iz Socijalističke Republike BiH, u Republici Srpskoj se primjenjuje Zakon o političkim organizacijama ("Službeni glasnik RS", broj 15/96 i 17/02) i Brčko distriktu BiH Zakon o političkim organizacijama ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", broj 12/02, 19/07 i 2/08).
632. Kriterij za osnivanje političke organizacije je različit kod sva tri spomenuta zakona.
633. U Federaciji BiH političku organizaciju može osnovati najmanje 50 punoljetnih građana, državljana Bosne i Hercegovine, u Republici Srpskoj političku organizaciju može osnovati najmanje 500 punoljetnih građana, samo državljana Republike Srpske, dok u Brčko distriktu BiH političku organizaciju može osnovati najmanje 300 punoljetnih građana, državljana Bosne i Hercegovine.
Sva tri zakona sadrže odredbu prema kojoj svaki punoljetni građanin može pod jednakim uvjetima, u skladu sa statutom postati član političke organizacije.

Sudovi imaju obavezu da rješenje suda, kojim je odlučeno o prijavi za upis u registar političke stranke, dostavi nadležnom tužilaštvu. Protiv rješenja javni tužilac može, u roku od 15 dana od dana prijema rješenja, izjaviti žalbu nadležnom sudu u Republici Srpskoj, a u Federaciji BiH žalba se izjavljuje Vrhovnom sudu Bosne i Hercegovine.

634. Centralna izborna komisija BiH se obratila nadležnim tužilaštvima, sa upitom da li su im sudovi, u skladu sa odredbama člana 22. važećih Zakona o političkim organizacijama u Federaciji BiH i Republici Srpskoj i odredbama člana 20. važećeg Zakona o političkim organizacijama u Brčko distriktu BiH dostavili rješenja, kojima je odlučeno o prijavi za upis političkih organizacija u registar.

Na osnovu odgovora tužilaštava utvrđeno je da u skladu sa spomenutom odredbom Zakona o političkim organizacijama ne postupaju tri suda: Osnovni sud u Banjoj Luci, Općinski sud u Travniku i Općinski sud u Goraždu.

Na osnovu navedenog doveden je u pitanje pravni legitimitet svih političkih stranka, koje su registrirane kod Osnovnog suda u Banjoj Luci, Općinskog suda u Travniku i Općinskog suda u Goraždu.

635. Shodno različitim zakonskim propisima o političkim organizacijama, ne postoji ni jedinstveni registar političkih stranaka na nivou države Bosne i Hercegovine.

Entitetskim zakonima o političkim organizacijama propisano je da nadležni sudovi vode registar o političkim organizacijama, prema sjedištu političke organizacije, dok je Zakonom o političkim organizacijama Brčko distrikta BiH propisano da će Pravosudna komisija Distrikta donijeti detaljne propise o načinu vođenja registra političkih organizacija.

U Federaciji BiH jedan broj političkih stranaka je upisan u registar političkih organizacija, a jedan broj u Odjel Registra poslovnih subjekata, u Republici Srpskoj jedan broj političkih stranaka je upisan u registar političkih organizacija, a jedan broj u Registar udruženja i fondacija, te u Brčko distriktu BiH političke stranke su upisane u skladu sa Zakonom o registraciji poslovnih subjekata Brčko distrikta BiH, kao firme.

U Zakon o političkim organizacijama Brčko distrikta BiH ugrađena je odredba da se u postupku registracije političkih organizacija shodno primjenjuju odredbe Zakona o registru preduzeća i poduzetnika, ne uvažavajući sve ostale propisane uvjete za osnivanje političkih organizacija.

636. Provodeći odredbe Izbornog zakona BiH i Zakona o finansiranju političkih stranaka Centralna izborna komisija BiH je utvrdila da veći broj političkih stranaka, upisanih u registar kod nadležnih sudova, duži period ne izvršava obaveze propisane navedenim zakonima, te da postoji osnovana sumnja da te političke stranke ne obavljaju svoju djelatnost.

637. Odredbama člana 24. stav 1. tačka 4. Zakona o političkim organizacijama koji se primjenjuje u Federaciji BiH, odredbama člana 24. stav 1. tačka 5. Zakona o političkim organizacijama u Republici Srpskoj i odredbama člana 23. stav 1. tačka 3. Zakona o političkim organizacijama u Brčko distriktu BiH propisano je da ***“politička organizacija prestaje sa radom ako ne obavlja djelatnosti utvrđene statutom u periodu dužem od jedne godine“***.

Spomenutim entitetskim zakonima je propisano da okolnosti iz člana 24. stav 1. utvrđuje sud i nakon toga političku organizaciju briše iz registra.

U skladu sa odredbama Zakona o političkim organizacijama u Brčko distriktu BiH, zahtjev za brisanje političke organizacije, zbog razloga iz člana 23. stav 1. tačka 3. podnosi javni tužilac.

Stoga Centralna izborna komisija BiH smatra da su za političke stranke koje ne dostavljaju finansijske izvještaje propisane Zakonom o finansiranju političkih stranaka i ne prijavljuju se za učešće na izborima za organe vlasti, tj. ne obavljaju djelatnost, ispunjeni uvjeti za brisanje iz sudskog registra po službenoj dužnosti.

638. Centralna izborna komisija BiH je u periodu od jula 2009. godine do kraja 2022. godine nadležnim sudovima u Bosni i Hercegovinu uputila prijedloge za brisanje 202 političke stranke iz sudskog registra zbog sumnje da ne obavljaju svoju djelatnost i da duži period ne izvršavaju svoje obaveze, i to: 2009. godine za 136 političkih stranaka, 2011. godine za 4 političke stranke, 2012. godine za 5 političkih stranaka, 2015. godine za 13 političkih stranaka, 2017. godine za 9 političkih stranaka, 2018. godine za 9 političkih stranaka i 2020. godine za 26 političkih stranaka.

639. Prema službenim evidencima Centralne izborne komisije BiH nadležni sudovi su na njen zahtjev iz registra izbrisali ukupno 181 političku stranku.

U istom periodu, neke od političkih stranaka su prestale sa radom na osnovu odluke organa stranke, te su same donijele odluku o njihovom brisanju iz sudskog registra. Nadležni sudovi su, na zahtjev političkih stranaka, iz registra izbrisali 33 političke stranke.

Osnovni sud u Banjoj Luci je u periodu od 2009. godine do 2014. godine na prijedlog Centralne izborne komisije BiH iz sudskog registra izbrisao 67 političkih stranaka.

Za razliku od svoje ranije prakse, kao i prakse drugih sudova u Bosni i Hercegovini, Osnovni sud u Banjoj Luci je 20.09.2022. godine donio rješenja kojim se kao neosnovani odbijaju prijedlozi Centralne izborne komisije BiH za brisanje 13 političkih stranaka iz sudskog registra.

Tabela 47. Političke stranke čije brisanje je odbio Osnovni sud u Banjoj Luci

Red. Br.	Kod stranke	Naziv političke stranke	Sud kod koga je stranka registrirana	Datum prijedloga CIK BiH za brisanje stranke	Rješenje suda
1.	575	Demokratska stranka Srpske	Osnovni sud Banja Luka	26.01.2015.	Sud odbio prijedlog CIK-a Rješenje Rp-1/04 od 20.09.2022.
2.	1261	Socijaldemokratska partija RS	Osnovni sud Banja Luka	26.01.2015.	Sud odbio prijedlog CIK-a Rješenje Rp-2/12 od 20.09.2022.
3.	577	Građanska partija napretka	Osnovni sud Banja Luka	26.01.2015.	Sud odbio prijedlog CIK-a Rješenje Rp-2/04 od 20.09.2022.
4.	1273	HNZ 1908 - Kotor Varoš	Osnovni sud Banja Luka	06.02.2017.	Sud odbio prijedlog CIK-a Rješenje Rp-1/12 od 20.09.2022.
5.	1717	Partija ekonomske i socijalne pravde	Osnovni sud Banja Luka	06.02.2017.	Sud odbio prijedlog CIK-a Rješenje Rp-2/13 od 20.09.2022.
6.	1708	Stranka pravedne politike	Osnovni sud Banja Luka	22.02.2018.	Sud odbio prijedlog CIK-a Rješenje Rp-5/13 od 20.09.2022.
7.	1006	Partija socijalne pravde	Osnovni sud Banja Luka	22.02.2018.	Sud odbio prijedlog CIK-a Rješenje Rp-2/06 od 20.09.2022.
8.	516	Stranka deviznih štediša RS	Osnovni sud Banja Luka	24.12.2018.	Sud odbio prijedlog CIK-a Rješenje Rp-2/01 od 20.09.2022.
9.	2290	Srpska alternativa	Osnovni sud Banja Luka	24.12.2018.	Sud odbio prijedlog CIK-a Rješenje Rp-4/13 od 20.09.2022.
10.	983	Pokret za Prnjavor	Osnovni sud Banja Luka	17.12.2020.	Sud odbio prijedlog CIK-a Rješenje Rp-3/08 od 20.09.2022.

Red. Br.	Kod stranke	Naziv političke stranke	Sud kod koga je stranka registrirana	Datum prijedloga CIK BiH za brisanje stranke	Rješenje suda
11.	1986	Slobodna Srpska	Osnovni sud Banja Luka	17.12.2020.	Sud odbio prijedlog CIK-a Rješenje Rp-1/16 od 20.09.2022.
12.	2008	Povratak otpisanih	Osnovni sud Banja Luka	17.12.2020.	Sud odbio prijedlog CIK-a Rješenje Rp-3/16 od 20.09.2022.
13.	2318	Srpska tradicionalna oslobodilačka partija	Osnovni sud Banja Luka	17.12.2020.	Sud odbio prijedlog CIK-a Rješenje Rp-3/18 od 20.09.2022.

640. Iako nije donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o političkim organizacijama, Osnovni sud u Banjoj Luci je promijenio praksu, te 2022. godine ocijenio da prijedlozi za brisanje političkih stranka, koje je Centralna izborna komisija BiH podnijela ovom Sudu u periodu od 2015. do 2020. godine, nisu osnovani, ističući da to što politička organizacija nije učestvovala na izborima nije samo po sebi osnova za primjenu člana 24. Zakona o političkim organizacijama jer i bojkot izbora može biti čin političkog aktivizma i slobode političkog opredjeljenja. Također, Sud navodi i da nepodnošenje godišnjih finansijskih izvještaja, propisanih članom 12. Zakona o finansiranju političkih stranka nije dovoljan razlog za brisanje političke stranke iz registra.

641. Na navedena rješenja Centralna izborna komisija BiH je uputila žalbu Okružnom sudu u Banjoj Luci, te o postupanju ovog suda obavijestila predsjednika suda i Visoko tužilačko vijeće BiH.

2.6. Ostale aktivnosti

642. Osim provedbe ključnih aktivnosti iz djelokruga Zakona o finansiranju političkih stranaka (prijem i kontrola godišnjih finansijskih izvještaja političkih stranaka, kancelarijske revizije, terenske revizije i sankcioniranje političkih stranaka), Centralna izborna komisija BiH je u 2022. godini provodila i druge aktivnosti i radnje, koje također definiraju oblast finansiranja političkih stranaka, kao što su: stalna koordinacija s političkim strankama i davanje pismenih odgovora na njihove upite, uz nastojanje da se u potpunosti ispoštuju principi informiranja javnosti o finansiranju političkih stranaka; saradnja s NVO i drugim organizacijama koje prate primjenu Zakona o finansiranju političkih stranaka, kao i saradnja s međunarodnim ekspertima.

643. Centralna izborna komisija BiH je u suradnji sa Transparency International u BiH 2022. godine izdala Vodič za političke stranke o finansiranju i finansijskom izvještavanju. (Vidjeti Dio IV Aktivnosti Centra za edukaciju CIK BiH – edukativni materijali).

644. Također, Centralna izborna komisija BiH tokom 2022 godine nastojala je pismeno odgovoriti na sve upite političkih stranaka, koji su se odnosili na primjenu odredbi Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredbi Poglavlja 15 Izbornog zakona BiH – Finansiranje izborne kampanje, kao i na upite svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini, otklanjajući time nedoumice u vezi sa primjenom navedenih zakona.

645. Centralna izborna komisija BiH je, poštujući ključne principe informiranja javnosti, a posebno princip otvorenosti kada su u pitanju modaliteti finansiranja političkih stranaka, ostvarila dobru saradnju i s medijima u Bosni i Hercegovini, u pogledu davanja

relevantnih informacija koje definiraju oblast finansiranja političkih stranaka i finansiranja izborne kampanje.

2.6.1. Međunarodna saradnja

646. Centralna izborna komisija BiH je, nastojeći da stvori zakonske i institucionalne pretpostavke za uređenje tzv. političkog finansiranja, u 2022. godini ostvarila saradnju i s međunarodnim organizacijama iz oblasti antikorupcionih zakona u koje spada i Zakon o finansiranju političkih stranaka.
647. U okviru međunarodne saradnje Centralna izborna komisija BiH je sačinila informaciju o svim dosada poduzetim i realiziranim aktivnostima, iz svoje nadležnosti, na implementaciji preporuka Grupe zemalja Vijeća Evrope za borbu protiv korupcije – GRECO, iz Evaluacijskog izvještaja za Bosnu i Hercegovinu iz trećeg kruga evaluacije Bosne i Hercegovine – Transparentnost finansiranja političkih stranaka.
648. U okviru trećeg kruga evaluacije za Bosnu i Hercegovinu – oblast Transparentnost finansiranja političkih stranaka, nakon Evaluacijskog izvještaja za Bosnu i Hercegovinu “Transparentnost finansiranja političkih stranaka (usvojen na 51. plenarnoj sjednici GRECO-a, Strasbourg, 23–27. maj 2011. godine, GRECO je donio četiri privremena izvještaja o usklađenosti Bosne i Hercegovine sa preporukama GRECO-a, dva izvještaja o usklađenosti Bosne i Hercegovine sa preporukama GRECO i dva dodatka Drugom izvještaju o usklađenosti Bosne i Hercegovinesa preporukama GRECO-a¹⁴⁶. U Drugom dodatku Drugom izvještaju o usklađenosti Bosne i Hercegovine (usvojen na 85. plenarnoj sjednici GRECO-a u Strasbourg, 21–25. mart 2022. g.) GRECO navodi da je proces reformi potrebno energično provoditi kako bi se dodatno povećala transparentnost političkog finansiranja i uloga političkih stranaka kao temeljnog elementa demokratskog sistema. GRECO još jednom pozvao Bosnu i Hercegovinu da u potpunosti provede osam (od devet) preporuka.
649. Centralna izborna komisija BiH je kroz pisani dokument dala Prilog za izradu Dokumenta za diskusiju na 6. sastanku Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost, koji je održan 8–9. decembra 2022. godine, u dijelu koji se odnosi na borbu protiv korupcije, a vezan je za realizaciju preporuka ODIHR-a i GRECO-a o finansiranju političkih stranaka, poboljšanju kapaciteta Službe za reviziju Centralne izborne komisije BiH kako bi se efikasnije pratilo poštivanje propisa o finansiranju političkih stranaka. Predstavnic Centralne izborne komisije BiH je učestvovala i radu Pododbora, koji je održan online, putem ZOOM platforme.

¹⁴⁶ Izvještaj o usklađenosti za Bosnu i Hercegovinu “Transparentnost finansiranja političkih stranaka (usvojen na 61. plenarnoj sjednici GRECO-a, Strasbourg, 14–18. oktobar 2013. godine), Privremeni izvještaj o usklađenosti za Bosnu i Hercegovinu “Transparentnost finansiranja političkih stranaka (usvojen na 64. plenarnoj sjednici GRECO-a, Strasbourg, 16–20. juni 2014.), Drugi privremeni izvještaju o usklađenosti Bosne i Hercegovine s preporukama GRECO-a “Transparentnost finansiranja političkih stranaka” (usvojen na 68. plenarnoj sjednici GRECO-a, Strasbourg, 15–19. juni 2015.), Treći privremeni izvještaj o usklađenosti Bosne i Hercegovine s preporukama GRECO-a (usvojen na 72. plenarnoj sjednici GRECO-a u Strasbourg, 27. juni – 1. juli 2016.), Četvrti privremeni izvještaji o usklađenosti Bosne i Hercegovine s preporukama GRECO-a (usvojen na 76. plenarnoj sjednici u Strasbourg, 19–23. juni 2017.), Drugi izvještaj o usklađenosti Bosne i Hercegovine sa preporukama GRECO-a (usvojen na 81. plenarnoj sjednici u Strasbourg, 03–07. decembar 2018.), i Dodatak Drugom izvještaju o usklađenosti Bosne i Hercegovine (usvojen na 85. plenarnoj sjednici GRECO-a u Strasbourg, 21–25. septembar 2020. g.) i Drugi dodatak Drugom izvještaju o usklađenosti Bosne i Hercegovine (usvojen na 85. plenarnoj sjednici GRECO-a u Strasbourg, 21–25. mart 2022. g.)

Preporuka iz izvještaja Evropske unije sa Šestog sastanka Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost, održanog 8–9. decembra 2022. godine je da se *usvoji Budžet institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2023. godinu, kojim će se obezbijediti neophodna sredstva za Centralnu izbornu komisiju BiH za zapošljavanje novih kadrova u Službi za reviziju za praćenje poštivanja propisa o finansiranju političkih stranaka, u skladu sa preporukama ODIHR-a /GRECO-a. (rok 3. kvartal 2023. godine)*

650. U periodu od 26.09. do 27. 09.2022. godine u Pragu, Češka Republika, održana je radionica o digitalnim rješenjima u službenom nadzoru finansiranja političkih stranaka, na kojoj su učestvovali predstavnici Centralne izborne komisije BiH, odnosno dvije osobe iz Službe za reviziju.
Radionicu je organizirala Međunarodna fondacija za izborne sisteme (IFES). Na radionici su učestvovali predstavnici zemalja Zapadnog Balkana, Gruzije, Moldavije, Armenije i Ukrajine i eksperti za tehnička rješenja iz Sjedinjenih Američkih Država i Velike Britanije.
651. U periodu od 29.11. do 01.12.2022. godine u Pragu, Češka Republika, IFES je organizirala radionicu na kojoj su predstavljene prakse o transparentnosti online vođenja izborne kampanje, izazovi u vršenju nadzora nad finansiranjem izborne kampanje i kontroli online kampanje, te objavljivanju podataka o troškovima online kampanje u finansijskim izvještajima političkih stranaka.
Na radionici je učestvovao državni službenik iz Službe za reviziju. Na radionici su učestvovali predstavnici institucija koje vrše nadzor nad finansiranjem izborne kampanje iz: Zapadnog Balkana, Gruzije, Moldavije, Češke Republike, Litvanije, Latvije i Ukrajine, predstavnici akademske zajednice i organizacija civilnog društva, te posmatrači izbornog procesa.

2.6.2. Reforme izbornog zakonodavstva

652. Centralna izborna komisija BiH je pripremila Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih stranaka koji će uputiti Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i Interesornoj radnoj grupi za izmjene izbornog zakonodavstva, radi upućivanja u zakonodavnu procedure na razmatranje i usvajanje. Predloženim izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih stranaka unapređuje se pravni okvir koji omogućava implementaciju preporuka GRECO-a i OSCE/ODIHR-a.
653. Centralna izborna komisija BiH je donijela podzakonske akte: Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka, Pravilnik o izmjenama i dopuna Pravilnika o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima političkih stranaka, Pravilnik o izmjenama i dopuna Pravilnika o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima nezavisnih kandidata, Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka, Uputstvo o postupku otvaranja i korištenja posebnog računa za finansiranje troškova izborne kampanje i Uputstvo o donošenju finansijskog plana i programa utroška sredstava političke stranke, kojima se unapređuje transparentnost finansiranja političkih stranaka i izbornih kampanja, promoviše korištenje bankovnog sistema za prijem donacija i sredstava iz drugih izvora u skladu sa Zakonom, te uvodi načelo jednog računa za finansiranje izborne kampanje, kako preporučuju GRECO i OSCE/ODIHR.

654. Centralna izborna komisija BiH uputila je Ministarstvu finansija BiH inicijativu za izmjene i dopune Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine, kako bi se revizorima Službe za reviziju finansiranja političkih stranaka, koji obavljaju specifične i složene poslove za koje treba obezbjediti funkcionalnu nezavisnost prilikom obavljanja poslova revizije finansiranja političkih stranaka, propisao dodatak na plaću, a sve sa namjerom da se ispoštuje preporuke GRECO-a, OSCE/ODIHR-a i Evropske unije, iznesene u Izvještaju sa 6. sastanka Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost, održanog 8–9. decembra 2022. godine.

3. Zaključna razmatranja

655. Centralna izborna komisija BiH je, u skladu s odredbama člana 14. stav 2. Zakona o finansiranju političkih stranaka, nadležna za provođenje odredbi Zakona o finansiranju političkih stranaka. U 2022. godini Centralna izborna komisija BiH provodila je sve aktivnosti koje su propisane odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i odredbama poglavlja 15. Izbornog zakona BiH, koje se mogu grupirati na sljedeći način: prijem godišnjih finansijskih izvještaja političkih stranaka, prikupljanje podatke o sredstvima koja su iz budžeta svih nivoa isplaćena političkim subjektima, prikupljanje podataka od Centralne banke BiH o transakcijskim računima svih političkih stranaka, prikupljanje podataka o općinskim prostorima koje političke stranke koriste uglavnom bez naknade, kontrola i revizija finansijskih izvještaja, izdavanje revizijskih izvještaja sa nalazima revizije i mišljenjem revizora o finansiranju političkih stranka u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, sankcioniranje političkih stranaka, prijave političkih stranka nadležnim organima u svim slučajevima kada su utvrđene indicije na izvršena krivična djela i ostale aktivnosti.
656. Centralna izborna komisija BiH je putem svoje oficijelne web-stranice dala na uvid javnosti godišnje finansijske izvještaje svih političkih stranaka, kao i brojne informacije i izvještaje o izvorima finansiranja političkih stranaka, podatke o sredstvima koja su političkim strankama isplaćena iz budžeta svih nivoa vlasti, izvještaje revizije svih političkih stranaka, sa nalazima i mišljenjem revizora o finansiranju političkih stranaka u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka. Revizijska mišljenja iz izvještaja o pregledu i izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja političkih stranaka objavljena su u Službenom glasniku BiH.

PRILOZI

Prilog 1 – Pregled isplaćenih sredstava političkim subjektima u 2021. godini iz budžeta općina i gradova osnovnih izbornih jedinica.....	188
Prilog 2 – Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta gradova političkim subjektima u 2021.godini.	193
Prilog 3 Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta kantona političkim subjektima u 2021. godini	195
Prilog 4 Pregled isplaćenih sredstava političkim subjektima u 2021. godini iz budžeta BiH, entitetskih budžeta i budžeta Brčko distrikta BiH	198
Prilog 5 – Pregled sankcioniranih političkih stranaka u 2022. godini.....	201

**Prilog 1 – Pregled isplaćenih sredstava političkim subjektima u 2021. godini iz budžeta
općina i gradova osnovnih izbornih jedinica**

Općine i gradovi osnovne izborne jedinice u Federaciji Bosne i Hercegovine

Red. br.	Kod	Naziv općine/grada	Ukupno planirana sredstva	Ukupno uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
1	50	TUZLA*	600,000.00	512,771.34	-87,228.66	85.46%
2	91	TRAVNIK	298,600.08	298,600.08	0.00	100.00%
3	133	NOVI GRAD SARAJEVO	0.00	290,523.77	290,523.77	
4	131	ILIDŽA	182,280.00	179,340.00	-2,940.00	98.39%
5	136	CENTAR SARAJEVO	175,159.84	175,160.20	0.36	100.00%
6	137	STARI GRAD SARAJEVO	171,870.00	171,870.00	0.00	100.00%
7	127	KONJIC	159,457.16	159,457.16	0.00	100.00%
8	32	SANSKI MOST	155,989.00	155,737.64	-251.36	99.84%
9	1	VELIKA KLADUŠA	149,999.99	146,785.73	-3,214.26	97.86%
10	112	VITEZ	141,000.00	141,000.00	0.00	100.00%
11	115	KISELJAK	140,000.12	140,000.12	0.00	100.00%
12	126	JABLANICA	121,799.69	121,799.64	-0.05	100.00%
13	79	ŽIVINICE*	160,000.80	120,000.60	-40,000.20	75.00%
14	125	PROZOR - RAMA	120,000.00	120,000.00	0.00	100.00%
15	135	VOGOŠĆA	113,400.43	112,836.05	-564.38	99.50%
16	65	JAJCE	105,000.00	105,000.00	0.00	100.00%
17	110	GORNJI VAKUF - USKOPLJE	96,600.00	96,600.00	0.00	100.00%
18	109	BUGOJNO	99,000.00	91,663.00	-7,337.00	92.59%
19	130	HADŽIĆI	90,000.00	89,999.84	-0.16	100.00%
20	111	NOVI TRAVNIK	89,100.00	89,100.00	0.00	100.00%
21	139	NOVO SARAJEVO	89,100.00	88,875.00	-225.00	99.75%
22	75	ŽEPČE	80,000.00	80,000.00	0.00	100.00%
23	2	CAZIN*	100,000.00	78,500.00	-21,500.00	78.50%
24	118	ILIJAS	78,000.00	78,000.00	0.00	100.00%
25	22	ORAŠJE	76,000.08	76,000.08	0.00	100.00%
26	172	ČITLUK	74,456.63	74,456.63	0.00	100.00%
27	49	SREBRENİK*	90,000.00	67,500.00	-22,500.00	75.00%
28	39	TEŠANJ	67,379.70	67,379.70	0.00	100.00%
29	77	ZAVIDOVIĆI	69,600.00	65,699.85	-3,900.15	94.40%
30	42	MAGLAJ	62,499.89	62,499.99	0.10	100.00%
31	124	TOMISLAVGRAD	49,800.00	49,800.00	0.00	100.00%
32	94	KAKANJ	50,000.00	46,857.12	-3,142.88	93.71%

33	4	BOSANSKA KRUPA	60,000.00	42,849.75	-17,150.25	71.42%
34	113	BUSOVAČA	40,000.00	40,000.00	0.00	100.00%
35	171	LJUBUŠKI*	40,000.00	40,000.00	0.00	100.00%
36	44	GRAČANICA*	39,999.00	39,871.00	-128.00	99.68%
37	47	LUKAVAC	35,000.00	35,000.00	0.00	100.00%
38	141	TRNOVO (FBIH)	35,199.78	34,635.50	-564.28	98.40%
39	17	ODŽAK	36,000.00	33,786.00	-2,214.00	93.85%
40	129	KREŠEVO	30,780.00	30,780.00	0.00	100.00%
41	114	FOJNICA	50,000.00	30,276.78	-19,723.22	60.55%
42	25	GRADAČAC*	35,399.95	29,499.97	-5,899.98	83.33%
43	150	ŠIROKI BRIJEG*	30,000.00	29,100.00	-900.00	97.00%
44	3	BIHAĆ*	63,329.54	26,416.01	-36,913.53	41.71%
45	176	STOLAC	25,000.00	25,000.00	0.00	100.00%
46	149	GRUDE	25,000.00	25,000.00	0.00	100.00%
47	148	POSUŠJE	25,000.00	25,000.00	0.00	100.00%
48	106	LIVNO*	24,000.00	24,000.00	0.00	100.00%
49	59	KLJUČ	25,000.00	22,716.67	-2,283.33	90.87%
50	173	ČAPLJINA*	30,000.00	22,500.00	-7,500.00	75.00%
51	36	DOBOJ ISTOK	14,280.00	14,280.00	0.00	100.00%
52	20	DOMALJEVAC - ŠAMAC	11,000.00	11,000.00	0.00	100.00%
53	174	NEUM	11,000.00	11,000.00	0.00	100.00%
54	167	GORAŽDE*	10,000.00	8,749.97	-1,250.03	87.50%
55	183	USORA	7,999.99	7,999.99	0.00	100.00%
56	52	ČELIĆ	7,000.00	7,000.00	0.00	100.00%
57	67	DOBRETIĆI	3,000.00	3,000.00	0.00	100.00%
58	55	TEOČAK	2,600.00	2,600.00	0.00	100.00%
59	117	BREZA	17,766.67	0.00	-17,766.67	0.00%
60	107	KUPRES (FBIH)	10,000.00	0.00	-10,000.00	0.00%
61	95	VAREŠ	5,326.03	0.00	-5,326.03	0.00%
62	37	DOBOJ JUG	0.00	0.00	0.00	
63	93	ZENICA*	1.50	0.00	-1.50	
64	78	BANOVIĆI	0.00	0.00	0.00	
65	30	BOSANSKI PETROVAC	0.00	0.00	0.00	
66	84	BOSANSKO GRAHOVO	0.00	0.00	0.00	
67	5	BUŽIM	0.00	0.00	0.00	
68	165	FOČA (FBIH)	0.00	0.00	0.00	
69	98	KLADANJ	0.00	0.00	0.00	
70	80	KALESIJA	0.00	0.00	0.00	
71	96	OLOVO	0.00	0.00	0.00	

72	89	DONJI VAKUF	0.00	0.00	0.00	
73	57	DRVAR	0.00	0.00	0.00	
74	85	GLAMOČ	0.00	0.00	0.00	
75	82	SAPNA	0.00	0.00	0.00	
76	116	VISOKO*	0.00	0.00	0.00	
77	181	RAVNO	np	np		
78	143	PALE (FBIH)	np	np		
UKUPNO OPĆINE I GRADOVI OSNOVNE IZBORNE JEDINICE U FEDERACIJI BIH:			4,805,775.87	4,775,875.18	-29,900.69	99.38%

* Gradovi osnovne izborne jedinice

Općine i gradovi osnovne izborne jedinice u Republici Srpskoj

Red. br.	Kod	Naziv općine/grada	Ukupno planirana sredstva	Ukupno uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
1	29	BIJELJINA*	259,998.88	259,998.88	0.00	100.00%
2	034B	BANJA LUKA*	256,573.49	255,373.49	-1,200.00	99.53%
3	9	PRIJEDOR*	99,000.00	98,737.04	-262.96	99.73%
4	14	DERVENTA*	64,999.90	64,995.90	-4.00	99.99%
5	38	DOBOJ*	80,000.00	57,548.40	-22,451.60	71.94%
6	64	MRKONJIĆ-GRAD	48,600.00	48,600.00	0.00	100.00%
7	185	MILIĆI	32,532.59	46,290.22	13,757.63	142.29%
8	83	ZVORNIK*	56,250.14	45,378.17	-10,871.97	80.67%
9	182	TREBINJE*	42,206.06	40,572.80	-1,633.26	96.13%
10	11	LAKTAŠI	40,000.00	40,000.00	0.00	100.00%
11	21	ŠAMAC	33,047.22	39,886.24	6,839.02	120.69%
12	166	FOČA (RS)	30,000.03	30,000.03	0.00	100.00%
13	74	TESLIĆ	90,000.00	27,937.00	-62,063.00	31.04%
14	70	KOTOR-VAROŠ	37,205.00	37,205.00	0.00	100.00%
15	7	NOVI GRAD	18,240.00	25,180.68	6,940.68	138.05%
16	88	ŠIPOVO	22,797.00	22,797.00	0.00	100.00%
17	16	BROD	25,999.93	21,479.00	-4,520.93	82.61%
18	146	ROGATICA	20,000.04	20,421.08	421.04	102.11%
19	10	GRADIŠKA*	60,000.00	20,000.04	-39,999.96	33.33%
20	164	GACKO	21,100.00	19,608.00	-1,492.00	92.93%

21	132	ISTOČNA ILIDŽA	23,919.02	19,374.42	-4,544.60	81.00%
22	35	ČELINAC	18,958.64	18,958.64	0.00	100.00%
23	24	MODRIČA	18,000.00	18,000.00	0.00	100.00%
24	144	PALE (RS)	15,000.00	17,500.00	2,500.00	116.67%
25	161	NEVESINJE	15,000.00	15,000.00	0.00	100.00%
26	8	KOZARSKA DUBICA	15,000.00	15,000.00	0.00	100.00%
27	56	UGLJEVIK	76,000.90	12,130.36	-63,870.54	15.96%
28	40	STANARI	22,000.00	11,656.40	-10,343.60	52.98%
29	170	RUDO	10,000.00	10,000.00	0.00	100.00%
30	61	RIBNIK	11,000.00	9,999.97	-1,000.03	90.91%
31	13	PRNJAVOR	0.00	8,999.91	8,999.91	
32	103	VLASENICA	8,000.00	8,000.00	0.00	100.00%
33	101	ŠEKOVIĆI	6,999.92	6,999.92	0.00	100.00%
34	12	SRBAC	15,000.00	6,870.00	-8,130.00	45.80%
35	68	KNEŽEVO	9,999.23	6,254.86	-3,744.37	62.55%
36	177	BERKOVIĆI	3,000.00	6,000.00	3,000.00	200.00%
37	123	HAN-PIJESAK	6,999.98	5,323.86	-1,676.12	76.06%
38	45	PETROVO	5,100.00	5,100.00	0.00	100.00%
39	104	BRATUNAC	10,000.00	5,000.00	-5,000.00	50.00%
40	121	SOKOLAC	16,867.00	4,146.00	-12,721.00	
41	142	TRNOVO (RS)	4,099.68	4,099.68	0.00	100.00%
42	179	LJUBINJE	3,000.00	3,000.00	0.00	100.00%
43	169	ČAJNIČE	5,949.84	2,974.92	-2,974.92	50.00%
44	33	OŠTRA LUKA	1,980.00	2,002.00	22.00	101.11%
45	26	PELAGIĆEVO	7,500.00	1,500.00	-6,000.00	20.00%
46	54	LOPARE	9,000.00	926.09	-8,073.91	10.29%
47	58	ISTOČNI DRVAR	1,000.00	483.63	-516.37	48.36%
48	163	KALINOVIK	2,000.00	203.00	-1,797.00	10.15%
49	140	ISTOČNO NOVO SARAJEVO	15,999.96	178.94	-15,821.02	1.12%
50	180	BILEĆA	14,000.00	0.00	-14,000.00	0.00%
51	105	SREBRENICA	20,000.00	0.00	-20,000.00	0.00%
52	18	VUKOSAVLJE	6,000.00	0.00	-6,000.00	0.00%
53	31	PETROVAC	0.00	0.00	0.00	
54	158	ISTOČNI MOSTAR	0.00	0.00	0.00	
55	184	KOSTAJNICA	0.00	0.00	0.00	

56	6	KRUPA NA UNI	0.00	0.00	0.00	
57	168	NOVO GORAŽDE	0.00	0.00	0.00	
58	66	JEZERO	0.00	0.00	0.00	
59	108	KUPRES (RS)	0.00	0.00	0.00	
60	81	OSMACI	0.00	0.00		
61	23	DONJI ŽABAR	0.00	0.00		
62	147	VIŠEGRAD	np	np		
63	138	ISTOČNI STARI GRAD	0.00	0.00		
UKUPNO OPĆINE I GRADOVI OSNOVNE IZBORNE JEDINICE U REPUBLICI SRPSKOJ:			1,735,924.45	1,447,691.57	-288,232.88	83.40%

* Gradovi osnovne izborne jedinice

**Prilog 2 – Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta gradova političkim subjektima u
2021. godini**

Kod	Naziv grada	Kod pol. subj.	Naziv političkog subjekta	Ukupno planirano	Ukupno uplaćeno	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
199 A	GRAD MOSTAR	1	BOSANSKOHERCEGOVAČKA PATRIOTSKA STRANKA-SEFER HALILOVIĆ	520,000.00	3,276.16	-659.45	99.87%
		8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE		56,175.09		
		27	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE		152,833.05		
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE		70,977.12		
		1705	HRVATSKA REPUBLIKANSKA STRANKA		56,175.09		
		2292	PRVA MOSTARSKA PARTIJA		47,173.79		
		80000	FIZIČKO LICE-NEZAVISNI KANDIDAT		9,492.36		
		80000	FIZIČKO LICE-NEZAVISNI KANDIDAT		9,492.36		
		90063	BH BLOK-SDP BIH I NS BIH		53,558.75		
		90068	OSTAJTE OVDJE - ZAJEDNO ZA NAŠ MOSTAR		25,832.97		
		90069	KOALICIJA ZA MOSTAR 2020		34,353.81		
UKUPNO GRAD MOSTAR				520,000.00	519,340.55	-659.45	99.87%
666	GRAD SARAJEVO	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	19,839.36	19,839.36	0.00	100.00%
		36	BOSS - BOSANSKA STRANKA-MIRNES AJANOVIĆ	13,766.57	13,766.57	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	40,578.82	40,578.82	0.00	100.00%
		877	NAŠA STRANKA	38,464.75	38,464.75	0.00	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	5,751.98	5,751.98	0.00	100.00%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	17,093.96	9,707.04	-7,386.92	56.79%
		1971	SAVEZ ZA STARI GRAD	2,600.00	2,600.00	0.00	100.00%
		1989	UNIJA SOCIJALDEMOKRATA BH USD BH	11,178.61	11,178.61	0.00	100.00%
		2072	GRAĐANSKI SAVEZ (GS)	1,625.00	1,625.00	0.00	100.00%
		2317	Politička organizacija NAROD I PRAVDA	44,666.70	44,666.70	0.00	100.00%
		2325	SAVEZ MLADIH SNAGA	11,785.59	11,785.59	0.00	100.00%
UKUPNO GRAD SARAJEVO				207,351.34	199,964.42	-7,386.92	96.44%
888	GRAD ISTOČNO SARAJEVO	18	SRPSKA DEMOKRATSKA STRANKA	11,067.00	11,067.00	0.00	100.00%
		74	SOCIJALISTIČKA PARTIJA	1,440.00	1,440.00	0.00	100.00%
		440	PARTIJA DEMOKRATSKOG PROGRESA	3,841.00	3,841.00	0.00	100.00%

	461	DEMOKRATSKI NARODNI SAVEZ	6,336.00	6,336.00	0.00	100.00%
	515	SAVEZ NEZAVISNIH SOCIJALDEMOKRATA - SNSD	12,228.00	12,228.00	0.00	100.00%
	1698	DEMOKRATSKA FRONTA	768.00	768.00	0.00	100.00%
	1972	UJEDINJENA SRPSKA	1,440.00	1,440.00	0.00	100.00%
	2420	DEMOKRATSKI SAVEZ	1,440.00	1,440.00	0.00	100.00%
	2803	SOCIJALISTI-SPS	1,440.00	1,440.00	0.00	100.00%
UKUPNO ISTOČNO SARAJEVO			40,000.00	40,000.00	0.00	100.00%
UKUPNA SREDSTVA IZ BUDŽETA GRADOVA:			767,351.34	759,304.97	-8,046.37	98.95%

Prilog 3. Pregled isplaćenih sredstava iz budžeta kantona političkim subjektima u 2021. godini

Kod	Naziv nivoa vlasti	Kod pol. subjekta	Naziv političkog subjekta	Ukupno planirano	Ukupno uplaćeno	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
206	SREDNJOBOSANSKI KANTON	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	126,594.00	126,593.40	-0.60	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	225,055.00	225,054.96	-0.04	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	72,440.00	72,439.56	-0.44	100.00%
		1270	HRVATSKA SELJAČKA STRANKA STJEPANA RADIĆA	22,522.00	22,522.08	0.08	100.00%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	72,440.00	72,439.56	-0.44	100.00%
		2314	NEZAVISNI BLOK	50,285.00	50,285.76	0.76	100.00%
		90043	HRVATSKI POKRET ZA SREDIŠNJU BOSNU HDZ 1990-HSP BIH	50,285.00	50,285.76	0.76	100.00%
		90074	HDZ BIH, HSS, HKDU BIH, HSP-HNS, HSP DR. AS BIH, HSS SR	180,379.00	180,379.08	0.08	100.00%
UKUPNO SREDNJOBOSANSKI KANTON:				800,000.00	800,000.16	0.16	100.00%
209	KANTON SARAJEVO	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	750,000.00	73,822.87	-108,386.09	85.55%
		36	BOSS - BOSANSKA STRANKA-MIRNES AJANOVIĆ		41,431.00		
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE		145,651.17		
		877	NAŠA STRANKA		79,602.79		
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH		71,532.08		
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA		71,210.25		
		2317	Politička organizacija NAROD I PRAVDA		119,520.70		
		2328	NEZAVISNA BOSANSKOHERCEGOVAČKA LISTA		28,125.04		
		80002	FIZIČKO LICE-SAMOSTALNI VIJEČNIK		10,718.01		
UKUPNO KANTON SARAJEVO:				750,000.00	641,613.91	-108,386.09	85.55%
207	HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	46,344.00	45,572.00	-772.00	98.33%
		27	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE	142,164.00	139,795.00	-2,369.00	98.33%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	94,260.00	92,689.00	-1,571.00	98.33%
		734	HRVATSKA STRANKA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE	8,364.00	8,225.00	-139.00	98.34%
		769	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA 1990	28,392.00	27,919.00	-473.00	98.33%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	20,786.00	21,770.00	984.00	104.73%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	17,592.00	17,938.00	346.00	101.97%
		1705	HRVATSKA REPUBLIKANSKA STRANKA	27,180.00	26,727.00	-453.00	98.33%
		80000	FIZIČKO LICE-NEZAVISNI KANDIDAT	9,576.00	8,778.00	-798.00	91.67%
		80000	FIZIČKO LICE-NEZAVISNI KANDIDAT	7,980.00	7,182.00	-798.00	90.00%
		80000	FIZIČKO LICE-NEZAVISNI KANDIDAT	7,980.00	7,182.00	-798.00	90.00%

UKUPNO HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON:				410,618.00	403,777.00	-6,841.00	98.33%
204	ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON	4	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	20,190.59	20,190.59	0.00	100.00%
		8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	59,895.07	59,895.07	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	105,018.55	105,018.55	0.00	100.00%
		877	NAŠA STRANKA	20,190.59	20,190.59	0.00	100.00%
		882	STRANKA DEMOKRATSKE AKTIVNOSTI	29,757.19	29,757.19	0.00	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	36,614.27	36,614.27	0.00	100.00%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	38,680.94	38,680.94	0.00	100.00%
		90041	KOALICIJA HDZ BIH, HSS, HKDU BIH, HSP-HNS, HSP DR. AS BIH, HDU BIH, HSS SR	36,614.27	36,614.27	0.00	100.00%
		90042	KOALICIJA NEZAVISNI BLOK, SNAGA CENTRA, HS BIH I PRVA STRANKA	53,038.13	53,038.13	0.00	100.00%
UKUPNO ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON:				399,999.60	399,999.60	0.00	100.00%
203	TUZLANSKI KANTON	4	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	26,914.00	26,600.00	-314.00	98.83%
		8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	77,739.00	76,835.00	-904.00	98.84%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	69,861.00	69,543.00	-318.00	99.54%
		877	NAŠA STRANKA	26,913.00	26,600.00	-313.00	98.84%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	26,914.00	26,600.00	-314.00	98.83%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	32,351.00	31,974.00	-377.00	98.83%
		2321	POKRET DEMOKRATSKE AKCIJE	56,545.00	55,888.00	-657.00	98.84%
UKUPNO TUZLANSKI KANTON:				317,237.00	314,040.00	-3,197.00	98.99%
208	ZAPADNOHERCEGOVAČKI KANTON	17	HRVATSKA STRANKA PRAVA BiH (017)	9,000.00	9,000.00	0.00	100.00%
		1705	HRVATSKA REPUBLIKANSKA STRANKA	18,000.00	18,000.00	0.00	100.00%
		90046	HDZ BIH, HKDU BIH	144,000.00	144,000.00	0.00	100.00%
		90061	HSP DR. A.STARČEVIĆ-HDU	9,000.00	9,000.00	0.00	100.00%
		90062	HRVATSKO ZAJEDNIŠTVO-HDZ 1990-HS-HKDU-HRAST-HNL	27,000.00	27,000.00	0.00	100.00%
UKUPNO ZAPADNOHERCEGOVAČKI KANTON:				207,000.00	207,000.00	0.00	100.00%
210	LIVANJSKI KANTON	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	8,000.00	8,000.00	0.00	100.00%
		27	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE	16,000.00	16,000.00	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	16,000.00	16,000.00	0.00	100.00%
		515	SAVEZ NEZAVISNIH SOCIJALDEMOKRATA - SNSD	16,000.00	16,000.00	0.00	100.00%
		769	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA 1990	32,000.00	32,000.00		
		1703	HRVATSKA NEZAVISNA LISTA	32,000.00	32,000.00	0.00	100.00%
		1705	HRVATSKA REPUBLIKANSKA STRANKA	8,000.00	8,000.00	0.00	100.00%
		2322	ŽUPANIJSKA NEOVISNA LISTA	8,000.00	8,000.00	0.00	100.00%
		2802	HRVATSKI NACIONALNI POMAK	40,000.00	40,000.00	0.00	100.00%
		80002	FIZIČKO LICE-SAMOSTALNI VIJEĆNIK	8,000.00	8,000.00	0.00	100.00%
		80002	FIZIČKO LICE-SAMOSTALNI VIJEĆNIK	8,000.00	8,000.00	0.00	100.00%

		80002	FIZIČKO LICE-SAMOSTALNI VIJEČNIK	8,000.00	8,000.00	0.00	100.00%
UKUPNO LIVANJSKI KANTON:				200,000.00	200,000.00	0.00	100.00%
201	UNSKO-SANSKI KANTON	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	20,134.95	20,134.95	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	38,931.75	38,931.75	0.00	100.00%
		877	NAŠA STRANKA	10,591.35	10,591.35	0.00	100.00%
		882	STRANKA DEMOKRATSKE AKTIVNOSTI	37,195.95	37,195.95	0.00	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	13,772.55	13,772.55	0.00	100.00%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	12,327.15	12,327.15	0.00	100.00%
		1701	LABURISTIČKA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	16,953.75	16,953.75	0.00	100.00%
		2314	NEZAVISNI BLOK	9,145.95	9,145.95	0.00	100.00%
UKUPNO UNSKO-SANSKI KANTON:				159,053.40	159,053.40	0.00	100.00%
203	POSAVSKI KANTON	8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	10,000.00	10,000.00	0.00	100.00%
		27	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE	53,244.00	53,244.00	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	16,800.00	16,800.00	0.00	100.00%
		769	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA 1990	18,000.00	18,000.00	0.00	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	10,000.00	10,000.00	0.00	100.00%
		1188	POSAVSKA STRANKA	10,000.00	10,000.00	0.00	100.00%
		2321	POKRET DEMOKRATSKE AKCIJE	10,000.00	10,000.00	0.00	100.00%
		80002	FIZIČKO LICE-SAMOSTALNI VIJEČNIK	4,000.00	4,000.00	0.00	100.00%
		90058	HRVATSKA STRANKA PRAVA BIH-HNS	7,956.00	7,956.00	0.00	100.00%
UKUPNO POSAVSKI KANTON:				140,000.00	140,000.00	0.00	100.00%
205	BOSANSKO-PODRINJSKI KANTON	4	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	5,760.00	5,760.00	0.00	100.00%
		8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	5,760.00	5,760.00	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	16,000.00	16,000.00	0.00	100.00%
		877	NAŠA STRANKA	2,880.00	2,880.00	0.00	100.00%
		882	STRANKA DEMOKRATSKE AKTIVNOSTI	2,880.00	2,880.00	0.00	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	5,760.00	5,760.00	0.00	100.00%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	8,960.00	8,960.00	0.00	100.00%
		1728	LIBERALNA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	13,120.00	13,120.00	0.00	100.00%
		2314	NEZAVISNI BLOK	2,880.00	2,880.00	0.00	100.00%
		2328	NEZAVISNA BOSANSKOHERCEGOVAČKA LISTA	10,240.00	10,240.00	0.00	100.00%
		90044	GORAŽDANSKA PRIČA (BNS, KP, LDS BIH I NS RZB)	5,760.00	5,760.00	0.00	100.00%
UKUPNO BOSANSKO-PODRINJSKI KANTON:				80,000.00	80,000.00	0.00	100.00%
UKUPNA SREDSTVA IZ BUDŽETA KANTONA:				3,463,908.00	3,345,484.07	-118,423.93	96.58%

Prilog 4. Pregled isplaćenih sredstava političkim subjektima u 2021. godini iz budžeta BiH, entitetskih budžeta i budžeta Brčko distrikta BiH

Bosna i Hercegovina

Kod	Naziv nivoa vlasti	Kod pol. subjekta	Naziv političkog subjekta	Ukupno planirana sredstva	Ukupno isplaćena sredstva iz budžeta	Ukupno uplaćena sredstva na račun stranke	Utrošena sredstva za rad kluba
1	2	3	4	5	6	7	8
1000	DRŽAVA	090	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	117,142.86	117,091.88	84,257.15	32,834.73
		515	SAVEZ NEZAVISNIH SOCIJALDEMOKRATA - SNSD	100,714.28	100,448.67	34,457.15	58,491.52
		1972	UJEDINJENA SRPSKA			7,500.00	
		027	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BIH	83,928.57	82,948.60	23,947.15	59,001.45
		018	SRPSKA DEMOKRATSKA STRANKA	97,500.01	97,106.24	20,357.15	44,891.94
		440	PARTIJA DEMOKRATSKOG PROGRESA			31,857.15	
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	50,357.15	49,858.52	20,357.15	29,501.37
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH - FAHRUDIN RADONČIĆ	77,500.01	77,500.01	46,507.15	635.71
		2321	POKRET DEMOKRATSKE AKCIJE			30,357.15	
		008	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	77,142.86	76,978.14	64,657.16	12,320.98
		882	STRANKA DEMOKRATSKE AKTIVNOSTI	30,357.15	30,314.16	27,757.16	2,557.00
		877	NAŠA STRANKA I NEZAVISNI BLOK	84,285.72	78,973.04	46,357.15	8,258.74
		2314	NEZAVISNI BLOK			24,357.15	
		80017	SRPSKI KLUB U PD PSBIH DEMOKRATSKI NARODNI SAVEZ	60,714.30	60,587.00	20,357.15	19,872.70
			SRPSKI KLUB U PD PSBIH SOCIJALISTIČKA PARTIJA			20,357.15	
		80014	KLUB DELAGATA HRVATSKOG NARODA U DN PSBIH HDZ BIH	63,571.42	62,644.19	16,000.00	46,644.19
		80012	KLUB DELAGATA SRPSKOG NARODA U DN PSBIH SDS	56,785.71	56,250.89	0.00	44,250.89
			KLUB DELAGATA SRPSKOG NARODA U DN PSBIH SNSD			12,000.00	
		80013	KLUB DELAGATA BOŠNJAČKOG NARODA U DN PSBIH SDA	50,000.00	49,365.42	25,200.00	7,365.42
			KLUB DELAGATA BOŠNJAČKOG NARODA U DN PSBIH SBB BIH			8,400.00	
	KLUB DELAGATA BOŠNJAČKOG NARODA U DN PSBIH SDP BIH	8,400.00					
UKUPNA SREDSTVA IZ BUDŽETA BOSNE I HERCEGOVINE				950,000.04	940,066.76	573,440.12	366,626.64

Federacija Bosne i Hercegovine

Kod	Naziv nivoa vlasti	Kod pol. subjekta	Naziv političkog subjekta	Ukupno planirana sredstva	Ukupno uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
A	ENTITET FBiH	4	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	86,174.00	86,174.00	0.00	100.00%
		8	SOCIJALDEMOKRATSKA PARTIJA BOSNE I HERCEGOVINE	477,136.00	477,136.00	0.00	100.00%
		17	HRVATSKA STRANKA PRAVA BiH (017)	23,854.00	23,854.00	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	597,713.00	597,713.00	0.00	100.00%
		769	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA 1990	53,082.00	53,082.00	0.00	100.00%
		877	NAŠA STRANKA	203,097.00	203,097.00	0.00	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	217,713.00	217,713.00	0.00	100.00%
		1188	POSAVSKA STRANKA	20,927.00	20,927.00	0.00	100.00%
		1200	SRPSKA NAPREDNA STRANKA	86,174.00	43,498.00	-42,676.00	50.48%
		1698	DEMOKRATSKA FRONTA	100,789.00	100,789.00	0.00	100.00%
		1701	LABURISTIČKA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	115,402.00	115,402.00	0.00	100.00%
		1703	HRVATSKA NEZAVISNA LISTA	23,854.00	23,854.00	0.00	100.00%
		1728	LIBERALNA STRANKA BOSNE I HERCEGOVINE	100,789.00	100,789.00	0.00	100.00%
		2314	NEZAVISNI BLOK	130,021.00	130,021.00	0.00	100.00%
		2317	Politička organizacija NAROD I PRAVDA	115,405.00	115,405.00	0.00	100.00%
		2321	POKRET DEMOKRATSKE AKCIJE	144,631.00	144,631.00	0.00	100.00%
		90041	KOALICIJA HDZ BIH, HSS, HKDU BIH, HSP-HNS, HSP DR. AS BIH, HDU BIH, HSS SR	422,329.00	422,329.00	0.00	100.00%
		90044	GORAŽDANSKA PRIČA (BNS, KP, LDS BIH I NS RZB)	100,789.00	100,789.00	0.00	100.00%
		90045	HDZ BIH, HKDU BIH, HSP-HNS, HSP DR. AS BIH, HDU BIH	115,405.00	115,405.00	0.00	100.00%
		90046	HDZ BIH, HKDU BIH	115,405.00	115,405.00	0.00	100.00%
		90047	BIH POBJEĐUJE (DF-GS)	217,713.00	217,713.00	0.00	100.00%
		90048	SRPSKA LISTA (SNSD, DNS, SP)	130,018.00	130,018.00	0.00	100.00%
		90049	A-SDA ZA EVROPSKU BIH (A-SDA I SAVEZ ZA STARI GRAD)	115,405.00	115,405.00	0.00	100.00%
90050	A-SDA-POMAK-ZAJEDNO (A-SDA I SAVEZ MLADIH SNAGA)	86,174.00	86,174.00	0.00	100.00%		
UKUPNA SREDSTVA IZ BUDŽETA FEDERACIJE BIH:				3,799,999.00	3,757,323.00	-42,676.00	98.88%

Republika Srpska

Kod	Naziv nivoa vlasti	Kod pol. subjekta	Naziv političkog subjekta	Ukupno planirana sredstva	Ukupno uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
B	ENTITET RS	4	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	58,310.40	58,310.40	0.00	100.00%
		74	SOCIJALISTIČKA PARTIJA	339,363.36	339,363.36	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	116,620.80	116,620.80	0.00	100.00%
		440	PARTIJA DEMOKRATSKOG PROGRESA	410,112.24	410,112.24	0.00	100.00%
		461	DEMOKRATSKI NARODNI SAVEZ	516,231.00	516,231.00	0.00	100.00%
		515	SAVEZ NEZAVISNIH SOCIJALDEMOKRATA - SNSD	1,082,206.68	1,082,206.68	0.00	100.00%
		769	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA 1990	58,310.40	58,310.40	0.00	100.00%
		1718	NARODNI DEMOKRATSKI POKRET	233,241.72	233,241.72	0.00	100.00%
		1972	UJEDINJENA SRPSKA	197,877.60	197,877.60	0.00	100.00%
		90070	SDS-SRSRS-SRS	657,725.64	657,725.64	0.00	100.00%
UKUPNA SREDSTVA IZ BUDŽETA REPUBLIKE SRPSKE:				3,669,999.84	3,669,999.84	0.00	100.00%

Brčko distrikt BiH

Kod	Naziv nivoa vlasti	Kod pol. subjekta	Naziv političkog subjekta	Ukupno planirana sredstva	Ukupno uplaćena sredstva	Više/manje uplaćeno	% uplate planiranih sredstava
200C	BRČKO DISTRIKT BIH	4	STRANKA ZA BOSNU I HERCEGOVINU	14,486.81	14,486.81	0.00	100.00%
		18	SRPSKA DEMOKRATSKA STRANKA	14,486.81	14,486.81	0.00	100.00%
		27	HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA BOSNE I HERCEGOVINE	19,002.93	19,002.93	0.00	100.00%
		74	SOCIJALISTIČKA PARTIJA	23,519.05	23,519.05	0.00	100.00%
		90	STRANKA DEMOKRATSKE AKCIJE	28,035.17	28,035.17	0.00	100.00%
		440	PARTIJA DEMOKRATSKOG PROGRESA	14,486.81	14,486.81	0.00	100.00%
		1182	SAVEZ ZA BOLJU BUDUĆNOST BIH	14,486.81	14,486.81	0.00	100.00%
		1972	UJEDINJENA SRPSKA	14,486.81	14,486.81	0.00	100.00%
		2317	Politička organizacija NAROD I PRAVDA	14,486.81	14,486.81	0.00	100.00%
		90071	SDP, NS I ALIJA DENJAGIĆ	14,486.81	14,486.81	0.00	100.00%
		90071	SNSD-DEMOS	28,035.17	28,035.17	0.00	100.00%
UKUPNA SREDSTVA IZ BUDŽETA BRČKO DISTRIKTA BIH				199,999.99	199,999.99	0.00	100.00%

Prilog 5 – Pregled sankcioniranih političkih stranaka u 2022. godini

Novčane kazne za političke stranke

Red. br.	Kod	Naziv političke stranke	Broj i datum odluke	Iznos kazne (KM)
1	440	Partija demokratskog progresa	05-1-07-6-1191/21 od 16.06.2022.	27,000.00
2	74	Socijalistička partija	05-1-07-6-1189/21 od 16.06.2022.	20,200.00
3	4	Stranka za Bosnu i Hercegovinu	05-1-07-6-1180/21 od 16.06.2022.	20,000.00
4	769	Hrvatska demokratska zajednica 1990	05-1-07-6-1197/21 od 16.06.2022.	17,100.00
5	2320	Platforma za progres	05-1-07-6-1228/21 od 16.06.2022.	17,000.00
6	8	Socijaldemokratska partija Bosne i Hercegovine	05-1-07-6-1182/21 od 16.06.2022.	15,500.00
7	1728	Liberalna stranka Bosne i Hercegovine	05-1-07-6-1217/21 od 16.06.2022.	12,500.00
8	90	Stranka demokratske akcije	05-1-07-5-1190/21 od 16.06.2022.	10,500.00
9	18	Srpska demokratska stranka	05-1-07-6-1185/21 od 16.06.2022.	10,000.00
10	20	Građanska demokratska stranka BiH	05-1-07-6-1186/21 od 16.06.2022.	8,500.00
11	27	Hrvatska demokratska zajednica Bosne i Hercegovine	05-1-07-6-1187/21 od 16.06.2022.	8,000.00
12	1972	Ujedinjena Srpska	05-1-07-6-1221/21 od 16.06.2022.	7,500.00
13	5	Hrvatska kršćanska demokratska unija Bosne i Hercegovine	05-1-07-6-1181/21 od 16.06.2022.	7,000.00
14	461	Demokratski narodni savez	05-1-07-6-1193/21 od 16.06.2022.	6,800.00
15	1698	Demokratska fronta	05-1-07-6-1211/21 od 16.06.2022.	6,500.00
16	1701	Laburistička stranka Bosne i Hercegovine - Laburisti BiH	05-1-07-6-1212/21 od 16.06.2022.	6,500.00
17	1	Bosanskohercegovačka patriotska stranka - Sefer Halilović	05-1-07-6-1179/21 od 16.06.2022.	6,000.00
18	882	Stranka demokratske aktivnosti	05-1-07-6-1200/21 od 16.06.2022.	6,000.00
19	1270	Hrvatska seljačka stranka Stjepana Radića - HSS Stjepana Radića	05-1-07-6-1208/21 od 16.06.2022.	6,000.00
20	515	Savez nezavisnih socijaldemokrata -	05-1-07-6-1195/21 od 16.06.2022.	5,700.00
21	1182	Savez za bolju budućnost BiH	05-1-07-6-1202/21 od 16.06.2022.	5,700.00

22	513	Stranka penzionera - umirovljenika Bosne i Hercegovine	05-1-07-6-1194/21 od 16.06.2022.	5,500.00
23	455	Liberalno demokratska stranka BiH -	05-1-07-6-1192/21 od 16.06.2022.	5,400.00
24	2319	Bosanska narodna stranka	05-1-07-6-1227/21 od 16.06.2022.	5,000.00
25	16	Srpska radikalna stranka Republike Srpske	05-1-07-6-1183/21 od 16.06.2022.	4,900.00
26	1200	Srpska napredna stranka	05-1-07-6-1205/21 od 16.06.2022.	4,500.00
27	1290	Hrvatska seljačka stranka	05-1-07-6-1209/21 od 16.06.2022.	4,500.00
28	1694	Napredna srpska	05-1-07-6-1210/21 od 16.06.2022.	4,500.00
29	1705	Hrvatska republika stranka	05-1-07-6-1214/21 od 16.06.2022.	4,500.00
30	1714	Hrvatski savez HKDU - Hrast	05-1-07-6-1215/21 od 16.06.2022.	4,500.00
31	2314	Nezavisni blok - NB	05-1-07-6-1226/21 od 16.06.2022.	4,500.00
32	1882	Tuzlanska alternativa	05-1-07-6-1220/21 od 16.06.2022.	4,000.00
33	1989	Unija socijaldemokrata BH	05-1-07-6-1222/21 od 16.06.2022.	4,000.00
34	2010	Hrvatska seljačka stranka - Braća Radić - Brčko distrikt BiH	05-1-07-6-1223/21 od 16.06.2022.	4,000.00
35	4000	Prva mostarska partija	05-1-07-6-1225/21 od 16.06.2022.	4,000.00
36	2321	Pokret demokratske akcije	05-1-07-6-1229/21 od 16.06.2022.	4,000.00
37	1190	Stranka dijaspore Bosne i Hercegovine	05-1-07-6-1204/21 od 16.06.2022.	3,500.00
38	17	Hrvatska stranka prava BiH	05-1-07-6-1184/21 od 16.06.2022.	3,000.00
39	36	BOSS- Bosanska stranka - Mirnes Ajanović	05-1-07-6-1188/21 od 16.06.2022.	3,000.00
40	1730	Srpska radikalna stranka dr.Vojislav Šešelj – SRS	05-1-07-6-1218/21 od 16.06.2022.	3,000.00
41	2317	Narod i pravda	05-1-07-6-1233/21 od 16.06.2022.	3,000.00
42	1264	Politička organizacija "Napredna srpska"	05-1-07-6-1206/21 od 16.06.2022.	2,500.00
43	1718	Narodni demokratski pokret	05-1-07-6-1216/21 od 16.06.2022.	2,500.00
44	2328	Nezavisna bosanskohercegovačka lista	05-1-07-6-1230/21 od 16.06.2022.	2,500.00
45	1178	Hrvatska stranka prava Dr. Ante Starčević BiH	05-1-07-6-1201/21 od 16.06.2022.	2,000.00
46	1188	Posavska stranka S	05-1-07-6-1203/21 od 16.06.2022.	2,000.00

47	1703	Hrvatska nezavisna lista	05-1-07-6-1213/21 od 16.06.2022.	2,000.00
48	1872	Politička organizacija "Pokret ujedinjena srpska"	05-1-07-6-1219/21 od 16.06.2022.	2,000.00
49	2420	Demokratski savez - DEMOS	05-1-07-6-2420/21 od 16.06.2022.	2,000.00
50	2072	Građanski savez-GS	05-1-07-6-1224/21 od 16.06.2022.	1,500.00
51	877	Politička organizacija Naša stranka	05-1-07-6-1198/21 od 16.06.2022.	1,000.00
		UKUPNO		333,300.00

III. DIO - PROVOĐENJE ZAKONA O VIJEĆU MINISTARA BiH

1. Provjera kandidata za Vijeće ministara BiH

657. U skladu sa Zakonom o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine¹⁴⁷ Centralna izborna komisija BiH nadležna je da ocjenjuje, na osnovi dostavljenih informacija i podataka iz službene evidencije, da li kandidat za predsjedavajućeg, ministra i zamjenika ministra u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ispunjava uvjete za imenovanje i potvrdu o tome dostavlja tijelu nadležnom za imenovanje.
658. Centralna izborna komisija BiH je dana 12.12.2022. godine primila akt Sekretarijata Predsjedništva Bosne i Hercegovine, kojim je dostavljen popunjen obrazac koji je propisala Centralna izborna komisija BiH, za kandidata za funkciju predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine.
659. Na osnovu člana 10c. i 10d. tačka b) Zakona o Vijeću ministara BiH, i člana 1.6, 1.7, 1.8 stav (4) i 4.2 Izbornog zakona BiH Centralna izborna komisija BiH izvršila je provjere predloženog kandidata Borjane Krišto za funkciju predsjedavajuće Vijeća ministara BiH. Nakon izvršenih provjera predloženog kandidata, utvrđeno da kandidat ispunjava zakonom propisane uvjete, o čemu je Centralna izborna komisija BiH dana 14.12.2022. godine na 97. sjednici izdala odgovarajuću potvrdu.
660. Nadalje, Centralna izborna komisija BiH je dana 06.01.2023. i 12.01.2023. godine primila akte predsjedavajuće Vijeća ministara BiH, kojim su dostavljeni popunjeni obrasci, koje je propisala Centralna izborna komisija BiH, za kandidate za funkciju ministra ili zamjenika ministra u Vijeću ministara BiH, u skladu sa članom 10c. i 10d. tačka b) Zakona o Vijeću ministara BiH. Kandidati za funkciju ministra ili zamjenika ministra u Vijeću ministara BiH su sljedeći:
1. DAVOR BUNOZA - kandidat za funkciju ministra pravde BiH
 2. DUBRAVKA BOŠNJAK – kandidatkinja za funkciju ministrice civilnih poslova BiH
 3. STAŠA KOŠARAC – kandidat za funkciju ministra vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
 4. NENAD NEŠIĆ - kandidat za funkciju ministra sigurnosti BiH
 5. ZORAN TEGELTIJA – kandidat za funkciju ministra finansija i trezora BiH
 6. LJILJANA LOVRIC – kandidatkinja za funkciju zamjenice ministra vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH
 7. IVICA BOŠNJAK – kandidat za funkciju zamjenika ministra sigurnosti BiH
 8. SLAVEN GALIĆ - kandidat za funkciju zamjenika ministra odbrane BiH
 9. JOSIP BRKIĆ – kandidat za funkciju zamjenika ministra vanjskih poslova BiH
 10. ALEKSANDAR GOGANOVIĆ – kandidat za funkciju zamjenika ministra odbrane BiH

¹⁴⁷ “Službeni glasnik BiH“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07 i 24/08.

11. OGNJEN JANJIĆ – kandidat za funkciju zamjenika ministra komunikacija i prometa BiH
12. MARIJANA MOJIĆ – kandidatkinja za funkciju zamjenice ministra civilnih poslova BiH.
13. ELMEDIN KONAKOVIĆ – kandidat za funkciju ministra vanjskih poslova BiH
14. ZUKAN HELEZ – kandidat za funkciju ministra odbrane BiH
15. ELVIR MAHMUZIĆ – kandidat za funkciju zamjenika ministra pravde BiH
16. MUHAMED HASANOVIĆ – kandidat za funkciju zamjenika ministra finansija i trezora BiH
17. EDIN FORTO – kandidat za funkciju ministra komunikacija i prometa BiH
18. DUŠKA JURIŠIĆ – kandidat za funkciju zamjenice ministra za ljudska prava i izbjeglice BiH
19. SEVLID HURIĆ – kandidat za funkciju ministra za ljudska prava i izbjeglice BiH.

661. Nakon izvršenih provjera predloženog kandidata, utvrđeno je da svi kandidati ispunjavaju zakonom propisane uvjete, o čemu je Centralna izborna komisija BiH izdala odgovarajuću potvrdu.

2. Provjera kandidata za pozicije direktora i zamjenika direktora Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije

662. U skladu sa članom 10c. i 10d. tačka b) Zakona o Vijeću ministara BiH, a u vezi sa članom 13. stav (1) Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije Centralna izborna komisija BiH vrši provjeru kandidata za direktora i zamjenika direktora Agencije.

663. U izvještajnom periodu nije bilo provjera kandidata za funkciju direktora i zamjenika direktora Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije.

3. Zaključna razmatranja

664. Tokom 2022. godine izvršene su provjere za 19 kandidata za funkciju ministara ili zamjenik ministra u Vijeću ministara BiH.

665. U izvještajnom periodu nije bio provjera kandidata u skladu sa Zakonom o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije.

IV. DIO - AKTIVNOSTI CENTRA ZA EDUKACIJU CIK BiH

1. Aktivnosti Centra za edukaciju

666. Centar za edukaciju Centralne izborne komisije BiH osnovan je odlukom Centralne izborne komisije BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 103/13) s ciljem edukacije tijela za provođenje izbora i svih učesnika iz oblasti izbora i finansiranja političkih stranaka, kako na nivou Bosne i Hercegovine, tako i na regionalnom i međunarodnom nivou.
667. Osnivanjem Centra za edukaciju Centralna izborna komisija BiH je osigurala stalan i adekvatan prostor za ispunjenje zakonom utvrđene obaveze kontinuirane obuke članova tijela za provođenje izbora. Organiziranjem edukativnih radionica, seminara i predavanja istaknutih izbornih, domaćih i međunarodnih eksperata, kako za članove izborne administracije tako i za predstavnike političkih subjekata, medije, nevladine organizacije i sl. omogućit će se kvalitetnija i kontinuirana obuka, trening i profesionalno usavršavanje svih učesnika u izbornom procesu u BiH.
668. Centar za edukaciju koji je otvoren 9. oktobra 2017. godine raspolaže konferencijskom salom kapaciteta 110 mjesta, opremom za videoprojekcije i ozvučenje, opremom za simultano prevođenje, bežičnim pristupom internetu, kafeterijom i pogodan je za organiziranje konferencija, seminara, okruglih stolova, radionica i predavanja.
669. Nastavni plan i program Centra za edukaciju je pripremljen u okviru projekta podrške Vijeća Evrope aktivnostima Centralne izborne komisije BiH, a predviđen je program obaveznih i fakultativnih obuka, te katalogizacija tema i oblasti edukacije, prilagođenih specifičnim potrebama i namjeni ovog centra, među kojima su:
- usko specijalizirane obuke i treninzi za članove izbornih komisija u BiH, prilagođene vremenskom planu izbornih aktivnosti,
 - obuke predstavnika političkih subjekata iz oblasti primjene Zakona o finansiranju političkih stranaka i oblasti finansiranja izborne kampanje,
 - obuke za predstavnike političkih stranaka iz oblasti prijave i ovjere za učešće na izborima,
 - obuke za predstavnike elektronskih i printanih medija o izbornom procesu u BiH,
 - treninzi trenera za predstavnike nevladinog sektora iz oblasti edukacije birača,
 - održavanje postizbornih konferencija.
670. U cilju boljeg razumijevanja i primjene Plana i programa edukacije članova tijela za provođenje izbora, kojeg je donijela Centralna izborna komisija BiH decembra 2017. godine, kao i olakšanu izradu operativnog plana i programa edukacije tijela za provođenje izbora u BiH, kao obaveznog dijela dokumentacije svakog predavača u 2018. godini, uz podršku OSCE BiH je pripremljena Jedinствена metodologija za izradu nastavnog plana i programa obuke članova biračkih odbora u Bosni i Hercegovini koja je namijenjena prevashodno predavačima/trenerima.

671. U izvještajnom periodu provedene su sljedeće aktivnosti iz djelokruga Centra za edukaciju Centralne izborne komisije BiH.

1.1. Promoviranje inicijative za obilježavanje Svjetskog dana izbora

672. Na konferenciji Udruženja evropskih izbornih zvaničnika (Association of European Election Officials – ACEEEO) održanoj 2005. godine, više od 20 zemalja članica dogovorilo se o pokretanju inicijative da se prvi četvrtak u mjesecu februaru utemelji kao dan koji bi u cijelom svijetu predstavljao zaštitni znak demokratskih izbora, odnosno kao Svjetski dan izbora (Global Election Day – GED).

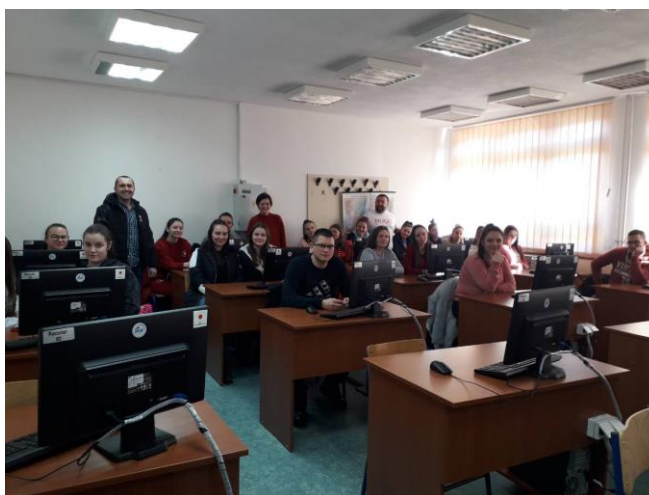
673. Tim povodom, Centralna izborna komisija BiH je 03.02.2022. godine šesnaestu godinu promovirala tu inicijativu i u kontinuitetu dala snažnu podršku Inicijativi ACEEEO-a da se prvi četvrtak u februaru obilježava kao Svjetski dan izbora. Održana je svečana sjednica Centralne izborne komisija BiH, a izborne komisije osnovnih izbornih jedinica u BiH su pozvane da u svojim općinama/gradovima na pogodan način promoviraju inicijativu za obilježavanje Svjetskog dana izbora.

Sjednica CIK BiH

674. Općinske /gradske izborne komisija su se odazvale na poziv Centralne izborne komisija BiH i upriličile prigodne događaje s ciljem promocije ove inicijative.

Predsjednik i članovi **Općinske izborne komisije općine Ribnik** su održali predavanje učenicima završnih odjeljenja u Srednjoškolskom centru "Lazar Đukić" u Ribniku.

Općinska izborna komisija Srebrenica je u sklopu svojih redovnih aktivnosti, a u saradnji sa Srednjoškolskim školskim centrom (SŠC) Srebrenica organizirala edukaciju za mlade birače, učenike završnih razreda, sa ciljem buđenja svijesti mladih o važnosti izbora, upoznavanja o biračkim pravima, izbornom procesu, i izazovima koje izborni proces nosi, ali sa posebnim akcentom na važnost profesionalnog i nepristrasnog odnosa izborne administracije. Svi zainteresirani su pozvani da se prijave na edukaciju koju će OIK provoditi u ovoj godini u cilju osposobljavanja kadrova za rad u biračkim odborima i formiranja rezervne liste OIK

Srebrenica za potrebe angažiranja u biračke odbore.

Općinska izborna komisije Ilijaš je održala svečanu sjednicu i donijela Odluku da se obilježavanje Svjetskog dana izbora obilježi gostovanjem predsjednika OIK Ilijaš na lokalnom Radio Ilijašu, da se putem radija promovira izlazak većeg broja birača na izbore, promocija demokratije izbora, izlazak mladih na izbore, uloga aktivnog i pasivnog učešća na izborima, s obzirom na to da se radi o izbornoj godini.

Gradska izborna komisija Goražde obilježila je "Svijetski dan izbora" u Velikoj sali Gradske uprave Grada Goražda sa predstavnicima Vijeća učenika trećih i četvrtih razreda srednjih škola sa područja Bosansko-podrinjskog kantona Goražde. Važnost obilježavanja spomenutog datuma sa učenicima završnih razreda srednjih škola jeste uključivanje mladih birača u izborni proces i ukazivanje na važnost njihovog glasa u demokratskom društvu. Kroz druženje i prezentaciju budući mladi birači mogli su se upoznati sa historijskim razvojem izbornog procesa, prvim izborima u Bosni i Hercegovini kao nezavisnoj državi, načinom registracije birača i procesa glasanja.

Gradska izborna komisija Visoko je organizirala svečanu sjednicu.

Gradska izborna komisija Tuzla i Grad Tuzla u saradnji sa Gimnazijom “Meša Selimović“ su u Gradskoj vijećnici obilježili Svjetski dan izbora.¹⁴⁸ Prisutnima se obratila Nataša Perić, predsjedavajuća Gradskog vijeća Tuzla, Smiljana Vovna, profesorica Gimnazije “Meša Selimović“, predsjednica i članovi Gradske izborne komisije Tuzla. Na obilježavanje Svjetskog dana izbora ove godine Gradska izborna komisija Tuzla je pozvala učenike završnih razreda koji su punoljetni, odnosno koji će do oktobra 2022. godine biti punoljetni. Učenicima se kroz obilježavanje ovog datuma pokušao približiti cjelokupni izborni proces, koji uključuje nadležnosti CIK, OIK/GIK, Centra za birački spisak – njihova prava, dužnosti, obaveze,

imenovanje biračkih odbora, obuke biračkih odbora, formiranje mobilnih timova, i sl., a imali su priliku da aktivno učestvuju u diskusiji i postavljaju pitanja članovima Gradske izborne komisije Tuzla. Također, učenici su upoznati sa provođenjem Lokalnih izbora održanih 2020. godine koji su provedeni pod specifičnim uvjetima izazvanim korona virusom.

Članovi **Gradske izborne komisije Zvornik** su održali seminar za mlade birače, učenike završnih razreda u Gimnaziji i srednjoj stručnoj školi “Petar Kočić“ u Zvorniku koji će u 2022. godini prvi put ostvariti svoje biračko pravo. Mladi birači su imali priliku da se upoznaju sa radom izborne administracije, odvijanjem izbornog procesa i njihovim pravom da biraju i budu birani. Učenici su pokazali veliko interesiranje za informacije koje su im pružene i potaknuta je njihova motivacija za učešće u izbornom procesu.

¹⁴⁸ <https://grad.tuzla.ba/vijesti/gradska-izborna-komisija-tuzla-obiljezila-svjetski-dan-izbora/>

Općinska izborna komisija Breza je povodom Svjetskog izbora upriličila druženje sa ciljanom grupom na temu "Jačanje svijesti o izbornom procesu kod mladih".

Općinska izborna komisija Kalesija je dana 03.02.2022. godine u prostorijama organa uprave Općine Kalesija prigodnim predavanjem obilježila Svjetski dan izbora. Obilježavanju Svjetskog dana izbora prisustvovali su zaposlenici Općine Kalesija koji su u dosadašnjim izbornim ciklusima bili dio izborne administracije u svojstvu predsjednika ili članova biračkih odbora. Predsjednik i članovi Općinske izborne komisije Kalesija prisutne su upoznali sa osnovama izbornog procesa, te mogućnostima za unaprijeđenje izbornog procesa, kao i na važnost učešća žena i mladih u izbornim procesima. Istaknuta je neophodnost kontinuiteta rada na unaprijeđenju izbornog zakonodavstva i izbornog procesa. Poseban akcentat je dat na potrebu unapređenja izbornog procesa uvodeći tehničke inovacije, kao i unapređenje kroz normativno drugačiji način imenovanja predsjednika, članova biračkih odbora i njihovih zamjenika.

Istaknuta je važnost učešća žena i mladih osoba u izbornim procesima i to kao članovi izborne administracije, kao kandidati na listama za učešće u zakonodavnim i predstavničkim organima u Bosni i Hercegovini, a kasnije, izborom u status izabranih zvaničnika, kao aktivni sudionici, kreatori i implementatori donesenih politika.

OIK Novi Grad – Predstavnici OIK Novi Grad održali su okrugli sto na temu: "Birački odbori" sa predstavnicima političkih stranaka koji imaju općinske odbore na području Općine Novi Grad. Uvodnu riječ dao je Ljuban Knežević, predsjednik OIK Novi Grad, te je upoznao učesnike okruglog stola sa problemima vezanim za formiranje i rad biračkih odbora, sa posebnim osvrtom na probleme vezane za Lokalne izbore 2020.godine. Nakon uvodne riječi razvila se diskusija vezana za problematiku u radu biračkih odbora.

Gradska izborna Komisija Bijeljina je dana 03. februara 2022. godine održala konferenciju povodom Svjetskog dana izbora, kao i prethodne dvije godine. Konferenciji

su prisustvovali, sem članova GIK i gradonačelnik Grada Bijeljina, predsjednik Skupštine Grada Bijeljina, predstavnici pravosuđa, vijećnici, predstavnici Javnih ustanova, politički subjekti, birači i mediji. Govornici su bili predsjednica GIK Bijeljina, doc. dr Dijana Savić Božić, gradonačelnik Ljubiša Petrović, predsjednik Skupštine Aleksandar Đurđević, predsjednik Osnovnog suda Aid Hanušić i odbornik Zlatan Lazarević, koji su istakli značaj promoviranja izbora u cilju animiranja mladih glasača da glasaju po svojoj svjesti i volji, jer je demokratska volja građana temelj državne vlasti, a izbori stub demokratskog društva.

Plan aktivnosti **Općinske izborne komisije Sapna** za obilježavanje i promociju Svjetskog dana izbora, 3. februara 2022. godine obuhvatao je: sjednicu OIK Sapna zajedno sa centrom za birački spisak, službom računovodstva i kordinatorima; svečani prijem i zajednički ručak za članove OIK-a zajedno sa predstavnicima zakonodavne i izvršne vlasti lokalnog i viših nivoa; anketa za učenike četvrtih razreda Mješovite srednje škole Sapna; predavanje za dvije grupe, dva razreda na temu: **“SVJETSKI DAN IZBORA učešće mladih u izbornom procesu“**; osvježenje i ručak za učesnike edukacije.

U povodu promocije inicijative za obilježavanje Svjetskog dana izbora / izbornih zvaničnika za dva razreda učenika četvrtih razreda JU MSS Sapna je u četvrtak, 3. februara 2022. godine upriličeno prigodno predavanje u sali Općinskog vijeća Sapna. Predavanje su održali članovi OIK Sapna Muzijet Kahrmanović i Ljubinka Bodiroga zajedno sa saradnicima OIK, Midhatom Mujčinović, Fadilom Poljaković i Munirom Kahrmanović. Učenici su se kroz ankete, prezentaciju, predavanja, razmjenu iskustava imali priliku upoznati sa istorijatom ove inicijative, kao i izbornom zakonu, nivoima vlasti za koje se biraju zvaničnici i ponajviše o njihovim pravima kao biračima, potencijalnim kandidatima i nekome ko sprovodi ili posmatra regularnost izbora. Ova aktivnost vođena je, između ostalog, i zbog toga što učenici četvrtih razreda postaju punoljetni i mogu ostvariti spomenuta prava na općim izborima koji će se održati 2022. godine. Učenici su postavljali pitanja koja se uglavnom tiču nepovjerenja u validnost izbora, eventualne nedosljednosti i sl., a na koje su im prisutni predavači odgovarali. Cilj je bio podići svijest kod učenika da ostvaruju svoje biračko pravo, izlaze na izbore i tako učestvuju u kreiranju vlasti, jer je svaki glas bitan i može doprinijeti napretku i prosperitetu. Prije predavanja učenici su popunili anketu koja je pomogla u usmjeravanju predavanja.

Općinska izborna komisija Vogošća je u saradnji sa Srednjoškolskim centrom Vogošća, obilježila Svjetski dan izbora. Prisutnima su se obratili profesorica demokratije Zineta Krluč i članovi Općinske izborne komisije Vogošća Andreja Mehmedović i Smajo Alić. Na obilježavanje Svjetskog dana izbora ove godine OIK Vogošća je posjetila IV-2 razred i učenike završnih razreda, koji su punoljetni, odnosno koji su do oktobra 2022. godine postali punoljetni. Učenicima se pokušao približiti cjelokupni izborni proces, koji uključuje nadležnosti CIK, OIK/GIK, Centra za birački spisak – njihova prava, dužnosti, obaveze, imenovanje biračkih odbora, obuke biračkih odbora, formiranje mobilnih timova, i sl., a imali su priliku aktivno učestvovati u diskusiji i postavljaju pitanja članovima Općinske izborne komisije Vogošća. Također, učenici su upoznati sa provođenjem Lokalnih izbora održanih 2020. godine koji su provedeni pod specifičnim uvjetima izazvanim korona virusom.

1.2. Obuke izborne administracije

675. Centralna izborna komisija BiH u skladu s članom 2.2 stav (5) Izbornog zakona BiH ima obavezu i potrebu da educira članove organa za provođenje izbora i sve učesnike iz oblasti izbora.
676. Planom i programom edukacije organa za provođenje izbora za 2022. godinu su definirane teme, datumi i mjesta održavanja obuka organa za provođenje izbora. Edukacije obuhvaćene Planom i programom su: "Opći izbori 2022.", "Edukacija zaposlenih u centrima za birački spisak", "Procedure glasanja i brojanja na dan izbora – Opći izbori 2022.", "Obuka kontrolora izbornih rezultata".

Obuka predsjednika izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini

677. U skladu sa Planom i programom edukacije članova organa za provođenje izbora za 2022. godinu 12. maja 2022. godine Centralna izborna komisija BiH je u Velikoj sali Parlamentarne skupštine BiH održala obuku predsjednika izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini. Cilj obuke je bio stručno usavršavanje za provedbu Općih izbora 2022. godine sa fokusom na izmjene normi u podzakonskim aktima, promjene pojedinih procedura i uvođenje novih procedura. Tematske cjeline koje su obrađene na obuci su bile: Pravilnik o provođenju izbora u BiH, Pravilnik o upotrebi i izradi izvoda iz Centralnog biračkog spiska, Uputstvo o vrstama, načinu i rokovima za određivanje biračkih mjesta, Pravilnik o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja biračkih odbora, Uputstvo o uvjetima i procedurama za akreditiranje izbornih posmatrača u BiH i Zaštita izbornog prava – Poglavlje 6 Izbornog zakona BiH.

Obuka predsjednika izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica u BiH

Radionice o podizanju svijesti o kibernetičkoj higijeni za članove osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini

678. Pored navedenog, u saradnji se Međunarodnom fondacijom za izborne sisteme (IFES) održane su radionice o podizanju svijesti o kibernetičkoj higijeni za članove osnovnih izbornih jedinica u Bosni i Hercegovini. Ukupno je održano 5 dvodnevnih radionica u periodu od 10. do 25.01.2022. godine. Radionicama su prisustvovali članovi iz 70 izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica, ukupno 91 učesnik. Radionice su vodili, kao glavni facilitatori i voditelji grupnog rada, službenici Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH, a koji su prethodno pohađali višednevnu obuku IFES-ovog eksperta. Radionica je održana uz interaktivnu metodologiju učenja odraslih, uključujući rad u grupama (break-out sobe) i korištenje nekoliko online alata za obuku, kao što su Mentimeter, Miro online flipcharts i Google Forms. Učesnici su visoko cijenili korištenje interaktivnih metoda obuke tokom online obuke.

Trening trenera izbornih komisija

679. U periodu od 12.11.2021. do 20.02.2022. godine proveden je projekt "Trening trenera izbornih komisija", uz podršku Vijeća Evrope. Projekat je podrazumijevao obuku 300 članova izbornih komisija, iz svake od 143 izborne komisije najmanje po dva člana, koji po završenoj obuci stječu status trenera predsjednika biračkih odbora i njihovih zamjenika. Tako obučeni treneri bi bili osposobljeni da za provedbu Općih izbora 2022. godine, u svojoj osnovnoj izornoj jedinici, obuče predsjednike biračkih odbora i njihove zamjenike.

680. Prilikom nominovanja članova izbornih komisija za obuku određen broj izbornih komisija nije nominirao dva kandidata nego samo jednog, dok iz 6 izbornih komisija: Prijedor, Sokolac, Ravno, Tomislavgrad, Gacko i Konjic nije bilo prijavljenih članova izbornih komisija.

681. U toku obuke su obrađene sljedeće teme: Međunarodni standardi i dobra praksa; Prekršajna i krivična odgovornost u izbornom procesu; Određivanje biračkih mjesta i procedure imenovanja članova biračkih odbora; Nadležnosti biračkog odbora i rukovođenje radom na biračkom mjestu; Identifikacija, mogućnost autentifikacije birača i proces glasanja na biračkom mjestu; Brojanje glasačkih listića, utvrđivanje rezultata

glasanja, procedure povrata izbornog materijala izbornoj komisiji; Metodologija edukacije članova biračkih odbora. Teme su prezentirali članovi Centralne izborne komisije BiH, Merce Castels, ekspertica Vijeća Evrope, Zekerija Mujkanović, glavni tužitelj Tužilaštva Brčko distrikta BiH, te uposlenici Centralne izborne komisije BiH. Projekat se realizirao u 6 regionalnih centara. Termini, lokacije i broj obučanih trenera su navedeni u narednoj tabeli.

Tabela 48. *Obuke po regionalnim centrima i podaci o polaznicima obuka "Trening trenera izbornih komisija"*

R.B	Regionalni centar	Termin obuke	Pozvano članova	Obuku prošlo
1.	Sarajevo	12–14.11.2021.	53	39
2.	Teslić	17–19.12.2021.	40	21
3.	Banja Luka	21–23.01.2022.	60	48
4.	Tuzla	28–30.01.2022.	56	38
5.	Mostar	11–13.02.2022.	54	49
6.	Zenica	18–20.02.2022.	62	56
7.	Sarajevo(dodatni termin)	25–27.03.2022.	50	42
		Ukupno	375	293

Obuka "Određivanje biračkih mjesta i imenovanje biračkih odbora" i "Prekršajna i krivična odgovornost u izbornom procesu"

682. U periodu od 04. do 15.07.2022. održana je obuka članova općinskih i gradskih izbornih komisija. Cilj obuke bio je upoznavanje članova izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica sa izmjenama izbornog zakonodavstva, nadležnostima izbornih komisija, kao i upoznavanje sa propisima iz oblasti izbornog i krivičnog zakonodavstva. Teme koje su obrađene u toku obuke su "Određivanje biračkih mjesta i imenovanje biračkih odbora" i "Prekršajna i krivična odgovornost u izbornom procesu".

Tabela 49. *Pregled obuka – Određivanje biračkog mjesta i krivična i prekršajna odgovornost*

R.B	Regionalni centar	Termin obuke	Broj prisutnih članova OIK/GIK
1.	Bihać	04.07.2022.	54
2.	Banja Luka	05.07.2022.	53
3.	Teslić	06.07.2022.	52
4.	Tuzla	07–08.07.2022.	105
5.	Mostar	11–12.07.2022.	85
6.	Sarajevo	13–15.07.2022.	123
		Ukupno	472

683. Predavači na obuci su bili članovi Centralne izborne komisije, te uposlenici Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH. Članovi Centralne izborne komisije BiH su izlagali temu "Prekršajna i krivična odgovornost u izbornom procesu" u kojoj su učestvovali i tužioci kantonalnih tužilaštava iz Hercegovačko-neretvanskog kantona, Zapadnohercegovačkog kantona, Srednjobosanskog kantona, Kantona Sarajevo, Kantona 10, Okružnog tužilaštava iz Doboja, te iz Brčko distrikta BiH. Službenici Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH su prezentirali temu "Određivanje biračkih mjesta i imenovanje biračkih odbora".

Obuka "Određivanje biračkih mjesta i imenovanje biračkih odbora" i "Prekršajna i krivična odgovornost u izbornom procesu"

Obuka "Procedure rada na dan izbora i način izvještavanja Centralne izborne komisije BiH"

684. U periodu od 29.08.2022. do 02.09.2022. godine, u skladu s Planom i programom obavezne edukacije za provođenje Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, održana je obuka općinskih i gradskih izbornih komisija i Izborne komisije Brčko distrikta BiH na temu "Procedure rada na dan izbora i način izvještavanja Centralne izborne komisije BiH". Predavači na obuci su bili članovi Centralne izborne komisije BiH: Vanja Bjelica-Prutina, Željko Bakalar, Jovan Kalaba i dr. Ahmet Šantić, te uposlenici Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH: Mustafa Laković, Veljko Petrović, Mladen Vičević i Uma Isić. Obuka je realizirana regionalno, a sastojala se od teorijske i praktične obuke o procedurama glasanja i brojanja glasova, te o načinu izvještavanja Centralne izborne komisija BiH.

Tabela 50. Pregled obuka "Procedure rada na dan izbora i način izvještavanja Centralne izborne komisije BiH"

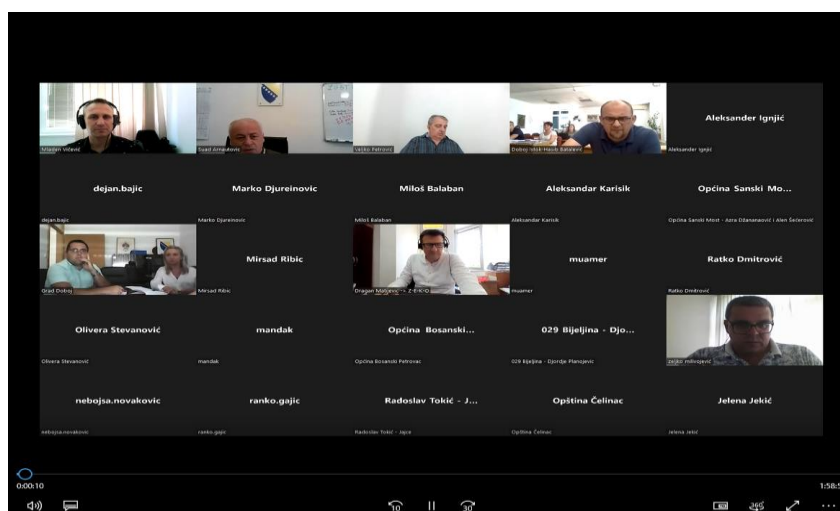
R.B	Regionalni centar	Termin obuke	Broj prisutnih članova OIK/GIK
1.	Bihać	29.08.2022.	48
2.	Banja Luka	30.08.2022.	56
3.	Teslić	31.08.2022.	48
4.	Tuzla	31.08. – 02.09.2022.	103
5.	Mostar	29–30. 08.2022.	80
6.	Sarajevo	31.08. – 02.09.2022.	137
		Ukupno	472

Obuka "Procedure rada na dan izbora i način izvještavanja Centralne izborne komisije BiH"

Obuka kontrolora izbornih rezultata

685. Obuka kontrolora izbornih rezultata je provedena u saradnji sa Misijom OSCE BiH i provedena je u nekoliko etapa, a prije same obuke izrađeni su i potrebni podzakonski akti koji reguliraju navedenu oblast; Instrukcija o obuci, testiranju i certificiranju kontrolora izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica¹⁴⁹, Plan i program obuke kontrolora, kao i Priručnik za rad kontrolora izbornih komisija.
686. Prvi dio obuke je proveden u periodu 05–07.09.2022. godine putem Zoom platforme. U navedenom terminu kontrolori izbornih rezultata su prošli obuku vezanu za procedure unosa i obrade izbornih rezultata, kao i procedure kod rješavanja validacijskih grešaka i generiranja zahtjeva za pravilno objedinjavanje izbornih rezultata. Obuke su izvođene u grupama od 37 do 39 učesnika u ukupno osam sesija. Svaka od ovih obuka je snimljena i jedan snimak je postavljen na youtube-kanal Centralne izborne komisije BiH, u slučaju da je kontrolorima bilo potrebno podsjećanje na obrađenu materiju.¹⁵⁰
687. Druga dio obuke je bio praktičan rad kontrolora. U periodu od 12. do 13.09.2022. godine kontrolori su putem aplikacija za unos izbornih rezultata trebali unijeti izborne rezultate za dva biračka mjesta, sa obrazaca koji su im prethodno dostavljeni. Nakon unosa rezultata kontrolori su trebali validirati rezultate i generirati zahtjeve za pravilno objedinjavanje izbornih rezultata.
688. Treći dio obuke je bilo pismeno testiranje koje je provedeno regionalno u periodu od 19. do 23.09.2022. godine u Banjoj Luci, Tuzli, Mostaru i Sarajevu. Da bi položili test, kontrolori su trebali tačno odgovoriti na 7 od 10 pitanja.
689. Finalna faza ove obuke je bilo certificiranje kontrolora izbornih rezultata i ukupan broj certificiranih kontrolora izbornih rezultata je 279. Obuku su u cjelini proveli koordinatori za rad sa OIK/GIK i Centralni birački spisak (CBS) i koordinator za obuku i trening.

Slika 15. Obuka kontrolora izbornih rezultata

¹⁴⁹ "Službeni glasnik BiH", broj 41/22.

¹⁵⁰ Snimak dostupan na linku <https://www.youtube.com/watch?v=wtGyvr-dNsU>

Obuka osoblja Centara za birački spisak

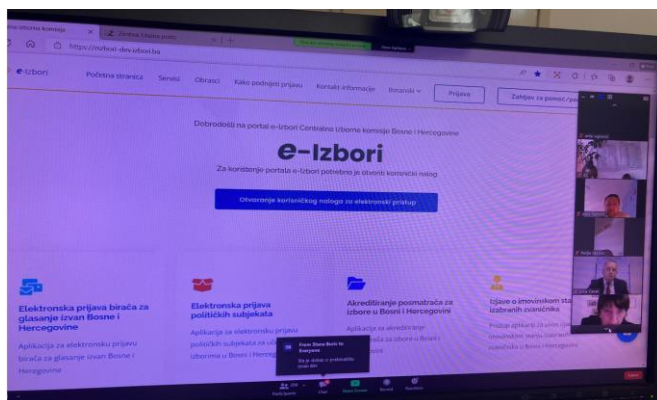
690. Od 05. do 14.04.2022. godini izvršena je obuka uposlenika centara za birački spisak, koja je podrazumijevala organizaciono-tehničku pripremu i provođenje obuke. Edukacijom su obuhvaćeni i obrađeni sljedeći sadržaji: upoznavanje sa važećim podzakonskim aktima i obavezama uposlenika centra za birački spisak te praktičan rad na aplikacijama koje se koriste u radu centra za birački spisak. Aplikacija za pasivnu registraciju birača podrazumijeva obuku iz sljedećih tematskih oblasti: pretraga po registru birača; izlistavanje statističkih izvještaja; rad na određivanju biračkih mjesta; štampanje odluka o određivanju biračkih mjesta; raspoređivanje neraspoređenih birača; unos i obrada zahtjeva za određivanje biračke opcije raseljenih lica; ažuriranje Centralnog biračkog spiska i dodjela biračkim mjestima (update base). Aplikacija za konsolidaciju Centralnog biračkog spiska (CBS) podrazumijeva obuku na temu označavanje umrlih na CBS (“*”); formiranje mobilnih timova; potpodjela biračkih mjesta. Također, obrađena je i tema korištenja programa za razmjenu elektronske pošte – Webmail. Edukaciji je, iz 51 općine, prisustvovalo 65 polaznika i to: 55 uposlenika Centra (37 pozvanih i 18 naknadno prijavljenih), 5 uposlenika Centra koji su iskazali potrebu za prisustvo obuci, i 5 članova OIK/GIK (3 predsjednika i 2 člana).

1.3. Ostale aktivnosti

Edukaciju o načinu elektronskog podnošenja prijave birača za glasanje izvan Bosne i Hercegovine putem portala ”e-Izbori“

691. Dana 28.04.2022. godine Centralna izborna komisija BiH je putem Zoom platforme održala edukaciju o načinu elektronskog podnošenja prijave birača za glasanje izvan Bosne i Hercegovine putem portala ”e-Izbori“. Zabilježeno je 216 pojedinačnih prijava za praćenje edukacije. Centralna izborna komisija BiH je putem obavještenja pozvala udruženja građana Bosne i Hercegovine u inozemstvu, osoblje diplomatsko-konzularnih predstavništava Bosne i Hercegovine u inozemstvu, političke stranke i pojedince, medije i sve druge zainteresirane učesnike izbornog procesa, koji se žele upoznati sa načinom podnošenja prijave za glasanje birača izvan Bosne i Hercegovine putem portala ”e-Izbori“ da se prijave za edukaciju.

Elektronski način prijavljivanja birača za glasanje van BiH je bio u primjeni od dana raspisivanja Općih izbora 2022. godine. Web-aplikacija ”e-Izbori“ je razvijena uz podršku Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini.

Slika 16. Portal “e-Izbori”

Edukacija za političke stranke

692. ”Finansiranje političkih stranaka – izmjene i dopune podzakonskih akata“ naziv je edukacije koju je Centralna izborna komisija BiH putem ZOOM platforme održala, 15.03.2022. godine za osobe odgovorne za vođenje poslovnih knjiga političkih stranaka, podnošenje finansijskih izvještaja i koja su ovlaštena da kontaktiraju sa Centralnom izbornom komisijom BiH.

Centralna izborna komisija BiH je u januaru 2022. godine usvojila podzakonske akte iz oblasti finansiranja političkih stranaka, kojim su izmjenjeni obrasci finansijskih izvještaja, uređen postupak donošenja programa utroška sredstava i njegov sadržaj, te otvaranje posebnog računa za finansiranje izborne kampanje. Također, Centralna izborna komisija BiH je tokom kontrole i revizije finansijskih izvještaja, koje političke stranke podnose u skladu sa članom 12. Zakona o finansiranju političkih stranaka i njenim podzakonskim aktima, utvrdila da veliki broj stranaka prilikom izrade i podnošenja finansijskih izvještaja pravi greške.

Cilj edukacije je bio da se osobama odgovornim za vođenje poslovnih knjiga političkih stranaka, podnošenje finansijskih izvještaja i koja su ovlaštena da kontaktiraju sa Centralnom izbornom komisijom BiH omogući stjecanje, odnosno proširenje znanja o rokovima, sadržaju i načinu podnošenja finansijskih izvještaja, izmjenama i dopunama Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka i Pravilnika o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima političkih stranaka, načinu donošenja finansijskog plana i programa utroška sredstava političke stranke, te postupku otvaranja i korištenja posebnog računa za finansiranje troškova izborne kampanje. Edukaciji je prisustvovalo 59 osoba iz 43 političke stranke.

Slika 17. Edukacija osoba odgovornih za vođenje poslovnih knjiga političkih stranaka, podnošenje finansijskih izvještaja i koje su ovlaštene da kontaktiraju sa CIK BiH

Edukacija predstavnika ovjerenih političkih subjekata za trenere izbornih posmatrača i trenere osoba koje će biti ovlaštene za podnošenje prigovora i žalbi

693. Centralna izborna komisija BiH je 08. i 09. augusta 2022. godine, u okviru priprema za održavanje Općih izbora, održala edukaciju predstavnika ovjerenih političkih subjekata za trenere izbornih posmatrača i trenere osoba koje će biti ovlaštene za podnošenje prigovora i žalbi. Tokom edukacije detaljno je predstavljen način rada članova biračkih odbora i u tom smislu prava izbornih posmatrača, kao i ispravan način podnošenja prigovora i žalbi, te uvjeti koji moraju biti ispunjeni da bi se odobrio zahtjev za ponovno otvaranje vreća i brojanje glasova.

Ova dvodnevna edukacija 90 predstavnika ovjerenih političkih subjekata je bila prilika da se predstavi i nova aplikacija e-posmatrača koja je kreirana u okviru portala e-Izbori. Aplikacija za registraciju posmatrača je omogućila podnošenje, provjeru i ispis zahtjeva za akreditaciju posmatrača, uključujući učitavanje odgovarajuće dokumentacije podnosioca zahtjeva u elektronskom obliku, čuvanje podataka i elektronskih dokumenata u Centralnoj izbornoj komisiji BiH, te obavještanje podnosioca zahtjeva putem portala e-Izbori i e-maila.

Edukacija predstavnika ovjerenih političkih subjekata za trenere izbornih posmatrača i trenere osoba koje će biti ovlaštene za podnošenje prigovora i žalbi

Edukativni materijali

694. U saradnji sa Udruženjem izbornih zvaničnika u BiH (UIZBiH) Centralna izborna komisija BiH je razvila aplikaciju “eBirackiOdbor“ koja OIK/GIK može pomoći prilikom obuka biračkih odbora. Aplikacija koja je dostupna u Play store (prodavnici) na mobilnim uređajima namijenjena je prvenstveno članovima biračkih odbora, ali i svim ostalim učesnicima u izbornom procesu i služi kao podsjetnik na radnje koje birački odbor treba da provede na dan uoči izbora i na dan izbora. Osmišljena je kao kombinacija videomaterijala i priručnika za rad biračkih odbora. Aplikacija je multimedijalna i u njoj se nalazi zvanični videomaterijal Centralne izborne komisije BiH koji je uz kratka pojašnjenja dostupan prema hronološkim aktivnostima članova biračkih odbora.

Slika 18. Mobilna aplikacija “eBirackiOdbor“

695. Uz finansijsku podršku Vijeća Evrope štampano je 10.000 primjeraka Priručnika za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022. godine na bosanskom,

hrvatskom i srpskom jeziku. “Priručnik za rad biračkih odbora sadrži detaljan opis i prikaz biračkog odbora na biračkom mjestu, te objašnjava ulogu, dužnosti i odgovornosti predsjednika i članova biračkih odbora i njihovih zamjenika, posmatrača i drugih učesnika izbornog procesa, dan uoči izbora, na dan izbora i noć nakon izbora.”¹⁵¹ Priručnik se koristio za obuku biračkih odbora.

Slika 19. Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022.

696. Praktikum za izborne komisije osnovnih izbornih jedinica u BiH (izmjenjeno i dopunjeno izdanje) je štampan u tiražu od 600 primjeraka na jezicima u zvaničnoj upotrebi u BiH uz finansijsku podršku Međunarodne fondacije za izborne sisteme (IFES). “Praktikum obrađuje postupak izbora, imenovanja i razrješenja izborne komisije osnovne izborne jedinice, pa preko nadležnosti izborne komisije, zaštite izbornog prava, dolazi do izbornog dana i unosa obrade i kontrole izbornih rezultata.”¹⁵²

Slika 20. Praktikum za izborne komisije osnovnih izbornih jedinica u BiH (izmjenjeno i dopunjeno izdanje)

697. Uz podršku Ambasade Republike Turske štampan je Priručnik za izborne posmatrače – Opći izbori 2022. godine, u tiražu od 2.000 primjeraka na jezicima u zvaničnoj upotrebi u Bosni i Hercegovini i na engleskom jeziku. Svrha Priručnika je da zainteresiranim izbornim posmatračima političkih subjekata, udruženja građana i predstavnicima međunarodnih posmatrača omogući da se upoznaju sa postupkom akreditacije, kao uvjetom da bi pristupili i pratili rad organa za provođenje izbora, te biračkim i drugim mjestima čiji rad žele posmatrati. Nadalje, Priručnik sadrži najvažnije informacije o

¹⁵¹ Priručnik za rad biračkih odbora u Bosni i Hercegovini – Opći izbori 2022, Centralna izborna komisija BiH, 2022, str. 5.

¹⁵² Praktikum za izborne komisije osnovnih izbornih jedinica u BiH (izmjenjeno i dopunjeno izdanje), Centralna izborna komisija BiH, 2022, str. 5.

Općim izborima 2022. godine i dokumente, kao i upute za izborne posmatrače za njihov rad, pristup informacijama i rezultatima izbora.¹⁵³

Slika 21. Priručnik za izborne posmatrače – Opći izbori 2022.

698. Uz finansijsku podršku Međunarodne fondacije za izborne sisteme (IFES) štampano je 600 primjeraka Priručnika za rad kontrolora izbornih rezultata na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku. Priručnik sadrži sve bitne aspekte nadležnosti i opsega rada kontrolora izbornih rezultata, u skladu sa pozitivnim zakonodavstvom, tj. podzakonskim propisima Centralne izborne komisije BiH. U njemu su opisane i praktično prikazane funkcije kontrolora izbornih rezultata koji čine dio organizacijske strukture i nadležnosti organa za provođenje izbora na lokalnom nivou (općinske i gradske izborne komisije), kao i kontrolora u Glavnom centru za brojanje.

Slika 22. Priručnik za rad kontrolora izbornih rezultata

699. Uz finansijsku podršku Ambasade Republike Turske štampano je 2000 primjeraka Priručnika o radu Glavnog centra za brojanje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. Priručnik o radu Glavnog centra za brojanje u Bosni i Hercegovini je namijenjen osoblju angažiranom u Glavnom centru za brojanje, akreditiranim posmatračima političkih subjekata, udruženja i međunarodnim posmatračima, te predstavnicima medija, s ciljem da na sažet i pristupačan način omogući bolje razumijevanje složenih procesa koji se provode u različitim fazama rada u Glavnom centru za brojanje, kao i efikasnijeg i efektivnijeg posmatranja izbornih aktivnosti u Glavnom centru za brojanje¹⁵⁴.

¹⁵³ Priručnik za izborne posmatrače – Opći izbori 2022., Centralna izborna komisija BiH, 2022, str. 3.

¹⁵⁴ Priručnik o radu Glavnog centra za brojanje, Centralna izborna komisija BiH, 2022, str. 3.

Slika 23. Priručnik o radu Glavnog centra za brojanje

700. Uz podršku Ambasade Republike Turske štampano je 300 primjeraka Priručnika za rad biračkog odbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH koji su distribuirani u DKP BiH gdje je organizirano glasanje birača za Opće izbore 2022. godine. “Priručnik sadrži detaljan prikaz rada biračkog odbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu Bosne i Hercegovine, te objašnjava ulogu, dužnosti i odgovornosti predsjednika i članova biračkih odbora, njihovih zamjenika i posmatrača na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu Bosne i Hercegovine, sa posebnim naglaskom na utvrđivanje broja koverata sa glasačkim listićima i načinom pakiranja izbornog materijala.”¹⁵⁵

Slika 24. Priručnik za rad biračkog odbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH

701. Pripremljen je videomaterijal “Rad biračkog odbora“ koji se koristi za obuku članova biračkih odbora; videomaterijal “Prava i obaveze posmatrača“ koji je namijenjen posmatračima, kao podsjetnik na njihova prava i obaveze u toku posmatranja izbornog procesa. Pripremljen je videomaterijal “Najbitniji aspekti izbornog procesa“ i upute za birača koji je slijep, nepismen, fizički nesposoban.¹⁵⁶
702. Centralna izborna komisija BiH izradila je “Vodič za političke stranke o finansiranju i finansijskom izvještavanju” koji je namijenjen osobama odgovornim za vođenje poslovnih knjiga političkih stranaka, podnošenje finansijskih izvještaja i koje su ovlaštene da kontaktiraju sa Centralnom izbornom komisijom BiH, o podnošenju finansijskih izvještaja.¹⁵⁷ Vodič o finansiranju i finansijskom izvještavanju političkih

¹⁵⁵ Priručnik za rad biračkog odbora na biračkom mjestu u diplomatsko-konzularnom predstavništvu BiH, Centralna izborna komisija BiH, 2022, str. 5.

¹⁵⁶ Video materijali dostupni na <https://www.izbori.ba/Default.aspx?Lang=3&CategoryID=1247>

¹⁵⁷ Gušić, H., Tošović, S., Zukić, D. (2022) *Vodič za političke stranke o finansiranju i finansijskom izvještavanju*. Sarajevo: Centralna izborna komisija BiH.

stranaka ima za cilj da političkim strankama pruži relevantne informacije o dozvoljenim i nedozvoljenim izvorima finansiranja, načinu donošenja programa utroška sredstava za ostvarivanje ciljeva utvrđenih programom i statutom, načinima finansiranja izborne kampanje, načinu podnošenja finansijskih izvještaja Centralnoj izbornoj komisiji BiH i ustupanju finansijskih izvještaja na uvid javnosti. Vodič za političke stranke o finansiranju i finansijskom izvještavanju” izrađen je u saradnji sa Udruženjem za borbu protiv korupcije ”Transparency International u BiH“.Prilikom promocije Vodič je distribuiran političkim strankama, a održana je i edukacija za političke stranke.

Slika 25. Vodič za političke stranke o finansiranju i finansijskom izvještavanju

Edukacije i izgradnja kapaciteta mladih pravnik/ca angažiranih u radnoj grupi ”Mladi pravnici/e za bolje izbore u BiH” Koalicije ”Pod lupom”

703. U svrhu edukacije i izgradnje kapaciteta mladih pravnik/ca angažiranih u radnoj grupi ”Mladi pravnici/e za bolje izbore u BiH” su u studijskoj posjeti Centralnoj izbornoj komisiji BiH bili mladi pravnici/e Koalicije ”Pod lupom”. Cilj posjete je bio upoznavanje sa organizacijom rada i nadležnostima Centralne izborne komisije BiH. Kroz prezentaciju je predstavljena Centralna izborna komisija BiH, njen historijat, način imenovanja, organizacija rada i nadležnosti sa fokusom na oblast zaštite izbornog prava. Centralna izborna komisija BiH je studijskom posjetom i predavanjem dala punu podršku Koaliciji ”Pod lupom“ i njenim nastojanjima da osim posmatranja izbora provodi i aktivnost izgradnje kapaciteta mladih u oblasti izbora. Opredjeljenje Centralne izborne komisije BiH je da saradnju sa nevladinim organizacijama podigne na viši nivo i da je konkretizira kroz razne aktivnosti kao što je bila i ova.

Edukacija mladih pravnik/ca

Studijska posjeta mladih političkih lidera Centralnoj izbornoj komisiji BiH

704. U okviru obuke "Uči, misli i djeluj!" za omladinske političke lidere koju provodi Institut za razvoj mladih KULT dana 06.04.2022. godine je organizirana studijska posjeta mladih političkih lidera Centralnoj izbornoj komisiji BiH. Cilj posjete je bio upoznavanje sa organizacijom rada i nadležnostima Centralne izborne komisije BiH sa akcentom na izborni proces. Kroz prezentaciju je predstavljena Centralna izborna komisija BiH, njen historijat, način imenovanja, organizacija rada i nadležnosti sa fokusom na aktualno izbornu zakonodavstvo u BiH. Centralna izborna komisija BiH je ovo studijskom posjetom i predavanjem dala punu podršku organizaciji Institut za razvoj mladih KULT i njenim nastojanjima u izgradnji kapaciteta mladih u oblasti izbora. Opredjeljenje Centralne izborne komisije BiH je da dosadašnju saradnju sa nevladinim organizacijama podigne na viši nivo i da je konkretizira kroz razne aktivnosti.

Studijska posjeta mladih političkih lidera CIK BiH

Predavanje za studente Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici

705. Dana 15.12.2022. godine u Centru za edukaciju Centralne izborne komisije BiH održano je interaktivno predavanje za grupu od 40 studenata Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici predvođene vanrednom profesoricom i šeficom Katedre za državno i međunarodno javno pravo prof.dr. Mašom Alijević. Tema predavanja je bila "Izbori: zakonodavstvo, proces, institucije". Uvodno izlaganje je održala dr. Irena Hadžiabdić, članica Centralne izborne komisije BiH, a Marijana Žuljević, šefica Odsjeka za izbore, prezentirala je karakteristike izbornog sistema i procesa u Bosni i Hercegovini. Bila je ovo i prilika da Centralna izborna komisija BiH i na ovaj način promovira značaj učešća mladih na izborima. Centralna izborna komisija BiH uvijek sa zadovoljstvom organizira prigodne događaje za mlade iz BiH koji žele stjecati znanja i iskustva u vezi sa izbornim sistemom i izbornim procesom u Bosni i Hercegovini.

Predavanje za studente Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici

1.4. Postizborna konferencija “Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije”, Sarajevo, 15–16. juni 2023. godine

706. Centralna izborna komisija BiH je uz finansijsku podršku Vijeća Evrope i Misije OSCE u Bosni i Hercegovini, a uz logističku podršku Udruženja izbornih zvaničnika u Bosni i Hercegovini (UIZBiH) organizirala postizbornu Konferenciju “Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije” koja je održana 15. i 16. juna 2023. godine u Sarajevu.
707. Konferencija koja je imala za cilj analizu svih aspekata izbornog procesa 2022. godine i diskusija o trenutnim izazovima i budućim koracima za unapređenje izbornog procesa je okupila više od 200 učesnika – predstavnika općinskih / gradskih izbornih komisija iz 143 općine /grada u BiH, izborne stručnjake iz zemlje i inozemstva uključujući predstavnike Vijeća Evrope, OSCE BiH, OSCE/ODIHR, Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope (PACE), Delegacije Evropske unije, Međunarodne fondacije za izborne sisteme (IFES), Ureda Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu (OHR), ambasada akreditiranih u BiH, predstavnike nevladinog sektora u Bosni i Hercegovini i medija.
708. Učesnici Konferencije su prihvatili ekspozu dr. Suada Arnautovića, predsjednika Centralne izborne komisije BiH, u vezi sa analizom izbornog procesa “Opći izbori 2022. godine“ i ocjenu da su protekli Opći izbori koji su održani u oktobru 2022. godine u tehničkom smislu dobro organizirani i uspješno provedeni, u skladu sa Izbornim zakonom BiH i podzakonskim aktima.
709. Tokom konferencije predstavljena je edicija “Izorno pravo u praksi – Opći izbori 2022.” koja obuhvata: Izvještaj o radu Glavnog centra za brojanje, Analizu nevažećih glasačkih listića – Opći izbori 2022. – direktni izbori, Praksa Suda BiH po izjavljenim žalbama na odluke CIKBiH, Izvještaj o radu Glavne kontrole izbornih rezultata i pripremu i provedbu izbora od strane izbornih komisija osnovnih izbornih jedinica. Sve publikacije koje su objavljene u okviru edicije su dostupne na web-stranici www.izbori.ba¹⁵⁸
710. Nadalje, prezentirani su nalazi monitoringa Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini u pogledu odgovora krivičnog pravnog sistema na slučajeve izborne prevare u vezi s Općim izborima u BiH u 2022. godini, kao i preporuke sa održanih radionica za tužioce i ovlaštene službene osobe policijskih agencija u BiH pod nazivom “Efikasne istrage i procesuiranje krivičnih djela koja ugrožavaju ispravnost i integritet izbora”.

¹⁵⁸ <https://www.izbori.ba/?Lang=3&CategoryId=928&Tag=515>

711. Učesnicima konferencije su prezentirane preporuke Završnog izvještaja ODIHR-ove izborne posmatračke misije za Opće izbore 2022. godine u BiH kao i preporuke Izvještaja o posmatranju Općih izbora u BiH 2022. godine posmatračke misije Parlametarne skupštine Vijeća Evrope.
712. Drugog dana konferencije su održane radionice sa fokusom na konkretne teme i to: prijedlozi za izmjene izbornog zakonodavstva, prijedlozi za usvajanje paketa integriteta izbornog procesa (uvođenje novih tehnologija u izborni proces) i rješavanje izbornih sporova – prijedlozi za unapređenje.
713. Kao završni dokument konferencije “Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije” su usvojeni Zaključci koje će Centralna izborna komisija BiH naknadno objaviti kroz posebnu publikaciju posvećenu postizbornoj konferenciji “Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije”.
714. Na konferenciji su uručena i priznanja Centralne izborne komisije BiH članovima i uposlenicima izborne administracije, zaslužnim pojedincima iz međunarodnih i domaćih organizacija, državnim institucijama za njihov dosadašnji angažman kao i angažman prilikom provedbe Općih izbora 2022. godine.
715. Videosnimak postizborne konferencije je dostupan na You Tube kanalu Centralne izborne komisija BiH https://www.youtube.com/watch?v=7_RPm2eTOYA

Učesnici postizborne konferencije “Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije”

716. U sklopu konferencije kompanija Smartmatic je predstavila i demonstrirala tehničku opremu koja se koristi na izborima: uređaj za elektronsku identifikaciju birača; skener i mašinu za elektronsko glasanje. Javni poziv je bio upućen svim zainteresiranim kompanijama, a direktno je pozvano 7 kompanija, međutim na poziv se odazvala samo kompanija Smartmatic.

Oprema za elektronsku identifikacije birača, elektronsko glasanje i skeniranje glasačkih listića

Postizborna konferencija “Opći izbori 2022. – Izazovi i naučene lekcije”

2. Zaključna razmatranja

717. Aktivnosti iz djelokruga rada Centra za edukaciju Centralne izborne komisije BiH su obuhvatile: promociju inicijative za proglašenje Svjetskog dana izbora, redovne obuke izborne administracije u skladu s Planom i programom edukacije organa za provođenje izbora za 2022. godinu, ”Obuka novoimenovanih članova izbornih komisija”, ”Obuka

kontrolora izbornih rezultata”, obuku izborne administracije iz oblasti cyber sigurnosti te trening trenera biračkih odbora čija organizacija je započeta u 2021. godini i nastavljena u 2022. godini; Obuka “Određivanje biračkih mjesta i imenovanje biračkih odbora“ i ”Prekršajna i krivična odgovornost u izbornom procesu“, obuka ”Procedure rada na dan izbora i način izvještavanja Centralne izborne komisije BiH“, Edukacija zaposlenih u centrima za birački spisak, edukaciju o načinu elektronskog podnošenja prijave birača za glasanje izvan Bosne i Hercegovine putem portala ”e-Izbori“, edukacija predstavnika ovjerenih političkih subjekata za trenere izbornih posmatrača i trenere osoba koje će biti ovlaštene za podnošenje prigovora i žalbi, edukacije i izgradnja kapaciteta mladih pravnik/ca angažiranih u radnoj grupi ”Mladi pravnici/e za bolje izbore u BiH” Koalicije ”Pod lupom”, studijsku posjetu mladih političkih lidera Centralnoj izbornoj komisiji BiH, predavanje za studente Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici i organizaciju postizborne konferencije “Opći izbori 2022. – Izazavi i naučene lekcije”.

V. DIO - MEĐUNARODNA SARADNJA, SEMINARI I EDUKACIJE

1. Učešće u posmatračkim misijama, međunarodnim konferencijama i seminarima

718. Na poziv Državnog ureda za izbore Mađarske predsjednik Centralne izborne komisije BiH dr. Suad Arnautović je u svojstvu posmatrača posmatrao izborni proces na parlamentarnim izborima u Mađarskoj održanim u nedjelju 03.04.2022. godine. Posmatranje izbora je imalo za cilj povećanje razumijevanja različitih izbornih sistema i primjenjivanje najboljih praksi na izborima u Bosni i Hercegovini. Tokom boravka u Mađarskoj predsjednik Centralne izborne komisije BiH se sastao sa dr. Attila Nagy, predsjednikom Državnog izbornog ureda Mađarske i dr. Téglási András, predsjedavajućim Državne izborne komisije Mađarske.

Delegacija CIK BiH sa predstavnicima Državnog izbornog ureda Mađarske

719. Na poziv Republičke izborne komisije Republike Srbije u periodu od 01.04. do 04.04.2022. godine članice Centralne izborne komisija BiH dr. Irena Hadžiabdić i gđa. Vanja Bjelica-Prutina posmatrale su izbore u Republici Srbiji za izbor predsjednika Republike, narodne zastupnike i lokalne vijećnike održane u nedjelju 03.04.2022. godine. Posmatranje izbora je imalo za cilj povećanje razumijevanja različitih izbornih sistema i primjenjivanje najboljih praksi na izborima u Bosni i Hercegovini. Članice Centralne izborne komisije BiH su se sastale sa predstavnicima Republičke izborne komisije Srbije: predsjednikom Vladimirom Dimitrijevićem, zamjenikom predsjednika Markom Jankovićem i članicom Draganom Odović, kao i sa gospođom Marijom Drobniak, predstavnicom Sekretarijata. Također, održan je i sastanak sa Nj.E. Aidom Smajić, ambasadoricom Bosne i Hercegovine u Republici Srbiji, i prvim savjetnikom Oliverom Marićem.

Članice CIK BiH u posjeti Republičkoj izbornoj komisiji Srbije i Ambasadi BiH u Beogradu

720. Na poziv Državne izborne komisije Republike Slovenije tročlana delegacija Centralne izborne komisije BiH u sastavu: dr. Irena Hadžiabdić, Vlado Rogić i Jovan Kalaba posmatrali su parlamentarne izbore u Republici Sloveniji koji su održani 24.04.2022. godine, što je bila prilika za razumijevanje različitih izbornih sistema i primjenjivanje najboljih praksi na izborima u Bosni i Hercegovini. Posmatračka delegacija iz BiH je posebno bila zainteresirana za organizaciju prijevremenog (ranog) glasanja, s obzirom na to da takva mogućnost postoji u Republici Sloveniji. Delegacija Centralne izborne komisije BiH prisustvovala je na Brdu kod Kranja radnom sastanku predstavnika državnih izbornih komisija Republike Hrvatske, Republike Sjeverne Makedonije i Republike Latvije sa Državnom izbornom komisijom Republike Slovenije.

Na osnovu odluke Centralne izborne komisije BiH od 10.03.2022. godine dana 25.04.2022. godine članovi CIK BiH dr. Hadžiabdić, gosp. Rogić i gosp. Kalaba prisustvovali su uništavanju sita koje sadrži vodeni žig korišten za proizvodnju papira za štampanje glasačkih listića za Opće izbore 2018. godine, a koje je čuvano kod "Radeče papir nova" d.o.o. Radeče. Sito je uništeno žarenjem pomoću otvorenog plamena, o tome je sačinjen zapisnik i osigurana je video i fotografska dokumentacija uništenja sita.

Delegacija CIK BiH u Sloveniji

Uništenje sita u fabrici "Radeče papir nova"

721. Na poziv Centralne izborne komisije Gruzije uposleni Sekretarijata CIK BiH su 26.27.10.2022. godine učestvovali na 10. godišnjem sastanku tijela za provođenje izbora, koji je održan u Kakheti regiji, Gruzija.
722. Na poziv bivšeg Udruženja izbornih zvaničnika Evrope (ACEEEO), Centralna izborna komisija BiH je učestvovala na prvom sastanku o uspostavi nove Evropske izborne organizaciji, koji je održan 19.10.2022. godine u online okruženju.

2. Saradnja sa Vijećem Evrope

723. U periodu od 5. do 6. maja 2022 u Tarčinu, Hadžići je održana dvodnevna tematska diskusija po pitanju razmjene informacija o uzrocima, manifestacijama i posljedicama govora mržnje u Bosni i Hercegovini koju je implementiralo Vijeće Evrope, a zajednički su finansirali Evropska unija i Vijeće Evrope. Ovoj tematskoj diskusiji je u ime Centralne izborne komisije BiH prisustvovala gđa Vanja Bjelica-Prutina, članica Centralne izborne komisije BiH. Definicija i fenomenologija “govora mržnje” na međunarodnom nivou sa posebnim fokusom na Evropsku komisiju protiv rasizma i netolerancije (ECRI), zakonodavstvo i postojeće prakse o govoru mržnje u Bosni i Hercegovini, ključni akteri i prilike za djelovanje u oblasti suzbijanja govora, bile su samo neke od tema diskusije. Predstavljena je i metodologija Vijeća Evrope za mapiranje govora mržnje.

Članica CIK BiH na radionici u Tarčinu

Konferencija “Odgovor sektora kaznenog pravosuđa na prijetnje ispravnosti i integritetu izbora”

724. U organizaciji Ureda Vijeća Evrope u Sarajevu i Misije OSCE-a u BiH na Ilidži je od 24. do 25.06.2022. godine održana dvodnevna konferencija “Odgovor sektora kaznenog pravosuđa na prijetnje ispravnosti i integritetu izbora”. Prvi put u Bosni i Hercegovini raspravu o “izbornim prevarama” su vodili stručnjaci iz pravosudnih institucija, policijskih agencija i Centralne izborne komisije BiH. Cilj konferencije je bio rasprava

o funkcionalnoj koordinaciji između pravosudnih institucija, policijskih agencija i tijela za provedbu izbora, kao i rasprava o istragama i krivičnim gonjenjima u vezi sa izbornim prevarama.

Kao rezultat konferencije usvojeni su zaključci od kojih izdvajamo: potrebno je imenovati kontakt-osobe u svim tužilaštvima i policijskim agencijama za komunikaciju i saradnju sa Centralnom izbornom komisijom BiH, tužilaštva u BiH će sa nadležnim policijskim agencijama, a kroz rad operativnih foruma za saradnju održati sastanak i napraviti plan proaktivnog djelovanja i aktivnosti koje će se provoditi kako bi se osigurao adekvatan odgovor na eventualne zloupotrebe u toku izbornog procesa, predlaže se i održavanje posebnog sastanka Strateškog foruma za saradnju tužilaštava i policijskih agencija na kojem će se razmatrati sva aktuelna pitanja iz ove oblasti i predložiti konkretne mjere i aktivnosti na strateškom nivou.

Centralnu izbornu komisiju BiH su predstavljali dr. Suad Arnautović, predsjednik, i Vanja Bjelica-Prutina, članica.

Konferencija "Odgovor sektora kaznenog pravosuđa na prijetnje ispravnosti i integritetu izbora"

Trening trenera izbornih komisija

725. U okviru zajedničkog projekta Vijeća Evrope i Centralne izborne komisije BiH pod nazivom "Trening trenera izbornih komisija" u Sarajevu, Tesliću, Banjoj Luci, Brčko distriktu BiH, Mostaru i Zenici organizirane su obuke za članove općinskih/gradskih izbornih komisija u BiH. Vijeće Evrope je ovu aktivnost realiziralo u okviru svog projekta "Podrška jačanju integriteta i inkluzivnosti izbornog procesa", a konkretna obuka je rezultirala uvećanjem fonda visokostručnih kadrova, odnosno trenera izborne administracije u Bosni i Hercegovini, prije svega biračkih odbora. (*Vidjeti više u IV. DIO – Aktivnosti Centra za edukaciju Centralne izborne komisija BiH*).

3. Saradnja sa Organizacijom za sigurnost i saradnju u Evropi (OSCE BiH) i OSCE/ODIHR

726. Dana 27.04.2022. godine potpisan je Memorandum o razumjevanju između Centralne izborne komisije BiH i Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini. Memorandum su potpisali dr. Suad Arnautović, predsjednik CIK BiH i ambasadorica Kathleen Kavalec, šefica Misije OSCE-a u BiH. Potpisivanjem Memoranduma, Misija OSCE-a u BiH nastavlja pružati pomoć Centralnoj izornoj komisiji BiH u pribavljanju stručnih mišljenja i stavova relevantnih međunarodnih organizacija (uključujući Venecijansku komisiju

Vijeća Evrope i Ured OSCE-a za demokratske institucije i ljudska prava) o svim pitanjima koja su u nadležnosti Centralne izborne komisije BiH. Memorandum omogućava i provedbu projekata u cilju unapređenja izbornog procesa, kao i unapređenja u domeni ispunjenja ostalih odgovornosti Centralne izborne komisije BiH. Saradnja Centralne izborne komisije BiH i Misije OSCE-a u BiH faktički postoji sve vrijeme od uspostavljanja Centralne izborne komisije BiH do danas.

Potpisivanje Memoranduma o razumijevanju sa Misijom OSCE u BiH

727. Na poziv OSCE/ODIHR-a u periodu od 17. do 18. maja 2022. godine članica Centralne izborne komisije BiH prisustvovala je regionalnoj radionici “Regionalna perspektiva o online izornoj kampanji – Izazovi i mogućnosti za izborni integritet (A Regional Perspective on Online Election Campaigning – Challenges and Opportunities for Electoral Integrity)”. Radionica je održana u Podgorici, a domaćini su bili OSCE/ODIHR i Misija OSCE-a u Crnoj Gori. Konferencija je okupila predstavnike relevantnih državnih Institucija i tijela za provedbu izbora, članove radnih grupa za reformu izbornog zakonodavstva, medija i regulatora zaštite podataka i organizacija civilnog društva iz Zapadnog Balkana, izborne eksperte iz ODIHR-a kako bi podijelili znanje o utjecaju online kampanje na izborni integritet i pristupe za reguliranje i observaciju online kampanje.

Članica Centralne izborne komisija BiH dr. Irena Hadžiabdić je na sesiji posvećenoj slobodi govora nasuprot netolerantnog jezika i diskriminacije tokom izbora govorila o zakonskim rješenjima u BiH koja se odnose na jezik mržnje, sankcijama, i izazovima u implementaciji Izbornog zakona BiH.

Radionica “Regionalna perspektiva o online izornoj kampanji – Izazovi i mogućnosti za izborni integritet”

728. Dana 28.07.2022. godine dr. Irena Hadžiabdić, članica Centralne izborne komisija BiH, učestvovala je na manifestaciji “Validacijska radionica za procjenu ravnopravnosti spolova u političkom životu BiH” koju su u sklopu procesa izrade procjene rodne ravnopravnosti u političkom životu u BiH sprovele Agencija za ravnopravnost spolova BiH i Misija OSCE-a u BiH, uz tehničku i stručnu podršku ODIHR-a. Radionica je održana u Sarajevu.
729. Predsjednik Centralne izborne komisija BiH dr. Suad Arnautović i članica dr. Irena Hadžiabdić su na poziv eksternog evaluatora projekta Podrška izbornim reformama na Zapadnom Balkanu učestvovali u procjeni projekta. Sastanak sa evaluatorom održan je 28.10.2022. godine u online okruženju.
730. U periodu od 20. do 21.09.2022. delegacija Centralne izborne komisije BiH koju su činili predsjednik dr. Suad Arnautović i članovi dr. Irena Hadžiabdić i Željko Bakalar boravila je u Tirani na dvodnevnoj radionici ”Regionalne perspektive za elektronsku identifikaciju birača – izazovi i dobre prakse“ koju je organizirao OSCE-ov Ured za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR) u okviru OSCE/ODIHR-ovog Projekta ”Podrška izbornim reformama na Zapadnom Balkanu“. Delegacija Centralne izborne komisije BiH je boravak u Tirani iskoristila da održi sastanke sa predsjednicima državnih izbornih komisija zemalja Zapadnog Balkana kao i sa ekspertima OSCE/ODIHR-a za izbore. Na poziv predsjednika Centralne izborne komisije Albanije Ilirjana Celibashija delegacija Centralne izborne komisije BiH je obišla i sjedište Centralne izborne komisije Albanije.

Radionica

“Regionalne perspektive za elektronsku identifikaciju birača – izazovi i dobre prakse“

4. Saradnja sa Međunarodnom fondacijom za izborne sisteme (IFES)

731. U periodu od 19. do 20. maja 2022. godine dvije predstavnice Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH su na poziv Međunarodne fondacije za izborne sisteme (IFES), prisustvovala događaju pokretanja ”Regionalne evropske mreže za osnaživanje žena na izborima (RENEWÉ)”, koji se održao u Pragu, Češka Republika. Ovaj događaj dio je programa jačanja regionalne izborne administracije i političkih procesa (REAPPS II), osmišljenog uz podršku Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID), kako bi se

pozabavili zajedničkim izazovima demokratskoj otpornosti u društvima srednje i istočne Evrope i Evroazije.

RENEWWE je nova mreža koju je pokrenuo Regionalni ured za Evropu kako bi pomovirao osnaživanje žena u izbornoj administraciji kroz razmjenu iskustava, mentorstvo i radionice vođene potražnjom o temama kao što su jačanje ženskih leaderskih vještina, zaštita od rodnih napada na internetu i borba protiv rodno pristranih stereotipa. Dvodnevni događaj bio je posvećen rješavanju ključnih izazova s kojima se žene na nivou Sekretarijata tijela za provođenje izbora suočavaju, kao i komponentama izgradnje kapaciteta i vještina.

732. Na poziv Međunarodne fondacije za izborne sisteme (IFES) ureda za Evropu u periodu od 26. do 27.09.2022. godine uposleni Službe za reviziju finansiranja političkih stranaka učestvovali su na Radionici o digitalnim rješenjima u finansijskom izvještavanju, reviziji i objavi, koja je održana u Pragu, Češka Republika.
733. Uposleni Sekretarijata Centralne izborne komisija BiH su na poziv IFES-a učestvovali na radionici o alatima društvenih medija i strategijama za upravljanje izborima, koja je održana 28.09.2022. godine u online okruženju.
734. Dana 14.06.2022. godine Međunarodna fondacije za izborne sisteme (IFES) sa sjedištem u Vašingtonu DC je dr. Irena Hadžiabdić, članici Centralne izborne komisije BiH, dodijelila godišnje priznanje Joe C. Baxter za izuzetnu posvećenost: svakom segmentu izbornog procesa, transparentnosti izbornog procesa i unaprjeđenju izbornog procesa. Prema ocjeni IFES-a dr. Hadžiabdić je svojim ličnim i profesionalnim angažmanom i odnosom bila primjer izbornoj administraciji u svojoj zemlji i cijelom svijetu. Ranije su, pored ostalih, priznanje Joe C. Baxter dobili: Tamar Zhvania, predsjedavajuća Centralne izborne komisije Gruzije, Chafik Sarsar, predsjednik Izborne komisije Tunisa, Dr. Christiana Thorpe, bivša članica izborne komisije i predsjedavajuća Državne izborne komisije Sjevera Leone, i Dr. Kwadwo Afari-Gyan, bivši predsjedavajući Izborne komisije Gane. IFES je 2022. godine obilježila 35 godina postojanja, u kojima je gradila kapacitete državnih izbornih komisija u više od 145 država svijeta u segmentu edukacije birača.

Dr. Irena Hadžiabdić na dodjeli nagrade Joe C. Baxter

5. Saradnja sa Svjetskim udruženjem izbornih tijela (Association of World Election Bodies, A-WEB)

735. Centralna izborna komisija BiH je članica Svjetskog udruženja izbornih tijela od njegovog osnivanja 2013. godine.
Deseti sastanak Izvršnog odbora Svjetskog udruženja izbornih tijela (A-WEB) je održan u pisanoj formi od 3. marta do 29. aprila 2022. godine uz prisustvo većine članova. Sastanci se održavaju u pisanom formatu od 2020. zbog pandemije COVID-19. Dnevni red je obuhvatio 18 tema uključujući plan za 5. sastanak Generalne skupštine, odobravanje privremeniog članstva Državnog izbornog ureda Mađarske; procedure za imenovanje narednog generalnog sekretara i procedure apliciranja za narednog potpredsjednika i nove članove Izvršnog odbora. Zbog pandemije COVID-19 svi članovi trenutnog Izvršnog odbora su služili jednu dodatnu godinu.
736. U periodu od 18. do 20. oktobra 2022. u Cape Town (Južna Afrika) održan je vanredni sastanak Izvršnog odbora A-WEB; 19. oktobra održana je 5. Generalna skupština A-WEB, a 20. oktobra 2022. godine organizirana je međunarodna konferencija na temu "Zaštita tijela za upravljanje izborima u doba globalne demokratske recesije" (Safeguarding Election Management Bodies in the Age of Global Democratic Recession). Domaćin navedenih događaja je bila Izborna komisija Južne Afrike. U ime Centralne izborne komisije BiH na ovim manifestacijama je učestvovala dr. Irena Hadžiabdić, članica.

Suradnja sa Evropskim udruženjem izbornih zvaničnika (ACEEEO)

737. Evropsko udruženje izbornih zvaničnika (Association of European Election Officials – ACEEEO) je nakon 31 godinu rada i postojanja raspušteno i prestalo sa radom 17.03.2022. godine iz razloga što se članovi ovog Udruženja nisu mogli usaglasiti o isključenju ili o suspenziji članova Rusije i Bjelorusije, odnosno centralnih izbornih komisija ove dvije države, a u vezi sa ratom u Ukrajini.
Prema povelji ACEEEO-a dvotrećinska većina je potrebna za isključenje, odnosno suspenziju. Prva runda glasanja o isključenju je bila nevažeća jer je samo polovina članica mogla glasati. U drugoj rundi glasanja za suspenziju očekivana većina ponovno nije osigurana, stoga je raspuštanje Udruženja bilo jedina opcija.¹⁵⁹

6. Testni projekat podrške EU Centralnoj izornoj komisiji BiH

738. Tokom 2022. godine nastavljene su aktivnosti na pripremi testnog projekta koji će biti realiziran u 2023. godine u 10 općina/gradova na 165 biračkih mjesta. Pilot-projekat se realizuje u saradnji sa Delegacijom Evropske unije u BiH (DEU) i Agencijom za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH (IDDEEA). Eksperti EU su pripremili opis projekta i tehničke specifikacije na koji je Centralna izborna komisija BiH dala saglasnost. Tokom provođenja pilot-projekta na biračkim mjestima će biti testirana upotreba elektronskog sistema za identifikaciju birača putem otiska prsta i brzi prenos rezultata izbora sa biračkog mjesta do Centralne izborne komisije BiH.

¹⁵⁹ Poruka Zsolt Szolnoki, generalnog sekretara ACEEEO <https://aceeeo.org/en/news/message-aceeeo-secretary-general-zsolt-szolnoki>

739. Dana 27.02.2023. godine ozvaničen je početak “Testnog projekta podrške EU Centralnoj izbornoj komisiji BiH”. Ovaj testni projekat predstavlja značajnu novinu u izbornom procesu jer državljani Bosne i Hercegovine još od 2009. godine imaju biometrijske dokumente, što znači da baze podataka koje održava Agencija za identifikacione dokumente, evidencije i razmjenu podataka (IDDEEA) mogu biti korištene za identifikaciju birača na biračkom mjestu prije procesa glasanja, čime bi se spriječile zloupotrebe identiteta birača i glasanje u ime drugih osoba
740. Na dan testnih izbora putem elektronskog sistema identifikacije birača vršit se brza i efikasna pretraga zapisa otisaka prstiju, odnosno biometrijskih predložaka koji se kreiraju iz dobivenih otisaka prstiju, čime je onemogućeno da jedan birač glasa dva puta ili da glasa umjesto nekog drugog birača.
Druga novina u izbornom procesu koja će biti testirana na testnim izborima jeste online unos i brzi transfer izbornih rezultata sa biračkog mjesta do Centralne izborne komisije BiH. Direktan (online) unos rezultata s pojedinih biračkih mjesta putem online web-aplikacija bio bi vrlo značajan novi korak u korištenju digitalnih tehnologija u radu CIK BiH. Ovaj pristup bi ubrzao način na koji OIK/GIK prikupljaju rezultate i dostavljaju ih CIK BiH čime će biti ubrzana objava prvih neslužbenih podataka o izbornim rezultatima s biračkih mjesta koja su online povezana s glavnim centrom za brojanje CIK BiH u Sarajevu, čime bi ih CIK BiH mogla objaviti u najkraćem roku. Istovremeno, smanjit će se broj pogrešaka pri validaciji unesenih podataka.
741. Delegacija Evropske unije u BiH je provela tendersku procedure nabavke usluga hardvera i softvera za ovaj projekat i nabavka opreme i izrada odgovarajućih programa je u toku.

7. Saradnja sa WEM International

742. Na zahtjev WEM International (Žene u izbornim tijelima – International) dva državna službenika Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH imenovana su kao kontakt-osobe sa WEM International¹⁶⁰.
743. WEM International koji su osnovala izborna tijela u cijelom svijetu ima za cilj uravnoteženu zastupljenost žena i muškaraca na svim nivoima tijela za provođenje izbora, a posebno na vodećim pozicijama. WEM obrazuje i stvara prilike; osnažuje žene i izaziva stereotipove; olakšava pristup najboljoj praksi, istraživanju i tehnologiji, a tijelima za provođenje izbora, poslovanje i akademiju olakšava umrežavanje; unaprjeđuje promjene kroz zakone i politike; razvija i održava jedinstveni resursni centar.

8. Ostale aktivnosti

Radionice, konferencije, seminari

744. Na poziv NVO ”Akademija za žene“ tadašnji predsjednik Centralne izborne komisije BiH Željko Bakalar je učestvovao u radu konferencije ”Politička pismenost mladih u BiH“ koja je održana 02.02.2022. godine u Sarajevu.

¹⁶⁰ <http://wem.international>

745. Dana 08.02.2022. godine dr. Suad Arnautović i stručni savjetnik za odnose sa javnošću su učestvovali u radu radionice o dezinformacijama koju su organizirali ured Vlade Velike Britanije i Britanska ambasada.
746. Na poziv NVO Perpetum mobile – Institut za razvoj mladih i zajednice dr. Irena Hadžiabdić, članica Centralne izborne komisije BiH, 12.02.2022. godine u Tuzli je održala predavanje na Akademiji za političke lidere/ke u BiH na temu "Uloga Centralne izborne komisije BiH u izmjeni izbornog zakonodavstva".
747. Na poziv UN Women GEF projekta predstavnica Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH je dana 15.11.2022. godine učestvovala na događaju Predstavljanje EU Indeksa: Zajedno prema punoj ravnopravnosti žena i muškaraca u BiH", na kojem je predstavljen izvještaj "Na putu ka Indeksu rodne ravnopravnosti, Bosna i Hercegovina 2022."
748. Dana 21.06.2022. godine, po ovlaštenju predsjednika, Vanja Bjelica-Prutina, članica Centralne izborne komisije BiH, u Domu Ujedinjenih nacija u Sarajevu je u ime Centralne izborne komisije BiH potpisala zajedničku izjavu "**Zajedno protiv govora mržnje**". Osim Centralne izborne komisije BiH izjavu su potpisali predstavnici Regulatorne agencije za komunikacije BiH, Agencije za ravnopravnost spolova BiH i Institucije ombudsmena za ljudska prava BiH. Institucije potpisnice izjave su potvrdile predanost i odlučnost da se bore i osude sve oblike govora mržnje, na bilo kojoj osnovi, u skladu sa njihovim nadležnostima i međunarodnim normama i standardima ljudskih prava. U izjavi je izražena predanost jačanju međusobne saradnje, te je istaknuto opredjeljenje za saradnju sa organizacijama civilnog društva, kako bi se podigla svijest o govoru mržnje i njegovim posljedicama i kako bi se ujedinile snage u sprečavanju i borbi protiv govora mržnje.
749. Dana, 01.09.2022. godine članica Centralne izborne komisije BiH dr. Irena Hadžiabdić je učestvovala na Konsultativnom sastanku sa predstavnicima udruženja osoba sa invaliditetom (OSI) koji je organizirala Misija OSCE-a u BiH u saradnji sa Caritasom Bosne i Hercegovine. Teme sastanka su bile ravnopravan pristup izborima za osobe sa invaliditetom. Razgovarano je o nekoliko važnih pitanja koja su ključna za osobe s invaliditetom u vezi sa potrebom imenovanja odgovorne osobe u Centralnoj izbornoj komisiji BiH koja bi počela da na sistematski način pristupati smanjenju prepreka i barijera s kojima se osoba sa invaliditetom suočavaju. Grupa je, također, objasnila zašto u pozivima na izbore treba koristiti termin "osobe s invaliditetom", umjesto "slijepe" ili "fizički nesposobne osobe" kako je to sada u Zakonu, kako bi se izbjegla diskriminacija svih drugih kategorija osoba s invaliditetom, te razmotriti uključenje organizacija osoba s invaliditetom u predstojeće izmjene Izbornog zakona BiH i procedura. Izborni zakon i podzakonski akti sada definiraju pomoć drugog lica na biračkom mjestu "za slijepe, fizički nesposobne osobe i nepismene", pristupačnost biračkih mjesta, te obavezu medija da neposredna obraćanja političkih subjekata moraju biti prilagođena osobama oštećenog vida ili sluha.
750. Dana 09. i 10.03.2022. godine predstavnica Sekretarijata CIK BiH učestvovala je na Regionalnoj radionici na temu "IPA III Prozor 1" putem ZOOM-a. Događaj su organizirali Njemačka razvojna agencija (GiZ) u saradnji sa ReSPA (Regionalna škola za javnu administraciju)¹⁶¹. Radionica je održana u Petrovcu, Crna Gora. Fokus

¹⁶¹ Ovom organizacijom upravljaju i predsjedavaju pet članica ReSPA: Albanija, Bosna i Hercegovina, Republika Sjeverna Makedonija, Crna Gora i Srbija, dok je Kosovo korisnik

radionice je bio Prozor 1 “Vladavina prava, Osnovna prava i demokratija, koji se sastoji od sljedećih indikativnih tematskih prioriteta: Pravosuđe; Borba protiv korupcije; Borba protiv organiziranog kriminala; Upravljanje migracijama i granicama; Osnovna prava; Demokratija; Civilno društvo.

751. Predstavnice CIK BiH, članice Koordinacionog odbora za provođenje Gender akcionog plana BiH prisustvovala su putem *webinara* tematskoj konferenciji “Žene i muškarci u Bosni i Hercegovini 2021” koja je održana 15.02.2022. godine. Konferencija je organizirana u okviru projekta “EU podrška rodnoj ravnopravnosti “ koji finansira Evropska unija, a implementira UN Women. Pored UN Women domaćini konferencije su bili Agencija za statistiku BiH i Agencija za ravnopravnost spolova BiH. Cilj konferencije je bio predstavljanje publikacije i statističkih pokazatelja, podizanje svijesti u institucijama i široj javnosti o važnosti rodne statistike u kreiranju politika uz primjere Institucija koje učestvuju.
752. Dana 08.03.2022. godine predstavnica Centralne izborne komisije BiH i članica Koordinacionog odbora za provedbu Gender akcionog plana 2018–2022. je prisustvovala Konferenciji povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena “**Ravnopravnost spolova u kontekstu zaštite okoliša i klimatskih promjena**” koju je organizirala Agencija za ravnopravnost spolova BiH/Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH u saradnji sa Komisijom za ostvarivanje ravnopravnosti spolova Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Misijom OSCE u Bosni i Hercegovini i UN Women. Ovom konferencijom željelo se “ukazati na potrebu uključivanja perspektive ravnopravnosti spolova u mjere za prevazilaženje uzroka i posljedica ugrožavanja životne sredine, ublažavanja rizika od katastrofa i klimatskih promjena. Postavljanje u centar interesiranja tema kao što su: zaštita životne sredine, klimatske promjene i prirodne nesreće u kontekstu različitog utjecaja na položaj, interese i potrebe žena i muškaraca ima za cilj postizanje sigurnijeg, prosperitetnijeg i inkluzivnijeg društva kroz prevazilaženje diskriminacije na osnovu spola, te daljnje unaprjeđenje ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini”. Konferencija je održana u zgradi Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (Plava sala) od 11:30 do 14:00 sati. Prezenteri su bili prisutni lično, dok su učesnici učestvovali u radu konferencije putem ZOOM platforme.

Saradnja sa nevladinim organizacijama

Saradnja sa Udruženjem izbornih zvaničnika u BiH (UIZBiH)

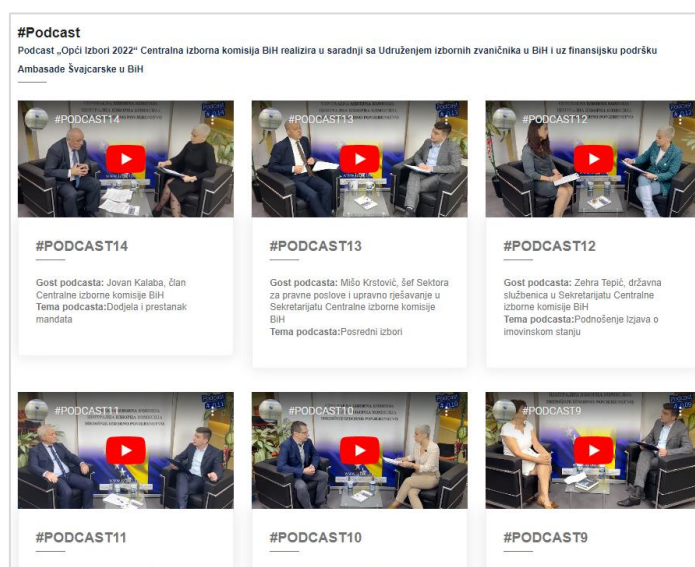
753. Centralna izborna komisija BiH je u 2022. godini u saradnji sa Udruženjem izbornih zvaničnika u BiH (UIZBiH) implementirala tri projekta: projekat izrade sigurnosnih ekoloških štambilja za svako biračko mjesto koji je finansiran sredstvima Ambasade Velike Britanije; zatim projekat izrade mobilne aplikacije sa priručnikom za biračke odbore koji je finansiran i sredstava OPA i projekat “Podcast Centralne izborne komisije BiH” koji je finansirala Ambasada Švicarske u BiH.
754. U cilju povećanja povjerenja javnosti u integritet i pravičnost izbornog procesa, uvedena je još jedna novina – sigurnosni štambilj. Izrađeno je 6.090 sigurnosnih ekoloških štambilja za svako biračko mjesto. Sigurnosni štambilj se koristio za ovjeru glasačkih listića, a što za cilj ima onemogućavanje izbornih manipulacija i prevara. Sigurnosnim štambiljom se utvrđivala autentičnost i sigurnosna ispravnost glasačkog listića. Štambilj se otiskivao na prednjoj strani glasačkog listića, u donjem lijevom uglu, ispod uputstva

za glasanje. Pored sigurnosnog štambilja sa desne strane potpisivalo se ovlašteno lice, tj. član biračkog odbora zadužen za izdavanje glasačkih listića. Ukoliko pored štambilja nije bilo potpisa ovlaštene osobe, glasački listić je smatran nevažećim.

755. Projekat "Podcast" je trajao od maja do kraja novembra 2022. godine. Snimljeno je i objavljeno 14 epizoda (dvije epizode mjesečno) koje su pored web-stranice www.izbori.ba objavljene i na youtube-kanalu CIK BiH <https://bit.ly/3l3Zd11> i Twitteru https://twitter.com/IZBORI_BA.

Cilj ovoga projekta je jačanje transparentnosti rada Centralne izborne komisije BiH kao i pružanja tačnih i pravovremenih informacija svim učesnicima u izbornom procesu (politički subjekti, kandidati, birači, izborni posmatrači, članovi izborne administracije, mediji).

Svaki od 14 podcasta se fokusirao na konkretan segment izbornog procesa u kojima su dati odgovori na najčešće postavljena pitanja.

Podcast

Saradnja sa Nacionalnim demokratskim institutom u BiH (NDI)

756. Centralna izborna komisija BiH je 23.09.2022. godine potpisala Memorandum o saradnji sa Nacionalnim demokratskim institutom u BiH (NDI), čime je Centralna izborna komisija BiH podržala korištenje aplikacije za mobilne telephone "Priručnik za posmatranje Općih izbora 2022" koju su mogli koristiti posmatrači i građani na Općim izborima 2022. godine. Ovu aplikaciju su NDI i Koalicija Pod lupom izradili uz podršku Nacionalne fondacije za demokratizaciju (NED).¹⁶² Na ovaj način Centralna izborna komisija BiH još jednom izražava svoju odlučnost da izborni proces u BiH bude otvoren za javnost i spremnost da reagira na sve nepravilnosti za koje sazna.

Panel diskusija "U susret izborima: Opći izbori u BiH – izazovi i prilike"

757. Na panel diskusiji koju je 02. jula 2022. godine u Neumu organizirao Međunarodni republikanski institut (IRI) na temu "U susret izborima: Opći izbori u BiH – izazovi i

¹⁶² Aplikacija je dostupna na linkovima: <https://play.google.com/store/apps/details...> (Android), <https://appho.st/d/Wyt1g0dG> (iOS) ili <https://appho.st/d/Wyt1g0dG> (za sve uređaje).

prilike”, kao jedan od panelista učestvovao je i dr. Suad Arnautović, predsjednik Centralne izborne komisije BiH. Panel diskusija je održana u okviru IRI-evog Instituta za napredno liderstvo u politici (Advanced Leadership in Politics Institute – ALPI) koji okuplja mlade političare/ke iz 12 političkih stranaka s ciljem uspostavljanja platforme za njihovu saradnju. Kroz ovaj interaktivan, dinamičan i sadržajno kvalitetan program nastojalo se osnažiti mlade da budu u mogućnosti jasno definirati svoje stavove, argumentirano diskutirati sa kolegama iz drugih političkih stranaka te voditi konstruktivan dijalog i kritički promišljati o različitim temama.

Panel diskusija

“U susret izborima: Opći izbori u BiH – izazovi i prilike”

Konferencija ”U susret Izborima 2022: Da li su pravila ista za sve?“

758. U organizaciji Westminster fondacije za demokratiju na Jahorini se 02. i 03. jula 2022. godine održana je konferencija pod nazivom ”U susret Izborima 2022: Da li su pravila ista za sve?“. Vanja Bjelica-Prutina, članica Centralne izborne komisije BiH, učestvovala je u otvaranju konferencije na kojoj je vođena diskusija o tome da li žene i muškarci imaju iste startne pozicije i jednake prilike tokom predizborne kampanje, te sa kojima se izazovima žene susreću u politici, ali i na koji način muškarci mogu biti saveznici u tom procesu.

Vanja Bjelica-Prutina

Konferencija ”U susret Izborima 2022: Da li su pravila ista za sve?“

Obuka za posmatrače Transparency International u BiH

759. Transparency International u BiH (TI BiH) održao je u Sarajevu 28. i 29. juna 2022. godine obuku za 76 posmatrača koji su trebali pratiti predizborne aktivnosti u periodu od tri mjeseca prije održavanja Općih izbora u BiH 2022. godine. Pored predstavnika TI BiH, koji su posmatrače detaljnije upoznali sa metodologijom monitoringa, posmatrači su imali priliku čuti više o zakonskom okviru i primjerima iz prakse od članica Centralne izborne komisije BiH dr. Irene Hadžiabdić i Vanje Bjelica-Prutine. Posmatrači su vršili praćenje institucija i obrazaca ponašanja kandidata i zvaničnika prije i tokom izborne kampanje, sa ciljem da uoče i dokumentiraju potencijalno korištenje javnih sredstava i pozicija na vlasti u svrhu izborne promocije, ali i ostale vidove zloupotreba i kršenja izbornog zakonodavstva. Prethodno navedene aktivnosti potvrđuju opredjeljenost Centralne izborne komisije BiH da saradnji sa nevladinim organizacijama posveti značajnu pažnju i da tu saradnju podigne na viši nivo.

Obuka za posmatrače Transparency International u BiH

9. Obuka i stručno usavršavanje zaposlenih

760. Centralna izborna komisija BiH donošenjem godišnjeg Programa obuke zaposlenih u Sekretarijatu Centralne izborne komisije BiH nastoji osigurati daljnje usavršavanje, kako bi njihove vještine i znanje pratili napredak u relevantnim oblastima rada.
761. Obuke zaposlenih u Centralnoj izbornoj komisiji BiH su usklađene sa strateškim ciljevima institucije, kao i individualnim i timskim ciljeva proisteklim iz operativnih zadataka. Dinamika realizacije stručnog obrazovanja zaposlenih je bila usklađena s dinamikom aktivnosti Centralne izborne komisije BiH i raspoloživim budžetom.
762. Osoblje Sekretarijata Centralne izborne komisije BiH je tokom 2022. godine učestvovalo na specijalističkim seminarima i obukama od kojih izdvajamo: sprječavanje zloupotrebe javnih resursa u izborne svrhe (*) mobing (e-kurs), upravljanje stresom, upravljanje rizicima u javnoj upravi (webinar), prevencija i suzbijanje korupcije (webinar), obuka za novouposlene državne službenike, Praktična primjena Excela I (webinar); Primjena Zakona o zaštiti osobnih podataka (webinar), Priprema, pisanje i vođenje projekata, Regional Europe Network for Empowering Women i Elections (*), Pisanje akata i jezik u javnoj upravi, (webinar), Upravljanje ljudskim potencijalima (za rukovodeće državne službenike); Digitalna transformacija (za rukovodeće državne službenike); E-konsultacije (obuka koordinatora, zamjenika koordinatora i voditelja konsultacija putem web-platforme e-Konsultacije) – webinar, EU integracije (za

rukovodeće državne službenike); Strateško planiranje i izvještavanje (za rukovodeće državne službenike); Planiranje budžeta institucija BiH – Instrukcija za budžetske korisnike broj 1; Etika u javnoj upravi (za rukovodeće državne službenike); Specijalistički kurs engleskog jezika B2/C1.¹⁶³

10. Zaključna razmatranja

763. Centralna izborna komisija BiH je i u 2022. godini značajan dio svojih aktivnosti usmjerila na uspostavljanje međunarodne saradnje i razmjenu iskustava kroz aktivno učešće na konferencijama, seminarima i raznim oblicima edukacija, što omogućava upoznavanje s najaktuelnijim trendovima u razvoju izbornih sistema i primjene zakona iz oblasti finansiranja političkih stranaka. Učešćem u međunarodnim aktivnostima Centralna izborna komisija BiH nastoji dati puni doprinos u afirmaciji Bosne i Hercegovine kroz uspostavljanje saradnje s tijelima za provođenje izbora drugih zemalja, nastavak saradnje s EU, IFES-om, OSCE-om, OSCE/ODIHR-om, Vijećem Evrope, kao i aktivnim učešćem na konferencijama i sastancima i Svjetskog udruženja izbornih tijela (A-WEB) i drugih međunarodnih organizacija.
764. Državni službenici Centralne izborne komisije BiH su tokom 2022. godine učestvovali na obavezujućim edukacijama koje su organizirale Agencija za državnu službu BiH, međunarodne organizacije, kao i obukama koje su organizirale specijalističke kompanije.
765. Kao i dosada za Centralnu izbornu komisiju BiH međunarodna saradnja predstavlja veoma važan segment u radu, jer omogućava iznalaženje finansijskih sredstava, kao i razvijanje projekata za unaprjeđenje izbornog procesa. Stoga će Centralna izborna komisija BiH i ubuduće nastaviti intenzivno ostvarivati međunarodne kontakte.

¹⁶³ Godišnji izvještaj o obukama Agencije za državnu službu BiH za 2022. godinu; Akt broj 04-34-7-15-52/23 od 09.01.2023. godine. (napomena * - Kreditirana obuka pohađana mimo sistema obuka ADS BIH i dostavljen zahtjev Agenciji za dodjelu kredita).

VI. DIO - JAVNOST RADA CENTRALNE IZBORNE KOMISIJE BiH

1. Javnost rada Centralne izborne komisije BiH u 2022. godini

766. Potpuna transparentnost u radu je kontinuirano nastojanje Centralne izborne komisije BiH da svoju zakonsku obavezu, kada je u pitanju javnost rada ispunjava kroz dosljednu primjenu osnovnih principa javnog informiranja, kao što su: otvorenost, istinitost i odgovornost, koordinacija, blagovremenost i korisnost. U informiranju javnosti Centralna izborna komisija BiH uglavnom koristi brojna sredstva informiranja, kao što su: internet, konferencije za novinare, izjave za medije, saopćenja za javnost, društvene mreže, bilten i podcast.
767. Transparentnost Centralne izborne komisije BiH se posebno ogleda u činjenici da od aprila 2020. godine javnost u BiH ima mogućnost UŽIVO pratiti sjednice Centralne izborne komisije BiH putem live streaminga, press konferencije Centralne izborne komisije BiH i druge značajne aktivnosti kao što je i žrijebanje političkih subjekata za utvrđivanje redoslijeda na glasačkom listiću.

Press konferencija CIK BiH

768. Centralna izborna komisija BiH je prisutna i na društvenim mrežama: Twitteru, Facebooku, Instagramu, LinkedInu, a ima i svoj youtube-kanal.
769. U okviru projekta kojeg je Centralna izborna komisija BiH realizirala uz podršku Udruženja izbornih zvaničnika u BiH i ambasade Švicarske u BiH u periodu od maja do novembra 2022. godine objavljeno je 14 podcasta "Opći izbori 2022. godine". Svaki od njih je imao fokus na konkretan segment izbornog procesa u kojima se daju odgovori na najčešće postavljena pitanja.

Podcast

770. Sjednice Centralne izborne komisije BiH su javne.
771. Sve relevantne informacije i odluke koje donosi Centralna izborna komisija BiH mogu se dobiti na:
1. *Internet-stranici Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine, www.izbori.ba, koja svojim sadržajem informira javnost o aktivnostima Centralne izborne komisije BiH, uključujući zakonsku i podzakonsku regulativu i baze podataka za koje ne postoje zakonske prepreke objavljivanja.*
 2. *Konferencijama za novinare i u saopćenjima za javnost. Centralna izborna komisija BiH je u 2022. godini održala 15 konferencija za novinare i objavila 340 saopćenja za javnost.*
 3. *Društvenim mrežama Twitter, Facebook, Instagram, LinkedIn i youtube-kanalu Centralne izborne komisije BiH.*
772. Pisani mediji u BiH su u 2022. godini objavili više od 2.000 članaka o radu Centralne izborne komisije BiH, što potvrđuje visok stepen otvorenosti i transparentnosti Centralne izborne komisije BiH prema javnosti.
773. Mediji, politički subjekti i nevladine organizacije su u najvećoj mjeri zainteresirani za rad Centralne izborne komisije BiH. Javnost rada Centralna izborna komisija BiH uglavnom osigurava na sljedeće načine:
- obavještavanjem javnosti o održavanju sjednica,
 - LIVE stream sjednica Centralne izborne komisije BiH,
 - davanjem obavještenja o aktivnostima Centralne izborne komisije BiH na društvenim mrežama,
 - izjavama za javnost predsjednika i članova Centralne izborne komisije BiH,
 - održavanjem konferencija za medije,
 - omogućavanjem posmatračima političkih subjekata, udruženjima građana i međunarodnim posmatračima da prisustvuju sjednicama, da posmatraju druge aktivnosti Centralne izborne komisije BiH, kao i da imaju pristup svim relevantnim dokumentima u skladu sa zakonom,
 - objavljivanjem donesenih odluka, putem internet-stranice Centralne izborne komisije BiH i “Službenim glasnicima”,

- na drugi način koji odredi Centralna izborna komisija BiH.

774. U 2022. godini Centralna izborna komisija BiH je kontinuirano informirala javnost o svojim aktivnostima. Sve relevantne informacije su blagovremeno bile dostupne javnosti na internet-stranici Centralne izborne komisije BiH i društvenim mrežama.

Predsjednik CIK BiH – početak štampanja glasačkih listića

2. Zaključna razmatranja

775. Centralna izborna komisija BiH javnost rada smatra važnom pretpostavkom za vjerodostojnost svog djelovanja. Stoga se posebna pažnja posvećuje što potpunijem i razumljivijem informiranju domaće i međunarodne javnosti o svojim ciljevima i mjerama za njihovo ostvarivanje, kao i o rezultatima svojih aktivnosti.
776. Na internet-stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba omogućen je uvid u zakonsku i podzakonsku regulativu koja se odnosi na djelovanje Centralne izborne komisije BiH, te upute i obrasci za primjenu važećih propisa poštujući ključne principe informiranja javnosti.
777. Centralna izborna komisija BiH će nastaviti praksu objektivnog i pravovremenog informiranja javnosti o svom radu. U dosadašnjem radu nije bilo primjedbi na transparentnost i javnost rada Centralne izborne komisije BiH.
778. Prenos UŽIVO sjednica Centralne izborne komisije BiH, press konferencija i drugih aktivnosti Centralne izborne komisije BiH će biti omogućen kontinuirano kao i prisustvo Centralne izborne komisije BiH na društvenim mrežama.

VII. DIO - PREPORUKE

1. Preporuke

779. Centralna izborna komisija BiH raspisuje izbore najmanje 150 dana prije održavanja izbora (član 1.14 stav (2) Izbornog zakona), osim ako odredbama Poglavlja 14 ovog Zakona nije drugačije određeno, izbori se raspisuju u maju mjesecu i izmjene izbornog zakonodavstva bi trebale biti donesene do maja 2024. godine.

Na osnovi dosadašnjih iskustava u primjeni zakona iz nadležnosti Centralne izborne komisije BiH, predlažemo da Parlamentarna skupština BiH prihvati sljedeće preporuke:

780. Centralna izborna komisija BiH preporučuje da je u narednom periodu neophodno ubrzati aktivnosti na daljnjem unaprjeđenju izbornog zakonodavstva uz aktivan angažman njenih članova, prije svega u radu Interresorne radne grupe za izmjenu i dopunu izbornog zakonodavstva.

781. U okviru Interresorne radne grupe za izmjenu izbornog zakonodavstva u BiH nastaviti s radom na izmjenama izbornog zakonodavstva i intenzivirati rad na izmjenama i dopunama Zakona ili usvojiti novi tekst Izbornog zakona BiH u koji bi bile ugrađene preporuke Centralne izborne komisije BiH kako slijedi:

781.1. Razmotriti Inicijativu za izmjenu i dopunu Izbornog zakona BiH¹⁶⁴ koju je Centralna izborna komisija BiH aktom broj 05-1-02-2-1218-2/21 od 16. 09. 2021. godine dostavila Parlamentarnoj skupštini BiH, svim parlamentarnim klubovima u Predstavničkom domu i Domu naroda PS BiH i Interresornoj radnoj grupi za izmjenu izbornog zakonodavstva.

781.2. Parlamentarna skupština BiH treba se jasno opredijeliti u pristupu digitalizaciji izbornog procesa. Polazišta za navedena opredjeljenja su sadržana u Strategiji i Akcionom planu za poboljšanje integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa u Bosni i Hercegovini, koja je pripremljena u okviru projekta "Podrška EU u izradi Strategije i Akcionog plana za poboljšanje integriteta, transparentnosti i efikasnosti izbornog procesa"¹⁶⁵ i odobrena Zaključkom¹⁶⁶ usvojenim na 67. sjednici Centralne izborne komisije BiH održanoj 15.10.2020. godine i dostavljena u Parlamentarnu skupštinu BiH na razmatranje i usvajanje¹⁶⁷.

Posebno ističemo ukoliko se postigne konsenzus o uvođenju novih tehnologija u izborni proces, neophodno je HITNO usvojiti normativni okvir uz osiguranje finansijskih sredstava kako bi se ostavilo potrebno vrijeme za provođenje javnih nabavki, educiranje izborne administracije i testiranje tehnologija.

¹⁶⁴ Akt broj 05-1-02-2-1218-2/21 koji je Centralna izborna komisija BiH usvojila na 64. sjednici održanoj 15.09.2021. godine.

¹⁶⁵ Akt broj 04-2-50-4-1192-1/20.

¹⁶⁶ Akt broj 04-2-50-4-1192-2/20.

¹⁶⁷ Akt broj 04-2-50-4-1192- 9 /20 od 12.11.2020. godine.

782. Unaprijediti zakonodavni okvir u oblasti finansiranja političkih stranaka i finansiranja izborne kampanje kako bi se provele sve preporuke Grupe zemalja za borbu protiv korupcije Vijeća Evrope (GRECO).
783. Parlamentarna skupština BiH potvrđuje opredjeljenje da podržava rad i čuva nezavisnost Centralne izborne komisije BiH, kao tijela čije nadležnosti proizilaze iz nadležnosti Parlamentarne skupštine BiH, a u smislu daljnjeg osiguranja finansijske, kadrovske i normativno-pravne stabilnosti Centralne izborne komisije BiH.

Broj 04-2-07-10 -886-1/23

Predsjednik

Sarajevo, 03.08.2023. godine

dr. Suad Arnautović

PRILOG 1 – POPIS NORMATIVNIH AKATA DONESENIH U 2022. GODINI

Akti Centralne izborne komisije BiH objavljeni u Službenim glasilima

1.	Odluka o izmjeni Odluke o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 1/22)
2.	Odluka o potvrđivanju i objavljivanju rezultata prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Prijedor („Službeni glasnik BiH“, broj 1/22)
3.	Odluka o izmjenama Odluke o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 8/22)
4.	Odluka o raspisivanju i održavanju Općih izbora 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
5.	Odluka o zaključivanju Centralnog biračkog spiska sa stanjem na dan 03.05.2022. godine u 24:00 sata ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
6.	Odluka o logu Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine koji će se koristiti za Opće izbore 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
7.	Odluka o diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine, u kojima se planira organiziranje glasanja za Opće izbore 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
8.	Odluka o dopuni Odluke o diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine, u kojima se planira organiziranje glasanja za Opće izbore 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 41/22)
9.	Odluka o dopuni Odluke o diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine, u kojima se planira organizovanje glasanja za Opće izbore 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 46/22)
10.	Odluka o određivanju biračkih mjesta za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 55/22)
11.	Odluka o izmjeni Odluke o određivanju biračkih mjesta za glasanje u diplomatsko-konzularnim predstavništvima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 59/22)
12.	Odluka o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
13.	Odluka o izmjenama Odluke o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 16/22)
14.	Odluka o izmjenama Odluke o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 23/22)
15.	Odluka o izmjeni Odluke o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 44/22)
16.	Odluka o izmjeni Odluke o broju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 77/22)
17.	Odluka o nazivima i oznakama osnovnih izbornih jedinica i izbornih jedinica Gradskog područja Grada Mostara ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
18.	Odluka o visini naknade za rad članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)

19.	Odluka o zaključivanju i potvrđivanju izvoda iz Centralnog biračkog spiska, za Opće izbore 2022. godine i objavljivanju broja birača za svaku izbornu jedinicu ("Službeni glasnik BiH", broj 59/22)
20.	Odluka o utvrđivanju izvoda iz Centralnog biračkog spiska za birače koji će glasati putem mobilnog tima za Opće izbore 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 64/22)
21.	Odluka o odgađanju i raspisivanju izbora za biračko mjesto 007B051 "Hozici" ("Službeni glasnik BiH", broj 67/22)
22.	Odluka o potvrđivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 73/22)
23.	Odluka o raspisivanju i održavanju prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik, i načelnika Općine Bratunac i Vogošća ("Službeni glasnik BiH", broj 81/22)
24.	Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata u Vijeću naroda Republike Srpske – Opći izbori 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 81/22)
25.	Odluka o zaključivanju i potvrđivanju broja upisanih birača u Centralni birački spisak za prijevremene izbore za gradonačelnike Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnika općina Bratunac i Vogošća, koji će se održati u nedjelju 05.02.2023. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 5/23)
26.	Odluka o izboru predsjednika Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/22)
27.	Odluka o razrješenju predsjednika Centralne izborne komisije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/22)
28.	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka ("Službeni glasnik BiH", broj 5/22)
29.	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima političkih stranaka ("Službeni glasnik BiH", broj 5/22)
30.	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima nezavisnih kandidata ("Službeni glasnik BiH", broj 5/22)
31.	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o administrativnim procedurama pregleda, kontrole i revizije finansijskih izvještaja političkih stranaka ("Službeni glasnik BiH", broj 5/22)
32.	Pravilnik o prijavi i uvjetima za ovjeru političkih subjekata za učešće na Općim izborima 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
33.	Pravilnik o medijskom predstavljanju političkih subjekata u periodu od dana raspisivanja izbora do dana održavanja izbora ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
34.	Pravilnik o upotrebi i izradi izvoda iz Centralnog biračkog spiska ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
35.	Pravilnik o organizaciji rada i utvrđivanju rezultata glasanja u Glavnom centru za brojanje za Opće izbore 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 64/22)
36.	Pravilnik o utvrđivanju kvalifikacija i postupku imenovanja članova biračkih odbora ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
37.	Pravilnik o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
38.	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o provođenju izbora u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 66/22)
39.	Uputstvo o utvrđivanju kvalifikacija, broju, imenovanju, obuci i razrješenju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 1/22) – prečišćeni tekst
40.	Uputstvo o postupku otvaranja i korištenja posebnog računa za finansiranje troškova izborne kampanje ("Službeni glasnik BiH", broj 5/22)

41.	Uputstvo o donošenju finansijskog plana i programa utroška sredstava političke stranke ("Službeni glasnik BiH", broj 5/22)
42.	Uputstvo o izmjeni Uputstva o postupku otvaranja i korištenja posebnog računa za finansiranje troškova izborne kampanje ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
43.	Uputstvo o vrstama, načinu i rokovima za određivanje biračkih mjesta ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
44.	Uputstvo o izmjenama i dopunama Uputstva o utvrđivanju kvalifikacija, broju, imenovanju, obuci i razrješenju članova izborne komisije osnovne izborne jedinice u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 13/22)
45.	Uputstvo o postupku slanja, primanja, obrade, arhiviranja i zaštite elektronskih prijavi i dokumenata državljana Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
46.	Uputstvo o uvjetima i procedurama za akreditiranje izbornih posmatrača u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
47.	Uputstvo o dodjeli i prestanku mandata ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
48.	Uputstvo o dopunama Uputstva o dodjeli i prestanku mandata ("Službeni glasnik BiH", broj 77/22)
49.	Uputstvo o izmjenama i dopunama Uputstva o dodjeli i prestanku mandata ("Službeni glasnik BiH", broj 78/22)
50.	Uputstvo o procedurama za rješavanje po prigovorima i žalbama podnesenim izbornim komisijama ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
51.	Uputstvo o rokovima i redosljedu izbornih aktivnosti za Opće izbore 2022. godine koji će se održati u nedjelju 02. oktobra 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 27/22)
52.	Uputstvo o postupku provođenja posrednih izbora za organe vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih Izbornim zakonom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 75/22)
53.	Uputstvo o rokovima izbornih aktivnosti za održavanje prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik i načelnika Općine Bratunac i Vogošća ("Službeni glasnik BiH", broj 81/22)
54.	Uputstvo o dopunama i izmjenama Uputstva o postupku provođenja posrednih izbora za organe vlasti u Bosni i Hercegovini obuhvaćenih izbornim zakonom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 83/22)
55.	Instrukcija o obuci, testiranju i certificiranju kontrolora izbornih rezultata izbornih komisija ("Službeni glasnik BiH", broj 41/22)
56.	Ovjerene kandidatske liste za učešće na Općim izborima koji se održavaju 2. oktobra 2022. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 55/22)
57.	Kriteriji i postupak popune nedostajućih mandata u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 75/22)
58.	Odluka o potvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata za Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine – Opći izbori 2022. godine, ("Službeni glasnik BiH", broj 1/23)
59.	Odluka o potvrđivanju rezultata prijevremenih izbora za gradonačelnika Grada Bihać, Tuzla, Srebrenik i Zvornik, te za načelnika Općine Bratunac i Vogošća održanih 05.02.2023. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 12/23)

Akti Centralne izborne komisije BiH objavljeni na internet-stranici www.izbori.ba

1.	Odluka o određivanju redoslijeda političkih subjekata na glasačkom listiću za Opće izbore 2022. godine, broj: 06-1-07-3-1253-2/22 od 22.07.2022. godine.
2.	Odluka o uspostavljanju Glavnog centra za brojanje i imenovanju direktora i zamjenika direktora Glavnog centra za brojanje za provođenje Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj: 05-1-07-1-1291-1/22 od 28.07.2022. godine.
3.	Odluka o izmjeni Odluke o utvrđivanju i objavi broja birača upisanih u izvod iz Centralnog biračkog spiska za glasanje izvan BiH za Opće izbore 2022. godine, broj: 06-1-07-1-608-953/22 od 18.08.2022. godine.
4.	Odluka o izmjeni Odluke broj 06-1-07-1-608-3/22 od 04.08.2022. godine
5.	Odluka o izmjeni Odluke broj 06-1-07-1-1340-1/22 od 04.08.2022. godine
6.	Odluka o izmjeni Odluke broj 06-1-07-1-1341-1/22 od 04.08.2022. godine
7.	Odluka o imenovanju glavnog kontrolora, zamjenika glavnog kontrolora, kontrolora za obradu, unos i potvrdu rezultata glasanja i kontrolora za transport, rukovanje i skladištenje glasačkih listića i drugog izbornog materijala na Općim izborima u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj: 05-1-07-1-1545-1/22 od 31.08.2022. godine.
8.	Odluka o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj: 05-1-07-1-2317-1/22 od 22.10.2022. godine.
9.	Odluka o I izmjeni Odluke broj: 05-1-07-1-2317-1/22 od 22.10.2022. godine o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj: 05-1-07-1-2317-13/22 od 25.10.2022. godine.
10.	Dopunska Odluka o utvrđivanju i objavljivanju rezultata Općih izbora u Bosni i Hercegovini 2022. godine, broj: 05-1-07-1-2317-22/22 od 27.10.2022. godine.
11.	Odluka o prestanku mandata načelnika Općine Bratunac, broj: 06-1-07-2-1182/22 od 04.11.2022. godine.
12.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Zapadnohercegovačkog kantona, broj: 06-1-07-3-4759/22 od 30.11.2022. godine.
13.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Tuzlanskog kantona, broj: 06-1-07-3-4755/22 od 30.11.2022. godine.
14.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine iz Republike Srpske, broj: 06-1-07-1-4815/22 od 05.12.2022. godine.
15.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Posavskog kantona, broj: 06-1-07-1-4735/22 od 05.12.2022. godine.
16.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Zeničko-dobojskog kantona, broj: 06-1-07-1-4782/22 od 07.12.2022. godine.
17.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Unsko-sanskog kantona, broj: 06-1-07-1-4809/22 od 07.12.2022. godine.

18.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Srednjobosanskog kantona, broj: 06-1-07-3-4805/22 od 08.12.2022. godine.
19.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Hercegovačko-neretvanskog kantona, broj: 06-1-07-3-4758/22 od 08.12.2022. godine.
20.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Kantona Sarajevo, broj: 06-1-07-1-4793/22 od 08.12.2022. godine.
21.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Vijeću naroda Republike Srpske iz reda srpskog naroda, broj: 06-1-07-1-4781/22 od 08.12.2022. godine.
22.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Kantona 10, broj: 06-1-07-1-4783/22 od 08.12.2022. godine.
23.	Odluka o utvrđivanju rezultata posrednih izbora i dodjeli mandata delegatima u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine iz Bosansko-podrinjskog kantona – Goražde, broj: 06-1-07-3-4795/22 od 09.12.2022. godine.
24.	Odluka o primjeni člana 10.16 stav (2) Izbornog zakona BiH u ponovnoj raspodjeli mandata delegatu iz reda srpskog naroda u Domu naroda Parlamenta FBiH, broj: 06-1-07-1-4903/22 od 13.12.2022. godine.
25.	Odluka o primjeni člana 10.16 stav (2) Izbornog zakona BiH i ponovnoj raspodjeli mandata delegatu iz reda bošnjačkog naroda u Domu naroda Parlamenta FBiH, broj: 06-1-07-1-4896/22 od 13.12.2022. godine.
26.	Odluka o primjeni člana 10.16 stav (2) Izbornog zakona BiH i ponovnoj raspodjeli mandata delegatu iz reda Ostalih u Domu naroda Parlamenta FBiH, broj: 06-1-07-1-4899/22 od 13.12.2022. godine.
27.	Odluka o dodjeli mandata delegatu u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine – Halil Selimbašić, broj: 06-1-07-1-4938/22 od 20.12.2022. godine.
28.	Odluka o dodjeli mandata delegatu u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine – Kristina Petrović, broj: 06-1-07-1-4935/22 od 20.07.2022. godine.
29.	Odluka o dodjeli mandata delegatu u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine – Almir Babajić, broj: 06-1-07-1-4939/22 od 20.12.2022. godine.
30.	Odluka o dodjeli mandata delegatu u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine – Belma Kapo, broj: 06-1-07-1-4937/22 od 20.12.2022. godine.
31.	Odluka o određivanju redoslijeda političkih subjekata na glasačkom listiću za Prijevremene izbore 2023. godine, broj: 06-1-07-1-2687-3/22 od 29.12.2022. godine.

Akti Centralne izborne komisije BiH koji se ne objavljuju u službenim glasilima i internet-stranici www.izbori.ba

1.	Odluka o načinu izrade, obliku, sadržaju, čuvanju, upotrebi i uništavanju štambilja kojim se otiskuju glasački listići, broj: 05-1-02-3-631-1/22 od 04.05.2022. godine
2.	Odluka o izmjeni Odluke načinu izrade, obliku, sadržaju, čuvanju, upotrebi i uništavanju štambilja kojim se otiskuju glasački listići, broj: 05-1-02-3-631-2/22 od 22.07.2022. godine

3.	Odluka o formi, sadržaju glasačkog listića za nivoe vlasti na Općim izborima 2022. Godine, broj: 05-1-02-2-629-1/22 od 04.05.2022. godine
4.	Odluka o uspostavljanju Redakcije za službenu internet-stranicu i društvene mreže koje koristi Centralna izborna komisija BiH, 05-2-02-1516-2/21 od 10.03.2022. godine

PRILOG 2 – POPIS MATERIJALNIH PROPISA KOJE CENTRALNA IZBORNA KOMISIJA BiH PRIMJENJUJE U PROVOĐENJU SVOJIH NADLEŽNOSTI

- 1) Izborni zakon Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06, 32/07, 33/08, 37/08, 32/10, 18/13, 7/14, 31/16, 41/20, 38/22, 51/22 i 67/22)
- 2) Zakon o finansiranju političkih stranaka (“Službeni glasnik BiH“, br. 95/12 i 41/16)
- 3) Zakon o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini (“Službeni glasnik BiH“, br. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13)
- 4) Zakon o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18, 32/20 i 65/20 i 59/22)
- 5) Zakon o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10, 40/12 i 93/17)
- 6) Zakon o radu u institucijama Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 26/04, 7/05, 48/05, 50/08, 60/10, 32/13, 93/17 i 59/22)
- 7) Zakon o upravnom postupku (“Službeni glasnik BiH“, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13 i 53/16)
- 8) Zakon o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 19/02, 88/07, 83/08 i 74/10)
- 9) Zakon o upravi (“Službeni glasnik BiH“, br. 32/02, 102/09 i 72/17)
- 10) Zakon o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08)
- 11) Zakon o obligacionim odnosima (Preuzet od SFRJ “Sl. glasnik RBiH“ br. 2/92, 13/93 i 13/94)
- 12) Zakon o izvršnom postupku pred Sudom BiH (“Sl. glasnik BiH“, broj 18/03)
- 13) Zakon o budžetu institucija i međunarodnih obaveza BiH (donosi se za svaku fiskalnu godinu)
- 14) Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama BiH (“Sl. glasnik BiH“, broj 100/13)

- 15) Zakon o uplatama na JRT i raspodjeli prihoda ("Sl. glasnik BiH", br. 55/04, 34/07, 49/09 i 91/17)
- 16) Izborni zakon Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", br. 34/02, 35/02, 24/04, 19/05, 24/12 i 109/12, 45/18 i 18/20)
- 17) Izborni zakon Brčko distrikta BiH ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 17/08, 43/08 i 49/18)
- 18) Zakon o agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije ("Službeni glasnik BiH", br. 103/09 i 58/13)
- 19) Zakon o izboru, prestanku mandata, opozivu i zamjeni načelnika u općinama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 19/08)
- 20) Zakon o principima lokalne samouprave u FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 49/06 i 51/09)
- 21) Zakon o lokalnoj samoupravi ("Službeni glasnik RS", br. 97/16, 36/19 i 61/21)
- 22) Statuti općina i gradova
- 23) Statut Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", broj: 2/10)
- 24) Zakon o Agenciji za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 56/08)
- 25) Zakon o jedinstvenom matičnom broju ("Službeni glasnik BiH", br. 32/01, 63/08, 103/11, 87/13 i 84/15)
- 26) Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/01, 56/08, i 58/15)
- 27) Zakon o ličnoj karti državljana Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 32/01, 16/02, 53/07, 56/08 i 18/12)
- 28) Zakon o političkim organizacijama ("Službeni list SRBiH", broj 27/91 – preuzet u Federaciji BiH)
- 29) Zakon o političkim organizacijama ("Službeni glasnik RS", br. 15/96 i 17/02)
- 30) Zakon o političkim organizacijama ("Službeni glasnik Brčko distrikta BiH", br. 12/02, 19/07 i 2/08)
- 31) Zakon o izvršenju budžeta Federacije BiH (donosi se svake godine)
- 32) Zakon o finansiranju političkih stranaka iz budžeta Republike, grada i općine ("Službeni glasnik RS", broj 65/08)

- 33) Zakon o finansiranju političkih stranaka iz budžeta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 29/04, 14/07 i 19/07)
- 34) Zakon o računovodstvu i reviziji Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH”, broj 42/04)
- 35) Zakon o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine (“Službene novine Federacije BiH”, broj 15/21)
- 36) Zakon o računovodstvu i reviziji Republike Srpske (“Službeni glasnik RS”, br. 94/15 i 78/20)
- 37) Zakon o računovodstvu i reviziji u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, br. 22/16 i 50/18)
- 38) Zakon o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti (“Službeni glasnik BiH”, br. 47/14 i 46/16)
- 39) Zakon o zaštiti ličnih podataka (“Službeni glasnik BiH“, br. 49/06, 76/11 i 89/11)
- 40) Zakon o Pravobranilaštvu Bosne i Hercegovine (“Službeni glasnik BiH“, br. 8/02, 10/02, 44/04, 102/09 i 47/14).
- 41) Krivični zakoni u BiH
- 42) Zakoni o krivičnom postupku u BiH
- 43) Zakon o javnim nabavkama (“Službeni glasnik BiH”, br. 39/14 i 59/22)